

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal.	Főszerkesztő: TRÓCSÁNYI DEZSŐ	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán.	Felelős szerkesztő: SZEPESI PÁL	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők.

Dr. KUN BERTALAN.

— 1817—1910. —

— A „selyem diák”, a „legszebb imádkozó”, az ősz pátriárka — 94 évi, hosszú földi pályafutás után — megtért oda, ahonnan vétetett.

El voltunk rá készülve, vártuk napról-napra a legrosszabbat — és most, hogy csakugyan bekövetkezett, mintha a lelkünk-ből téptek volna ki egy darabot... annyira oda volt növe az övé a miénkhez; annyira egybeforrott annak az ősz Patriarkának a lelke a miénkkel, az Ifjúság lelkével. — Hiszen az Ő lelke fiatalabb volt, mint soké közülünk. Szívünk összedobbanhatott; összetalálkozhattak gondolataink!

... Láttam, elköltözött fehér hajú, öreg Jóltevőnk, mikor úgy néha-néha itt megjelentél közöttünk s széttekintettél e rakoncátlan, életerőtől víg Ifjúság között — láttam, láttuk — fény csillant meg a szemedben... s könnycseppek ragyogtak ott: az emlékezés, az öröm könnycseppjei... S mikor aztán pihenni tértél s nótánk, szavunkon elmerengtél... ott az öreg karos-

székben úgy-e értünk kulcsoltad össze két kezed? Úgy-e a lelked értünk imádkozott? Értünk úgy-e, Te fehér hajú, örök Ifjú?

... És ott álltunk koporsód, sírod felett sokan, ezreken... s vajjon közöttünk lebegő szellemed észre vett-e egy kis, szürke csapatot, mely elment, elzarándokolt a vén iskola falai közzül búcsút inteni Tenéked?! — Óh, bizonyára észre vetted... hiszen úgy éreztük, szellemkezeddal meg-simogattad mindnyájunk fejét, mintha mondtad volna: „Én szerettelek, én szeretlek titeket!”

... A „selyem diák”, — a „legszebb imádkozó”, — az ősz pátriárka megtért oda, ahonnan vétetett...

Teste pihenjen csendesen... Imádkozó lelke pedig áldólag örködjék feletted öreg Alma Mater — és Te feletted is, könnyen felejtő Múzsasereg!...

Sárospatak, 1910. okt. 2.

Fekete Gyula.

A jövő.

Az alvásunk is, a dolgozásunk is, a nevetésünk is, a szomorúságunk is egy-egy pontocska a történet hosszú vonalában. Életünknek minden kis rezzenése belekapcsolódik az okok láncolatába és valamint okozata valaminek, épúgy okává is válik valaminek. Minél jobban belátom, hogy én okozata vagyok valaminek, annál jobban belátom, hogy oka is vagyok valaminek. Amily mértékben igaz az, hogy egyáltalán nem bírom magamat kivonni a világot vezető kéz hatása alól, épúgy igaz az is, hogy felelős vagyok a jövőért.

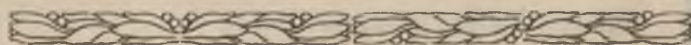
Felelősek vagyunk a magunk jövőjeért első sorban. Egyáltalán nem helyes felfogás az, hogy csak a sorsot, a környezetet, a viszonyokat, barátainkat, ideálunkat tesszük felelőssé valamely szerencsétlenségért, amely velünk történt. Ezek is okai annak, de csak azért lettek ezek is okai annak a szerencsétlenségnek, mert mi is okai voltunk. A magunk életében, közelebbről a magunk akaratában van az ok. Ebből következik, hogy a mostani akaratunk is oka egy jövő szerencsétlenségnek vagy örömeinek. Felelősek vagyunk a saját jövőnkért és pedig első sorban önmagunk előtt. És ez igen kellemetlen a dologban. Az embernek igen kellemetlen, ha önmagának is felelős, mert önmagától nem szaladhat el. Hogy másnak vagy másoknak felelősek vagyunk-e magunkért, arról nem szólok, de mindenki meggyőződhet róla, ha megpróbálja. Mondja ki valaki, hogy nem vagyok felelős senkinek, mondja ki bátran és határozottan — majd a jövő igazolni fogja, ha igazsága volt. — Még eddig egyetlen embernek se igazolta; tehát nem volt igazsága.

Felelősek vagyunk a mások jövőjeért is. Hogy ez az állításom mennyire igaz, azt elismeri mindenki, amikor barátját felelősségre vonja azért, mert nem védte meg az ő érdekeit, ellenkezőleg valami kárt okozott neki. Mindenki hajlandó felelősségre vonni azt, aki valami nagy szerencsétlenséget okozott neki. Ebből az következik, hogy minket is felelősségre vonhat az, akinek egy nagy szerencsétlenséget okoztunk. Ha valaki következetes akar lenni önmagához, kénytelen elfogadni azt a gondolatot, hogy az emberek felelősek egymásért, tehát én is felelős vagyok az én barátaimért és az én barátom is felelős értem.

Felelősek vagyunk a keresztyénség jövőjeért. Ennek a felelősségnek a gyökerét nem említem itt; az nagyon ellenszenves dolog. Itt csak egy néhány tényt sorolok föl, amelyeket a

legtöbbször jól ismerünk a hírlapokból és az életből. — Az atheista szocializmus, a libertinizmus, a papság iránti gyűlölet és hidegség jól ismert tények mindenki előtt. Azt is jól tudjuk, hogy a nazarénizmus, baptizmus mind szélesebb körben terjednek és nagy erőfeszítésre, dolgozásra, áldozatra is készek nagy térítői munkájukban. Tudjuk azt is jól, hogy a római egyház milyen hatalmas munkát indított meg minden téren. Egymásután jönnek létre a különböző congregációk, egymásután jelennek meg a pápai rendeletek, amelyek — bármily ellenszenvesek is igen sokak előtt — mégis eredménnyel járnak. A külföldi, különösen angol és amerikai egyházak óriási nagyarányú munkásságot fejtenek ki a kül- és belmisszió terén. A keresztyén és keresztyénnek nevezett intézmények, csoportosulások mindenfelé új életre ébrednek és be akarják tölteni a hivatást, amely rájuk bízott. Mohammed követői nagyarányú térítői munkásságot fejtenek ki Áfrikában és Ázsiában. Sőt még a 2500 éves, megvénült buddhizmus is nagy mozdulásra készül. Lükettő, lázas élet vesz körül bennünket, a felelősségtudat végezi óriási romboló vagy építő munkáját körülöttünk. Az újságok betűi, az egymás sorsa, a magyar nép irtózatossá lelki nyomora némán is hangosan kiáltja fülünkbe, hogy ébredjünk fel, mozduljunk meg és feleljen meg hivatásának a mi ifjúságunk is, amelyik úgy tele van öserökkel, amelyik olyan jelentőséget adhatna a kálvini keresztyénségnek, mint régen volt, mikor a sárospataki főiskola ifjúsága vezetője volt a tiszáninneri életnek. Megtehetjük ezt megint, a szavakat és álmokat realitásokká változtathatjuk, ha azon a gondolon kezdjük, hogy: *felelősek vagyunk a magunk, a mások és a keresztyénség jövőjeért.*

Szepesi Pál.

Szomorú a nóta vége.

Egy utcasarki kis koresmában

Mulatoznak, isznak javában.

Szilaj a kedv, húzza a eigány.

Kurjant egy legény: „Igyál szaporán!”

... S megkondul, a falu harangja.

Poharát, borát a legény ott hagyja

S reszketve fut a népes utcán;

— A harang zúg búsan, mogorván —

Tele már könnyel slingolt kendője:

— Halva fekszik régi szeretője.

Kiss Kálmán.

Sargon mondája.

CT. XIII., 42—43.

Irta: Csillik Bertalan III. jh.

Babylon legendákba vesző östörténetének homályából fényes csillagként ragyog ki *Sarru-ukin*-nak, a nagy királynak, Agade királyának neve. A Kr. előtti harmadik évezred elején, 2800 körül élt akkadi Sargon, Észak-Babylon hatalmának megalapítója, a négy világtáj meghódítója, egységessé szervezője, kinek nevét messze nyugaton győzelmei emlékére felállított szobrai hirdették s kit utódai mintaképüknek, Babylon legnagyobb királyának, uralkodását Babylon fénykorának tekintették. Az ó-világban bizonyára ép oly emlegetett, nagyhírű király lehetett, aminővé Salamon vált az idők folyamán. A nép csodás regéket mesélt róla, mythikus anyagokat fűzött személyéhez, *Istar* istenasszony férjének tartotta s csodálatos dolgokat beszélt születéséről s nevelkedéséről.

Egy ilyen születési monda reánk is felmaradt, maga Sargon regéli el egy feliratában. A monda, — Assurbanipal könyvtárában talált másolatok szerint, — a következő:

1. Sarrú-ukín, a hatalmas király, Agade királya vagyok én.
2. Anyám apáca volt, apámról nem tudok.
3. Apám testvére a hegyen lakott.
4. Az én városom Azupiráni, amely a Purattu folyam partján fekszik.
5. Viselős lett velem anyám, az apáca, s titokban szült meg engemet.
6. Egy gyékény-kosárba helyezett engemet, a fedelemet leragasztotta szurokkal.
7. Beledobott a folyamba, amely nem lepett el.
8. Vitt a folyam engem, Akkihoz, a vízöntőhöz hozott engemet.
9. Akki, a vízöntő, kivett a „hi-*ip*-*?*-*li*“-vel.
10. Akki, a vízöntő, liává fogadott s felnevelt engemet.
11. Akki, a vízöntő, kertészévé tett.
12. Kertészkedésemben megszeretett Istar. . .
13. négy esztendeig királykodtam.
14. Feketefejű nép felett uralkodtam . . .
15. nagy hegyeken rézbotokkal . . .
16. átnentem magas hegyeken.
17. Átkeltem mély völgyeken.
18. A tengerpartját elfoglaltam, háromszor.
19. Dilmunt . . . meghódítottam . . . ? . . .
20. Dúr-Iluba, a nagyba mentem . . .
21. elhoztam

* * *

E szöveg egy részét közölte *Mahler Ede*, budapesti egyetemi tanár „Babilon és a Biblia“ című értekezésében (megjelent 1903-ban, az „Uránia“ kiadásában) a 21. lapon, de kissé szabadon, Delitzschnek *Wo lag das Paradies* c. munkájában a 208—209. lapon közölt, nem a leghívebb fordítása nyomán; így a két fordítás között eltérések vannak; eltéréseim indoklásául megjegyzendőnek tartottam a következőket.

Lényegesebb eltérés van mindjárt a 2. sorban, melynek elejét Mahler így fordítja: „Fejedelmi nő volt anyám. . .“ Ez így nem áll, mert Sargon nem beszél fejedelmi nőről, hanem azt mondja: „ummi enitum“ . . . „anyám „enitu““ azaz a papnő és pedig olyan papnő, aki önmegtartóztatási, szüzességi fogadalmat tesz, mert a szó „*enú*“- „leküzdeni, magát megtartóztatni“ igéből származik; ezért hátorságot vettem magamnak enitu-t „apáca“-val fordítani, annyival is inkább, mert Prof. dr. H. Winckler is *Keilinschriftliche Textbuch zum Alten Testament*-jében (3. lap) „*Vestalin*“-t, Vesta papnőt, O. Weber pedig *Die Literatur der Babylonier und Assyrer* c. művében (206. lap) „*Gottgeweihte*“-t fordít és ez a kifejezés sokkal jobban megindokolja azt, hogy miért kellett Sargon anyjának fia születését eltitkolni, ami, ha a „fejedelmi nő“ kifejezést vesszük, szinte érthetetlen. Ugyane szó előfordul az 5. sorban, hol Mahler „fejedelmi asszony“-t, Winckler „*unvermählt*“, házasságon kívül, leányfővel-t fordít; az apáca kifejezés itt is megáll. Hogy a Schrader szerkesztésében megjelent „*Keilinschriftliche Bibliothek*“ III. kötete I. felének 101. lapján „*aus Herrengeschlechte* (?)“ és „*aus edlem Geschlechte*“ olvasható, az nem irányadó, mert azt ugyanaz a Winckler fordította 1892-ben, aki 1909-ben „*Vestalin*“-t fordít.

A 2. sorban olvasható „apámról nem tudok“ „apám ismeretlen“ kifejezés valódi értelme homályos, mert lehet, hogy azt érti Sargon, hogy atyja egy ismeretlen valaki volt, vagy azt, hogy alacsony származású „*Niemand*“ de lehet az is, hogy atyja az ő születése előtt meghalt s így ő nem ismerte.

A 3-4. sort Mahler összefoglalja s így fordítja: „. . . atyám testvére Azupiráni város hegyén lakott, amely az Eufrates folyó partján emelkedett“. Ez sem helyes. Világosság kedvéért idézem az eredeti szöveget: „*Ah abi-ia irami sadaa ali [alu] Azupiraani sa ina abi (náru) Puratti saknu*“ vagyis: apám testvére a hegyen lakott, városom Azupiráni, mely az Eufrates partján fekszik. „*Ali*“ nem genitivus, az „*i*“ nem eset végzet, hanem személyrag: városom és

ne városé; „Sadaa“ pedig nem status constructus. A kettő sehogy se foglalható össze.

Némi eltérés van a 6. sorban is, ahol Mahler szerint „... kátránynyal zárván el annak nyílását“. Sargon az ő maga kapujáról szól: „Baabia“ kapu; kosárról lévén szó, annak kapuja nem igen szokott lenni, azért „fedelemet“, vagy a „takarómat“ stb. fordíthatnánk inkább.

A 8. sort így fordítja: „A folyam Akkihoz vitt, a vízmerítőhöz“. Az eredeti szöveg szerint nem vízmerítő, hanem vízöntőről „nâq mé“-ről van szó; naqû = önteni, specialiter jelenti az ital áldozathozatalt „gewöhnlich der technische Ausdruck für dem, der eine Libation darbringt“, mondja Weber (idézett helyen). Maga a név: Akki is azt jelenti: öntöttem. Nem kell tehát holmi vízmeregető, locsolgató napszámosra, vagy más hasonlóra gondolni, valamint arra a messze-menő okoskodásra sincs szükség, melyre Wincklert a „Wasserschöpfer“ kifejezés kényszeríti, melynél fogva Akkit megteszi a „vízjogbirtokosá“-nak, akinél a vizet meg kell rendelni, stb. (Erre az kényszeríti Wincklert, hogy később szó van arról, hogy Akki Sargont kertészévé teszi, ami ha Akki valami vízfordó, hordár, nem volna lehetséges). Rosenberg „Assirische Sprach lehre“-jének syllabariumában náqmé-t „Bewässerer“-nek, Weber „Wasserausgieser“-nek fordítja (Id. művében), azért valami különösen alkalmas kifejezés hiányában, „vízöntő“-nek irtam, szóról-szóra fordítván nâq mé-t

A 9. sorban: Akki szívének jóságában kiemelt . . . Erről szó sincs. Igaz, hogy Delitzsch „Babylonia és Biblia“ c. értekezésében, mely Mahlernek előadásához mintaképül szolgált — a magyar kiadás szerint a 11. lapon azt mondja: „Ez jó szívvel vett magához“ . . . de ez egészen más. Delitzsch saját szavaival adja elő az eseményt s így mondhatja ezt; de Mahler idézőjel közt közli a monda 2—10 sorait s így több pontosságot várhatnánk tőle. Szív jóságról szó sincs. Az eredeti szöveg olvashatatlan, a megmaradt szótagok: „hi-ip-?-li“ akárminek, csak épen szívjóságnak nem értelmezhetők, mert ahhoz először szív, másodsor jóság kell, de az itt nem található. Sokkal közelebb jár Winkler, aki „Schöpfgerät“-et, merítő szerszámot gondol, mert azért mégis könnyebb egy merítőben venni ki a vízben levő tárgyat, mint pusztán szívjósággal. Végeredményben azonban semmi bizonyosat sem mondhatunk s így, ha rosszat nem akarunk mondani, kénytelenek vagyunk meghagyni az eredeti kifejezést — már amennyiben olvasható. Hiszen hányszor fordul elő olyan eset, hogy nem tudjuk, hogy mi le-

hetett az, amiről szó van, vagy ha tudjuk, hogy mi az, de nyelvünkön vagy még, vagy már nincs reá kifejezés: Assurnaczirpal phoeniciai hadjáratáról szóló feliratában is a 61. sorban szólunk „elefántcsont pitnu-ról, a 62.-ben „aranygagi-val töltött ezüst sza-ru-ról; ki tudja, mik voltak ezek? Legjobb tehát meghagyni az eredeti kifejezést.

A 11. sortól kezdve Mahler nem közli a szöveg többi részét.

Még egy pár megjegyzést óhajtok tenni, magyarázatul.

A 12. sorban szó van arról, hogy Sargont kertészkedése alatt megszereti Istar, Istar, „az istenek anyja, akaratuk teljesítője, a fák zöldeltetője, minden emberek ura asszonya, mindennek teremtetője, a teljes teremtés ura, ki mellett egy isten is meg nem állhat, fenséges asszony, kinek parancsa teljesül“, mint a babyloni imádság mondja. Erre nézve megjegyzendő, hogy Sargont a babyloni monda tényleg Istar férjének tartotta s úgy regélték, hogy Istar szerelme révén nyerte el a világ feletti uralmat, hogy Istar ajándékával, jegygyűrűjével a győzelmet is ajándékolva nyerte, mint Attila az Isten kardjával. Erre vonatkozólag a krónikában is van említés: „Sarru-ukin, Agade királya, Istar gyűrűjével felkelt, hozzá hasonló és vele szembeálló nem vala, haragját az országokra kiöntötte, a tengeren napkeleten átkelt, 11 év alatt napnyugatot végig meghódította, egységesen szervezte, szobrait felállította napnyugaton, a foglyokat a tenger partjára vitette.“

Istar szerelmével elnyervén a királyságot, a 14. sor szerint „feketefejú nép“ felett uralkodott Sargon. Nem kell mindjárt a szerecsenekre gondolni, sem azt hinni, hogy a fekete-haju sémítákat akarja jelezni ez a „feketefejú nép“. E kifejezés alatt az ereje teljében levő sötét fürtű, munkára alkalmas, fegyverfogható férfinépet kell érteni, — szemben a fejrőfű, magukkal is tehetetlen aggasztánokkal.

A következő sorok Sargon veszélyes nagy hadjárataira vonatkoznak. A 18. sorban említi, hogy a tengerpartot háromszor hódította meg. Ezt megerősítik az e korból fennmaradt „előjel-táblák“ is, melyek így szólnak: „Sarru-ukin, aki Amurru országára ment, Amurru országát leigázta, a négy világtájékat keze meghódította.“ „Sarru-ukin, aki e jellel ment Amurru országára, Amurru országát leigázta, a négy világtájékat keze meghódította.“ „Sarru-ukin, aki e jellel ment Amurru országára, . . . az ő . . . leverte, fejedelmeit . . . (a tenger?) . . . közepéből kihozta“ . . . Hasonlóképp ide céloz a

következő is: „Sarru-ukin, aki e jellel, Istar gyűrűjével felkelt, magához hasonlót nem talált, haragját az (országokra) ?-ra kiöntötte, napnyugat tengerére ment, három esztendő alatt napnyugaton végig hódított, az igazgatást központosította, szobrai napnyugaton felállította, a foglyokat a tenger partjára vitette.“

Az eddigi sorok a phoeniciai hódításokról szóltak, a következők, amint az egyes szavakból következtetni lehet, a perzsa öböl melletti foglalatásairól emlékeznek. Az itt említett Dilmun Dél-Babyloniának határvárosa, „30 kaszbu“ távolságra a parttól, a persiai tengerben (Delitzsch Wo lag das Paradies? 229 lap.) A mai földrajzi viszonyok szerint valószínűleg a Satt-el Arab torkolásánál, mely az időben még tenger volt. Dur-llu pedig Elam felőli erősített városa Dél-Babyloniának, a Tigris bal oldalán. (U. o. 230 l.)

Az összefüggő szöveg itt megszakad. Van még egy pár sor, melyek az utóbbi sorok ismétlésének látszanak, továbbá egy második hátsó is e feliratnak, melyen azonban csak néhány szó olvasható. Minket tulajdonképpen nem is a szöveg további része érdekel. Az egész regének legfontosabb s legérdekesebb része az eleje, a Sargon születéséről s nevelkedéséről szóló rész.

Mintha csak a Pentateüchos elbeszélését olvasnánk, csak valamivel természetesebb előadásban, mint ahogy általában az Ó Testamen- tom sok helye csak a babyloni-chald szövegek átfinomított, magasabb erkölcsi — olykor poli- tikai szempontokból átalakított feldolgozásának látszik. A teremtés, az özönviz mondái alap- jukban megegyeznek, csak a babyloniban több a nyers erő, a héberben több az erkölcsi alap, az eszmeiség. Ezzel nem akarom őket mint valami ideál-reál gondolkozásmódot követő népek eszmetermékeit állítani szembe, valamint nem szándékom Mózes történetét a zsidóktól eldisputálni s a Sargon-monda utánezatának nyil- vánítani. E jelenségek — mythikus anyagoknak történelmi személyekre alkalmazásai — keleten köznapi dolgok s csak a reánk maradt ókori hasonló történetek oly nagy számmal vannak, hogy minden kétségen felül áll, ezeknek egy- mássali érintkezése s egyik történetének, illetve tulajdonkép mythosáinak a másokra alkalmazása. S hogy a Mózes története jelenlegi alakjában épen a babyloni fogság alatt iratott s hogy az Sargon történetével annyira egyezik: ez még nem bizonyosság a mellett, hogy tehát az egész Mózesi történet mese. S hogy a Mózesi törvé- nyek oly annyira rokonok Hammurabi babyloni

király (Kr. e. 2200—2300 körül) híres törvény- könyvével, még nem bizonyítja, hogy tehát az egész Mózesi törvényhozás a babyloninak copiója. A babyloni fogság alatt élő leiró, vagy író min- den esetre átdolgozhatta, átformálhatta s a ba- byloni anyagokkal összeszőhette a Tórah-t, de mindez Mózes dicsőségét nem alterálhatja. A vallástudomány s a bibliai kutatások előre ha- ladása után is Mózes marad, aki volt: népének láng lelkü vezére, szabadítója, vallás- és tör- vényadója. S nekem ugy tetszik, mintha a le- gendáknak, a látását gyengítő erős fénynek, mythikus glóriának szertefoszlása után még sok- kal nagyobb fényben állana előttem Mózes, az ember, a vezér, a bölcs, a vallásalapító.

Ami pedig a mondát illeti, az marad, Cyrus' (Herodotus I. 113), Romulus és Remus (Livius I. 4.) Gilgames (Aelianus Hist. Anim. XII. 27.), Bacchus (Pausanias III. 24.), Perseus (Apollo- dorus 2. 4. 1). Achaemenes (Aelianus id. m.) stb. mondájával példája annak, „hogy mint visznek át hitregei anyagokat történelmi szemé- lyekre, gyakran már azok életében, — hogy őket a régi keleti világfelfogás értelmében re- mélt és várva várt szabadítóknak, új korszakok teremtoinek tüntessék fel a nép előtt“. (Winck- ler id. m. VIII. lap.)

Valakiről, aki az enyém lesz.

*Az én szememben egy élet keserve
Török meg fájó, nagy könyvek között —
— Valaki hát úgy nézzen a szemembe.*

*Sokat sírok hajh s egy nehéz, nagy úton
Sok kéz szorúl ökölbe ellenem
— Valaki hát velem csak úgy induljon.*

*A bánat gyakran tort ül én felettem
S ilyenkor arcom síró, szomorú —
Valaki engem ilyennek szeressen.*

*— Szegény vagyok, kinek jövője semmi,
Reménytelen a szürkeségbe nézek —
Valaki tudjon így is átölelni.*

*Legyen valaki méla, szomorú lány,
Ki a szemembe nagy ritkán nevet:
Kinek sölét fátyol arcát beszórja, —
Ki gondfelhős arcomnak olvasója
S egy életen át szorít velem kezét.*

Szigethy Ferenc.

Fulliquet látogatása.

Szeptember 27-én délben Fulliquet György, a genfi protestáns theologia dékánja Sárospatakra érkezett és másnap délig főiskolánk vendége volt. 28-án reggel a theologus, délelőtt a gimnáziumi ifjúsághoz intézett beszédet francia nyelven, amelyet kísérője dr. Kovács J. István tolmácsolt magyarul. Az ifjúságot ezek a beszédek érdeklik inkább a svájci vendég itteni szerepléséből, ezek a beszédek azonban nagyon fontosak különösen a theologus ifjúságra. Nem közöljük itt a beszédek, hanem csak meg próbáljuk leírni, hogy mire hívták fel figyelmünket.

Láttuk először is azt a nagy érdeklődést és szeretetet, amelyet a genfiiek éreznek a magyar protestáns egyház iránt. Tudomást vettek rólunk és multunk egyes epizódjairól és most össze akarják kötni a magyar kálvinistaságot azzal az ősforrással, ahonnan kiömlött és sokszor táplálkozott: Kálvin városával. Ennek a testvériesítő, egyesítő törekvésnek nem lehetett szebb kifejezése, mint az, hogy annyi magyar theologusról gondoskodnak theológiájukon, megkülönböztető szeretettel fogadják őket és maga a theologia dékánja hozza a magyar theológiákra a genfi theologia üdvözlését és szeretetét.

Láttuk azt is, hogy a Kálvin városában nem olyan kálvinistaság van, mint Magyarországon. A dékán úr annyiszor említi a *pieté* (kegyesség) szót, hogy képtelenség felette elsiklani, valamint képtelenség a Kálvin olvasójának is elsiklani a *pietas* szó felett, annyiszor előfordul az a Kálvin műveiben. Úgy látszik, hogy Fulliquet nemcsak emlegeti ezt a szót, hanem a gyakorlatból is tudja, hogy mit jelent az. Azt mondja, hogy imádkozó összejöveteleket szokott tartani a barátaival, amelyeken a magyarországi theológiákért imádkoznak. A biblia olvasását is hangsúlyozta, mint a Jézus Krisztussal való érintkezés eszközét. A tőle emlegetett kegyesség úgy látszik, hogy a gyakorlati életre is erősen kihat, amennyiben szoros összefüggésben tüntette azt fel a theologus élet legszebb erényeivel, az együttérzéssel és a lelkészi élet ideáljával: a példát adó, juhait felkereső lelkesedéssel.

„Egymás terhét hordozzátok“. Ezt a tanácsot adja a theologus ifjúságnak. És egy másikat: azt, hogy már ifjúságunk Istennek tetsző, lelkészhez illő ifjúság legyen. Ne törje azt össze a bűn. Különösen veszedelmesnek tartja ugy a theologus ifjúságra, mint a népre nézve az alkoholt.

Az alkohollal való mértéktelenségről szólva, egyet-mást megemlített a maga lyoni lelkészi

szolgálatáról. Ez különösen megragadhatta a figyelmünket, mert a mi pályánknak egyik legnagyobb küzdelméről szólt, a végtelenül elterjedt mértéktelen alkoholfogyasztás elleni küzdelemről. Az ő egyházában, Lyonban sem voltak különben az állapotok, mint nálunk. Családokat látott tönkre menni, bűnbe sülyedni, kenyérkeresettől elesni, testileg elcsenevészedni, pokollá változni az alkohol miatt. Ő is megtapasztalta a lelkészi működése alatt, hogy milyen irtózatos pusztításokat végez az alkohol. De azt is látta, hogy az alkoholtól tönkretett, elzüllött családokba új boldogság, új erő költözött hosszú fáradalmas munkája után. Sok lelket látott, amelyik holdog lett ismét, amint a mértéktelenségi mozgalom kiragadta a bűn nyomorúságából. Sokan vannak igen, akik örök hálával gondolnak a mértéktelenségi mozgalomra, amelynek az ő református egyháza volt a talaja és amely az ő református egyháza számára sok lelket ragadott meg.

De hát hogyan sikerült ez neki, gondolták többen, hiszen a magyar papság is sokat tesz szóban, írásban és cselekedetben és a nép részegeskedése ellen és mégse sikerül munkájuk. Fulliquet erre a kérdésre is megfelelt.

Példát kell adni. A papság és theologus ifjúság élete legyen élő példa a predikáció és tanítás mellett, mert csak akkor képes a nép felhagyni ezzel a veszedelmes szokással, ha papjának a példája nem ingerli folyton a mértéktelen életre. Ha mi is akarunk elérni valamilyen eredményt, le kell mondanunk a mértéktelenség élvezetéről. Meg kell tagadnunk magunkat. De hogy lehet megtagadni magunkat másokért?

Ennél a pontnál olyan titkába láttam bele a genfi dékán életének, ami igazán kellemessé és teljessé tette előttem az eddigi szavait.

Mi is a titka annak, hogy ő megtagadta magát másokért? *A Jézus Krisztus*. Ha látjuk az Ő mérhetetlen nagy önmegtagadását, mi is képesek leszünk a kisebb önmegtagadásra. Ha látjuk azt a nagy áldozatot, amelyet mi érettünk végezett a kereszten, akkor mi is áldozatot fogunk hozni a mi megváltó Jézusunkért.

* * *

De hát mi jelentősége van az ő látogatásának?

Az az egy bizonyosan megvan, hogy a theologusok előtt felmerült egy olyan kép a református theologusok és papok életéből, amely felé most nagyobb erővel kezd törekedni az egyik kisebb rész s amelynek végtelen sok ellensége van. Ebben a képben erősen kidomborodik a

kegyesség, a szeretet, a mások szolgálata, a mértéketes élet, a papok példaadása és mindenek felett Jézus Krisztus.

Ennek a képnek fel kellett merülni a magyar theologia előtt. Hangsúlyozni kellett és a jövőben még jobban kell, hogy Jézus Krisztus a mi középponti személyünk, hogy kegyesség nélkül, hivatás nélkül, megtisztított élet nélkül, önmegtagadás nélkül nincs keresztyéni élet.

En nem ismerem a genfi viszonyokat, csak azt tudom, hogy a Fulliquet elmondott elveivel érdemes érintkezésbe lépni. Azt tudom, hogy a genfi egyetemen van egy erős csoport, amelyik erősen ragaszkodik az írás élő Krisztusához. Ezzel is érdemes összeköttetésbe lépni.

Ez az összeköttetés azt jelentené, hogy sekélyes theológiánkat több tartalommal, életünket az egyedül értékes javakkal töltenők meg; azt jelentené, hogy tönkrement egyházi életünk újból felvirulna és ezrek szívébe költözne be az élő Jézus Krisztus. Hogy paradoxonnal fejezzem ki magamat, ez az összeköttetés azt jelentené, hogy kálvini szelleművé lenne kálvinista egyházunk.

Kezdjük meg az összeköttetést azzal, hogy fogadjuk el helyes elveiket és imádkozzunk mi is a genfiéért, amint Fulliquet állítása szerint ők is imádkoznak miérettünk.

Szepesi Pál.

Este volt ...

... Este volt: rózsás, színes este ...

Kacagva nézett a szemembe —

Szép volt ... a lelkem hívta, csalta

Csókos ajka ...

Puhás, ragyogó, selymes nyakát

Reszkető karral úgy fontam át ...

Összeforrt ajkunk szent gyönyörbe

Sugaras, csókos, lázas este ...

— Este volt; sötét, késő este,

Szemem a távont vágyva leste ...

Könnycim kicsordult égőn, fájva ...

Hejh! — hiába ...

— Bokrok lágy olén párja után

Panaszát sirta bús csalogány ...

... Elment ... Az álmod halva, veszve ...

— — — — —

Lehullt egy csillag távol, ... messze ...

Győry Kálmán.

A japán bányász.

Irta: Kultatuli.

Volt egy ember, aki követ vágott a sziklából. Munkája igen nehéz volt és ő sokat dolgozott; bére pedig csekély volt és ő nem is volt sorsával megelégedve.

Sóhajtott, mivel nehéz volt a munkája és így kiáltott:

— Óh, csak gazdag volnék, hogy pihenhetnék vörös bársonnyal bevont pamlagon.

És jött egy angyal az égből, aki így szólt: „Légy, amint mondottad“.

És gazdag volt. És pihent vörös bársonnyal bevont pamlagon.

És történt, hogy a király háza előtt vonúlt el; sok lovag ment a kocsija előtt és a kocsij mögött is voltak lovagok és aranyos baldachint tartottak a király feje fölött.

És amint a gazdag ember ezt hallotta, bosszúság fogta el, hogy az ő feje fölött nem tartanak aranyos baldachint — és elégedetlen volt.

Sóhajtott és így kiáltott: „Király szeretnék lenni!“

És jött egy angyal az égből, aki így szólott: „Légy, amint mondottad“.

És király volt. És kocsija előtt sok lovag lovagolt és kocsija mögött is voltak lovagok és feje fölött aranyos baldachint tartottak.

És a nap forró sugarakkal süttött és leperzselte a földet, úgy hogy a fű elszáradott.

És a király panaszkodott, hogy a nap fölégette az arcát és hatalmasabb nálánál — és elégedetlen volt.

Sóhajtott és így kiáltott: „Nap szeretnék lenni!“

És jött egy angyal az égből, aki így szólt: „Légy, amint mondottad“.

És ő nap volt. És sugarait szórta föl és alá; jobb felé és bal felé és mindenfelé.

Fölégette a fűvet a földön és a fejedelmek arcát, akik csak voltak a földön.

És egy felhő helyezkedett ő és a föld közé és arról a nap sugarai visszapattantak.

És haragudott, hogy hatalma elé gátat vetettek és panaszkodott, hogy a felhő hatalmasabb nálánál — és elégedetlen volt.

Felhő akart lenni, amely oly hatalmas volt.

És jött egy angyal az égből, aki így szólt: „Légy, amint mondottad“.

És felhővé lett és a nap és a föld közé szállott, felfogta a sugarakat, úgy hogy a fű kizöldült.

És a felhő nagy cseppekben hullatta esőjét

a földre, megdagasztotta a folyókat és az áradások elsodorták a nyájakat.

És sok vizével elpusztította a mezőséget.

És aláhullott egy sziklára is, amely nem engedett. És nagy záporban zuhogott, de a szikla nem engedett.

És haragudott, mivel a szikla nem akart engedni; és mert záporainak az ereje hiábavaló volt. — És elégedetlen volt.

Felkiáltott: „A szikla hatalmasabb nálam; szikla szeretnék lenni!”

És jött egy angyal az égből, aki így szólt: „Légy, amint mondottad“.

És szikla lett és nem mozdult meg se, amikor a nap sütött, sem amikor az eső esett.

És jött egy ember csákánnyal, hegyes vésővel és nehéz kalapáccsal, aki kövel vágott a sziklából.

És a szikla mondá: „Hogy van az, hogy ennek az embernek hatalma van fölöttem és köveket vág az én ölemből?” — És elégedetlen volt.

És felkiáltott: „Gyöngébb vagyok, mint ez. Én ez az ember szeretnék lenni!”

És jött egy angyal az égből, aki így szólt: „Légy, amint mondottad“.

És bányász lett. Vágta a követ a sziklából nehéz munkával és keményen megdolgozott a csekély hérért — és elégedett volt.

Hollandból: *Nagy Lajos.*

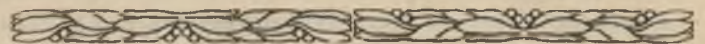
Várom.

Várom s tudom, hogy eljön . . .
 — *Lehet, még ifjan csókra vágyva*
Örök mosollyal ajakán.
Eltem vágyódó éjjelére
Világosságot hozva tán . . .
S való lesz egy csodaszép álmom . . .
 . . . *Várom.*

Várom s tudom, hogy eljön . . .
Lehet, szép tisztán, hófehéren,
Szűz myrtuszkoszorú fején
S rejtett láz fénylő lángja lobban
Parázsló, égő két szemén . . .
 — *Toluló könnyem visszafojtott,*
Zokogásom, jajjom ne fájjon . . .
 . . . *Várom.*

Várom s tudom, hogy eljön . . .
Talán peregnek hosszú évek,
Szép tavaszunk majd őszbe hajol
Mikor egymásra rátalálunk
Kihűlő szívvel valahol:
Egy reszkető, fehér öregnek
Ha akkor arcán könny pereg
S szánón letörli két kezével,
A jó Isten is áldja meg . . .
A nagy álmra fáradt szememet
Oh így békülten, nyugton lezárom . . .
 . . . *Várom . . .*

Fekete Gyula.

A vasárnapi iskoláról.

Az evangéliumi belmisszió kezd mindenfelé nagy arányokban terjedni. Már hazánkban is több egyesület munkálja az ev. belmisszió ügyét. Így: a Bethánia és Filadelfia-egylet (egy kórházat is tart fenn: a Bethesdát) s a Skót zsidó misszió és az Ev. ker. diákszövetség stb. Míg az előbbieket tagjai ifjak, öregek, férfiak, nők, nem, kor, hivatásra való tekintet nélkül, addig a Diákszövetség munkaterét a főiskolai hallgatóság alkotja, bár újabban kezd felelősséget érezni a középiskolai tanulókkal szemben is a Szövetség. A gyermekek evangélizálása pedig már mindanyuknak közös programpontja. Közösek mindeme törekvéseik céljában is: lelkeket vezetnek Krisztushoz; eszközeiben is, melyek a magán- és közös bibliaolvasás és imádkozás.

Eme nagy arányban megindult belmisszió legkedvesebb munkáját kétségtelenül a gyermekek evangélizálásában, az u. n. vasárnapi iskolában végzi. Alig van életrevalóbb gondolat annál, mely ez intézményt létrehozta. Az egyház, melynek kötelessége a hívek lelkigondozása s így a gyermekek lelkigondozása is, csak későn találta meg e gondozás igazi, célhozvezető módját. Míg a felnőtt gyülekezeti tagok a vasárnapi istenitisztelet alkalmával lelki közösségbe jutnak Istennel, addig a gyermekek, kiknek Krisztus a mennyeknek országát ígerte, mitsem tudhatnak e közösségről. A régi vallásoktatás, mely a reformáció óta általánosan elterjedt, nem képes a gyermeki lelket felmelegíteni, nem képes előkészíteni ahhoz, hogy önként és szívesörömmel venne részt gyülekezeti istenitiszteletben, nem képes főként beállítani Krisztus szolgálatába. Sem az istenitiszteletnél, sem a vallásoktatásban nem nyer a gyermek lelkigondozást: másutt sem. Lelkigondozás nélkül pedig a bűn keríti meg. A

testi is, a lelki is. Ha nem érzi az Istennel való lelki közösséget, tartalmatlanná lesz a lelke, elhibázott az élete.

A híveire gondot viselő Isten ezért mutatta fel egy új módját annak: hogyan lehet legelvetni az ő jubait. A vasárnapi iskola, az ő biblia-magyarozatával, mely megépíti a gyermeki lelket, az ő gazdag liturgikus járulékaival s főként csoportrendszerével, mely a *személyes hatást* minden egyes gyermeknél lehetővé teszi — oly intézmény, melyre az Isten láthatólag rányomta helyeslése bélyegét.

Egy sajátos áldása a vasárnapi iskolai munkának az, hogy — megerősödvé abban a tudatban, hogy e munkára Istentől kétségtelen megbízatást és különösebb ígéretet kaptunk — hozzá vezetjük a gyermeket az Isten ígéje hallásához, a Krisztus személyes hatásához s otthonossá tesszük őt az Isten házában. „*Akik idején keresnek engemet, megtalálnak!*“ — ez a jelszava a vasárnapi iskolai munkának. És ez biztosít minket arról, hogy a mi munkánk nem hiábavaló, mert az Isten segítsége velünk van. Biztosít arról, hogy számtalan sok csirát plántáltunk a gyermeki lélekbe, melyből előbb-utóbb kinő a lélek boldogsága.

A belmisszió minden más munkájánál nagyobb előnye a vasárnapi iskolának az, hogy papok és világiak nagy erővel egyesülhetnek a közös munkában. Tapasztalati tény, hogy a belmisszió egyetlen munkájába sem állították be magukat oly nagy számmal az emberek, mint épen ebbe, mely a gyermeki lélek megépítését célozza.

A felelősség azonban Isten és magunk előtt első sorban bennünket theologusokat illet a gyermekek lelkéért. A jövő nemzetség legifjabb tagjainak sorsa van függővé téve a mi magunk-tartásától. A papnak lelkiismeretbeli kötelessége az Isten országa érdekében megindult munkát a gyermekekre is kiterjeszteni. De ha beállította magát a vezetés munkájába, kötelessége számolni a következőkkel is. Állandó vizsgálatot kell tartania önmaga felett. Mindig többet kell tanulnia, hogy tudjon helyes tanácsokat adni segítő társainak (Helfer, Helferin). Tudnia kell leereszkedni a gyermekek lelkéhez s velök az Isten ígéjét oly világosan és egyszerűen közölni, amint lehetséges.

Igy hoznak aztán a segítő társak vagy nők, magukkal a vasárnapi iskolába sok kedvet, sok szeretetet és minden jóakaratot a munka iránt; sokszor természetes hajlamot és tehetséget is a kicsinyek oktatására, úgy hogy sokszor fogunk csodálkozni afelett, hogyan sikerülhetett oly közel

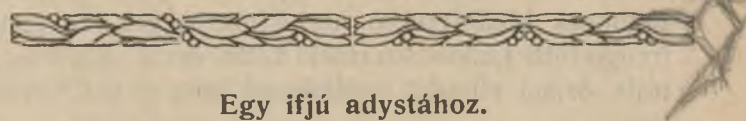
vinni a gyermek lelkéhez az Isten ígéjét.

A vasárnapi iskola vezetése nem kíván oly nagy önmegtágadást, mint amennyi szeretetet. De ha kívánna is, oda kellene adni, amit kíván. Ha mindenünket kívánná is, oda kellene adni, mert az örök élet érdeke mellett minden egyéb érdek elhomályosul.

Az Isten ügyével szemben követ el mulasztást minden theologus, aki a vasárnapi iskola iránt nem tartja kötelességének az érdeklődést.

Max Haberland nyomán

Gombos Ferenc.

Egy ifjú adystához.

Vágytelt ifjú, te újat alkotó
Nagy mesternek ábrándos gyermeke,
Térj vissza a sötét, ködös utról,
Amelyre lelked reá tévedne.

Balga lélek, ki ködbe tekintget
Óh botor, ki keresi az árnyat,
Mikor itt minden színes, virágos
Mikor itten fényes napot láthat.

A föld a mienk, örök jó anyánk.
Édes bölcső amig járunk-kelünk,
El-el ringat hűsége ölében
És megőríz, hogyha már nem leszünk.

Az életkürt nem halálunk sípja.
A magyardal nem halottas ének,
Szívből fakadó megcsendülése
A magyar nép nótás, jó kedvének.

Te csak sírj, csak facsard a könnyeket,
Csontkezeddel csak pengesd hurjaid';
Én nótáztatok szeliden, lágyan
Míg ideál, dal, szerelem hevít!

Én itthon vagyok, sirkutató hős!
Fehér ágyomon álmodva alszom,
Míg te kóborolsz botor lélekkel
Mohás, porladó, gyepes sirhanton.

Mért vered fel holtak örök álmát?
Mért sirdogálsz víg kacagás helyett?
Van itt úgy is, ki könnyeket hullat,
Akinek nincs sohasem kikelet.

Óh jer vissza ifjú Ady-lélek!
Még nem késő, még ölthetsz más ruhát.
Ne félj, hogy majd kigúnyolnak érte,
Oly kis dolog — sokan meg se tudják.

Kiss Kálmán.

A pályaválasztás szabadsága.

Ma a szabadság korát éljük. Az 1848-iki törvényhozás szentháromságának egyik vezérelve a: szabadság.

Megteremtett tehát az emberiség számára az, melyért annyi hősi vér omlott szerte a magyar hazában.

* * *

A mai Magyarország egy u. n. állampolgári állam, mely a jogegyenlőség teljes érvényesülésének az alapelvén épül fel, szemben a régi, a 48 előtti rendi állammal, mely a nemesek és nem nemesek közt fenálló jogi különbségek lényegén nyugodott. Laikus szemlélő talán észre sem veszi, mily óriási ellentét nyilatkozik meg e két formában.

A rendiség uralma alatt nincs egységes társadalmi szervezet, egy államban két társadalom él: egy nemesi és egy nem nemesi; mások a törvények az egyik területén, mások uralják a nem nemesi társadalom területét; gátolva van az egyéniség szabad kifejtése, a szabad gondolkodás; a szellem útjában hatalmas sziklák állanak, ezer és ezer akadály; a hatalmasok, az erők tulajdonosai a szó szoros értelmében nyakára ülnek a gyengének.

Eljön aztán a szabadság édes szellője és lassan-lassan ledönti a minden téren emelt, haladást gátló válaszfalakat és megszületik az új Magyarország, létrejön az állampolgári állam.

Itt már egységes a társadalom; egy törvénye van úrnak, szegénynek; egyenlő joga, helyesebben egyenlő feltétele van minden egyesnek a különböző polgári (magán) és közjogokra.

Tehát egyforma hatalmi sullyal nehezedik mindnyájunkra az állam, más szóval egyenlő hatályúak az állami törvények minden állampolgárra nézve.

Az állampolgári állapotnak van egy alakja, az úgynevezett negatív status, mely nem egyéb, mint egy szabad cselekvőségi kör, melyben kiki belátása szerint cselekszik, határoz; egy status libertatis, honnan a különböző szabadságjogok keletkeznek. Nekem természetesen nem az célom és feladatomban, hogy ezeket a szabadságjogokat felsoroljam — ez fölülte nehéz, majdnem lehetetlen feladat is volna — hanem ezek közül eggyel, a pályaválasztás szabadságával óhajtók röviden foglalkozni.

Saját teste és lelke, tehát önmaga felett az egyén korlátlan úr — mondja Mill Stuart a „Szabadságról“ írt művében. Ez itt is találó.

— Az egyéni erők szabad érvényesülésének, — mert ez kétségtelenül legszemélyesebb joga

minden embernek, — nem szabad utját állanunk. A szülők gyermekeik felett, a gyámok, gondnokok, gyámoltjaik, illetőleg gondnokoltjaik felett egy bizonyos korhatárig szabadon, tetszésüktől függően disponálhatnak és helyes is, mert az elme fejlődése ebben a korban, mondjuk a 12-től 16—18 évig van kitéve varibilis átalakulásoknak és szükségképen kell lenni egy felsőbb hatalmi tényezőnek, mely ezen fejlődési processuson át controlirozó szerepet játszik.

Hanem mikor az ifjak ezen korhatárt át lépik, — ami tanult embereknél az érettségi vizsga letételétől számítottatik — akkor mintegy eo ipso felszabadul az egyén mindenféle gyámkodás alól szellemi tekintetben és csak vagyoni érdekei fölött, tehát vagyoni jogilag nem lesz cselekvés képes.

És épen itt merül fel a kérdés, hogy e kor beálltától teljes szellemi szabadság illeti e meg a tudományos pályára lépőket, — természetesen más pálya is lehet, melyre ekkor szánja rá magát valaki, — vagy pedig még ezentúl is befolyás engedtessek külső tényezőknek, közelebbről a szülőknek.

Abszolút érvénnyel lehetetlen e kérdést eldönteni akár így, akár úgy.

A szigorú jog teljesen kizár kívül álló hatalmakat a korlátozástól, egy ú. n. discretionális jogot formál belőle, mely szerint az egyén szabad belátására, mérlegelésére van bízva, hogy erre vagy arra a pályára lépjen. És talán ennek a minden korlátnélküli szabadságnak a következménye az, hogy oly nagy a számuk a pályatévésztetteknek. Nagyon sokan vannak az életben, akiknek halálos unalom az a munkakör, amelyben mozogniok kell, hogy megélhessenek, hogy el ne pusztuljanak a létérti óriási küzdelemben.

Ha ezekre annak idején bizonyos közletről jövő, hatékony presszió gyakoroltatnék, pl. lebeszelné a szülő a mesés organummal, szónoki tebenséggel és egyéb hajlamokkal rendelkező gyermekét, hogy ne lépjen a mérnöki, a jogi pályára, hanem legyen pap, mert ez az élethivatás megfelelő természetének, míg amazok ellenkeznek vele, akkor talán nagyon kis térre szorulnának az e bajokból eredő társadalmi körjelenségek.

Azonban az sincs kizárva, hogy az akció itt is reakciót szülne.

Más oldalról pedig a körülmények, egyes konkrét viszonyok megengedik, hogy mások is bele nyúljanak az egyéni érdekszférába. Ha pl. egy érettségizett ifjú mindenképen jogász akar lenni, mert barátja, a gazdag földbirtokos fia, szintén a jogi pályára lép, mégpedig Budapestre

iratkozik és az illetőnek nincs anyagi ereje, szülei előre látják, hogy jövedelmük nem bírja meg a taníttatási költségeket, egyenesen kötelességük, hogy — ha másképen nem lehet — erőszakkal is visszatartsák az illetőt erre a pályára lépéstől és okos tanácsadással oda kényszerítsék, hogy kevesebb áldozattal járó pályára lépjenek, ahol sokkal szerényebb a megélhetés.

Itt persze nagy rés üttetik a korlátlan szabadságon, a pályaválasztás szabadságának az elvén. Itt tulajdonképen megdől a Mill Stuart által felállított tétel is, mert az egyéni akarat, jellem, hajlam nagy mértékben befolyásoltatott. De a végeredmény, az életcél tekintetében mégis előnyösebb a meggondolatlan önelhatározásnál — a jellem, a belátás és az önálló gondolkodás forrongó stadiumban lévén; — meg aztán az emberi természetnek jellemző vonása, hogy ha kell, a körülményekkel meg tud egyezni.

Lehet, hogy épen ebből lesz a legjobb, a leghivatásosabb pap.

Sok esetben pedig a legneveltségesebb módok, helyzetek kényszerítő erejének esik áldozatul az életbe kilépő ifjú.

Hallottam megtörténni azt az igazán komikus esetet, hogy valaki csak azért lett theologus, mert elköltötte az otthonról a jogakadémiára való beiratkozás céljából kapott pénzt és nem volt hátorsága szüleinek tudtára adni a kényes históriát, tehát úgyoldotta meg a kérdést, hogy maradék pénzéből beiratkozott a theol. akadémiára, mert ott tudvalevőleg jóval kevesebb a tandíj és rossz hangjával maradt egész életében pap egy kis parochián.

Ilyen esetekben a felülről jövő pressió kívánatos és elkerülhetetlen. A legvégső határig menő eszközök sem zárandók el ilyenkor a szülők, gyámok, gondnokok elöl, s általában a pályaválasztásnak azt a nemét tartanám helyesnek, amely az egyéni szabadság érvényesülése mellett a felülről jövő, illetékes és annak helyén alkalmazandó helyes ellenőrzésnek is befolyást biztosít s így elérhető, vagy legalább is megközelíthető volna, hogy kiki saját szellemi és anyagi tehetségének megfelelő pályát választ-hasson.

Kiss Kálmán.

Annak, aki talán jó utról kiált hozzám.

Lemondani egy százszínű világról; —

Ami kedves volt, azt feledni el!

Más hangúlat világba tévelyedni!

Érzem, félek, — félek, nem érdekel.

Egy sokálmú, boldog, szegény fiúnak
Bucsúzva, sírva fogni meg kezét: —
Rég-volt — Magamtól elbucsúzni sírva! . . .
— Lezárni lelkem kis történetét —

Virágot hozni idegen mezőkről!
Érzem, kezem szentségtelen, profán.
Nehéz, nehéz! . . . Magam kell megtagadni
— S mégis tagadni megfogom talán.

. . . Kobzosa lenni bűnös éjszakáknak;
Mig perdíták csókja ajkamhoz ér?! . . .
Ezt énekelni?! — Mikor tudom, hogy vár Rám,
Valaki vár, — ki tiszta, szent, fehér.

S bűnös szemekkel nézzem hamvas arcát? —
Ajkat *aztán* csókolja ajakam?!
— Megátkozom a bűnös perdítákat!
S amig arcára nézek egy fehér leánynak
Lelkemben igaz, tiszta dal fogan.

Szigethy Ferenc.

NEKROLÓGOK.

Karakó Ferenc.

Megkondult a léleklarang mélabús fájdalommal, mintha neki is szíve volna, mintha ércllelke megrendülne, mintha ő is érezné a nagy bánatot. Remegő hangja tovaszáll az esti szürkületben, hirdelve a halandóknak, hogy Karakó Ferenc immár nincs az élők sorában. Mosolygó szemei örökre lezárultak, erőtlől duzzadó karjai örökre lehanyatlottak s arcának viruló rózsáit elfonnyasztotta a halál szele.

Ki hitte volna, hogy ifjú erődöt oly hamar megcsufolja az enyészet könyörtelen keze? Ki sejtette volna, hogy oly hamar itt kell hagynod a vidám napsugárt, az édes szülőket, a jó barátokat, kiket úgy szerettél? . . . Ki hitte volna!

Mikor ott álltál egy koromsötét éjjelen a zúgó tenger közepén törékeny naszádban, mosolyogva a tomboló vihart s a halvány útítársakat, . . . ki hitte volna, ki sejtette volna akkor, hogy rövid idő múlva indulsz egy még hosszabb útra, a halál nagy útjára, melyből nem térsz vissza soha . . . Ki hitte volna!

Mikor ott álltál egy verőfényes májusi napon, a diadalittas atlétasereg között, melleden a kivívott győzelem jelvényeivel, büszke önérettel tekintve végig az éljenző sokaságon, . . . ki hitte volna, ki sejtette volna akkor, hogy

rövid idő múlva sírba dönt a legerősebb bajnok, a halál . . . Ki hitte volna!

S mikor a tanév végével elhagyva az iskola padjait, hazatértél édes szüleidhez élvezni a nagy szünidő örömeit, mikor víg kedvedben oly szilajul jártad a csárdást egy sajjóparti falucskában, . . . ki hitte volna, ki sejtette volna, hogy napjaid már meg vannak számlálva, hogy ez lesz a te utolsó mulatságod . . . Óh, ki hitte volna!

Sohasem láttuk szomorúnak. Mindenben a vígságot kereste, mintha csak arra ösztönözte volna valami, hogy igyekezzék kivenni részét a világ örömeiből, mert az idő eljár. A perzselő hőségben fáradhatatlanul dobálta a rengő kalászu kévéket, elbizakodva erejében s nem gondolva meg, hogy Isten az éltető napsugárban is sokszor halált rejteget. Ez okozta vesztét. S ime, aki nem ismerte a bajt, a szenvedést, aki egész életében a sors kegyeltje volt, annak halála a legnyomorúságosabb, a legszerencsétlenebb volt. Idegen helyen, idegen arcoktól környezve az ujhelyi kórházban lehelte ki lelkét, távol az édes anyától, távol minden ismerőstől. Ki tudja, mik voltak utolsó szavai? . . . Ki tudja, mik lehettek utolsó gondolatai? Ki tudja, mily szörnyű kínokat állt ki végső perceiben?

Óh te szenvedtél rövid idő alatt egy egész életre valót!

Most már ott nyugszol a kenyézlei csöndes temető kertben, az imádott szülőföld hantjai alatt. Nem hallod már az akáclobok rejtelmes zúgását, nem érzed már a szülői szív végtelen fájdalmát, nem háborgat többé senki, csak az emlékezet keres még meg olykor-olykor, később az is elmarad, sírod belepí a vad repkény s neved, emlékedet kitörli az idő az ismerősök szívéből. De mi, akik szerettünk, nem felejtünk el soha!

Aludjál csendesen!

Alsó-Zsolca.

Páhy József.

Veress Bertalan.

Még el sem sirattuk, ugyszólván, az egyiket, már halljuk a másik halálának a híré! Ismét egy ifjú élet! Kérdezhetik sokan, hogy hát ki is volt Veress Bertalan? Kérdezhetik, mert csendes, kissé zárkózott természete miatt, mely csak barátai közt olvadt fel, nyílt meg a maga tisztaságában, nemességében, kevesen ismerték; meg aztán csak egy hónapig volt theologus. Pedig hogy szeretett theologus lenni!

Hogyne, hiszen az volt legfőbb vágya, hogy theologus legyen, nemcsak neki, hanem szerető szüleinek is szeretve ápolta reménye. Mily nagy büszkeség is az, mily nagy lelki öröm, hallani vasárnap istentisztelet után a templom előtt csoportosuló rokonok, szomszédok itéletét: „Az Isten is papnak teremtette!” És tényleg mi is el tudtuk képzelni őt jövődő hivatáskörében. A nép fia volt, értett a nyelvén s bizonyít azok is megértették volna, szerették volna!

De szerette őt az Isten s elvitte a menyeyei hazába, hogy közvetlenül szolgáljon az Urnak! Magához vette őt az Ur, mert jobban szerette, mint mi! Mert így látta azt jónak a Jóságos Isten!

Legyen hát siri álma csendes s hisszük, az Urnál megtalálja az örök békességet! A busongó szülőknek pedig, kiknek minden reménye porba omlott a szeretett egyetlen fiu halála miatt, adjon Isten megnyugvást a hitben: „Az Ur adta, az Ur elvette, legyen áldott szent neve érette!”

Csabai István.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat” mind ez ideig nem alakult meg. Úgy látszik, felbomlik akadémiánk a szép múltú egylete. Ifjúságunkban nem igen van már meg a régi kedv. Hiányzik az ambíció! Jaj! — változnak az idők . . .

Sárospataki Akadémiai Ifjúsági Olvasóegylet. Szept. 15-én tartotta meg alakuló közgyűlését. A tisztikar következőképen választotta: Múlt iskolai év zárógyűlésén könyvtárnokká Kiss Kálmán, III. jh., pénztárnokká Kovács Bertalan IV. hh. — Elnök: Rozgonyi Sándor IV. hh. Jegyző: Kun Zoltán IV. hh. Ellenőr: Svingor Jenő IV. hh. A bizottság tagjai: Deme László IV. hh., Horváth Béla IV. jh., Bakó Péter III. hh., Idrányi Béla III. jh., Csabay István II. hh., Horváth Zoltán II. jh., Csontos József I. hh., P. Nagy Pál I. jh.

A Sárospataki Hittanhallgatók Egylete 1910. szept. 27-én tartotta alakuló közgyűlését; nt. Nagy Béla szakelnök úr megnyitó, buzdító beszéde után az Egylet tisztikara a következőképen alakult meg: Elnök: Svingor Jenő IV., alelnök-ellenőr: Deme László IV., titkár: Fekete Lajos IV., jegyző: Janka Péter III., pénztárnok: Bakó Péter III., könyvtárnok: Györy Kálmán III. Bizottsági tagok: Kérészy István IV., Ujlaky Lajos III., Gombos Ferenc II., Szigethy Ferenc I. éves hittanhallgatók. Az odaadó, lelkes pártfogás a szakelnök úr részéről s az általános érdeklődés a tagok részéről reményleni engedi nekünk az egyletnek

az eddigieknél eredményesebben és nagyobb sikerrel való működését. Adja Isten, hogy úgy legyen!

A Főiskolai Jogászegylet Dr. Szabó Sándor pro-dékán elnöklete alatt szept. 30-án alakult meg a következő tisztviselőkkel: Elnök Idrányi Béla III. jh., alelnök: Kiss Kálmán III. jh., ellenőr: Szilva Ferenc III. jh., pénztárnok: Barth Ernő II. jh., jegyző: Füzeses Sándor I. jh., könyvtárnok: Bóna Aladár II. jh.

Az „Erdélyi Önképzőkör“ szeptember 10-én tartotta alakuló gyűlését nagy lelkesedéssel és szokatlan sok taggal (44). A tisztviselői kar a következőleg alakult meg: Ifjúsági elnökké még a múlt év végén megválasztották: G. Nagy László VIII. o. tanulót. Titkárrá Dobos Sándor. Főkönyvtárnokká Révész Menyhért VIII. o. t., főjegyzővé Kiss Géza, pénztárnokká Magyar Kálmán, aljegyző-alkönyvtárnokká Szabó Sándor VII. o. tanulók választottak meg. A kör tanárelnökevé egyhangú lelkesedéssel Dr. Trenkó György főgimn. tanár urat kérte fel.

A Sárospataki Főisk. Ifjúsági Zeneegylet szeptember 26-án tartotta meg alakuló gyűlését. Az egylet tagjainak száma 12. Tisztviselői lettek: elnök Idrányi Béla IV. jh., karnagy Árokháty Béla I. hh., jegyző-pénztáros Fogarassy Jenő III. hh. — Főiskolánk e nemes törckvésű egylete dicsőséggel teljes, fényes múltra tekinthet vissza. Hogy a közelmúlt években nem mutatott fel olyan eredményeket, aminőket — szép múltját tekintve — megvárhattunk tőle, annak az oka egyfelől az, hogy a tagok száma a legutóbbi 6—8 éven át évről-évre csökkent, de másfelől kereshetjük azt abban is, hogy mai zenélő ifjúságunk a cigányosan elbadott népdalon és kuplón (I) kívül más zenei műfaj iránt meglehetősen közönyösséget mutat. Szívesebben utánozza a cigányt, bár annak a játékát úgy sem lesz képes utánozni s mintha a népdalon és a kuplón (I) kívül nem is akarna más fajú magyar zenei művet elismerni magyarnak. Pedig az ilyen vidéki s főként ifjúsági zenekaroknak azt kellene főfeladatuknak tartani, hogy a magyar zenét, annak minden egyes műfaját megismertessék és megkedveltessék, hogy megismertessék a klasszikus szerzők remekait is, szóval, hogy az általános zenei műveltséget terjesszék, s ne a cigányos muzsikálást tekintésük főcélnak, amely úgyszemint csak utánzás marad mindvégig, különösen olyan zenekaroknál, amelyeknek a tagjai nem állandók.

A.

A Sárospataki Főisk. Ifj. Énekkar is megalakult, hogy folytassa azt a szép munkát, amelyet a múlt év júniusában félbeszakított. Az egylet tisztviselői lettek: elnök Szabó Lajos IV. hh., főprecentor Fogarassy Jenő III. hh., alprecentor Árokháty Béla I. hh., protokántorok: Fekete Lajos, Deme László, Bay Jenő és Verebélyi Dezső. Isten áldása legyen mindnyájukon!

A Főisk. Tűzoltó Egylet szeptember 18-án alakult meg a következő tisztviselőkkel: Tanárelnök Dr. Trócsányi József, ifj. főparancsnok: P. Nagy Gusztáv IV. jh., segédtsiszt: Vitkay Bertalan IV. hh., szertárnok és pénztárnok: Molnár László IV. hh., Szivattyúparancsnok: Sallay István IV. hh., rendőrpáncsnok: Bay Jenő III. hh., csövezető: Kossuth Sándor II. jh., segédcsovezető: Csontos József I. hh. Bizottsági tagok: Janka Péter III. hh. és Szilva Ferenc III. jh.

A „SAAC“ 1910. szeptember 15-én tartotta alakuló közgyűlését. Tisztikara a következőleg alakult meg: Tanárelnök: Dr. Meczner Béla. Ifjúsági elnök: Ifj. Radácsi György II. jh. Alelnök-titkár: Kovács Bertalan IV. hh. Pénztárnok: Szinyéri György III. hh. Ellenőr: Füzeses Sándor I. jh. Vivásvezető-alelnök: Kossuth Sándor II. jh. Bizottsági tagok: Svingor Jenő IV. hh., Soltész Tamás IV. jh., Tóth Jenő III. hh., Szilva Ferenc III. jh., Csabay István II. hh., Pálóczi Barna II. jh., Kőrössy István I. hh., Kovács Dezső I. joghallgató.

A „Főgimnáziumi Gyorsíró Kör“ szeptember 24-én tartotta alakuló ülését Nagy Lajos tanár úr elnöklete alatt. A kör tisztviselői a következők lettek: Alelnök: G. Nagy László VIII. o. t. Titkár: Dobos Sándor VIII. o. t. Főjegyző Benkő Béla VII. o. t. Könyvtáros: Horváth Lajos VI. o. t. Aljegyző-alkönyvtáros: ifj. Rácz Lajos VI. o. t. Az „állandó bizottság“ tagjai lettek: Benkő Béla, Horváth Lajos, Kántor József és Nagy László. Ez alkalommal határozta el a kör a gyakorló órák tartását is.

H I R E K.

Dr. Kun Bertalant, a tisztáninneri egyházkerület szeptember 28-án elhunyt püspökét, főiskolánknak egyházi főgondnokát f. hó 1-én helyezték örök nyugalomra. Főiskolánk tanári kara és ifjúsága csaknem teljes számban vonult ki a végtisztesség tételre. Egész Miskolc gyászpompába volt öltözve. Középületein gyászlobogók lengtek; az utcái lámpák fekete fátyollal bevonva égtek mindenütt . . . A szertartás óriási közönség jelenlétében d. e. 11 órakor kezdődött; a templom körüli helyet ezrekre menő sokaság foglalta el. A templomban csak a küldöttek helyezkedtek el, zsúfolásig megtömve azt. A XC-ik zsoltár 1—2-ik versének eléneklése után dr. Antal Gábor dunántúli püspök imában vigasztalta a nagy férfiú kidöltével megszorodott szíveket, majd főiskolánk énekkara adta elő gyászenekét, melynek utolsó hangjainál megjelent a szószéken a dr. Kenessey Béla erdélyi püspök alakja, ki

magas szárnyalású beszédben fejtegette az elhunytak, az imádságos, szelid lelkű ősz püspöknek érdemét . . . Szólt, hogy nincs okunk a kétségbeesett gyászra, hanem lássuk meg az ő életéből, hogy az Isten hogy támogatja az ő választottait . . . A „Miskolci Dalár-egylet“ éneke és a 19-ik dicséret 3. verse után a templomi szertartás véget ért . . . Hosszú menet indult ezután a Kossuth-, Széchenyi- és a Kazinczy-utcán keresztül a tetemvári temető felé . . . A sulyos érckoporsót a hat lovas gyászkocsiról leemelték, a „Miskolci Államvasúti Dal-kör“ gyászéneke közben a sír szélére helyezték, hol felette dr. Tüdös István miskolci esperes-lelkész vett búcsút a tizáninenni egyh.-kerület és a miskolci egyház nevében . . . Még énekelt a „Polgári Dalosegylet“ s aztán ott feküdt dr. Kun Bertalan az örök nyugvóhelyen . . . Aludjon a hosszú földi pályafutás után csendesen.

e. gy.

— **A bibliaolvasó-körök** sárospataki munkásai a jelen tanévben is folytatják múlt évi evangélizáló munkájukat. Bevezetésül a bibliaolvasóköri munkához előadásorozatot tartottak az ifjuság részére, amely által ismertették az evangéliumi keresztyén élet vezérelveit. Ez előadások után több bibliaolvasókör alakult. Az evangélizáló munkásság kiterjed a gimnáziumi és a tanítóképzési ifjuságra is, sőt vasárnapi iskolát is tartanak fenn, amelyben néhány theologus, tanítóképzés és gimn. tan. tanítja a gyermekeket a Jézus beszédeire és cselekedeteire. Az evangéliumi keresztyénségnek nagyon sok akadálya van, mint volt is Jézus óta mindig. Ez a most vázolt evangéliumi törekvés is erős ellenzésre talál. Még minálunk, Magyarországon, meglehetősen lekicsinyelt dolog az evangéliumi keresztyén misszió, pedig óriási nagy a szükség reá mindenfelől. A formák kezdenek üresekké válni, a vallásos élet a kialszás felé közeledik, jézusi keresztyén étellel csak itt-ott találkozunk; úgyannyira, hogy csakis egy erős belmissziói mozgalmától várhatjuk az újjászületést. Aprólékos, toldozó-foldozó eljárással nem lehet segíteni, gyökeres átalakulásra van szükség. Jézus Krisztusra van szükség, akinek van ereje átalakítani, újjászülni a legmegromlottabb életet is.

— **Fulliquet György**, a genfi egyetem theol. facultásának dékánja magyarországi körútjában meglátogatta főiskolánkat is, szeptember 27—28-ig időzve itt. Látogatásáról külön cikkben számolunk be.

— **A főiskolai igazgató-tanács** a főgimnáziumban, a Búza János, Kovácsy Sándor és

Zsoldos Benő nyugalomba vonulása után megüresedett tanszékekre Trenkó György, Gulyás József és Papp Zoltán tanárokat alkalmazta ez évre, ideiglenes minőségben. Dombly László helye betöltetlen maradt. A jogakadémián Dr. Szánthó Gyula helyét Dr. Illyefalvi Vitéz Géza foglalta el. Új jogtanárul Dr. Osváth Gyula hívatott meg egy évi időre. — Új tanáraink már megkezdették tanításaikat. Szép reményekkel fogadjuk őket. Adjon Isten nekik erőt, hogy se ők, se mások ne csalatkozzanak!

— **Halálozások.** A nagy szünidőben két ifjú pályatársunkat veszítettük. Karakó Ferenc és Veress Bertalan I. éves hittanhallgatókat ragadta el a kérlelhetetlen halál. Mindnyájunk részvéte mellett mindkettőjüket szülőfalujukban helyezték örök nyugalomra. Megszomorodott szeretteiket vigasztalja az Úr! Ők pedig találjanak a sír ölen csöndes, békés lakhelyet.

— **Mozgófényképelőadások városunkban.** Sok oldalról hallja az ember, hogy Sárospatak egy „eldugott fészek“ hová a kulturának, a nyüzsgő, forrongó társadalmi életnek egyetlen hulláma sem vetődik, hol az emberek, urak és polgárok teljesen izoláltan élnek az összes modern irányoktól. Nem egészen így áll a dolog. Aki az itteni állapotokkal belsőleg ismerős s nem csupán az ujságba bekerült hamis hírek után beszél, az másképen nyilatkozik Sárospatakról. Itt minden irányzatnak, társadalmi mozgalomnak, irodalomnak, művészetnek egyaránt vannak képviselői, sőt vannak maecenásai is. Hanem természetesen az az *ultra-modern* áramlat, amely nálunk minden térre behatolt, itt, a mi kis városunkban még nem ütött tanyát — hála Istennek és nagyon kívánatos volna, hogy ezzel egyesült erővel álljunk szembe s ahonnan csak tudjuk irtsuk ki. De nem akarok, nem is céloim védelmi eseteket felsorolni, csak pár szóban óhajtok megemlékezni a „mozi“-ról. Mintegy két héttel ezelőtt a város forgalmasabb utcáin plakátokat ragasztottak. Mindnyájan kíváncsiak voltunk, vajjon mit plakátiroznak? „Mozgófényképelőadás a Hartstein-féle cukrászda erre a célra berendezett nagytermében“. Ahol annyi fiatalember él egy kis városban mint itt, minden legkisebb dolog iránt óriási érdeklődés támad azonnal. Még az nap elterjedt a hire mindenfelé s az első előadás is nagyszerűen sikerült. És azóta kifogástalanul működik a mozi, változatos, érdekes programokkal; különösen megragadók a tengeri és egyéb káprázatos tájképek, de a humoros jelenetek is a kacagásig mulattatnak. Igazán örülünk, hogy erre a már nagyon elterjedt üzlet-

ágra is akadt itt vállalkozói szellem és a további működéshez is szerencsét kívánunk a tulajdonosnak.

Kiss Kálmán.

— **Fulliquet Gy. látogatásának hatása.** A sárospataki ref. főiskola tanári kara szerény viszonzásául ama jelentékeny áldozatnak, melyet Genf ref. egyházi és iskolai társadalma hoz, midőn 3 magyar theologus ifjú ellátására évenként három 1000—1000 frankos ösztöndíj (a jelen évben 4500 fr.) létesítésére vállalkozott, a f. hó 5-én tartott köziskolai széken elhatározta — s határozatát helybenhagyás végett a főiskolai igazgató-tanács elé terjeszti — hogy a jövő 1911—12-ik iskolai évtől kezdve, a főiskolánk körébe jövő francia ref. theologiai vagy joghallgatók vagy gimnáziumi tanulók a következő jótéteményben részesüljenek: 1. ingyenes étkezés a tápintézetben (reggeli, ebéd, vacsora), 2. ingyen lakás, 3. tandíjmentesség. 4. ingyen tagság az ifjúsági egyesületekben. Szerény viszonzása ez a genfiiek bőkezűségének, az egyik növendékünknek most is juttatott 1000 frankos ösztöndíjnak, de legalább mutatja a készséget, a jóakaratot, e testvéri áldozat honorálására. Vajha akadna francia ifjú — akár Svájcból, akár Franciaországból — aki e kedvezményt igénybe óhajtana venni!

— **Kérelem.** Tisztelettel kérem mindazokat, akik tudnak valakinél a sárospataki ak. ifj. könyvtárból levő könyvet, vagy esetleg nálok volna, szíveskedjenek azt velem tudatni, hogy bekerülésük iránt a szükséges intézkedéseket megtehessem. Akik barátai a könyvnek és szeretik a sárospataki főiskolát, azok e kérelemre nemesen cselekszenek. A Spataki Ak. Olvasókör nevében: tisztelettel Kiss Kálmán könyvtárnok.

— **Előfizetéseiket beküldték** a mult év végén: Novák Lajos Sárospatak (4 kor.), Rohoska József Sárospatak (4 kor.), Szinyei Gerzson (4 kor.), Dr. Finkey Ferenc Sárospatak (4 kor.), Dr. Illyefalvi Vitéz Géza Sárospatak (4 kor.), Dr. Meczner Béla Sárospatak (4 kor.), Dr. Trócsányi József Sárospatak (4 kor.), Maklár Papp Miklós Sárospatak (4 kor.), Búza János Sárospatak (4 kor.), Zsoldos Benő Sárospatak (4 kor.), Zelles Lajos Sárospatak (4 kor.), Harsányi István Sárospatak (4 kor.), Dávid Zoltán Sárospatak (4 kor.), Bálint Dezső Sárospatak (4 kor.), ifj. Cziráky Károly Sárospatak (2 kor.), Pavletics György Sárospatak (4 kor.), Dr. Kondor Miksa Sárospatak (4 kor.), Debreczeny Bertalan Sárospatak (4 kor.), Németh Gizella (4 kor.), Hartstein Lajos Sárospatak (4 kor.), Sárospataki Hitelbank (4 kor.), Trojna Ferenc Sárospatak (4 kor.), Feldmesser Herman Sárospatak (4 kor.), Vitek Ferenc Sárospatak (4 kor.),

Heisler Sámuel Sárospatak (4 kor.), Reményi Vendel Sárospatak (2 kor.), Kötse István Sárospatak (4 kor.), Szabó Zsigmond Sárospatak (4 kor.), Dr. Katona Mihály Sárospatak (4 kor.), özv. Várady Kálmánné Sárospatak (4 kor.), Állami Tanító-képezdei ifj. önképzőkör (2 kor.), Goldblatt Ferenc Sárospatak (4 kor.), Szepessy István Sárospatak (4 kor.), Fövenyessy Bertalan Sárospatak (4 kor.), Galgóczy Barna Spatak (2 kor.), Nagy Gábor Spatak (4 kor.), Tima Tibor Spatak (4 kor.), Trócsányi Bertalan Spatak (4 kor.), Both József Spatak (4 kor.), Klein Mihály Spatak (2 kor.), Körmendy Ilonka Spatak (4 kor.), Éles István Spatak (4 kor.), Végh László Spatak (4 kor.), Radácsi Mariska Spatak (4 kor.), Fazekas Erzsike Spatak (4 kor.). Előfizetéseiket beküldték ebben az iskolai évben: Molnár József Rimaszombat (4 kor.), G. Nagy Sándor Kisgejőc (4 kor.), Kórhé Ferenc Vizakna (4 kor.), Bacsó Balázs Kupa (4 kor.), Dr. Székely József Putnok (8 kor.), Dr. Katona László Rozsnyó (4 kor.).

Szerkesztői üzenetek.

Tisztelettel felkérjük azokat akik előfizetéseikkel még mind- eddig hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket legyenek szivesek beküldeni, hogy így az idei számokat minden fennakadás nélkül küldhessük. Akik nem óhajtják tovább is járni lapunkat, a lap vissza küldésével fejezzék ki e szándékukat.

Szépirodalmi, tudományos vagy hang- jegyes művek, folyóiratok, árjegyzékek

és mindennemű

nyomtatványok

többszínű nyomással is
szép és ízléses kivitelben

a legolcsóbb árak mellett

készülnek

Dani és Fischer

főiskolai nyomdabérlőknél

Sárospatakon.

Vidéki megrendelések, még a legkisebbek is, gyorsan és pontosan intéztetnek el.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb
kelmékből a legújabb
:: divat szerinti ::
öltönyöket, téli kabátokat stb.

Kitűnő szabás!
Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kap-
hatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom
metsszesű poharak, tükrök, lámpák stb.

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és párt-
fogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

IFJ. DANCZIGER JÓZSEF

ajánlja dúsan felszerelt s a napi legújabb
:: divatokkal folyvást lépést tartó ::

rőfös, férfi- és női divat üzletét.

A legelegánsabb gallérok, keztyűk,
cipők, mindenféle férfi- és női
divattárgyak a legnagyobb válas-
tékban és legolcsóbban kaphatók.

A legversenyképesebb árak és szolid kiszolgálás!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, miszerint a
HALTENBERGER-féle ruhafestő- és gőzmosó gyár,
— mely ez évben nagyban bővítve lett, — teljesen
felépült már és a szállítások sokkal rövidebb idő
:: alatt lesznek eszközölhetők, mint ez ideig. ::
Ez év elején az építés tartama alatt több esetben a
szállításnál felmerülő nehézségek folytán a munka a
szokottnál több időt vett igénybe, ezentúl azonban a
:: munka nem szenved már fennakadást. ::
Az őszi idény alkalmával tisztelettel kérem, hogy a
festendő s tisztítandó ruhákat, szörmeneműeket, bőr-
kabátokat stb. lehetőleg mielőbb beküldeni kegyeskedjék.

Kitűnő tisztelettel:

Klein Mihály.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcsó árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 **Diákoknak kedvező
fizetési feltételek!**

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és
papi szabó-üzlete és gyapjúszővet gyári raktár
Lászlófi Henrik
Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a
legfinomabb hazai és külföldi gyapjúszővetekből a
legelegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai
hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén
bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvéte-
. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

**Olcsó árak. :: Kifogástalan szabás.
:: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::**

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, szeniori hivatal.	Főszerkesztő: TRÓCSÁNYI DEZSŐ	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán.	Felölős szerkesztő: SZEPESI PÁL	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők.

A kegyelem ideje főiskolánkon.

(Kérem az olvasót, hogy a legőszintébbnek vegye szavaimat és gondoljon arra, hogy a következő sorokban csak azokat jelentem ki, amiket a legkomolyabb és egyuttal a legjózanabb igazságoknak látok. Nagyon fontosnak tartom, hogy az olvasó ne csak üres szavaknak tartsa az itt leírottakat, mert tényleg nem csak üres szavak azok, hanem a valóság kifejezői.)

Kétségbevonhatatlanul megállapíthatjuk, hogy főiskolánk diáktársadalmában nagy benső átalakulás történik. Azok a hangzatos jelszavak, amelyek vagy félszázad óta állandóan uralják a közfelfogásunkat, s az az életirányzat, amely eme jelszavak nyomában fakadt, s amely mind rettenetesebben szedi áldozatait, sokak előtt kezdik elveszíteni értéküket. Valami újnak, igazán tartalmasnak a *szükségét* érzik a régi tartalmatlan helyett.

Ismerek diákokat, akik csak elkeseredett gyűlölettel vagy legalább is meglehetősen csatlódva tekintenek tartalmatlan szabadelvűsködő jelszavainkra és kényelmes, sokszor léha nemtörődő életünkre. A liberalizmus, a bál, az éjjeli mulatóhelyek, a könyvtár és diáktársadalmunk más foglalkozásai nem mindenkit elégitenek ki.

Ismerek diákokat, akik úgy beszélnek diákéletükről, mint valami ellenségről, amelyik megfosztotta őket vallásos hitüktől, idealizmusuktól, életkedvüktől, céljaiktól, Koldusoknak is nevezik néha magukat és tényleg azok is, és ezt a megavult diáktársadalmunk állapotainak köszönhetik.

De nemcsak a szükségérzet van meg valami jobb után, ami gazdagabbá tenne bennünket, ami tartalmassá és értékessé tenné a diáktársadalmunkat, hanem a leghatározottabb *keresséssel* is találkozunk. A szükségérzet nemcsak elkeseredett, fásult, pesszimista lelki állapotokat hozott létre, hanem ösztönzővé is vált sokaknak életében arra nézve, hogy megkeressék a szükség kielégítését.

Ismerek diákokat, nemis egyet, hanem többeket, akik komolyan, teljes szívhől *keresik* az új életet, amelyik megfelelő volna számukra, amelyik méltó volna hozzájuk, nem tenne nyo-

morulttá bennünket, hanem ellenkezőleg, örömmel töltené meg életünket. Tudok olyan diákat sokat, aki az élet legnagyobb lemondásain és legnagyobb elfogadásain keresztül halad előre a remények holdog világa felé. Ismerek olyan diákat, aki még nem régen a keserű lemondás és fájdalom örvényei felett állott, de mind jobban és jobban kibontakozik előtte az új élet jósága, boldogsága, szépsége. Ismerek olyat, aki előtt jelenleg nem él más vágyokozás, mint megismerni az odavezető utat.

De nemcsak keresésekkel találkozunk főiskolánk diáktársadalmában, hanem *találásokkal* is. Ne úgy képzeljük el, hogy egy csomó diák zörget egy ajtót, mert azt hiszi róla, hogy ott van mindaz, ami reá nézve értékes — azonban az ajtó nem nyillik ki soha. Nem. Ez az ajtó kinyillik. Kinyillt és bent egy kezesztre feszített, de feltámadott ember fogadta a belépőket.

Ez a valaki csinálta a szükségérzetet is, a megindítást is. Ez a valaki áll centrumában annak a kiterjedt és elmélyült mozgolódásnak, amely a mi diáktársadalmunk hensejében történik. Ő, az ő szabad jótetszéséből elmosta a mi bűneinket a mi isteni Atyánk előtt, aki Lelkével egy új életet indított meg közöttünk. Ez az oka annak a csodás mozgolódásnak amely kívülről ellenszenves, de belül telive van az élet legjavával, úgy hogyha mindenki ellene volna is, akkor is érdemes benne lenni.

*

Amint végig nézek az országunk állapotán és látom, hogy Ő, a hatalmas Jézus Krisztus, mint nyomul diadalmasan előre, ha látom, hogy mint hódítja meg Budapestet, Makót, Horvátország és Erdély néhány helyét, Pécsét, Sopront, Komáromot, Eperjest, Debrecént, ha látom, hogy mint növekszik serege a mi egyházkerületünkben, ha látom, hogy mily hatalmas erővel igázza le ő azokat a diákokat közöttünk, akik valaha dühös ellenségei voltak: kénytelen vagyok bizonyosságot tenni, hogy erős az én Jézus Krisztusom és diadalmat vesz egykor minden ellenségén és minden hívén.

Minden térd meg fog egykor hajolni Ő előtté,
az enyém is, a tied is kedves olvasóm.

*

Az a benső, kívülről talán jelentéktelennek tartott átalakulás, mozgolódás, amelyet főiskolai diákságunkban tapasztalhatunk, de amely az egész országunkban csudálatos módon továbbterjed, amely a Jézus Krisztus személyisége körül csoportosul és őt akarja megdicsőíteni ebben a nemzedékben: ez az, amelyből azt konstatalem hogy különös kegyelem idejét éljük. A legrealisabb tényekre mutathatok rá, amelyekből azt következtetem, azt látom, hogy az isteni kegyelem különös nagy dolgokat akar végezni még a mi diákságunk idejében. Ugy képzelem el, hogy egy óriási hatalmas áradat készül előtteni a földet, úgy látom, hogy az Isten keze nagy, hatalmas erőket sorakoztat, hogy megostromolja vele a hitetlen világot és bebizonyítsa, hogy valóban Isten ő. Ugy látom, hogy az a gát, amely azt a hatalmas áradatot fel akarta tartóztatni, recsegve dől össze, maga alá temetve azokat, akik őrizői voltak és akik védelme alatt éltek, úgy látom, hogy az a sok felhalmazott erő most egyszerre, hamarosan porrá fogja zúzni az ellenállók minden hadseregeit. Az Isten oly kegyelmes a mai kórhoz, hogy Jézust ebben is hatalmasan meg akarja dicsőíteni.

Ránk nézve most az a kérdés, hogy hát mi abban az irányban haladunk-e életünkkel, amerre Isten akarja vezetni a világot? Az a kérdés, hogy mi arrafelé megyünk-e, amerre az Isten tervei haladnak, vagy pedig ellene szegülünk a nagy áradatnak, az Ő akaratának?

Az a kérdés, hogy mi szeretjük-e Jézust, vagy gyűlöljük?

Az első esetben hátára vesz benünket az áradat és visz előre könnyen, mellénk sorakozik a sok erő és megvéd benünket ez érchromloku és keménynyakú ellenség között. A második esetben kiüti kezünkből a fegyvert, amelyet az ő fiai ellen emeltünk, elsöpör és összezúz benünket.

Mert az Isten azt akarja, hogy a mai nemzedék a Megfeszítettet koronázza királlyá nem pedig a Bűnt.

Csak az a kérdés, hogy te szereted-e Jézust vagy gyűlölöd?

Harmadik lehetőség nincs. Ha nem szereted akkor gyűlölöd.

Aki mellettünk nincs, ellenünk van az.

Szepesi Pál.

Versek.

I.

Távozóban.

Lebernyegem nyakamba vágva
Belekapok egy vig nótába,
Elöttem a világ, az élet
Neki vágok legközepének
S ha kedvem szottyán — henyélek.

Egy év nehéz öröme-búja
Hátam mögött elmerült újra,
De nyolc közül a legutolsó...
S a határnál mikor megállok,
Megrezeg rá a lelkom húrja...

A nagy-utca kopott aszfaltján
Most megyek végig utoljára...
Nem idegen marad utánam semmi,
— Néhány csöndes utcai lámpás —
S bolond szívem sok furesa álma.
Egy-egy sarkot szívembe vésve
— Késő éji tusák emléke —
Elindulok, újra megállva...
Valamim fáj... Hajh, a jövőben
Nem kopik már annyit a járda!
S a távozó darumadárral
Ha jön vissza a maturushad,
A vén torony elnézi — nézi
Borongó szemmel s csak nem érti,
Hova tűnt egy „szürke kalap“?!

Tovább megyek az alkony csendben...
S előbb halkán, majd erősebben
Valahol fölsir egy régi nóta...
Fejleajtva, búsan megállok:
Hol van, aki egykor dalolta?...
Régi mese... tavaszi álmok...
(Repülnek a suhanó évek!)
... S a Bodrog vizén a hullámok
Zsongva sietnek délnek... délnek...

Lebernyegem nyakamba vágva
Messze járok, mind feljebb hágva.
Nagy rengeteg, amely körülvesz...
Vig nótába kapok és mégis
A szemem könnyes...

II.

Késői hangok.

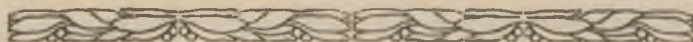
A laborementi vadon mellett
Intett anyám első imára,
Hol a Beszkid merengve bámul
A délibábos véghatárra.

Nyolc hosszú évet éltem aztán
A zajgó-zsongó Bodrog partján,
S hegyaljai boroskupákkal
Rekordort értem néhanapján.

S a tiszai nagy rónaságon,
Ott tanultam meg énekelni
Nyomorúságot föl se venni —
Kopott lanton vig nótát verni.

A laborcmenti rengetegben
Ősz van. A levél hull peregve...
Bánatos, nehéz felhők szállnak
A bodrogparti kék hegyekre...
A szél sirva vágat a rónán
Tépve a száraz vadvirágot...
... S én messze-messze idegenbe
Komor házak közt dideregve,
Meg-megállok... botorkálok...

Komáromi János?

Jelenet.

— Julius Niger Minor. —

(Kényelmes, tágas ebédlő. Középen nagy asztal, Rajta tálcán bor és egy pohár. Körülötte magas karos székek. Kerevet. Címbalom. Kályha; benne ég a tűz. Az asztal mellett Matyi bácsi ül. Piros pozsgás arcú, egészséges ősz férfi. Nyakán egy hosszú schwal körülkerítve. Ujságot olvas, néha tölt és iszik. A kereveten ül a felesége. Köt. Mindketten hallgatnak, mintha haragudnának egymásra.)

Matyi bácsi: (az ujságból feltekintve a feleségre pillant. Látszik, hogy semmit sem akar mondani, csakhogy a hitese társát hozzantsa) Mama Te! Hallod mama!

A mama: (Észre se' véve, hallgat és tovább köt.)

M. b.: (zsörtölődve, morogva feláll: odamegy a feleségéhez s vállát nem épen gyöngéden megszorogatva.) Ejnye mama, ejnye mama hát... (kajánul mosolyog) illetőleg megsiketültél?

A m.: Mátyás, mondtam már, ne szólj hozzám!

M. b.: (száját csucsorítja, Torzképeket vág. Higgadt, de hozsantó hangon) Illetőleg bolond vagy?

A m.: (felpattanva.) Én bolond? Fogd be a szád Mátyás, míg szépen vagy!

M. b.: (Leül: rávigyorog a mamára s félhangosan nevet) He... he... he...

A m.: (dühösen toppant a lábával) No most

már csak azért sem adom Katikát ahoz a jöttmenthez! Érted? Nem adom!

M. b.: He... he... he...

A m.: (folytatva.) Raér még férjhez menni! És még mit? Kálmánhoz, egy semmi káplánhoz adjam? (megvetéssel) Egy káplánhoz (göggel) az én leányomat? Te mindég ilyen voltál Mátyás!

M. b.: (belemélyed az ujságba.)

A m.: (neki tüzesedve) Nevetséges! Te egy állat vagy Mátyás!

M. b.: (Rendületlenül olvas.)

A m.: (teljes hangon) Soha ilyen vén gazembert nem láttam, mint Te vagy!

M. b.: (olvas.)

A m.: (látva, hogy hiába beszél, más mederbe csap. Elérzékenyülve) Apa, Te tönkre teszed a Katika jövőjét. Te rossz apa vagy! (felszedi holniját s könnyezve kimegy a szobából s kívülről is hallani, amint elfülő hangon mondja) Te rossz apa vagy Mátyás...

M. b.: (magában vigyorog) Hm, ezt sikerült kiboszantani. (Tölt és iszik, aztán jobb keze mutató ujját az orrára téve, gondolkozik.) De mégis talán nagyon goromba voltam? Ejnye Mama, talán nem is adtok ma vacsorát? Ejnye illetőleg ki is kell békíteni. Hopp, meg van! (vészjóslólag) Mikor is jön az a káplán? (az óráját nézi) Hamar itt lesz! Hahaha, de nem adjuk Katikát (ingerkedve) Kellene tisztelt Jöttment ur? Nem adjuk! (mintha ott volna a felesége) Nem bizony, úgy-e Mama?!

(Kocsizörgés hallik. Katika kipírult arccal berohan.)

Katika: Apuskám, itt van Kálmán!

M. b.: (mogorván) Hadd legyen!

Katika: (apjához megy, megöleli) Te is haragszol Apuskám? Mamuskám is olyan mérges volt. (hizelegve) No, ne haragudj Apuskám!

M. b.: (ellöki) Menj innen!

A m.: (kivül) Menjen be Kálmán! ott van Matyi bácsi. Megyek én is azonnal.

Kálmán: (magas, barna fiú, belép) Jó napot Matyi bácsi. Kezét csókolom Katika.

M. b.: (fel s alá járkálva, félvállról) Jó napot!

Kálmán: Katikához, aki szomorúan áll az asztal mellett) Mi baja Katika?

Katika: (majdnem pityeregve) Engem már senkisé, Apuskám se szeret (könnyecseppek csillognak a szemében).

Kn. (önkéntelenül megfogja a Katika kezét) No, ne sirjon, biztosan tréfált Matyi bácsi.

M. b. (félszemmél feléjük pislog s mikor Kálmán fogja a Katika kezét, rákiált) Eressze el!

Kálmán. (megrettenve) De Matyi bácsi . . .

M. b. Semmi, de. Maguknak Uram semmi közük egymáshoz, (egy ujjal gesztálva) Én nem adom a lányomat ilyen senki fiához!

Katika. (Kálmánhoz huzódva) De Apuskám.

M. b. (méltóságosan) Engem könnyeid nem indítanak meg. (Szónokolva) Én féltő gonddal örködöm a te jövőd felett . . . Egy jött-menthez adnálak?

Kálmán. De hiszen a multkor . . .

M. b. (Közbe vág) Az a multkor volt! De most már a Mama is azt mondja, hogy maga Uram egy jött-ment! Nem adom a lányomat (az asztalra üt) nem adom!

A mama. (Belép s hallva az utolsó mondatokat, átlátja a helyzetet s csak azért is hogy Matyi bácsit bosszantsa, Kálmánhoz nyájasan) No szép, hogy eljött. Isten tudja mióta nem láttuk. (Mintha csak most venné észre a Katika könnyes szemét) Mi bajod drágám? No mond Katikám. (Megcsókolja)

M. b. (önérzetesen) Még sir, hogy nem adom ehez (Kálmánra mutat) ehez a jött-menthez . . .

A m. (M. b.-hoz) Tökfilkó! (Kálmánhoz) Hát szereti a mi kis leányunkat?

M. b. (főlénnyel) Szeretné mama, szeretné! De nem adjuk!

A m. (félvállról) Azt nem töled fogjuk kérdezni.

M. b. (megszeppenve) Hm, hm. Nekem mondod ezt Mama? (Leül) Nekem?

A m. Neked hát!

(Kálmán és Katika egész közel huzódnak egymáshoz.)

M. b. Hát mama mit beszélsz? Illetőleg hát Te mindent jobban tudsz. No látja édes Kálmán ur . . . No de Mama adjatok csak egy poharat még! Ej, de figyelmetlen vagy! No gyerekek.

(A gyerekek a kereveten ülnek, összesímulva boldogan fogják egymás kezét.)

M. b. No ezek semmire se figyelnek. Haj, haj (morog, fészkelődik, mintha valamit akarna mondani. Leül, feláll s aztán odasompolyog a feleségéhez; sugva) Te Mama fogunk mi ma vacsorázni?

A m. (megértve a M. b. eddig viselkedését hangosan felkacag s kikiált) Eszter készíthetik a vacsorát!

M. b. (hizelegve) Te Mama, hallod, illetőleg hát még sem vagy Te egészen bolond.

Barátomhoz!

Együtt indultunk ketten, kézenfogva,
Gyermek-elmével, játszva, mosolyogva
Nehéz, nagy útra: Golgota-járásra . . .

Te megizmosodtál száz küzdelemben
— Nem égett szived kora szerelemben —
Sátánok közt is megálltál fehéren.

Te kacagva mégy a Végzet elébe
— Nem néztél soha bűnös lány szemébe —
Lelked megőrzé hamvas szüzességét . . .

. . . De én elbuktam. Az én beteg vérem
Nem hagyott menni tisztán, szűzfehéren
— Bele szédültem a bűn-ingoványba.

És míg nevemet fénybe vonja a hír,
Fáradt testemet készen várja a sir . . .
— Megtörve, sirva megyek a halálba . . .

Vátesz.

Szükség van.

Ezelőtt csaknem 400 évvel nagyon fontos esemény történt; tulajdonképen közönséges dolog volt, de nagy következményeket szült. Egy igénytelen szerzetes — távol a világ zajos mozgalmától, bezárva egy kolostor tömör falai közé — kilép a világba. Merész lelke igazságért kiáltoz, becsületessége undorral vesz tudomást a lélektörpítőkről s 95 tételt tűz ki a wittenbergi templom kapujára; ezáltal túlteszi magát ostoba előítéleteken, melyeknek kora varázserőt tulajdonított s tusára hívja fel maga ellen a világ hatalmasságait. És miért tette ezt? Talán nagyra-vágyásból, hiúságból? Nem. A fényesnek ígérkezett jövőt, a boldogságot nem tudjuk feláldozni alacsony földi dolgokért. Személyes érdekek nem munkáltak benne, hanem igenis munkált az Isten Lelke, mert elérkezettnek látta az időt, hogy a visszaélések megszűnjenek. Ez adott neki erőt, hogy ujjat huzzon a pápával s kitegye magát annak, hogy brutális kínzások közt tűzze fel fejére a martir-koszorút; valamint ez adott erőt annyi sok hősnek, hogy rohadt szalmán féregrágtá testtel szenvedjenek, rabláncok között nehéz gályát hajtsanak, ez óvta meg őket a kétségbeeséstől, ez tette őket hitükhöz szilárdul ragaszkodókká még akkor is, mikor megfosztották őket legdrágább kincsüktől — a bibliától. S ők türetek, szenvedtek, mert *szükség volt*, mert a Lélek így akarta. És mi, az ő utódaik büszkék vagyunk rájuk, hangosan emlegetjük, hogy a

gondolatszabadságot előlni nem lehet, a vértanúk hamvából új élet fakadt! Igen bizony fakadt, mert vértanúk voltak; de a természetben minden mulandóságnak van alávetve, még az eszmemagvak sem csiráznak örökéletű növényeket, a rügyfakadástól a lombhullásig terjedő procedura a gondolatvilágban is meg van. De ha nem lesznek hamvak, honnan új élet támadjon, mi lesz akkor? Sedig az ősz elérkezett, *szükség van új reformációra!!* Különösnek látszik ez az állításom, de ismételem: *szükség van új reformációra*, ez a szigorú való. Nézzük csak meg a társadalom mizériáit. Figyeljük meg, hogy manapság a kapás embertől a miniszterig mindenki elégedetlen. A tudomány, a modern technika hihetetlen mennyiségben ontják azokat az eszközöket, melyeknek célja éppen a könnyebben boldogulás — és az eredmény mégis az ellenkező! Miért van ez így! Azért, mert az ember gögös önhittségében, frázisoknak felült vakságában kirántotta maga alól azt a valláserkölcsei alapot, mely őseinek hajdan békességet, megelégedést adott.

Vissza kell tehát térnünk arra az emelkedett magaslatra, mely alkalmas ostromhelynek kínálkozik, honnan széles kilátás nyílik, ahol semmi nem érhet váratlanul. A szeretettel párosult alázatosság, az akarat és kitartás erőt fognak adni a munkára, a küzdelmre az Isten áldása nem fog késni. Majd akkor közölünk is kerülnek ki hithű vezérek, bátor harcosok s ha kell — már pedig *szükség van* rájuk — vértanúk is. Minél előbb jön a válságos pillanat, minél kövtelebben lép fel a szükség érzete, annál jobb, annál több vértanúk támadhatnak, annál hamarabb épülhet hamvainkból egy új, erős és boldog generáció!

Gondoljuk meg: az idők méhe vajúdik, *szükség van az új reformációra!*

Palcsó László.

Ősszel.

Síró levelek közt imbolyogva járok
Valakit keresek, valakit úgy várok . . .
Szomorú utamra hulldogál a levél
S búcsúzva az ágtól, olyan búsat beszél . . .

Valami oly fájón borúl a lelkemre,
Körülöttem mintha bús ravatal lenne:
Utolsó virágát temeti az erdő,
Búcsúztatja a szél, siratja a felhő . . .

Kovács Bertalan.

Levél a theológus ifjúsághoz.

Kedves Barátaim! A napokban egy jó barátom, — kassai gazdasági akadémiai hallgató, — kivel sokszor vitatkoztam már vallásos kérdések fölött, „Az Ujság“ 1910. okt. 13.iki számának egyik cikkét adta kezembe, melynek címe: a „pümkösd gyermekei“, s a melyre ő széljegyzet gyanánt ezt írja: „az idők jele!“

Ez a cikk aztán eimondja, hogy „német lapokban érdekes jelentések olvashatók egy új vallási szektáról, a mely már ötvenezernél több tagot számlál és a mely legközelebb Zürichben valami nagygyűlést is tart. Ezt a szektát angolok telepítették át Németországba és Svájcba; az új vallás voltaképen keveréke az üdvhadserge, a methodisták és a ráimádkozók vallásának; a nevét talán a „pümkösd gyermekei“-vel lehetne magyarra fordítani; a lényege pedig egy mesterségesen előidézett extázis. A hívők összegyűlnek; énekelnek, imádkoznak, rövid, szaggatott és egyre hevesebb könyörgésekkel sürgetik az égi kegyelmet; a kegyelem végre megjelenik: az imádkozók egymásután esnek heves görcsökbe, a földön fetrengenek és ebben az állapotban egy égi nyelven beszélnek. Az égi nyelv semmiféle földi nyelvhez nem hasonlít; egymást a pümkösd gyermekei nem is értik; de vezetőik ebből a nyelvből már egy himnuszot is összekovácsoltak és állítják, hogy ezt a nyelvet a Szentlélek sugalja éppen úgy, mint a mikor sebes zúgással az apostolok fejére lángnyelvek szállottak le. Állítják továbbá, hogy az imádkozásuk betegeket gyógyít, ördögöket űz ki a testből, holtakat támaszt fel!“

Nem szándékom sem magát a szektát, sem pedig Az Ujságnak ezen közleményhez fűzött kommentárjait bírálni, csak annyit jegyzek meg, hogy az én kedves barátom talán nem is gondolja mennyire igaza volt, amikor ráírta a cikk margójára: „az idők jele!“

Mert nem lehet ezt másként tekinteni, mint azon hatalmas szellemi forradalom egy érdekes és nagyon is figyelemre méltó jelenségét, a mely főképen az utolsó évtized alatt erőre kapva, a vallásos és erkölcsi, gazdasági és politikai, pedagógiai és technikai téren, s általában a társadalmi és magán élet egész mezején felforgatni, átalakítani készül a világot.

Legalább én így gondolom, és sokat gondolkozva a dolog fölött, következőképen magyarázom azt magamnak:

Mióta a kultura óriási emelkedése, a tudomány népszerű alakban való nagy elterjedése

az emberek egyre szélesebb körét juttatja emberi méltóságának tudatára, s mennél nyommasztóbbnak, mennél elviselhetetlenebbnek találják ennek következtében nem csak a gazdasági, hanem általában a társadalmi élet minden terén mutatkozó igazságtalanságokat, annál nagyobb erővel ostromolják azon korlátokat, melyek szerintök a boldogulás útját elzárják előlük, annál epeszűbb vágygyal tapadnak egy új, egy jobb társadalmi rend, egy boldogabb világ eszméjéhez.

Azt hiszem, elegendő ennek igazolása végezt arra a hatalmas irodalomra hivatkoznom, melynek keretében annyi kiváló fő foglalkozik új meg új szociálista rendszerek fölállításával, a szociálista eszmék bölcsészeti igazolásával, majd ismét utópisztikus társadalmak leírásával: az u. n. „államregények“ szerkesztésével.

Az elmélettel aztán ott halad karöltve mindenütt a gyakorlat. A hatalmas tömegek néhol politikai pártokká lőmörülnek, másutt forradalom útján készülnek jogaiknak érvényt szerezni; itt az államban, amott az egyházban látják az őket elnyomó hatalmat; ezek vagyon felosztás után áhítoznak, azok ismét a község kezébe akarják letenni az összes javakat.

Az emberiség egy óriási osztálya új megváltásra vár; megváltásra, mely megszabadítsa őt a létért való küzdelem nehéz keresztjétől. S ha mármost azt tapasztalja, hogy az a szervezet, mely hivatva volna az ő boldogságát megteremtteni, épen az nem akar segíteni rajta, mert nem tud lemondani nagy földi javairól, hogy az éhségtől, nyomortól talán milliókat mentsen meg azokkal, ellene fordul hát ezen szervezetnek: eldobja magától az egyházat, s eldobná, ha lehetne, magát a vallást is!

Csak hogy nem lehet! — Hogy mennyire nem lehet, azt hiszem eléggé megmutatják a „pümkösd gyermekei“!

Nagy tanúlság rejlik ebben a tényben, nemes teológus ifjuság! Tanúlság, mely bizonyosságot tesz nekünk arról, hogy hár „a szociálistikus a világszellem egy új megjelenése, mely mutatja az utat az emberi társadalomnak újabb, és talán leghatalmasabb föllendüléshez“, „a mennyiben az általa indított eszmemozgalom a társadalom élettanának mélyebb kutatásához vezetett, és mert egy új világnézet támadt nyomában, mely nagyobb érvényt biztosít az altruizmusnak, s megmutatta a társadalomnak azon veszélyeket, melyeknek ki van téve, ha a munkásosztály helyzetének javítását elhanyagolja;“ „ámde mihelyt e szereplését teljesítette, világtörténeti jelentősége korunkra nézve megszűnik!“ (Földes B.)

Ugyanis be kell látnunk, hogy a szociálistikus magában véve nem képes oly társadalmi rendszert vázolni, mely az emberiség, közelebbről a kulturális társadalom kívánalmainak megfelelő, mert ezek a rendszerek többnyire csak a matériális és szenzuális szükségletek kielégítését tartják szem előtt, s így ezek megvalósítása nemcsak gazdasági, de egyenesen erkölcsi lehetlenség, s „ma megvalósítva, hólnap a legfanatikusabb ostrom tárgyai lennének, s melyeknek megsemmisítésével az emberiség örömmünnepet ülné!“ (Földes B.)

Be kell látnunk, hogy valamivel nem számolt eléggé a szociálistikus: a vallással.

Nem számolt azzal, hogy az emberben van egy hatalmas érzés, mely ép úgy hozzátartozik az ő lényéhez, mint a keze vagy lába, a feje vagy a szíve, — egy epeszű vágy, mely kielégítésre vár mindaddig, míg csak az élet és halál nagy kétségei közt megnyugvást nem talál, önmagával ki nem békül.

Nem célo, hogy a vallás jelentőségét fejtegessem, hiszen nekünk teológusoknak úgyis tudnunk kell azt, hogy vallás mindig volt, mióta ember él a földön, s nem is enyészhet el soha, sőt mennél szűkebbre szorítja a hit körét a fejlődő tudomány, annál több intenzivitást kölcsönöz a megmaradt magnak az értelem a meggyőződés ereje; csak arra akarok rámutatni, hogy a szociálistikus, midőn hadat üzen a saját hatalmi érdekeit ápoló egyháznak, hadat üzenvén a vallásnak is, tévedése megbosszulja magát: majd alkotnak a tömegek új vallást maguknak, és jön a szellemi epidémia, a fanatizmus, a görcsös rángalózás, az égi nyelveken való beszélés, és jönnek majd: „a pümkösd gyermekei“!

A katolikus egyház már érzi a veszélyt és védekezik, mutatja ezt a keresztény szociálistikus mozgalom. Érzi a szociálistikus is, hogy számadásából valami kimaradt, s most csak az a kérdés, hogy az egyházak közül melyik van hivatva pótolni a hiányt, mert *azé a jövő!*

És itt kezdődik a mi hivatásunk, nemes teológus ifjuság! Ránk van bízva egyházunk jövő sorsa, azé az egyházé, mely a maga igazságában és tisztaságában alkalmas és hivatva van arra, hogy kezet nyújtson a világszellem ezen új megjelenésének: a szociálistikusnak a társadalom s az egyesek boldogítására, az élet keresztjének emelésére.

Attól függ minden, hogyan álljuk meg a helyünket?!

Mert jól jegyezzük meg, nagy tévedés lenne azt hinni, mintha azok a világot fölforgató eszmék és forradalmak veszélyesek és romlást

hozók lennének a társadalmakra, mert hiszen ezekre mulhatatlanul szüksége van az emberiségnek, ha föllebb akar jutni azon a lépcsőn, a mit haladásnak nevezünk; veszélyről mindössze a magunk szempontjából beszélhetünk, mivel válaszut elé állítanak minket, ahol ez a kérdés: lenni, vagy nem lenni!

Talán túlzásnak látszik, avagy talán hihetellenül is hangzik ez, sajnos azonban, a *legszigorúbb tény!* Mert a minden vonalon, minden irányban óriási lépésekkel haladó társadalom ezzel a kérdéssel fordul felénk: tudjuk-e mi magunkat reá nézve hasznosakká tenni; tudunk-e mi úgy illeszkedni be a társadalmi élet keretei közzé, hogy mint nélkülözhetetlen szervek, a társadalom pótolhatatlan és elkerülhetetlen tényezőiként szerepeljünk? Mert ha nem így van, ha nincs ránk szükség abban a nagy harcban, melyet az emberiség a létért folytat, egyszerűen meg kell szüntetni azt az osztályt, mely nem segít az élet keresztjének emelésénél! És igaza van a társadalomnak: a ki nem dolgozik, ne is egyék!

Uj irányú munkásságra, uj eszközökre és fegyverzetre van ma már szükségünk, ha hasznosan akarunk megállni a korszellem rohanó árában, ha igazán meg akarjuk oldani azt a kettős feladatot, melyet előnkbe tár az élet. — Megoldjuk pedig egyrészt azáltal, ha a társadalmi forradalmak, a régi rendet fölforgató eszmék szertelenségeit, veszedelmes túlzásait igyekezünk letördelni, s beléjük csepegtetve a Krisztus szellemét, azokat helyes mederbe terelni. Másrészt meg fogjuk oldani akkor, ha nem úgy állunk többé embertársaink előtt, mint szigorú erkölcsbírák, mint egy szentebb, egy magasabb, egy külön világ fölkezt papjai, hanem jóbarátai leszünk híveinknek, az embereknek, miként jóbarátjuk volt a Krisztus, ellesve vágyaikat, hajlamaikat, eszméiket, megismerve bajaikat, szenvedésüket, közei férközünk szívükhöz, nemesebb irányba tereljük lelküket, vezetjük közelebb-közelebb Krisztushoz szeretettel, tapintattal, de legelsősorban és mindenek fölött a saját magunk jó példájával!

Mert jól jegyezzük meg: ez a legalkalmasabb eszköz arra, ha az élet bármely helyzetében, a magán vagy társas élet bármely viszonya közt mint az emberek mintaképei, hogy úgy mondjam; díszpéldányai, mint talpig emberek állunk embertársaink előtt.

Mindezekre pedig halaszthatatlan előfeltétel a munka! — Érttem alatta nemcsak azt, hogy teológiai tanulmányainkkal rendben legyünk, mert hisz' ez magában véve úgy is tekinthető,

mint a mindennapi kenyérért vívott küzdelem, hanem értem alatta azt a munkát, melynek célja az ismeretek gyűjtése minden irányban, hogy megragadva minden alkalmat és minden percet, olyan készütséget szerezzünk magunknak, mely megadja azt az egyetemes nézőpontot, azt az emelkedett világnézetet, a honnan az élet összes problémái, a társadalom bármely mozgalma fölött helyes ítéletet alkothassunk magunknak és a honnan aztán az élet bármely munkakörében fáradozó munkáshoz leszállhassunk, gondolat-köréhez alkalmazkodva lelkéhez hozzáférközhessünk!

Dolgoznunk kell tehát, ha élni akarunk! Tanúlnunk mennél többet és többfelét, mert csak így oldhatjuk meg a ránk váró feladatokat.

Késedelmeznünk nem szabad. Sürgősen munkához kell látnunk már itt az iskola falai között, hogy munkálkodhassunk majd kint az életben,

S ha így élünk, akkor betöltöttük hivatásunkat, mert segítettünk az embereknek a létért való küzdelem nehéz munkájában, s elviselhetőbbé, könnyebbé tettük számukra az élet keresztjét!

Svingor Jenő.

Kályha mellett.

Durúzsoló fák közelében
Érzi a lelkem jól magát,
Mellettök nincsen, ami fájna
— Mi volt a múlt, minő a máma? —
. . . Elfoszlik minden, ami bánt.

A langymeleg körülsimítja
Koravén, megtört testemet;
S a jég, amit a kósza élet
Rossz testem még rosszabb szívének
Párnául rendelt — felenged.

Igy ülök lezárt szempillákkal
És ha panaszra nyilna szám,
S átkoznám e cudar világot,
Mely ostorával arcúl vágott —
Előveszem a bibliám.

Fonnyadt ujjaim végig futnak
Az oly ismerős lapokon;
— A lángok zizegve beszélnek:
„Én vagyok az út és az élet . . .“
— Verejtékes lesz homlokom. —
Szememből egy könnycsepp szivárog
S tördelem lassú hangokon:
„Jöjjön el a Te országod!“

Palcsó László.

Adalékok az ötödik pályatételhez.

(„Kivántatik a II. Krón. 34, 36. fejezetének magyarázata, tekintettel a Királyok könyvének megfelelő részleteire.“)

A Nabopolassarral kezdődő újbabyloni chaldaeerából reánk maradt ékíratok Juda bukására vonatkozólag specialiter semmi értékesebb közvellen adatot sem tartalmaznak. Régi templomok újjáépítéséről, új templomok alapításáról, épületek emeléséről, csatornáztatásokról részletesen szólnak, de külső történeti vonatkozás kevés vagyon bennük, Nabukodonozor reánk maradt rengeteg inscriptióiban alig-alig találkozik valami, ami hódításairól emlékeznék; utódai is hasonlóképen istenfélelmükről, vallásosságukról beszélnek.

Hanem van aztán tudósítás Babylon bukásáról és pedig elég részletes, kettő is. Egyik Cyrusnak, Babylon és az országok királyának egy felirata, a másik az úgy nevezett Naboned-Cyrus krónika. Mindkettőben — bár csekély — közvetlen vonatkozás is van Palesztinára, de fontosságuk nem ebben, hanem abban rejlik, hogy világosságot derítenek az Izrael Istenének s a többi Babylonban fogva volt nemzeti istennek hazatérésére.

* * *

I.

Cyrus felirata.

— V. R., 35. —

II. Krón. 25. 22: „A persiai Cyrus királynak pedig első esztendejében, hogy bételjesednék az Úr beszéde, mely Jeremiás által mondatott: az Úr felindítá Cyrnsnak a persiai királynak szívet, ki meghirdetteté az ő egész birodalmában és irásával ugyanazt bizonyítá, mondván:

23. Ezt mondja Cyrus, a persiai király: az Úr, a mennynek Istene e földnek minden országait nékem adta, hogy az Ő házat megépítsem Jeruzsálemben, mely vagyon Juda földén. Aki azért az Ő népe közzül akarja építeni azt, az Ő Ura Istene legyen azzal; és menjen fel hazájába.“

Cyrus felirata egy Babylonból származó 22,5 cm. hosszúságú, megfelelő szélességű agyaghengeren eredetileg 45 sorban szól Babylon elfoglalásáról s az ott fogva levő Istenek és népek hazabocsátásáról. Eleje és vége nagyon, közepe kisebb mértékben meg van rongálva, mindazáltal e hiányos állapotában is nagyon fontos kútfő Assyr szövege és német fordítása közölve Schrauder: Keilinschriftliche Bibliothek III. kötetének 2.

felében, a 120—127. oldalakon; ugyan e fordítás, stilisztikailag kikerekítve, a hiányos vagy homályos részletek kihagyásával Kaulen-nél, a magyar fordításban (Történeti, nép és földrajzi könyvtár XXXVIII. kötete: Asszuria (így!) és Babylonia, írta Dr. Kaulen Ferencz, fordította Dr. Szabó Árpád.) a 191—193. lapokon. Minthogy magyar fordításban már meg van, azért felesleges jó cselekedetnek látszik újabb közlése: de ha jobban megnézzük *azt*, akkor talán mégsem egészen hiábavaló egy a lehetőségig szószerinti fordítás. Dr. Szabó fordítására jellemzésül legyen elég e két világos példa: mindjárt a könyv elején, a XI.—XII. lapokon többször látható e szó: agyagkép (?): ugyanis így fordítja Dr. Szabó a „Tontafel“-t; aki valaha látott képeskönyvet, az sejteni fogja, hogy a tónusnyomat nem agyagkép s az is valószínű, hogy a „Tontafel“ vagy a „Tonbild“ nem egy „Thontafel“ vagy „Thonbild“-del, még ha a „h“-t elhagyjuk is; másutt pedig — ép a most közlendő szöveg fordításában, a 191. oldalon „die Gesamtheit der Manda-Schaar“-t így fordítja: „az egész Manda-Sart“ e helyett: „az egész manda (azaz: scytha) sereget“. Valóságos műfordítás, Leiterjakabokkal fűszerezve.

De, mert céлом nem az, hogy Dr. Szabó Árpáddal polemizáljak, sem az, hogy e tárgy felett sokat elmélkedjem, hanem az, hogy a tétel feldolgozására esetleg vállalkozó kollegámnak egy pár — habár nem elsőrendű fontosságú — adattal szolgáljak, azért hadd szóljon a felirat.

* * *

1. nép.....
2. égtájak.....
3. országa birtokába iktatta.....
4. si..... li-t helyezte föléjük.....
5. E-szagil¹⁾ hasonlatosan..... Úr-²⁾ra és a többi városokra.....
6. a nem hozzájuk tartozó templomkerületekre?..... nponként gondolt.....
7. A templom-adót megszüntette..... tette..... a városban Marduknak³⁾, az istenek királyának tiszteletét..... hatvan?
8. városának gyűlöletét..... nap(onként?)..... gondolt?..... méltatlan igába hajtotta őket, mindnyájukat.....
9. Panaszukra⁴⁾ felgerjedt, megharagudot az istenek ura..... (lerontotta?) „kiszur“-jaikat⁵⁾. A bennök lakó istenek otthagyták házaikat,
10. haragjukban, hogy⁶⁾ Suannába⁷⁾ hozta⁸⁾. Marduk..... élén? bejárta mind a házakat, melyek helyei romokban heverték.

11. És Sumir és Akkad⁹⁾ országának népét, mely holttetemekhez volt hasonló,.....bejárta.....megengedte a visszatérést valamennyi országnak, mindnek; örült, nézte,

12. gondozta¹⁰⁾ az igaz királyt, akit szívében viselt, kinek kezét fogta, Kurast¹¹⁾, Ansan¹²⁾ városának királyát, az ő nevét hirdette, az egész világ¹³⁾ királyságára hívta el az ő nevét.

13. Kutu¹⁴⁾ országát, az egész szittyá¹⁵⁾ sereget lábai¹⁶⁾ alá hajtotta¹⁷⁾, a fekete fejű népet¹⁸⁾ melyet kezével¹⁹⁾ legyőzött²⁰⁾.

14. Igazságosan és méltányosan kormányozta. Marduk, a nagy ur, népének őrizője²¹⁾, örvendő nézte tetteit, melyek áldásosak s kezét²²⁾ és igazságos szívet.

15. Szólította, hogy városára, Babilire menjen, megindította Tintir²³⁾ útjára, mint barát és segítő, jött be oldalán.

16. Torpadó²⁴⁾ serege, melynek száma, mint a folyam árja, megzámíthatatlan és fegyverei.....nyomult előre oldalán.

17. Ütközet és harc nélkül hozta be Suanába, az ő városába. Babilit megvédte.....Nabunaidot, ki őt nem tisztelte kezeibe adta²⁵⁾.

18. Tintir népe, valamennyi, az egész Sumir és Akkad, a nagyok és a helytartó²⁶⁾ leborultak előtte, megcsókolták lábait, örvendeztek királyságán, és ábrázatuk ragyogott.

19. Az úr, --- ki abban a hitben, hogy megelevenít holtakat, a nyomorban és szenvedésben²⁷⁾ megsegít mindeneket, --- jóssággal közeledett hozzá. Harsogott neve:

20. „Én, Kuras, seregek királya, nagy király, hatalmas király, Tintir királya, Sumir és Akkad királya, a négy világtáj királya,

21. fia Kaambuziának²⁸⁾, a nagy királynak, Ansán város királyának, unokája Kurasnak, a nagy királynak, Ansán város királyának, dédunokája Sispisnek²⁹⁾ a nagy királynak, Ansán város királyának,

22. örök magja a királyságnak³⁰⁾, melynek Bél és Nabu³¹⁾ szeretik kormányát s amelynek uralmát szívük örömeire óhajtják.

Hogy Tintirbe sértetlen bejöttem,

23. örömmel és gyönyörűséggel szálltam a királyi palotába, uraságomnak székhelyébe. Marduk, a nagy úr.....tárguló? szívet.....Tintir fiainak.....É napon.....

24. torpadó seregem békeességben nyomult előre Tintirbe; Sumir és Akkad egész népe közt ellenszegülő nem találkozott.....

25. Babylon és minden városban békeességben kormányoztam.....Tintir fiai.....mint.....járom, hozzájuk nem illő,.....Lakását, helyrehoztam,

26. káraikat megtérítettem sarbu³²⁾-jukat ki nyitattam, a tettekre?.....Marduk, a nagy úr kiadta a parancsot.....

27. Hozzám, Kurashoz, a királyhoz, tisztelőjéhez és Kaambuziához, fiamhoz, szívem magzatához.....egész seregemhez

28. kegyelmesen közeledett és békeességben ő előtte jó.....?.....magas (fenséges?).....Valamennyi király, paloták lakói,

29. minden égtáj felől, a felső tenger³³⁾-től az alsó tengerig³⁴⁾,.....az alföld lakói, Aharri³⁵⁾ királya³⁶⁾, a sutari³⁷⁾ lakó, mindnyájan

30. elhozták nehéz adójukat és Suannában megcsókolták lábamat.....-tól, Asur³⁸⁾ és Istar.....³⁹⁾ városától

31. Agedetől⁴⁰⁾, Umliás földjétől⁴¹⁾, Zamban városától⁴²⁾, Mé-turnu városától⁴³⁾, Dúr-Ilutól⁴⁴⁾ Kutu országának határáig, a Tigrismenti városokig, melyeknek helye régtől fogva romban hever,

32. az isteneket, a bennük lakozókat, helyekre hazatérítettem, hogy lakjanak helyükön mindörökké; lakosaikat, mindet összegyűjtöttem és lakásaikat helyreállítottam.

33. És Sumir és Akkad ország Isteneit, kiket Nabunaid az istenek ura haragjára Suanába hozott, Marduknak, a nagy úrnak a szavára

34. helyeiken hagytam, hogy lakjanak, ahol szívök szeret. Valamennyi isten, akit városába hazaeresztettem,

35. Bél és Nabu előtt napjaim hosszóságát beszélje, emlegesse kegyelmemnek szavát és Mardukhoz, az én uramhoz szóljon: Kuras, a király, tisztelőd, és Kaambuza, a fia

36.....az ő.....?.....igaz?.....mind? nyugvó helyekre.....helyeztettem őket.....

37.....? madarak?.....

38.....gondoskodtam és.....

39.....küldötte?.....

40.....Suanna.....

41.....42.....43.....44.....

45.....mindörökké.“

* * *

Jegyzetek.

1. É-szag-ila, vagy Bítu-szag-il; „magasba nyúló ház“, Marduk főtemploma (zikurat) Babylonban. Lásd bővebben: Delitzsch: Wo lag das Paradies? 21 6 I,

2. Úr = אור כשרים (Genesis 11, 28.) város a mai El-Mukajjar romhalmaz helyén, a Schatt-el-Hái és az Eufrates összefolyása közelében, az Észak-Babylont a Persa-öböllel összekötő „Pallakopas“ nagy esatorna mellett, az Eufratesnek Arabia felőli (jobb) oldalán, akkor Sumir országában D. W. P. 226—7.

3. Marduk = מרדך, babyloni isten, különösen Babylon városának főistene.

4. Ana tazimtisina, Schrader szerint = gegen ihre tazinti, Peiser = auf ihre Klagen, Kaulen—Szabó: ezen megszenteltségtelenítés . . .

5. Talán „falaikat“? (Schrader).

6. Oda értendő: az idegen isteneket . . .

7. Suanna = a legerősebb város = Babylon, vagy annak egy része. D. W. P. 213 . . .

8. Nabunaid.

9. Sumir = alsó, azaz déli Babylon,

Akkad = felső, azaz északi Babylon; sumer = sunger = erős kezű; az erőskezű nép, az erőskezű nép országa; v. ö. שֹׁנַר-ral; Akkad = Agade, I. Sargon székvárosa, v. ö. אֶכַד Gen. 10. 10., általánosítva Akkad vidéke az egész felső Babylonia. D. W. P. 196—200. 1.

10. Kaulen — Szabó szerint: szomorkodott, Schradernél: war bemüht (bekümmert).

11. Kuras = Cyrus.

12. Ansan = An-du-an, Assan = Elamtu. D. W. P.

221. Hogy vajjon az egész Elánót, vagy csak az ország valamely részét, vagy egy várost kell-e értenünk alatta, az még kérdés. Annyi bizonyos, hogy az Ansannak megfelelő földrajzi hely Elamban keresendő.

13. Tulajdonképen: „a minden“, „a mindenség“.

14. Kutu = Gutí, Gutium az alsó Zab folyótól nyugatra, az Adhem és Dijala folyók felső vidéke, Assur városától keletre, a Tigris balpartján. Jelentős része a névnek Ku vagy Gu; a Tigris bal-közép vidékének a Dijalától északra eső része Kutú, a déli Su-tu. Ezekiel 23, 22: „Ime, én feltámasztom ellened . . . 23. a Babyloniabelieket és minden Káldeabelieket, Tisztartókat, Fejedelmeket és hadviselőket és minden Assyriabelieket stb.“ „23. בְּנֵי בָבֶל וְכָל-כַּשְׂדִּים פָּקֹד וְשׁוֹעַ וְקֹוֹעַ כָּל בְּנֵי אֲשׁוּר etc“ is így értelmezendő; „a Babyloniabelieket, és minden Káldeabelieket, Pakudut (az Eufrates és Tigris deltájának moesaras vidéke; D. W. P. 240—241. 1.) és Sút-t (Sútút) és Kút-t (Kútút) és minden Assyriabelieket stb.“ D. W. P. 223—37.

15. Ummán Manda = manda sereg = Manda Schaar, Szabó szerint Manda-Sar; a mandu nép egy Ázsia belsejéből, a Kr. e. második évezredtől kezdve többször ki-kicsapó vándor, nomád nép, lakóhelyük a Mediától északnyugatra, Ázsia belsejében fekvő steppék; valószínűleg turáni és pedig török tatár faj, más néven Kassu, kassiták a mandu-t Peiser scythának fordítja (K. B. III. 2. 98—99 oldal); bővebben l. Winckler: Die Völker Vorderasien 30—31 lap. Mandu = mandzsú = mongol?!

16. Szó szerint; a Cyrus lábai értendők.

17. Marduk.

18. Lásd a Sp. Ifj. Közlöny f. évi 1. számában Sargon mondája 14. sorának magyarázatát.

19. Cyrus kezével.

20. Marduk.

21. Schrader: der taru seines Volks; Rosenberg Assyrische Sprachlehre-jének Vocabulariumában: Beschützer; Kaulen—Szabó: pásztor.

22. Schrader is, Kaulen is fordítja, de a K. B. szó-

vegében (az assyriban) hiányzik az ennek megfelelő szó. Valószínűleg sajtóhiba lesz ibsiiti sa damqaata n libbasu etc. ibsiitisu damqaata qaatasu (vagy csak qaata) u libbasu helyett.

23. Tintir = Babylon.

24. Torpadó (v. ö. az Esztergom megvétéléről szóló kurneballadával: Rákóczi tábora torpad a síkságon . . .) rapszódium kifejezésére, mely szélesen elterjedő, terjeszkedő „torpadó“-t jelent: Weit ausgedehnten Heere Schrader szerint. Szabó: „roppant“ nem egészen ezt fogalmat adja.

25. Sakkanakka = főpap, itt helytartó (Schrader), Szabó: méltóságok.

27. Schrader: in Bedrängniss und pakú (Noth)?, Szabó: szükségben és nyomorúságban.

28. Cambyses.

29. Teispes.

30. Szó szerint; Szabó: egy örök királyi családnak sarja; Schrader: der ewige Spross des Königthums,***) alatt megjegyezvén: „Sinu; der königliche Spross, dessen Stamm bis in das graue Alterthum seinem Ursprunge nach sich zurückverfolgen lässt.“

31. Baal és Nebo babyloni istenek.

32. Hamályos szó; Schrader; ihre sarbu, Kaulennél nines.

33. Felső tenger: a Földközi-tenger.

34. Alsó tenger: a Persa-öböl.

35. Aharri = nyugati ország = Phoenicia, Palaestina s a többi földközi tengerparti országok. v. ö. הַיָּם הַחֲרוּץ-nal; Szabó csak Palesztinát fordít. D. W. P. 271—273.

36. Szó szerint; „királyai“-nak kellene lenni. (Schrader.)

37. Sutari = kustari = kultari? Delitzsch a Zeitschrift für Assyriologie I. 419—21. l. szerint „Zelten“ (Schrader), Kaulen—Szabó: a sátorok lakói.

38. Assur = A-usar = „vizét, vizes rét, láp“, város a mai Kalah—Sergat helyén, a Tigris jobb partján, a felső és alsó Zab közt, hat kilométerre vízmentében a felső Zab torkolatától. D. W. P. 252—55.

39. Talán Istaráti, v. ö. עֲשֶׂתְרוֹת קַרְנִים-mal Genesis 14. 5. D. W. P. 254.

40. Agade = Akkad, Sippar mellett az Eufrat balpartján, a mai Nahr Isa esatorna mellett. D. W. P. 209. s köv.

41. Umlias, ideographice Ab-nunak (Kaulennél így), város és tartomány Élam határán, Uknu-tól nyugatra. D. W. P. 230—32.

42. Zamban = Zába városa, az alsó Zab babylonfelőli oldalán, de nem közvetlen a parton. D. W. P. 203.

43. Mé-Turnu vagy Mé-Turnat = a Turnat vize, a város a Turnat, ma Dijala (Gyndes) vize jobb partján. D. W. P. 204.

44. Dür Ilu-ra vonatkozólag l. a Sargon mondája 20. sorához írt jegyzetet.

Csillik Bertalan

III. jh.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar Irodalmi Önk. Társulat“ október 5-én végre megalakult. Örvedetesen hozzuk tudomására azoknak, kik érdeklődéssel viseltetnek Egyletünk iránt, hogy a tanár-elnöki tisztséget nagytiszteletű *Novák Lajos* theol. akad. tanár ur volt szives elfogadni, ami eléggé biztató arra nézve, hogy Társulatunk élete újra mozgalmasabb lesz Isten segítségével munkássága szép eredményekkel lesz megjutalmava! Tisztikara a következő: Ifj. elnök: *Keresztury Károly* hh., titkár: *Fekete Gyula* jh., főjegyző: *Csabay István* hh., pénztáros: *Szabó József* hh., ellenőr: *Győry Kálmán* hh., aljegyző: *Szigethy Ferenc* hh. Pályakérdéseink közül a vers és novella nov. 1-én lejárt!

A „Jogász Egylet“ okt. 26-án tartotta 2-ik közgyűlését, melyen a nov. 28. és 29-ik napján Kolozsváron tartandó kongresszusra Idrányi Béla elnököt és Salacz Emil IV. jh.-t küldte ki egyletünk képviselőjében.

A „Főiskolai Tűzoltó Egylet“ kebelében P. Nagy Gusztáv ifj. főparancsnok távozásával nagy változások történtek a tisztikarban. Erről majd jövő számunkban számolunk be.

Az „Erdélyi Önképző Kör“ fényes tanújelét adta életképességének a legutóbb lejárt pályázatok alkalmával is. Az okt. 1-ére kitűzött, szabadon választott műfajú versre 12 db, a prózára (novella) 6 db pályamunka érkezett. A versbíráló bizottság az első díjat (7 kor.) G. Nagy László VIII. o. t. „Temetőben . . .“ című költemények, a második (5 kor.) díjat Kiss Géza VII. o. t. „Emike dalokból“ című költeményének ítélte oda. Megdicsértetett Dobos Sándor VIII. o. t. „Csak egy vigaszom van“ és Kiss Géza „Boldogok voltunk“ című költeménye. A novella pályázat eredménye még nincs megállapítva. A kör eddigi életéből kiemelkednek Hézszer Zoltán o. t. önkéntes szavalata, és Kardos Lajos VII. o. t. szavalata. Ez utóbbit a bizottság a „megdicsérés“ fokozatában részesítetté.

A „Főgimn. Gyorsiró Kör“ megkezdte a gyakorló órák tartását, melyeknek célja a tagok gyakorlati kiképzése. A „Magyar Gyorsirók Egyesülete“ Nagy László VIII. o. t. a kör elnökét és Horvát Lajos VI. o. t. kör főkönyvtárnokát „levelező“ tagokul választotta.

A Sárospataki Gimn. Tornaegylet szept. 30-án tartotta alakuló közgyűlését Kiss Elek tanárelnök vezetése alatt. Tisztikarát a következőképp alakította meg: Ifjúsági elnök: Fodor Gábor;

jegyző-pénztárnok: Szüts Lajos VIII. o. tanulók, Előtornászokul megválasztottak mátyusi Szabó Sándor, Tamáska János és Apacs Árpád VII. o. tanulók.

HIREK.

Október 6-ot, mint minden évében, most is kegyeletes ünnepség keretében ültük meg. Reggel 7 órakor a városi templomban isteni tisztelet volt, melyen *Trócsányi Dezső* szenior imádkozott. Délután 3 órakor a főisk. imateremben volt ünnepély. *Gulyás József* gimn. tanár mondta az emlékbeszédet. Szerepelt a „Főisk. Énekkar és Zeneegylet“ szavaltak P. Nagy Pál jh. és G. Nagy László VIII. o. t.

A **tiszáninneri egyh. kerület** őszi közgyűlését okt. 11 s következő napjain tartotta meg. Ennek keretében történt a méltóságos *Dókus Ernő* főgondnok úr ünnepélyes beiktatása. Főiskolánkba *Zoványi Jenő* tanszékére *Marton János* vallástanárt alkalmazta egyházkerületi közgyűlésünk.

A **budapesti Bethlen Gábor kör** a következő tisztikarral alakult meg. Tb. elnök: Dr. Torday Géza. Elnök: Bánóczy Béla. Irodalmi alelnök: Kicska Sándor. Segélyügyi alelnök: Bullyovszky Gyula. Pénzügyi alelnök: Némethy Endre. Bellmissziói alelnök: Marjay Károly. Főtitkár: Mauchs Jenő. Főpénztáros: Óváry Imre. Főkönyvtáros: Baczóni Albert. Főjegyző: Ifjú Remetey Dezső. Titkár: Achs Izor. Titkár: Szórády Pál. Jegyző: Komáromi János. Pénztáros: Bánóczy Sándor. Könyvtáros: Orphanides Etelka. Könyvtáros: Ráth Zoltán. Levéltáros: Schustler Milike. Háznagy: Karancsy István. Háznagy: Molnár János. Háznagy: Schuchtár Pál. Ellenőr: Tóth Bálint.

Előfizetéseiket beküldötték: Özv. Eperjessy Józsefné (Sárospatak), Eperjessy István (Sárospatak) 4—4 kor., Ozsváth Gyula (Sárospatak) 2 kor., Lévay Béla (Nagykároly), Illyés János, (Átány), Arany János Ifj. Önképzőkör (Szászváros), Litkey József (Putnok), Unitárius theol. önképzőkör (Kolozsvár) 4—4 koronát.

László Sándor, lapunk egykori felelős szerkesztője „Uj Március“ címen verses kötetet ad ki, melyre ezuton is felhívjuk a m. t. irodalom pártoló közönség figyelmét!

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb
kelmékből a legújabb

:: divat szerinti ::

öltönyöket, téli kabátokat stb.

Kitűnő szabás!

Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kaphatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálca, finom
metsszésű poharak, tükrök, lámpák stb.

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és pártfogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

IFJ. DANCZIGER JÓZSEF

ajánlja dúsan felszerelt s a napi legújabb
:: divatokkal folyvást lépést tartó ::

rőfös, férfi- és női divat üzletét.

A legelegánsabb gallérok, keztyűk,
cipők, mindenféle férfi- és női
divattárgyak a legnagyobb választékban és legolcsóbban kaphatók.

A legversenyképesebb árak és szolid kiszolgálás!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, miszerint a
HALTENBERGER-féle ruhafestő- és gőzmosó gyár,
— mely ez évben nagyban bővítve lett, — teljesen
felépült már és a szállítások sokkal rövidebb idő
:: alatt lesznek eszközölhetők, mint ez ideig. ::
Ez év elején az építés tartama alatt több esetben a
szállításnál felmerülő nehézségek folytán a munka a
szokottnál több időt vett igénybe, ezentúl azonban a
:: munka nem szenved már fennakadást. ::

Az őszi idény alkalmával tisztelettel kérem, hogy a
festendő s tisztítandó ruhákat, szörmeneműeket, bőrkabátokat stb. lehetőleg mielőbb beküldeni kegyeskedjék.

Kitűnő tisztelettel:

Klein Mihály.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcsó árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

Diákoknak kedvező
fizetési feltételek!

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és
papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár
Lászlófi Henrik
Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a
legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a
legelegánsabb kivitelben készíttetnek. :: Főiskolai
hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén
bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvéte-
:: lére kellő mintákkal ellátva átutazni. ::

Olcsó árak. :: Kifogástalan szabás.
:: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKEZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal.	Főszerkesztő: Trócsányi Dezső	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán	Felelős szerkesztő: Keresztúry Károly	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda
Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők.				

A karácsony, a békesség és öröm ünnepe itt van! Az élet zúgó moraja két napra alábbhagy. A hétköznapi zaját ünnepi csend és béke foglalja el, kint a szabad ég alatt és bent a falak között, hivatalban, műhelyben, iskolában egyaránt. Ez a két nap a békességé. Azután ismét kezdődik a zaj, a lárma, a tülekedés.

Békesség, békesség, szól az angyali szózat, de békességet nem teremt. Mi szükséges a békességhez?

Először megértés. Értsük meg egymás beszédeit, tetteit. Ez látszólag igen könnyű és egyszerű. Így gondolkozott az a görög bölcs is, aki azt mondta, hogy az emberek között meg nem értés és nézeteltérés nem is lehetséges. Mert vagy egy dologról beszélnek s úgy nem lehet nézeteltérés. Vagy két különböző dologról beszélnek s ekkor sem lehet nézeteltérés. Jól van szofista! Ámde az emberek különbözők és a szavak csak halvány másai a dolgoknak. Mi pedig csak a szavakat halljuk, értjük és azokból ítélünk. Nem értjük meg egymást s abból támad

a harag és gyűlölködés, harc és háború fel! Kínos könny- és vérhullatás jelzi a meg nem értés útját.

Ki hát a megértő? „Aki közületek bűn nélkül való, az vesse rá az első követ.”

Aki megért, az megbocsát. A békességhez kell megbocsátás. Miért bocsátott meg Jézus a bűnös asszonynak? „Mert nagyon szeretett.” Miért bocsátott meg keresztrefeszítőinek? Mert megértette, hogy „nem tudják mit cselekesznek.”

A megbocsátáshoz csatlakozik a békesség harmadik tényezője és megkoszorúzója: a szeretet. „Szeresd még ellenségeidet is.” Ez ama három dolog közül az utolsó és a legnagyobb.

Itt a karácsony! Betlehemi jászol, csillagok, angyalok, pásztorok, napkeleti királyok, szűz anya . . . szép költemény. Megértő, megbocsátó, szerető Jézus . . . valóság. Az ő lelkében élt a béke. A békesség igaz hirdetője ő és nem a betlehemi angyal. Az ő élete az igazi karácsonyi szózat!

Trócsányi Dezső.

A Szeretet ünnepén.*

Ma mindenkinek vig az arca;
Ma a búbánat tova-tűn;
Ma elhal a szitok, az átok;
Ma talán nem kísért a bűn?
Ma eggyé lesz gazdag, szegény:
— Ma, a Szeretet ünnepén.

Ma a tömeg fogadja szentül,
Ezután töröl könnyeket;
Hogy falatját mással megosztja
S maga lesz élő Szeretet.
— Hallelujájuk zúg felém:
Ma, a Szeretet ünnepén.

És vigadoznak új örömben.
— Csillogó bor csengő pohárba'.
. . . És ezalatt, — ki tudja, — hátha
Valami bús, hazátlan árva
Összeroskad az út felén:
— Ma, — a Szeretet ünnepén? . . .

Fekete Gyula.

Fejes István.

Az egyházi és világi sajtó mélységes szeretettel emlékezett meg a közelmúltban mindenfelől Fejes Istvánról, a tiszáninnyi egyházkerület új püspökéről.

A szeretet tengerében, mely erős páncél gyanánt övezi körül az ő tiszteletes egyéniségét, a legékesebben, a legintenzívebben ragyog a mi szeretetünk! A sárospataki ifjúságé!

Igen!! Mert van-e, lehet-e tisztább, önzetlenebb szeretet az ifjú szívek szereteténél?

Igy üdvözölünk mi Téged, Fejes István, püspökséged küszöbén.

Mi nem keresünk csillogós szavakat a Feléd közeledésben.

Mi a lelkünkkel csókoljuk körül a homlokod!

Mi azt kívánjuk, hogy legyenek mindenek a Te áldott szíved szerint!

Mi azt kívánjuk, hogy légy betlehemi csillag a tiszáninnyi egyházkerület s a magyar kálvinizmus minden intézménye felett!

Püspökké való beiktatásod alkalmával mi is ott voltunk az ünneplők seregében. Láttunk, hallottunk s megértettünk s a szívünkbe véstünk

* A „S Magyar Irodalmi Önképző Társulat” emlékkönyvéből.

Téged. Mi láttuk — sokak felett — a szíved mozdulásait is!

Te, a hatalmas sas, tisztos öregségedben pihenni vagytal már a nagy hegyek ormán. De az Ur másként határozott. Egyszer csak eljővén hozzád, a kis hegyek ormáról, a többi sasok és azt mondták: „A nagy sas meghalt. Légy hát Te a vezérünk!”

Rövid időre kételkedve néztél el a mélységek felett. De a nap erősen sütött a szárnyaidra, a körülölelő szeretet bátorított. Főlemelkedtél. Fiatalos szárnycsapásokkal, órák hosszat keringtél a nagy hegyek felett. A többiek néztek s amikor bámúlva látták nagy erődet, megnevésedett a szemük, mondván: „Az Ur küldötte Őt!”

Ilyen voltál Te, Fejes István december 11-én! Legyen a Te — püspökségeddel járó — terhed mindig ily könnyű s legyen a Te igád mindig ily gyönyörűség!

Most, ez ünnepi alkalommal, legyen szabad nekünk is kopogtatni a szíved ajtaján.

Maradj velünk! A kezed legyen továbbra is a sárospataki főiskolán. A lelked lebegjen őriző angyalként továbbra is felettünk! A Te iskolád, a szegények iskolája felett!

Boldog most a szívünk, mert bennük a Te irántad érzett hálás szeretet s kedves emlékezet fogott kezét!

Légy áldott Fejes István! Áldjon meg az Ur az ő áldásainak sokaságával, hogy légy mindennek díszére, dicsekedésére, tisztességére!

Tükör előtt.

Szeretek olykor a tükörbe nézni.
A homlokomról elsimúl a gond
És a barázda, mit fehér kezével
A szenvedés halvány tündére vont.

A régi fény megint kigyúl szememben,
S mily káprázat kacérkodik velem!
Itt a tükörben ifjú lettem újra,
Tizenyolc évem újra fellelem.

És lám, az ifjú, a merész, a gyöngéd,
Ki a tükörből most felém ragyog,
Ki csupa tűz és álmodó poézis
És üdeség: . . . az ifjú én vagyok.

Tükör, hazug vagy! . . . Óh áldott hazugság,
Csodatevő, bűbajos balzsamir,
Hazug tükör, hazudj még többet arról,
Amit a lelkem mindig visszasír.

Ifj. Novák Lajos.

A kolozsvári diák-kongresszus.

November hó 28—30 napjain tartotta a magyar főiskolák ifjúsága a 19-ik kongresszust „kincses Kolozsvár“ városában. A kongresszus sikeres lefolyására — a mult évi sajnálatos események után — vajmi kevés reményünk lehetett eleinte. Hogy elsőbbség biztosítása, személyes és politikai kérdések fölötti eredménytelen vitatkozás nem képezheti kongresszusunk tárgyát s nem lehet annak célja, azt beláttuk. Az a szükségérzet, amely megteremtette a Diákszövetséget, illetve diák-kongresszusokat, nem nyerhet kielégítést oly eredményekkel, aminek a mult évi pécsi kongresszus fel tud mutatni, amely, ahelyett, hogy az egységet megszilárdította, biztosabb alapokra helyezte volna, ellenkezőleg, a szétváláshoz, felbomláshoz vezetett. Ezek a szomorú tapasztalatok megtanítottak arra, hogy egészen más alapon kell megkezdett munkánkat folytatni, mint eddig s hogy ki kell zárni tárgyalásainkból minden olyan dolgot, mely az egység fenntartását veszélyeztetné s a békés együttműködés megszakadását eredményezné. Egészen más irányba kell terelnünk a diák-kongresszusok működését, hogy a „titulus et causa bibendi“ máza lekopjék róluk.

Hogy a Diákszövetség k. b. 16 éves fennállása után, ahelyett, hogy egységében megszilárdult volna, épen ellenkezőleg felbomlott, ahhoz a fentebb vázolt okokon kívül jelentékenyen hozzájárult az a körülmény is, hogy „felülről“ nélkülözte a támogatást. Sem az egyetemi s általában főiskolai tanári karok, sem a vallás-és közoktatásügyi miniszterium részéről nem részesült pártfogásban. Pedig ha elejétől fogva oly élénk érdeklődéssel nézték volna az ifjúság szervezkedését, mint azt ez alkalommal örömmel tapasztalhattuk, akkor a Diákszövetség, illetve diák-kongresszus eddigi működésében több pozitív eredményt tudott volna felmutatni. Mert „nem alapjában volt helytelen, hanem helytelenül fejlődött“ a Diákszövetség, nem lévén meg az a vezető, irányító erő, amelynek a jóindulatú pártfogása ügyeink iránt, működésünket eredményesebbé tette volna s megakadályozhatta volna a felbomlást. Hogy mennyire szükségét éreztük eddig az ügyeink irányító vezetésére hívatott szervek jóakarátú befolyásának, az kifejezésre jutott az idei kongresszuson s hogy milyen nagymértékben elősegíti ez a kongresszus sikeres eredményét, azt szintén fényesen bizonyítja az idei diák-kongresszus.

A Diákszövetség, illetve diák-kongresszusok

sikeres működését nagyban elősegítené, sőt talán kizárólag biztosítaná egy állandó vagy legalább 5 évre választott tisztviselőkből álló organum, amely letéteményese lévén a Diákszövetség eszméinek, azoknak a megvalósításáért sokkal sikeresebben működhetne, mint a mostani szerv, amely évről-évre lényeges változást szenved szervezetében. Természetesen e tervnek a keresztülvitele igen nagy nehézségekbe ütközik; pedig, míg nem létesítetik egy ilyen állandó vagy legalább hosszabb időre szóló szerv, addig folytonosan bizonyos kételkedéssel kell néznünk a Diákszövetség működése elé.

Azokat az okokat, amelyek eddig a legtöbb vitára és viszálykodásra szolgáltatott alkalmat, részben elsímította az idei kongresszus az egyesülés kérdésének a megoldásával kapcsolatban. Ez volt a kongresszusnak a legkényesebb és vitára leginkább alkalmat szolgáltató pontja. Azonban sikerült a kérdést minden nagyobb vita nélkül, békésen elintézni s a vidéki akadémiák számára a fővárosi főiskolákkal szemben új jogokat is biztosítani.

A tárgysorozat többi pontjai nagyrészt gyakorlati, de érdekeinket a legközelebről érintő kérdéseket tárgyalták. Állást foglalt a kongresszus az ügyvédi pálya meghosszabbítását célzó törvénytervezetnek törvényerőre emelkedése esetén a már jogi pályán levőkre való kiterjesztése ellen; szó volt a jogi szakoktatás és vizsgarendszer küszöbön levő reformjáról; élénk érdeklődés tárgyát képezte a mezőgazdasági szociálpolitikának, ennek a mai társadalmi viszonyok közt különösen nagy fontosságú kérdésének a tárgyalása. A főiskolai sportról, a harmadik egyetem kérdéséről, a főiskolai ifjúság szociális kötelességeiről stb. tartott előadások szintén csak fokozták a kongresszus sikerét. Az előadások alkalmával kifejtett eszmék kicserélése, felfogások, vélemények megvitatása — s ez a célja a kongresszusoknak, valamint az itt uralkodóvá vált eszmék szellemében való munkálkodás — termékenyítőleg hatottak minden résztvevőre s a minden oldalról tanúsított meleg érdeklődés és pártfogás a jövőre nézve biztos reményekkel kecsegtethetnek.

Referens.

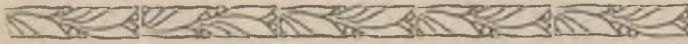
Az „Emike dalok“-ból.

Emike lelke! emlékszik, mondja?
Hogy még nem régen kacagva mondta
Azon a kedves tavaszi bálón:
„Nekem még nem volt s nincs Ideáлом“.

És látja, édes, milyen az élet?
Az ifjú szív egyszer lángra éled.
Lám, szivéről is eltűnt az álom:
Csókolva szól: „Van már Ideáalom“.

Kiss Géza.

Az „Erdélyi Önképzőkör“ verspályázatán díjat nyert.

A nyitott templom.

Szeretem az éjszakát, mert csendes, zajtalan s titokkal teljes. Az élet vásári lármája, melyet idegzetünk bomlása árán sem tudunk megszokni, ama világossággal, amely azt életre hívta és élteti, kialszik egy rövid időre, s megbecsülhetetlen és elszalaszthatatlan alkalmat nyújt a léleknek, hogy zavartalanul elmerüljön saját magának a mélységeibe, vagy lerázva magáról a lét, a tér és idő korlátait, repüljön a Mindenség magaslatai felé, föl egészen csillagokig, — amelyek örök symbolumai az emberiség ideáljainak, nemcsak mert olyan vonzó és csábító a szépségük, hanem mert egyszer-mind elérhetetlenek.

Szeretek éjjel járni az utcán. Mint szelcsendben a tenger tükre, olyan hullámtalan, sima az utca. A nappali nyers, erőszakos, pöfeszkedő vagy negédes hullámok: kenyér után futkosó nők, férfiak, tyukszemen járó dandyk, duzzadó erszényükre büszke krajcár-milliomosok, kalandra vágyó kacér asszonyok vagy szeméremmel vértezett, pirulni tudó hajdonok nem akadályozzák, nem befolyásolják céltalan bolyongásom irányát. Nem kell köszöntenem senkit, delnök, vénkisasszonyok, öreg bácsik kutyái elől sem kell kitérnem. Ilyenkor meg tudom érteni azokat a világgyűlölőket, akik elhagyják környezetüket, városukat, hazájukat, vagy hátat fordítanak az egész kultur-emberiségnek, hogy valamely pusztának vagy erdőségnek rejtett zugában, vagy valamelyik lakatlan szigeten zavartalanul élvezzék boldogságukat vagy boldogtalanságukat. Abból az örömteljes, nagyralátó önértékből is lopózik valami a szívembe, amelyet teljes mértékben csak a felfedzők, a sarkutazók élveznek, amikor járok egyedül ott, ahol senki se jár, ébren vagyok ott, ahol mindenki alszik.

Egy éjszakán is, amikor meglepett a saisi ifjú szomorúsága, ott jártam az utcán. Majd fáradt, elernyedő tagokkal ültem a csatorna partján. A mozdulatlan látszó, zajtalan víz, melynek mélyén ott táncoltak a visszatükröződő csillagok, úgy nézett rám, mint egy nagy csábító

női szem, melyből ismeretlen kéjek, gyönyörök kacsintgatnak. És im egyszer csak mint Victoria regia az Amazon tükren, előttem táncolt a hold-sugártól beüzüstözött víz felett egy csábos, varázsos vizitündér. Panaszkodva beszélte el, hogy a Rajnából vetődött el ilyen messzire, ő az, akiről a Goethe verse szól s hogy itt idegenben milyen elhagyatva érzi magát. És a szeme, az ajka, a karja, a teste, a hangja, az éneke hítt, csalogatott, csábított: két idegenbe szakadt szívre mesés gyönyörök várnak a víz fenekén. Ölelő karját nyújtotta felém és én nem tudtam, de nemis akartam ellenállni. „Boh! mily hideg a víz!“ Megrettenve ugrottam vissza, s tova siető lépteim alatt kacagva ropogott a sétány kavicsa. Aztán eszembe jutott a halálraitelt, aki utolsó útján lefujta a sör habját, amelyet egy jószívű korcsmáros nyújtott neki. S amikor kérdezték tőle, hogy miért teszi ezt, haláltmegvető nyugalommal, amely becsületére vált volna egy vérbeli stoikusnak, ezt felelte, minekutánna zubbonya ujjával megtörülte husos ajakát: „Mert a hab elrontja az ember gyomrát.“ Az ember 10 perc múlva nem élt, de nem akart rossz gyomorral menni a másvilágra. Mert ilyen az ember. A haláltól nem fél, de visszaborzad a hideg víztől. És ezen addig nevettem, míg elértem egy nagy tágas tere. Itt egy lámpaoszlophoz támaszkodva gyönyörködtem a csillagokban s találgattam, vajjon melyik is az enyém. Amikor épen kiválasztottam egyet magamnak, az ugyanabban a pillanatban hosszú, fényes sáv-tól kísérve lehullott, üres, sötét foltot hagyott előbbi helyén, s szomorúságot a szívemben. A tere nyiló hat utca mint megannyi éhes torok tátongott felém. A város kihaltnak látszott. De im, szapora léptek kongása visszhangzik a házak tövében. Felgyűrt gallérral, lehuzott kalappal siet valaki. Vajjon honnan s hova? Azt mondják, az éj csöndjében — ha minden alszik is, — ébren van a szerelem.

Egy közeli templom tornyában kettőt ütött az óra. Mély, hosszú bűgása mint nehéz testű madár lebben tova az alvó város fölött. Valami hív, vonz a templom felé. Csak egy mellékúton kellett keresztül csapnom, s előttem állott a letűnt századokról, azok viharairól büszke némasággal tanuskodó hatalmas épület. Mintha az emberek levezekelt bűneiből halmozódott volna össze, olyan lusta teherként nehezedett a földre; tornya mint felkiáltójel meredt ég felé, egyrészt segílyt kérve onnan felülről, másrészt, hogy megállítsa és figyelmeztesse az embereket, hogy itt imádkozni lehet. Fekete testén itt-ott mély sebeket vágott az idő vasfoga, de egé-

szében rendületlenül és szilárdan áll. Gótikus ablakai, mint kancsal japán-szemek merednek az éjszakába.

Ösztönszerűen az ajtóhoz mentem. És — akkor se kerestem, azóta se kutattam, hogy, mint történhetett, — az ajtó nyitva volt. Félve, remegve léptem be, mint a gyermek atyjának belső, titkos szobájába. A templomban mély, tompa sötétség fogadott. Csak messze, elérhetetlen nagy távolságban ragyogott csalogató vidámsággal egy kis világosság: az örök lámpa picinyke lángja. Ugy tűnt föl, mint kormosötét felhők közepéből egy biztató csillag, vagy mint a teremtő Lélek, mely ott lebegett az alaktalan, sötét Chaos felett, vagy mint az örök szeretet, amely a legelhagyatottabb, legkietlenebb, legreménytelenebb, legsötétebb élet felett is ott virraszt. A nagy feketeségből lassanként kiemelkedtek az oszlopok, s nehezen megtaláltam az örök mécshez vezető utat is. A mécs az oltár előtt függött hosszú dróthuzalon, melynek vége — úgy látszott — az égben van megerősítve. Onnan felülről száll alá minden világosság. Előkerestem a gyufás-skatulyámat s a két hatalmas gyertyát, melyeknek arany tartója a mécs fényét szikrázva verte vissza, meggyújtottam. A rémek, árnyak, melyek eddig az egész templomot betöltötték, hirtelen visszahúzódtak a szögletekbe, az oszlopok mögé. Én pedig megijedve vakmerő tettemtől, elsiettem az oltártól, s egy távolabbi padba ültem. A gyertyák fényénél világosan ki lehetett venni az oltárképet, amely a szentháromságot ábrázolta. Az Atya: mint tiszteletet gerjesztő aggastyán, akinek homlokát gondok barázdálták, de arcáról jószág sugárzott, jobb kezében királyi kormánypálca; Fiu: egy sablonszerű Jézuskép, bal kezében a földgömb, jobb vállán egy hatalmas kereszt; a Szentlélek: egy a levegőben uszó sashoz hasonló fehér galamb, mely az Atya és Fiu felett lebegett. Az oltárkép előtt egy a csucsíves boltozatról aláfüggő nagy arany kereszt. Két oldalt az ablakközöket falfestmények ékesítették. Csak az első kettőt láttam világosan: jobbra a Teremtést, balra a Vizözönt; a többire nehéz brokátfüggönnyt vont a sötétség. S amint a körülvevő misztikus félhomályból a megvilágított oltárra meredtem, mintha a levegő meg lett volna mérgezve, éreztem, hogy hideg zsibbadás keletkezik a végtagjaiban, s közeledik lassan a szívem felé. Kábult öntudatlanság fátyla borúlt reám.

Szívemben egyszerre elmosódó, határozatlan, kéjés boldogság érzete támadt. Érezni véltem az Alkotó örömteljes gyönyörét, amikor

széttékintett az általa teremtett világra és azt jónak találta. Majd repültem mint galamb a vizek felett, s örvendező szívvel vittem a béke, a kiengesztelődés olajágát. Aztán nyomasztó, kétségbeesett fájdalom terhe nehezedett rám. A kezem, a lábam, az oldalam mintha vérezett volna, mintha felszögezve függtem volna, s a keblemről valami ki akart szakadni. Elcsillapult ez az érzet is. A templomban itt is, ott is tömjén füstölgött, s a gomolygó füst, mint hálaáldozat, mint tuláradt szívek hódoló imádata szállt fölfelé, föl, hozzám, aki ott függtem az arany kereszten. Aztán zúgtak a harangok, megnyitlak az ajtók, jöttek a hívők: nők, férfiak, gyermekek, aggastyánok, — az orgona búgott, — s ők térdepeltek, imádkoztak. Imádkoztak hozzám, akitől kérték, várták boldogságukat. S szívemet nagy, határtalanul végtelen boldogság foglalta el, amely forrása lett az emberiség boldogságának; az én boldogságom az emberek boldogsága lett, az emberek boldogsága az én boldogságom.

Mint a vetítógép vásznán alig észrevehető hirtelenséggel eltűnik egy kép s ott van helyén a másik, oly hirtelenséggel oszlott el e látvány s merült fel utánna egy újabb. A templom közepén sötét fekete koporsó. Feléje tart egy beláthatatlanul hosszú gyászruhás menet. Amint odaérnek, egymásután belépnek a koporsóba, s eltűnnek nyomtalanul. Eleinte csak egyenként, aztán mind sűrűbben feltűnik egy-egy ismerős arc; aztán jönnek egymásután mind ismerősök, szerelmesek, szeretettek... Mosolyogva lebben a koporsóba az az aranyos kislány, aki maga volt az élet, akit Napsugárnak nevezünk, az első leány, akit csókoltam s aki csókolt engem. Utánna jön komoly fenséggel az asszony, aki nekem kijelentés volt, akiben elbűvölő varázssal nyilatkozott meg az „örök nőiesség“, akinek elérhetetlen lényege annak idején boldog mámorba ringatta szívemet. S most megy ő is. Utána jön a gyermekkori játszótárs, az ifjúkor örömeinek osztályosa: az igazi, az egyetlen barát. Aztán jönnek, im ott jönnek mind egymásután, akiket szerettem és eltemettem, akiket megsirattam, mégis újra meg újra elsiratok, mert szívemben még mindig ott tátong és nem is lesz betöltve az a mély, nagy üresség, mely utánok támadt.

A szín újra változott. Mirtuszkoszorus párok hosszú csoportja, mely kigyózva kanyargott a hátsó oszlopok között, közeledett az oltár felé, hol ünnepi díszben várta őket áldásra készen a pap. Itt újra ismerős arcok. Eleinte barnák, azután szőkék. Azt hiszem, mindenki életében

van egy barna s egy szőke periodus. A hosszú, lebegő fátyolos, hófehér ruhás sereg mind régi és új ismerős. Sőt mind több, mint ismerős, de mit mondjak, hogy nevezem őket, hiszen nem voltunk szerelmesek, csupán játszadoztunk. S amint ott állnak kéz a kézben, s mondják áhítattal, meggyőződéssel az eskü szavait, föltekintenek hozzám esdő, rimánkodó szemekkel és én mosolyogva biztosítom őket, hogy ez a pillanat rájuk nézve egy új és végtelen boldogságnak a kezdete. De ajkamon, szemeimben egyszerre megfagy a mosoly... A menet végén jön Ő, az „Örök asszony“, Éva, akit neveznek még Magdolnának, vagy a „másik Máriának“ is. Szivemben égő, keserű fájdalom támadt, mely égőbb és keserűbb volt, mint a kereszthalál kinja... Lassu, támolygó léptekkel jön közelebb, feje lehajtva, arcán tengernyi bánat, szomorúság, félig lecsukott szemeinek szögletében, — mint gyöngy a tenger fenekén — ott ragyogott két könnycsepp. Dermedt érc ajkaim vonaglani kezdtek a gyötrelemtől. Most az oltár elé lép. A pap épen mondani akarja előtte az esküt... És én, mint egykor, kiáltottam: „Éli, Éli! Láma shabaktáni?! melytől a templom kárpitja megrepedt, — úgy kiáltottam most is kétségbeesett harsányan: „Megállj!“

A hipnotikus álom megszűnt. A fejem zúgott, mint viharpaskolta erdő, s bár öntudatom visszatért, de még kábultan tekintetem szét a templomban. Aztán anélkül, hogy a gyertyákat eloltottam volna, bizonytalan, ingadozó léptekkel kijöttem. Eközben a tengerpartról idehajtott sűrű felhő takarta el a holdat, csillagokat, az eső lassu permetegben szitált. Hajadon fővel siettem végig a néptelen utcákon, ahol a gázlámpák felét már kioltották. Kongó lépteim visszhangja olykor gyanusan és idegenszerűen hangzott, de nem mertem megállni, se visszaneézni, míg haza nem értem.

Utrecht, 1910. dec. 5.

Nagy Lajos.

Boriska sírjánál.

— Salacz Boriska halálára. —

Mint egy nyíló piros rózsaszál,
Olyan voltál még Te szép leány!
S im' a kérlelhetlen öröklét
Eltemette a legszebb reményt...
Eltemetett örök-mély sirba
Álmodozó szív: Te szép Boriska!

Mennyi álom kelt már szivedben!
Mennyi dalod szállt szebbnél-szebben...
S a sok álmodott remény, mese...
Ma sir fenekén — eltemetve.
— Egy kis sirhalom hívta, hívta:
Jer álmodni, Te szép Boriska!

... És elment a szép, a jó leány,
Ott álmodoz hideg pamlagán...
Itt hagyott mindent, mit építet,
Egy maradt csak itt fenn: jó szíve!
Az Enyészet bár csalta, hívta:
Itt hagyta nekünk kis Boriska!

Ott álltunk mi némán, könnyesen,
Fájón, szomorún, sirt szemekkel,
Mikor letették azt az ércet,
Melyben egy arc még ott fehérlett...
S néma-búsan néztünk a sirba:
— Ki hitte volna... kis Boriska?!

Ki hitte voln': sok tarka álmod'
Valóra váltan soh'se látod?!
Hát mért szótted szép meséidet.
Vágytelt szíved miért gyötörted?!
— Ki született eljut a sirba,
Ma — vagy holnap, kicsi Boriska!

Kiss Kálmán.

Egy fehérhajú asszonyról.

Irta: Hodossy Ilonka.

A zs...i telepárvaházban nagy felfordulás van. Felmondott a felügyelő. Nem bírta a levegőt, mely az ottlévő vasgyárak miatt folytonos füsttel van tele. Éjjel-nappal tompa dühörgés hallatszik a földalatti kohók felől, ami bizonyítja, hogy ott lenn nincsenek tétlenül. Száz meg száz ember teszi kockára az életét azért a nyomorult fillérért és szidásért, mely utóbbiból minden napra jut a „nagyságos igazgató úr“-tól. Ennek a dürva lelkű embernek eredeti hivatala az árvaházi igazgatóság lett volna, de aztán egyik rokonától átvette a vasgyár vezetését s attól kezdve az árvaház igazgatását mellékfoglalkozásnak tekintette. Nagyritkán, ha meg is látogatta a gyermekeket, csak szidalmat osztogatott nekik s így már előre féltek tőle. A kis árvák, mint megriasztott verebek rebhentek fel, ha az előcsarnokból az igazgató jólismert, döngő lépteit hallották. Kicsi testük megreszketett, sápadt arcocskájuk egy árnyalattal még halványabbra vált s szemeikkel félénken követték az igazgató úr

tekintetét. Most is, midőn belép, megdermedve állnak meg. De csodák csodája! Az igazgató enyhébben szól, mint szokott: „Gyermekek! Ma nem lesz tanulás! Egész nap játszhattok, de fél kilenckor ágyban legyen mindenki!”

A pályázati hirdetés közzlése után csak úgy özönlöttek az ajánlkozó levelek. De az igazgató nagy boszúságára mind nagy fizetést követelt. Egy levél aztán nagyon megnyerte a tetszését. Nem annyira pénzre, mint jó bánásmódra reflektált. „Ez az én emberem!” — gondolta. Ez a pályázó egy félig elzüllött írónak volt az özvegye, özv. Szitóyné. Azok közé tartozott, akik ha egyszer megkezdik a szenvedést, éltük végéig mindig szenvednek. Leánykorában meghalt az apja és egyetlen leány testvére, kiket bálványozásig szeretett. Gyásza letelte után férjhez ment Szitóyhoz. Attól az időtől kezdve még többet szenvedett. Férje durva, önző, iszákos ember volt. Aztán közbejött az asszony édes anyjának betegsége. Amíg Szitóyné az édes anyját ápolta önfeláldozón, éjjel, nappal, az ura felhasználta a jó alkalmat, semmit sem dolgozott, hanem annál jobban lumpolt, kártyázott s amellet úgy osztotta be bölcsen az idejét, hogy elég jusson abból egy kacér asszonynak is.

Szitóyné édesanyja aztán — dacára az önfeláldozó ápolásnak — meghalt. Temetése után alig pár hét múlva megbetegedett Szitóy is. Megártott neki a sok éjszakázás, mulatozás. S az az asszony, az a szent mártyr, ápolta. Ápolta, pedig jól tudta, hogy nem érdemli tőle az ura. Mindent elkövetett a megmentésére, de — hiába. Meghalt ő is és itt hagyta Szitóynét; most már csakugyan árván és egyedül. A legnehezebbje ezután jött. Megtudta, hogy férje rengeteg adósságot hagyott hátra s így el kellett adnia mindenét, hogy megmentse azt, amit még megmenethetőnek vélt a maga szemében: az ura hecsületét.

Ekkor látta ő meg a zs...i árvaház felhívását. Egy percre sem habozott. Elmegy!

* * *

Az árvaház udvarán nagy csoportosulás van. A kis árvák izgatottan futkosnak: „Jön az új néni!” És csakugyan, pár perc múlva feltűnik az árvaház kocsija s belőle egy fekete-fátyolos, magas asszony száll ki. A gyermekek már az első látásra vonzódtak hozzá. Lehetetlen is volt meg nem szeretni jóságos arcával, fehér hajával. Külömben is az egész alakon olyan szomorú fenség ömlött el, hogy szinte megdöbbenette, megbűvölte vele az embert. Az igazgatót ugyan — nem! Röviden, hidegen üdvözölte, aztán egy

szolgával a szobájába küldte. Szitóyné engedelmesen indult, előbb azonban egy-két félénkebb gyermeknek megsimogatta a fejét. Általában úgy lépett fel velük szemben, mintha csak az édesanyjuk lett volna. A kis árvák önkéntelenül is így szólították: „Kis mama!” Nagyon megszerették. Lesték még a gondolatát is. Nevettek, ha ő nevetett, sirtak, ha őt szomorúnak látták.

A cselédek, kik eleinte nem szívesen néztek gyors hódítását, csakhamar meghunnyászkodva engedelmeskedtek. A gyári munkások meg éppen szerették. Hányszor ápolta őket, ha a kohó mellett valami bajuk történt!

Azonban úgy volt megírva, hogy ne soká legyen a telep őrangyala. Egyszer csak érezni kezdte, hogy gyöngül. Nem bír járni. A sok kimerültség, szenvedés most tört ki rajta. Alakja meggörnyedt, megöregedett. A kicsik megijedtek: „Mi baja kis mamának?” „Semmi! — biztatta őket mosolyogva — majd elmulik.” De bizony nem mult el!

Ágyba került. Megható kép volt aztán, amint a kis árvák felváltva ápolták! Mikor az igazgató hirül vette, hogy fekszik, ráfogta, hogy csak szimulál s megüzente neki, hogy folytassa kötelességét. Szitóyné ezt is megtette. Fölkelt s roska-dozó léptekkel végezte munkáját. De érezte, hogy nem bírja tovább szívni e levegőt. Különbben is gyenge tüdejű volt s így kétszeresen hatott rá ez a fojtó, vaspárás levegő. Csak azon csodálkozott, hogy a gyermekek bírják. De azok szegénykék megszokták már, hisz' kicsi koruktól benne éltek s nem tudták megérteni, hogy árthat az „kis mamának“, kiről azt hitték, hogy mint egy próféta, mint egy szent — sérthetetlen.

Szitóyné meg már csak lézengett. Fájt neki azokat a gyermekeket látni, kik már majdnem belebetegedtek, hogy őt szenvedni látták. Beadta lemondását. Nagyon sokat gondolkozott rajta, míg megtette. Nem szeretett rá gondolni sem! Hogy fog ő innen elmenni? Hogy bucsuzik el ezektől a gyermekektől, kik úgy megszerették? Sok töprengés után arra a gondolatra jött, hogy nem bucsuzik tőlük! Szökik! De nem úgy a gyermekek! Mikor Szitóyné másnap reggel észrevétlen kocsira akart ülni, ajtaján kilépve szinte megtántorodott: a gyermekek ott várták. Mind-egyiken fehér ruha. Egyiknek a kezében viola csokor. A „kis mama“ kedvenc virága! Amint ő kilépett, halk, el-elcsukló hangon énekelni kezdtek. A bucsuének befejezte után előlépett a csokorvivő. Szólni akart, de nem tudott. Ledobta a csokrot s egy fájdalmas kiáltással átölelte Szitóynét. Erre a többiek is sirni kezdtek: „Ne menj el, kis mama! Maradj itt, kis mama!”

Sziveutrázó jelenet! Hatszáz gyermek kér, könyörög, sír! Szitóyné úgy érezte, hogy élte legnehezebb percét éli át. Ekkor hirtelen egy elszánt mozdulattal fellépett a kocsira s odakiállt a kocsisnak: „Hajts, ahogy bírsz!” Az egyik nagyobb leánykának alig volt annyi ideje, hogy a virágokat a kocsiba dobja. S elment. A kis árvák meg egymás nyakába borultak, sírva, zokogva néztek egy porfelleg után!

Szitóyné meg, amint hazaért, kórházba ment. Mikor aztán ott nagynehezen megerősödött egy kicsit, elővette az ecsetjeit, hogy — felejtessen. Az egész életéből volt mit neki felejtetni.

Hallottam, hogy nagyon dicsérik egy képét. Megnéztem. Kossuth képe volt. A szeme, az ajka, s az egész alak szinte — élt. Több kép volt még ott, de azok közül különösen egy ragadta meg figyelmemet. Sárguló falevelek között, kopár országuton egy asszony megy s vállán egy keresztet visz. Mintha csak a saját életét akarta volna jelképezni. Ránéztem. Megértette pillantásomat. Az én szemem könnybe lábadt. Akkor ő magához ölelt: „Ráismersz ugye?” Én nem feleltem, csak hirtelen forrón megcsókoltam a kezét... Azt a kezét, amelyre már hiába várnak azok a sápadt, kicsi árvák...

Esteli órák.*

I

— *Úgy szeretek most elmerengni
A szelid, halk esteli csendbe...*
*Mindakét szememet behunyva
Elszáll a lelkem messze... messze...*
*Körülzsibong tenger sok emlék;
Visszatér sok bolondos álmom, —*
*— Mikor titokban összenézve
Azt olvastuk egymás szemébe:
„Te leszel majd úgy-e a párom?”*
*— Mikor. — mikor elálmodoztunk,
Milyen édes lesz majd az élet...*
*— De csitt! — mi az? — Kis ablakomat
Rázta a hideg őszi szél meg...*
*— No, — aztán úgy volt! — szálltak évek
Egymásután el — sorba, szépen...*
*S aztán — most már csak én merengek
A tündéri, bűvös meséken...*
*— Viselni fogja nemsokára
Szűz, menyasszonyi fátyolát...*

*A „S. Magyar Irodalmi Önképző Társulat” vers-pályázatán teljes díjat nyert költemény.

— *Én pedig majd titkon, magamban
Álmodom, — hajh, — tovább... tovább...*

II.

*Az én országom álomország.
Kevesen járunk itt nagyon...
Mindenikünknek bús szemében
Ott ül valami fájdalom...*
*S várunk, hogy egyszer közeledne,
Kivel osztozzunk, — ki szeretne...*
*— Álmodásunk nagy éjjelén
Valaki így jött én felém...*

— *Az én országom álomország.
Várni kell itt nagyon sokáig,
Mig reményünk bimbóba szökken,
Mig a vágyunk valóra válik...*
— Így álltunk a vak éjszakába'...
Vártunk sugaras pirkadásra...
*... S mikor hajnalunk fátyla lebbent
— Valaki akkor innen elment...*

— *Valaki akkor innen elment...*

Fekete Gyula.

A mig az éjszaka tart...

— Irta: Flamma. —

— Pezsgőt ide, Bandi; aztán közelebb a cigányt, ide egészen a fülemhez, úgy huzza a nótámat; mulatni akarok, veszett jó kedvem van.

Bandi, a főpincér, mosolyogva hunyorított a cigányra; az már tudta mit jelent az, amikor Zsoldos Pista mulatni akar: pezsgőt iszik, és százast üti a markát.

Nem is kellett kétszer figyelmeztetni, egyszeribe oda költözött a Zsoldos asztalához az egész bandával, s lassan, mintha susogna, lágyan, szerelmesen rákezdte a nótát:

„Gyere velem akáclobbos falumba...”

Zsoldos Pista a két kezébe temette az arcát, úgy hallgatta. Beszélt a hegedű szomorú hangon, s ő úgy érezte, a szívét tépi, szaggatja az alig hegedő sebeket. S vérzik újra mind, csepeg a piros, meleg vére, s minden cseppje beszél hozzá:

— Te vagy az oka mindennek, te gyöngye, akaratnélküli ember! Te hagytad el, akit szerettél, aki szeretett téged. Istene, mindene voltál; a tied volt a szive, lelke, minden gondolata... Szeretted te is vágyó, forró érzélemmel, és mégis el tudtad hagyni... Miért?... Szégyeld magad, csuf, számító ember — hát hitvány anyagiakért, azért a nyomorult pénzért...

Zsoldos Pista tiltakozva emelte fel a kezét. Mondani is akart valamit, de akkor látta: hol van. A

cigány azóta már más nótát huzott, valami vig, duhaj csárdást; táncolt is hozzá a hegedűjével.

— Hagyd abba, Jóska! aztán igyál velem; pezsgő a legjavából. Ettől jön meg csak az igazi jókedv. Tüzes lesz a vér, izzó; a nóta meg csak úgy jön — a vidám — meg a szomorú — na, igyál hát. De előbb koccints velem. Mi az ördög? hát nem kell? vagy nem akarsz velem koccintani?

— Így ni! . . . Na, még egyszer, aztán harmadszor — egy pohár nem ér semmit; mulatni akarok, hadd fogyjon a pezsgő, aztán jó kedved legyen ám, nem szeretem a szomorú arcokat; csak a nóta legyen bus, a legbusabb, aztán meg vig, hadd kacagjak tőle; úgy, hogy a könny is kicsorduljon a szememből — mulatni akarok! . . .

A cigány megint játszani kezdett. Sorra huzta a Zsoldos nótáit; legutóljára hagyta a legszebbet, a legszomorubbát. Azt csak ritkán játszta; akkor, amikor már gondolta, hogy Zsoldosnak elég volt a pezsgő. Csak ilyenkor merete játszani, mert tudta: hogy ehez a nótához valami nagyon kedves emlékek kötik Zsoldost. Emlékszik rá, hogy vagy három évvel ezelőtt a tiszt bálon játszta először Zsoldosnak; akkor volt új nóta. Egy fehérruhás leánnyal táncolt akkor egész éjjel, s amikor a szünet alatt rákezdte ezt a nótát, akkor is egymás mellett ültek. Közel állt hozzájuk, s egész jól hallotta, amikor a leány azt mondta Zsoldosnak:

— Hallja Pista? az én nótám játsza? . . .

Azután sokszor eljátszotta ezt a nótát. Ropogós bankót kapott érte mindig, míg egyszer — tudja Isten miért — de amikor belekezdett a nótába, olyat csapott Zsoldos az asztalra, hogy ijedtében majd kiesett a kezéből a hegedű. Sokáig nem merete aztán játszani; csak akkor, amikor gondolta, hogy már elég volt a pezsgő — mint most is — kezdte rá szomorúan, halkán:

„Sirassatok engem orgonavirágok . . .“

Zsoldos Pista egy százast adott a cigánynak, aztán hazafelé indult. Lassanként hajnalodni kezdett. A tavasz lehellete érzett mindenben. A fák már rügyeztek, a fű zöldült . . . Egyszerre elfogta valami néma, nagy szomorúság: egyedül járni ezen a szép tavaszi hajnalon: és egyedül járni talán az egész életen át . . . társtalan, szerelem nélkül. . . Összeborzadt. Úgy érezte, mintha a szive megtelne szerelmes vágygyal, mintha a szerelemről, boldogságról szeretne álmodni. . . Mit is ér így az élet? Semmit, semmit. . .

Már rég elhagyta azt a házat, amelyben lakott. Észre sem vette, hogy a házak mint maradoznak el mellette; csak ment, ment előre. Lassankint mindig világosabb lett és mindjobban sietett. Maga sem tudta hová? Még nem tudta miért, de úgy érezte, mennie kell. Mintha egy szelid hófehér leánykéz megfogná a kezét és vezetné. Mintha beszélne is hozzá:

— Vissza fogsz térni oda, ahol olyan vidám,

boldog voltál; ahol úgy szerettek, ahol még mindig várnak, ahol nem tudnak haragudni, csak szeretni és megbocsátani.

— Hazugság! nem igaz, ott már nem várnak reá, el is felejtettek, régen volt; azóta más lett ott az élet. A szerény kis leány eltűnt örökre; felkapott, körülrajongott, ünnepezt szépség lett. Azt sem tudja, kinek a hódolatát fogadja: a dúsgazdag bankárfiuét-e, vagy a kis grófét? . . . Fordul a kocka, s aki ügyesebben veti fel; azé minden . . . Akkor . . . akkor egészen az övé volt a szive, lelke, minden gondolata — de akkor meg neki nem kellett. Nem? . . . Hát bizony nem; mert féltette a karrierjét. Mi lett volna úgy belőle? postás, vagy vasutas? reggeltől estig robotoló szerény kishivatalnok? Mig így! már főhadnagy, aztán majd kapitány, őrnagy, s tán még ezredes is, ha kedvez a szerencse, s okosan házasodik.

De szerelem nélkül?

Nem, nem, ő boldog akar lenni, szerelmes és boldog. . .

Azon vette észre magát, hogy az állomásra ért. Megnézte az óráját, fél hat volt reggel; egy félóra múlva indul egy vonat oda — ha elmenne. . .

Bemegy a váróterembe. Véletlenül a tükörbe pillant. Megijed attól, amit ott lát: fáradt, sápadt arc néz rá vissza, álmos, karikás szemek, a haja összekuszálva; nem, így nem mehet oda. De hát mit tegyen? . . .

Vissza fog menni szépen. Haza. Minek is menne ő már oda? Most, amikor már elmúlt a szerelem; s ami egyszer meghalt, azt nem lehet feltámasztani többé. Az emlék, az megmarad, kísért is néha; de gyöngye ahoz, hogy visszahozza teljes egészében a múltat. . .

De meghalt-e hát igazán? Nem, ő úgy érzi: még mindig szereti azt a leányt; vágyik utána. Hát el fog menni, elmegy. és azt mondja neki. . .

Lehajtja a fejét az asztalra, úgy érzi: nagyon nehéz. . . Aztán úgy is maradt. Azt sem hallotta, amikor a vonat beérkezett, majd zakatolva ment tovább. . .

*

Mire odaérkezett, alkonyodni kezdett. Sietve ment a régi utcába, a jól ismert házba. Mikor az ajtóhoz ért, olyan hevesen dobogott a szive; kopogtatni is elfelejtett, úgy lépett be a szobába. Ott minden a régi, mintha tegnap lett volna itt utoljára. A kis varrósasztal a himzéssel; fölemeli a vékony fehér selymet, s mit lát . . . az arcképe, amit a névnapjára küldött egyszer. Hát még mindig? . . . Hát igazán nem változott semmi? . . . Tovább megy. A zongora nyitva. Megnézi a kottát: az a bájos zenéjü szerenád, amit utoljára együtt játszottak. Ő énekelt hozzá. Félfhomály volt. Közelebb hajolt a leányhoz, a hajához ért az arca, az illatos selyempuha hajához. Megrészegedett, elkábult; s megcsókolta a leány hófehér nyakát. . .

Akkor volt itt utoljára. Aztán nem jött többet.

Gondolkozni kezdett, s jobbnak látta elmaradni. Szereti a leányt, de feleségül nem veheti: szegény, neki pedig pénz kell. Áthelyeztette magát.

De most itt van ismét. Eljött, mert nem tud nélküle élni, vágyik utána. Hát eljött. . .

Lépteket hall, ismeri halk kopogását; Ő jön . . . A fehérruhás szép leány. . . Most is fehérben van, csak az arca más, halvány és szomorú; de így is nagyon szép. . . És amint őt meglátja, egyszerre megváltozik: rózsaszín az arca, és mosolyog, édes, önfeléd, boldog mosolygással — úgy mint régen szokott. Odamegy, egész közel hozzá, a szemébe néz, megfogja a kezét. . .

— Főhadnagy ur kérem, el tetszett aludni, a vonat is elment azóta.

A portás mondta dörmögő hangján, egykedvűen.

Zsoldos Pista megdörzsölte a szeméit. Körülnézett, aztán elmosolyodott.

Mire hazaért, egészen elszállt az átlumpolt, pezsgős éjszaka mámorára. Reggel volt. Világos. Ez pedig olyan józanná, okossá tudja tenni az embert. Megmosdott. S gyors léptekkel indult a kaszárnya felé.

Az álomra többet rá sem gondolt. . .

Szeretem . . .

Szeretem, aki könyvet hullat,
Kinek a sóhaj kenyerere,
Akit az élet összetört már
S a szenvedés jár csak vele.

Szeretem, aki üzött vadként
Remeg, akit mindenki bánt,
Aki Káin bélyegét hordja
Záportól csapott homlokán.

Aki éhezik, aki fárad,
Akinek jó szó sem jutott,
Akinek korbács volt a bére
S nem láthatott egy jó napot.

Szeretem, akit már a bűnök
Szenny-s hulláma elragad,
S ki mentő kézzel felé nyúlna —
Mellette senki sem marad.

Akit ide már semmi sem köt,
Akinek vigasz nem terem,
Akiknek nincsen már barátjok:
Éppen ezeket szeretem.

Mert gyűjthetők egy égi méceszt
Lelküknek rémes éjjelén.
Rámutatva Ő rá, ki mondta:
„A bűnösökért jöttem én!”

Palcsó László.

Krakkói emlékek.

1910. júl. 15—18.

Indulás. Pesti tartózkodásom ötödik vagy hatodik napján este 7 óra tájban érkeztem lakásomra napi csatangolásom után. Fáradtan kapaszkodtam fel a harmadik emeletre s csengettem. Szent Klára nyitott ajtót s én áthaladva az első szobán, ahol Tietz bácsi szunyókált csendesen Pester Lloydja mellett, beléptem szobámba. Széket akartam tenni az ablakhoz, hogy onnan gyönyörködjem a Duna szépséges panorámájában, a rakpart mozgalmas életében s az alatt korzózó Budapest élénkségében. Az asztalhoz menve egy távirat ötlött szemembe, melyet gyorsan átfutottam: „foenoekoem beteg Dezsoe menjen Krakkoba penzt kueldoem huleai „huleany is lejet.“ E hieroglif szerű telegramm megfejtése után gyorsan összezsaptam kis pakkomat s másnap reggel a Budapest—zsolna—oderbergi gyorsvonaton ültem.

Az út. Egy félórai robogás után Váchoz érünk. A Duna és a jobbpartját koszoruzó zöldelő hegyek festői szépségükben tárulnak szemünk elé. A hatalmas folyam méltóságteljesen hömpölyög el mellettünk, vontató hajók követ, téglát, zöldségféléket és gyümölcsöt szállítanak Pestre; fűrge csavargözösök viszik a pesti kirándulókat Nagymarosra, Visegrádra, Zebegénybe. Nagy Lajos és Mátyás király hires palotája romokban hever, roskadozik-omladozik a Salamon hörtöne, a Szent László tornya is. De — boldog lehetsz óh Magyarhon! — az esztergomi primási bazilika mérföldekre látszik, Regnum Marianum őrtornya büszkén meredezik az égnek, s üdvöd, ha rábizod, bizonyos.

Vonatunk azután elkanyarodik a Dunától, ott hagyjuk az ablakot. Érsekújváron, hajh, huzza a cigány. Nem a mi tiszteletünkre, hanem valami jókedvű adakozó alapítványa folytán. Vág-sellyénél a Vághoz jutunk s a Vág völgyében száguldunk Zsolnáig. Azt mondják, a kóborló (vagus) folyót még a rómaiak nevezték el Vágnak. Vidékét pedig a szintén kóborló és rabló Csák Mátéről nevezték el, persze már a magyarok (Mátyusföld). Máté urra egyébként élénken emlékeztem az a sok várrom is, melyeket itt látunk. Csejte, Temetvény, Bruná, Luka, Beczkó, Trencsén (ezt még Terentius, ill: a rómaiak építették) Zsigmondháza, Pothrágy, Hrics várromjai sorakoznak egymás után a kétoldalt elvonuló hegyláncolaton. Ugy látszik, „hogyan itt hajdan szebb élet volt.“ Álmodozásainkban krumplit kapáló tótockák zavarnak meg. Nagy Lajos, Mátyás, Csák Máté és a rómaiak után ismét visszazökkenünk a való világba.

De új illúzió kap meg. Pöstyén, Trencsén-teplitz mellett haladva, nyaralni vágyunk. De csakhamar Illavára érünk s elmegy a kedvünk a nyaralástól. A fegyház hatalmas sárga épülettömbje nem valami hivogató, illúziót keltő hely. S amint egy pernyi állás után tovább vonulunk, egyik utitársam, Sz., kikiált az ablakon a pályán álló két vasuti tisztnek: „Hát maguk Illaván vannak?” nálunk harsogó kacagás felel, azok pedig ökleiket rázzák utánunk. Zsolnán szomjas csapatunk gyorsvonatunk menetesebségéhez nem méltatlan futással ered az étterem felé.

Zsolna után már nem nézzük a tájat, nem törődünk az állomásokkal sem. Mert szebb látványosságunk akadt. Egy fiatal német asszony szállt be Zsolnán vonatunkba, kár hogy egy német mérnök megelőzött bennünket, s Oderbergig ő volt a germán asszonyosság mulattatója. A mi szerepünk tehát egyelőre passzív. Hallgatjuk beszélgetésüket s alig vártuk, hogy a mérnök ur leszálljon, mert azt már tudtuk, hogy a gnädige Frau Krakóba utazik, az a Kerl pedig irásfelé tart. Ami engem illet, én tanulmányozni kezdem a germán szépség típust. Hölgyünk már 31-ik év körül jár, de még szépsége teljében, középnél valamivel magasabb, termete erős és hajlékony, mint egy tigrisé; de kék szemei galambszelidségről beszélnek s szőke haja élénken emeli ki az arc életteljes pirját. A római orr és összezárt keskeny ajkai elárulják viselőjük határozott karakterét, de mosolygása meglágyítja egész arckifejezését. Nem tulszép, a világért sem. Tehát nem ördög. Nem is gyermek, tehát nem is angyal. Germán madonna. Beszédese ajkairól tisztán és kellemesen folyik a német szó.

Csacát elhagyva, észrevétlenül osztrák területre érkezünk. Vonatunk a Kárpátok erdőkoszoruza hércei között rohog a jablonkai hágó felé. A tájék gyönyörű. S sötétzöld fenyő erdőből üde levegő tódul kocsinkba. Egyszer hegyoldalon, máskor völgyben, azután alaguton rohogunk. A völgy rohanó folyója, Kiszuca, ha jól emlékszem, — hol jobbról, hol balról köszönt, majd eltűnik és később ismét előtör. Szép vagy, óh „kárpátoknak fenyvesekkel vadregényes tája“, nemcsak csodállak, hanem szeretlek is.

A Kárpátokból kiérve, új látvány tárul szemünk elé. A gazdag és művelt Szilézia képe bontakozik ki előttünk. A gyárkémények százai meredeznek a távolban és fekete, sűrű füstöt bocsátanak a szemhatárra. Hosszú tehervonatok haladnak el mellettünk, viszik a karwini szenet haza, Magyarországra. Viszik a vasárúkat, posztót,

sört, petroléumot, s ki tudná még mi mindent . . . s hozzák vissza Ausztriába a pénzt, amiből pedig oly kevés van szegény magyaroknak. Budapestől-Csacáig nem látunk összesen annyi gyárkéményt, mint itt egy rakáson, talán még tizedrésznit sem. Magyarország gyarmat állama Ausztriának. Pedig amit itt látunk Oderbergig, az csak kóstoló. A java még csak ezután következik: Brünn, Troppau, Olmütz és a többiek százan és százan

Az oderbergi állomás földalatti folyosóit végigbugdácsolva, ismét szabad levegőre jutunk. Germániánk ott áll már a Krakkau felé vezető vágány mellett. Miután már látásból ismerjük egymást, megkérdelem, hová utazik. Mondom neki, hogy mi is Krakkóba igyekszünk. A várakozási idő beszélgetés közben hamar letelik. Oda hívom Sz.-t is, aki egész jó német s most már mint jó ismerősök beszélgetjük el a még Krakkoig tartó utat. Közben vonatunk egyre jobban megtelik. A folyosókon ember-ember hátán, már mozdulni sem lehet, le nem száll senki, csak új meg új útasok szállnak fel folytonosan. Most mindenki Krakkóba megy s ott akar lenni, ha törik, ha szakad. Igazi csuda, hogy sem nem törik, sem nem szakad s este 8 óra tájban csekély késéssel Krakkauban vagyunk. Mindenki kiszáll.

Miért megyünk Krakkóba? A lengyelek 1910. jul. 15—18. napjain a Grunewaldi csata ötszáz éves jubileumát ünnepelték. Lengyelország akkor még nagy és hatalmas volt. Királya II. Jagelló Ulászló, kinek felesége Hedvig, Nagy Lajos leánya. Ez győzte le a porosz lovagrendet a grunewaldi csatában 1410 jul. 15-én. A háború oka az volt, hogy Zsigmond magyar király elzárlogosította Neumarkot a lengyel királynak 10.000 aranyért. Ez viszont a német lovagrendnek 63.000 forintért. Ebből viszály keletkezett, kitört a háború, melyben Zsigmond és a német lovagok a grunewaldi döntő ütközetben leverettek. Lengyelország a thorni békekötés értelmében Szamogitiát kapta.

A jubileumi ünnepély célja: — ha ugyan jól sikerült megállapítanom, — a lengyel nemzetiség erősítése. Ezuton egyszersmind hatalmas méretű demonstráció különösen Porosz és Oroszország ellen. E két országban a lengyeleknek nagyon kemény soruk van. Az iskolák, hivatalok nyelve német, ill. orosz, gyűléseken lengyelül beszélni nem szabad. Posenben a kormány ott és akkor sajtóítja ki a lengyel birtokos házáat és földjét, amikor akarja; a tulajdonképeni Oroszbirodalomban pedig lengyel nem vehet földet, hörtön és Szibéria azonban nagyon könnyen lesz osztályrészük.

A lengyelek még mindig bíznak országuk feltámasztásában. Számítanak egy esetleges európai háborúra, vagy oly külügyi bonyodalmakra, amelyek lehetővé teszik az elveszett Lengyelország visszaállítását. Jelszavuk a Dombrowsky induló: „Jesese Polska nye zginela“, Nincs még veszve Lengyelország. Ez esetben számítanak a magyarok támogatására, akikkel a történet folyása s életsorsuk hasonlósága sokban összekapcsolja. Azt mondják: „Testvér a magyar a lengyelrel.“

A német és orosz kormány megtiltotta, hogy országuk területén élő lengyelek a krakkói ünnepeken részt vegyenek. Ennek dacára nagyon sokan jöttek mindkét országból. Jöttek ezen kívül a világ minden tájáról az elszórtan élő lengyelek. Természetesen a legelőbb Ausztriából. Voltak ott magyarországiak, schweiziak, franciák, amerikaiak stb., kb. mintegy 100.000 vendég érkezett az ünnepekre Krakkóba, melynek lakossága sem sokkal több százezernél.

Az ünnepegek. Az ünnepek négy napig tartottak. Ezek közül a kisebbek száma egy légió. A különböző egyletek, társaságok, klubok, iskolák és az egyetem diszgyűléseket tartottak, amelyeken mi nem vettünk részt. A nagyobb és minket is érdeklő ünnepek voltak: a Mária Panna templombeli emlékmise, a Jagello szobor-leleplezés, a Visztulán rendezett nagyszerű tüzijáték, a körmenet és a királýsírok megkoszorúzása s a Szokol tornaversenyek.

Julius 15-én reggel virrad ránk a nagy ünnepek hajnala az emigráns-otthon második emeletén. Felébredve, legelső dolgunk megtapogatni füleinket. Csodálkozva konstatáljuk, hogy megvannak. Az este ugyanis azzal a szomorú gondolattal feküvünk le, hogy füleink a kökemény szalmapárnákon le fognak törni s mi augsburgi gyászmagyarok módjára leszünk kénytelenek képviselni a magyar nemzetet.

Reggel kilenckor misére megyünk. Befurakodunk a zsúfoltan-zsúfolt tömegbe, de mindjárt megfordulunk s kifurakodunk. Mise . . . mise . . . elég rólad ennyi. Leülök a pitvarban egy alacsony vakablakba és egy előttem álló alabárdost skiccelek a noteszemben. Itt van most is előttem, az egyik pantalonja kék, a másik sárga. Van neki egy puffos ujjú zubbonya, nagy fodrú galérja s egy jókora baltája, akarom mondani alabárdja. Sárga cugos cipő formájú bakancsa van, de a gunmi helyén két oldalt kivágás van, ez az igazi cugos cipő. Bent a lengyel himnuszt kezdik énekelni, bemegyek ismét. Egy haldokló nemzet vergődése facsarja szívemet.

Tizenegykor leplezik le a nagy Jagelló szob-

rát. A téren, — a nevére már nem emlékszem — már is rengeteg ember hullámszik. Pirosinges szokolok tartják fenn a rendet. Rendört, katonát nem látok. Felmegyünk a tribünre és szabadabban tekintünk szét a tömegen. Elöttünk a vászonnal eltakart monumentum, melyet már így is hatalmas, nagynak sejtünk. A szokol-kordon már alig áll a torlódó néptömeg hullámaival szemben. Mindenki közel szeretne jönni. Inog a sor, már bírkóznak. Egy utcában, mely terünkre torkollik, egy nagy csapat rendört látok készenlétben. Jaj! csak szükség ne legyen rájuk. A néptömeg átszakítja a szokolok gátját és közvetlen közel özönlí a szobor környékét. És még mindig özönlének. Küldöttségek, csapatok fúvós zenekarokkal. Egy rezes banda a Csinom Palkót fújja. Én nem tudom nekünk szánta-e? Én észrevettem. Köszönöm nekik.

Tőlünk jobbra 150—200 tagú énekkar s egy ugyanolyan zenekar. Megnyitják az ünnepélyt. Elhangzik az ünnepi beszéd. A lepel le hull. A nagy Jagelló lovasszobra hatalmas mészke talapzaton áll. A király nyert csatája után jobbjában leeresztve tartja kardját s széttekint a csatatéren. Körülte a talapzaton hősei és a legyőzöttek.

Az énekkar a mi Szózatunkat éneklí lengyel szöveggel. Erősen kottaszerű, de azért mélyen megindító. Padezewsky, a világhírű lengyel zongoraművész mond rövid, temperamentumos beszédet. Ő egymaga félmillió koronát adott a szoborra. Ének, zene . . . a tömeg oszlani kezd s a szobrot virágok erdejével borítja el.

A magyar küldöttség (mely tulajdonképen 60—70 emberből állt, de én sehohsem láttam belőle 10-nél többet együtt) már ekkor teljesen szét volt szóródva. A rengeteg néptömegben lehetetlen volt együtt tartani. Én két más társammal barangoltam vendéglőről vendéglőre, de azok annyira tele voltak, mint a Mária Panna templom. Tehát csak befurakodtunk és kifurakodtunk. Inni is csak a kabátunk kapott, mert azt leöntötték sörrel a nagy tolakodásban. Ergo nem ebédeltünk. Én pedig látva, hogy így semmire nem megyünk, ott hagytam társaimat, vettem egy „Führer Durch Krakau“-t és útamra mentem. Csatangoltam és bementem egynehány templomba. Hat óra tájban értem a Wawelra, a lengyel királyok egykori rezidenciájába, mely most kasszárnyákká és katonai kórházakká van alakítva. Szemlélődéseim közben felfedezek egy kantint. „Fremden ist der Eintritt gestattet.“ Bemegyek tehát a királyi palotába és „prose priwo“. Iszom söromet s képzeletben a Jagellókkal koccintok. Egyszer csak szó nélkül kihúzzák alólam a széket. Nagyot nézek, látom, hogy a többi szék le van

vasalva, srófolva a padlóhoz, nem is protestálok tehát, hanem békésen átülök a mobilszékről egy stabil székre. Megiszom sörömet és sietek e bizalmat keltő helyről.

Fent mászkálok a bástyákon s látom, hogy a Visztula partján nagy tömeg gyülekezik. Valami készül, lemegyek tehát. Átlépek az elkerítő vas-korlátot s megyek a tömeg felé, de egy vércse (Szokol) lecsap reám és bizonyára a jegyemet kéri. „Deputata vengerszka“ (magyar kiküldött) mondom én s ő udvariasan küld tovább. De még vagy két vércse közben megfog, de az is elbocsát. Bepréselődöm a polszkák közé s várom a tűzijátékot. Mert ez lesz, úgy sejtem.

Nyolc óra tájban benépesült a folyó lampionos, virágfüzéres csolnakokkal. Egy óriási rezes banda fújja a mélabús lengyel melódiákat, a csapongó polkákat s krakowienneket, meg a keserű, fel-feltörő indulókat. Amint az esthomály leereszkedik, megkezdődik a tűzijáték. A Visztula vizéből egyszerre tűzfolyam szakad ki és tör a magasba. Szállnak, dörögnek a röppentyűk, rakéták, napok és üstökösök. Kis lámpások, sátrak úsznak lefelé a vizen s egyszer csak meggyúladvá, ezerszínű csillagokkal szórják tele az eget. A legszebbeknél a százezerfőnyi tömeg kollektív „Ah“ „Bravo“ kiáltása szakad fel a keblekről. Aztán elsötétül a víz, a tömeg oszlik. Megyek én is. fáradt vagyok. Az Ulica Radziwilowa messze van, de a villamosra most feljutni lehetetlen. Jó, hogy közben a Restauration Austriara s abban üres asztalra bukkantam.

A szombat délelőtti sétával, múzeum, képtár és templomlátogatással telik el. Délután volt a tornaünnep. A tömeg hullámai engem is kivisznek a versenytérre, de a derüs ég hirtelen borul, esni kezd. A Szokolok és a nézőközönség azonban nem törődnek az esővel. Megkérdem egy diáktól, megtartják-e a versenyt esőben? Igenlőleg felel. Ennek dacára visszafordulok és sietek a városba, mert velem levő egyetlen ruhámat nem hagyhatom átázni.

A vasárnap nagy ünnepek és fényes látványosságok napja. Délelőtt koszorúzzák meg a lengyel királyok sírját a Wawelen levő templomban. Az ünnepély méltó akar lenni a nagyok emlékéhez. Reggel 6 órakor gyülekeznek a koszorúzó menetben résztvevők a városon kívül. Tíz órára csatarendbe állnak s féltizenkettő tájban érnek be a város közepére, a Rynek glawny-ra, a főtérre.

Itt várom a felvonulást, amelyben, mint küldöttségnek, nekem is részt kelle vennem. De a két részből álló magyar küldöttség nem törődött egymással. Minket, a kisebb küldöttség tag-

jait a vezetőség, mely a nagyobbik csapathoz tartozott, nem értesített semmiről, mi lesz, hol és hogy lesz. Így aztán magunkra vagyunk bízva. Sőt még egymással sem törődünk. Tíz tagú csapatunk tizképen gondolkozik és cselekszik.

Lovas heroldok nyitnak utat a tömegben. Utánuk jönnek Lengyelország főnemesei lóháton, káprázatos díszruhákban. Kár, hogy a katolikus papok nem jönnek velük. Teljesebb lenne a kép. Előttünk állnának Lengyelország nemzetgyilkosai. Így csak a képzelem jöhet. Itt jönnek mindjárt a szegény, lenyűzött, kizsákmányolt, lengyel parasztok. Az arcuk olyan szomorú, olyan buta . . . Hosszú fehér és kék kabátjuk a kengyelig lelóg. Soknak veres „karazya“-ja van, az inge mindnek piros. Czapeczkájuk (sapka) is piros, körülszegve fekete bárányprémmel, és teleszurkálva hosszú pávatollakkal. Ez a múlt . . .

Ezután jönnek bányászcsapatok díszruhában, csákánynyal, lámpamécscsel. Aztán a szokolok ezrei és tízezrei. Az egyetem, egyenruhás diákok, iskolák. A dolgozó, törekvő, reménylő lengyelek. A jelen . . .

A küldöttségek is katonás rendben, hatos sorokban vonulnak. Minden ember mellén szalagjelvény s rajta a küldöttség lakóhelye. Berlin, Washington, Nascow, Zagreb, Posen, Varsow, Budapest stb., stb. Azután megint diákok, munkások, szocialisták, férfiak, asszonyok, leányok. A jelen és talán a jövő.

A menetben megy vagy negyven fűvös zenekar lengyel indulókat játszva. Az utcákat színültig megtöltő nézőközönség „bravó“, „éljen“ „nazdat“ kiáltása egybevegyül a rézkürtök harsogásával, a menetelő ezrek nehéz lábdobogásával. A házak ablakai, tetői emberekkel tömve, akik fehér, kék és piros kendőket lobogtatnak. Olykor tapsorkán tör ki és száll viszhangozva a falak között. A bábeli zajvihar olykor megrázó és félelmetes. Sok embert látni, aki örömben vagy bánatában könnyezik. Két órába telik, míg a hatvanezer főnyi menet elvonul szemeink előtt. Ez már nem koszorúzó menet, hanem demonstráció és seregszemle.

Ugyancsak seregszemle a Szokol tornaünnep is. A Szokol-egyesület egy, az egész lengyelországra, férfiakra, nőkre kiterjedő nemzeti torna-egylet. Ötvenkint tartja közös versenyeit, mely a lengyeltség legnagyobb ünnepei közé tartozik. A vasárnap délutáni versenyre ismét elmegyek a Jordan park melletti óriási arénába. Legalább százezer ember szorong az óriási tribünökön. A két főkapun 4—5 ezer szokol vonul be a zene harsogó hangjai mellett. Szabadgyakorlataik való-

ságos vívás és harcolás fegyverek nélkül. A sorok nyílegyenesek, a mozdulatok hámúlatos egyformák és egyidejűek. Gyönyörűség a hölgyek fűzértánca. Mintegy 1200 válogatott lengyel hölgy, kék és piros virágfüzérékkel végez nagyon ügyes gyakorlatokat nemcsak a legnagyobb pontossággal, hanem felülmúlhatlan gráciával is.

A torna-ünnepnek többi pontja is igen sikerültek és a közönség mindegyiket a legnagyobb lelkesedéssel fogadja és tapsolja. De már alkonyodik, esteledik. Az ünnepélynek vége. Napjaink *leteltek*.

Magyarok és lengyelek. Utitársaim, akik már máskor is jártak lengyelek között, azt mondják, hogy máskor szívesebb fogadtatásban részesültek a magyarok, mint most. Elhiszem, sőt természetesen találom. Most mindenkinek volt vendége s nem ért rá a magyarokkal törödni. Két bankettre ugyan meghívták a magyar küldöttségek vezetőit. S itt azt hiszem dikciózta a lengyel-magyar barátságról, testvériségről és rokonságról. Valami hasonlatosság tényleg van a két nemzet története között. A nemzet sorsa a főnemesség és a katolikus egyház kezébe volt letéve évszázadokon keresztül. Ezek aztán ott is végezték művöket. Az egyik belefúlasztotta az állami életet az anarkia mocsarába és megnyúzta a parasztot; a másik a szellemi sötétség mentvára lett s megölte a protestantizmust. Az eredmény 1772., 1793., 1795. Magyarok! akartok-e okólni Lengyelország sorsából?

Trócsányi Dezső.

Már nem szeretem az éjszakákat.

— Már nem szeretem az éjszakákat;
A bús barátok kacagó sorát.
A lomha, festett, vértelen ajkat
S a vad tivornyák gyilkos mámorát!
— Velem egy új vágy paripája vágat . . .
— Már nem szeretem az éjszakákat!

— Ajka piros volt; a lelke fehér
És pezsegő tűz cseppig a vére . . .
Zizegő kalász selyme hajának.
— Sejtő láz lobogott a szemébe . . .
Jöttek az álmok; — támadtak a vágyak . . .
— Már nem szeretem az éjszakákat!

És az én bűnös, fekete vérem
S testem a vétkes, régtől kárhozott
E csodás égi Tisztaság előtt
Porig hajolva megalázkodott . . .
Továtüntek a piszkos, szennyes árnyak . . .
— Már nem szeretem az éjszakákat!

S hogy leborúltam százszor is elé
Ragadt magával és vitt-vitt e Fény
S amennyi üdv nekünk itt csak teremhet,
Egy gondolatban mindet fellelém . . .
S megtölté lelkem hívó, szent imádat . . .
Már nem szeretem az éjszakákat!

És hogyha mégis meg-meglátogat
Régi cimborám, a haragos éj;
Ha leteríti vak, fekete fátlát
S hívó szavával közelembé fér:
Valaki lágyan, mintha átkarolna
S arcomra hő, marasztó könnye folyna
S az éj szemébe lelkem mig kacag,
Valakiről suttogó ajakam —
— Valakiről csodás, szép dalba kap . . .

Fekete Gyula.

A becsület útján.*

Irta: *Keresztury Károly.*

— Fordíjd csak!

Ezt a két szót Mihály bacso, a számadó kurjantotta el.

Nyomban rá meg is indul a munka. A Gábrigyerek, mintha puskából lötték volna ki, felugrik, megforgatja feje fölött a nállánál kétszer hosszabb kampós botot s messzire kivágja:

— Nye te, nye . . .!

(Azt hinné az ember, hogy vagy két bárány menten nyomorékká válik, pedig dehogy! Mestersége már ez annak.)

A négy curmos hangos csaholással felkerül a domboldal, hogy bekerítse a nyáját. Pesta, a bojtár nagynehezen felcibélődik, felvállára csapja a szűrét, rátámaszkodik a furkósára, majd végignéz a nyájon, hogy vajjon nem hiányos-e s aztán cammogva megindul előtte. Mivel azonban a kutyák túlgyorsan terelik az állatokat, csak úgy foghegyen — visszaszól:

— Csiba tee . . .!

És minden rendin megy tovább.

Mikor már jó hajításnyira van a nyáj, Mihály bacso is felkászálódik, megrázza magán a szűrét s a pélpát a bal agyarára fogva utánuk baktat, miközben — kampójával a földön — maga után húzza a görbe botot.

— Hát nem löhet az máskép. Felnyöl időve a gyerekek is. Hát felnyöl. Egyik böcsületbe nyöf fel, a másik nem. A böcsületes megél itt is, ott

* A S. Magyar Irodalmi Önképző-Társulat elbeszélés-pályázatán teljes díjat nyert.

is. A gazember itt se, ott se. Aki megböcsüli magát, annak mindenütt jól mén a sorja . . .

Kár érte. Mögszerettem. Mög . . .

Dehát nem löhet az máskép . . .

Ezeket Mihály gazda nem annyira mondta, mint inkább magában gondolta.

Delet harangoztak a faluban, mikor a nyáj beért a déllőre. Az állatkók — ivás után — szép sorjában körülfeküdték a vajútot, Pesta a nagy tölgyfa alatt — szokás szerint — kiterítette a szűrét, a Gábri gyerek is lehuzódott ott a másik kis tölgy alá s mire a gazda leért, már a kutyák is körülültek a bojtárt s más tennivaló hiányában, lihegve lógatták a nyelvüket.

— Nem gyün az asszony?

Ez volt a legelső kérdése Mihály bacsonak, mikor végigheveredett a pázsiton.

— Még nem látom. De majdcsak elgyün.

Mihály bacso azonban nem az az ember, aki a bojtárjának megengedné, hogy csitítsa. Mintha haragudnék, beleharap a pipaszárba:

— Ez nincs így rendin! Haszontalan szerzet, ahány fehérchseléd!

Pesta szeretne erre olyasfélét mondani, hogy nem mind igaz biz' a; de mivel látja, hogy Terka ép' most fordul ki a vízmosáson, inkább elhallgatja . . .

— Hm . . . hm . . . — mondja az öreg — tán valami baj van, hogy Terka hozza az ételt?

— Az möglöhet . . . — mondja rá Pesta, csak ép' hogy szóljon valamit.

A lány egyre közelebb jön. Pesta elmerülve nézi s úgy véletlenül kiböki:

— Lám, a Terka is nagy jány lösz ma-hónap . . .

Az öreg meghökken erre a megjegyzésre, de azért úgy tesz, mintha jelentéktelennek tartaná:

— Azért jány, hogy nőljön. Nem másért.

— Adj'isten jó napot kenteknek!

— Neked is!

Ahogy elhelyezte a két ember előtt az ételt, nekidől a fatörzsének s megtörüli a kötényével izzadt homlokát.

— Úgy elhúzza az ember kezét a rátó!

El hi' azt! vágja rá a bojtár, akit teljesen eltölt a piros, kedves jelenség látása. Talán eszébe sem jutna az ebéd, ha az öreg meg nem szólal:

— No, ögyünk!

— Egészséggel fogyasszák kigyelmetek!

— Tarts velünk! — mondják rá mindketten.

— Köszönöm, én már túl vagyok rajta.

Mikor már eleget ettek, megtörli az öreg a bajuszát a hosszú és széles ingujjba s a maradékot odaadja a Gábri gyereknek. (Ez így dukál. Jut még abból a kutyáknak is.) Rágyújt s ahogy

a bojtárnak adta a kostököt, fürkészőleg végignézi a lányt:

— Tán baj van otthon, hogy te gyüttél?

— Nem a'. Csak a'szondta éd's anyám, hogy jobban elbirám mán é', mint ü keme . . .

— Hát jobban! bölintott rá az öreg és bölintott még vagy hatszor s látszott rajta, hogy nagy az öröme. Pesta, a bojtár pedig úgy érezte, hogy sohasem esett neki ilyen jól az ebéd, hogy nincs kellemesebb, mint jóllakottan nézni, hogy mily helyesen áll Terkán az a babos kötény; hogy milyen ügyesen sűrög-forog az edények körül . . .

— Hátha még a feleségem volna?

Erre a gondolatra olyat érzett Pesta, a bojtár, — mintha hájjal kenetnének.

— Isten áldja meg magukat!

— Ne siess még! . . . Úgy látom, hogy jó idő lösz hónap . . . hát arra gondoltam, hogy az éccaka behajlunk vagy 50 darabot a vásárra. A bíró úr is így akarja. No, Pesta — mit gondósz?

— Mán é' csak úgy, ahogy gazd'uram!

— Hát akkor úgy lösz! Úgy . . . Mög hát ki tudja, mögyünk-e többet együtt vásárra?

— Tán biz' másfelé gondó't kend?

Ezt az a kis, pirosképü lányka oly hangon mondta, hogy a Pesta, a bojtár, valami szúrást érzett utánna a mellében. Ránézett a lányra s valami szokatlan erő megreszkettette a kezét, a lábát, a hangját. Lesütötte a szemét.

— Hát olyasformán.

— Pedig másfele se' lakik jobb nép . . .

— Hát nem . . .

— Pedig . . .

Itt már jobbnak látta az öreg, hogy közbeszóljon, mert a lány nagyon forgatta ide-oda a kötőjét, elpirult s nem tudta hirtelen, hogy hogy folytassa. Ami a fehérchselédeknél igen gyanús.

— Azért legény, hogy világot tróbáljon. Nem is bojtár, ha nem tróbál . . .

— Nem is azért mondtam — szepegte a lányka s oly hirtelen nekiindult az üres edényekkel, hogy szégyenében bizonyára bele is öli magát a patakba, ha az öreg meg nem állítja.

— Mond meg anyádnak, hogy estvére tele lögyön a tarisznya. Mer' mögyünk . . . Te mög Pesta vele mész. Tisztát vöszöl, oszt' visszagyüsz. Azut' én mé'k. Legalább nem mén szegény gyerek magába.

Oszt' siess . . . — kiáltotta utánuk Mihály bacso, mikor már vagy 100 lépésnyire elhaladtak.

— . . . Felnyöl idővel a gyerek is. Hát fel . . . Az anyja is ilyen vót. Épen ilyen. Ilyen szép, ügyes, dógos . . . No, ma sincs panaszom ellene. Megfogja ő most is a dolog végét, csak úgy, mint

20 esztendővel ezelőtt... Csak úgy... Derék asszony lösz szóval belöle, ha a jó Isten mög-tartja...

Így monologizált az öreg, mialatt a fiatalokat nézte, amint lejjebb-lejjebb haladnak a vizmosáson, át a nyírfásba....

— Fordíjd csak! — adta ki a parancsot ismét.

... És csendesen kullogott a nyáj után...

*

Kiértek az országútra. Elöl a Gabri gyerek, hátúl a gazda a bojtárral.

Olyan az a menet a csendes, kellemes szeptemberi éjszakában, mintha megannyi apróbb-nagyobb sárga állatkákat görgetnének a fehérporú töltésen. Most alig hogy mászik, majd mintha meglöknék, ki-kivágódik egy-egy a többi közül...

Fenn, mint valami karikagyűrű, olyan a tejút.

... Némán mennek s hacsak valamerről szekér nem jön, fel se néz egyik se. Ha jön is az se tesz nagy változást; csak ép' hogy föl-böknék a bottal a kalapjuk felé. (Pásztorembe-reknél ez így szokás.)

... Az öreg helyel- közzel el-elmorogja magát, ami arra mutat, hogy gondolkozik. Úgy látszik, mintha pillanatra meglássudnék, jelentőségteljesen nézi végig a bárányokat...

— No, majd möglássuk... Mög...

... Amint így hántorgatta magát Mihály bacso, végigfutotta nagyjában egész élete folyását. Szinte látja magát, amikor még csak apró kölyök volt. Korán árvaságra jutott... Az anyjára nem is emlékszik. Az apja héres volt. Durva, részeges ember. Mindenünnen kirúgták... Egy ködös, hideg októberi éjszakán, amikor már nem bírta tovább az apja durvaságait, kívánszorgott az akolba János gazdához, a feleségének az apjához. Felfogadta. Azaz dehogyis fogadta fel. Nem tett ő még akkor annyi hasznot, mint amennyit megevett... Csak ott maradt... Magánál tartotta az a jószívű pásztorember...

... És nőtt... Nőtt az Isten és a János gazda jóvoltából...

... Az öreg megszerette. Meg, mert hűséges, becsületes cseléd volt.

... Amikor kijött a katonáéktól, visszament megint az öreghez... Hogyne ment volna... Visszavitte a hála és a hálánál még sokszorta erősebb érzelem... Pedig komolyan soh'se is gondolt rá... Megelégedett ő azzal, hogy héberkorba láthatja Julist, a feleségét...

... De az Isten úgy akarta, hogy a felesége legyen... És az lett...

Szekér jött... Az öreg fellökött botjával a

kalapjához és ismét elmélyedt...

... Jól ment a dolguk... A Julis kaparkodó, dolgos asszony, ... ő is megszámlolta mindig a garast, mielőtt kiadta volna...

... Volt vagy 8 hold földjük, mikor az öreg János gazda meghalt... És azóta nő, egyre nő. Ma kitesz vagy másfél kvártát...

Van szép családja. Jó gyermekei... Öröm így becsületesen élni...

... Ez a Pesta fiú, ... mintha magát látná legénykorában...

— No, majd möglássuk... Mög... — hümmögte — csak úgy magában — az öreg.

— Héé, Gabri! úgy mögpislogsz ott, mint egy mécsös!...

— A Terka, úgy látom, húz hozzá. Nagyon is húz hozzá... Kár vón', ha elmenne... Ez a fiú mög is becsülné... Mög a'...

Amint így morfondirozik, rátámasztja a két kezefejét a kampóra s úgy tesz, mintha megakarna állni.

— Min törődik kelmed?

— Hát csak azon — vágja rá az öreg — hogy nem adjuk ócsón!

Tovább poroszkálnak... Már átmentek a harmadik falu határán is. Pirkad...

Az öreg beszélni kezd. A vásáros emberek módja szerint találgatni próbálja, hogy vajjon milyen is lesz a vásár? Lesz-e keleti a báránynak?

Pesta azonban csak alig reagál. Még most is csak Terkát látja maga előtt a babos kötényben, kipirult arccal... Majd arra gondol, hogy neki is lehetne idővel ilyen lánya... És ott látja magát a nagy tölgyfa alatt, amint a bojtárral ép' az ebédet várják...

— Meg merne rá esküdni, hogy ő is olyan gazda volna — ha lehetne?! — mint az öreg. Épen olyan. Ő se túrné, ha a bojtár csititaná.

— Ez nincs így rendin. Haszontalan szerzet, ahány fehércseléd!

De most már ő is elmosolyodik s bár csipős a hideg, úgy érzi, mintha hájjal kenegethetné...

... Csak mennek, csak mennek, egyszer azonban Pesta már nem bírja tovább:

— Mihály gazda! Ne haraguggyék kelmed, de möggondótam... Nem tanálok é' jobb gazdát... Mögmaradok... Mög... De azért ne haraguggyék kigyelmed!...

A gazd'uram erre lehorgasztja a fejét s úgy tesz, mintha nagyon gondolkoznék rajta, hogy mit is válaszoljon. Amint hogy igaz is. Szeretné megölelni most azt a hűséges cselédet, szeretné belécsókolni a becsületes, öreg lelkét, de azért látszólag hidegen adja meg a választ:

— Minek is mönnél el?... Minek is?

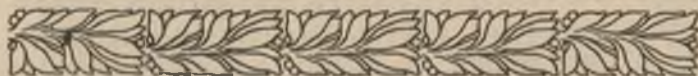
Szeretném, hogyha az élet néhány hangulat lenne csak

Csendes szoba . . . kis, könyves, verses asztal. —
 Néhány csendélet a falon.
 Komor könyvek ott sorba' meghúzódnak
 — Roviczky könyvét olvasom.
 Borongó hangulat szívembe mélyed; —
 . . . Szobámra száll az alkonyat —
 Szeretném, hogyha az élet
 Néhány hangulat lenne csak.

— Az életet mindig merengve nézni —
 S egészen nem ismerni meg,
 — Sohsem tagadni, mindig hinni, hinni,
 Hogy jók lesznek az emberek
 S ha megbántottak, — megbékülni vélek
 És eltitkolni a fájdalmakat —
 Szeretném, hogyha az élet
 Néhány hangulat lenne csak.

. . . Csendes szoba, — kis, könyves, verses asztal.
 Néhány csendélet a falon.
 — Halott, mosolygó, sáppadt arccal
 Halottas ágyon álmodom.
 — Kihült szívű, hű gyermekének
 — Álmát őrzi a hangulat —
 Szeretném, hogyha az élet
 Néhány hangulat lenne csak.

Szigethy Ferenc.

Egyéni értékek.

A társadalom forrongásának a legzajosabb, legküzdelmesebb napjai zajlanak előttünk és körülöttünk szüntelenül s mi ez óriási, e rohanó forgatagban benn vagyunk, sőt épen mi képezük — a társadalom tagjai egyénenként — a középpontot, mely körül játszódnak le a legmegkapóbb események. Aki éles szemekkel figyel, mint láncolódnak egymásba szemenként újabb és újabb koreszmék s mint merülnek feledésbe idejüket múlt, századunkból kirívó jelzavak, azt bizonyos félelem, sőt aggodás töltheti el: vajjon meg tudok-e állani az új talajon, lesz-e erőm, értelmem az ős fegyverekkel menni az eszmék harcába?!

És egész természetesnek találjuk, ha némelyek gondolkozóba esnek, látván azt a borzasztó küzdelmet, melyet egyének egyénekként, társadalmi osztályok társadalmi osztályokkal foly-

tatnak. S miért? A felelet roppant egyszerű: a létért!

Minden ember, még akit nem valami belső, lelki tényező ösztönöz is, hanem csak általános emberi tulajdonságok hatása alatt működik, — akár anyagi, akár szellemi téren — első sorban és különösen egyéni érdekek szolgálatában áll, vagyis önző, egoistikus lény. Amit teszek, magamért teszem; ha rosszat cselekszem, hátrányos következményeit magam viselem. Miért tegyek több jót, mint amennyi egyéni szükségleteimet kielégíti? Ilyen elveket vall az egoistikus ember: mindent magamért, semmit sem másokért,

Vannak olyan átmeneti lények is, akik javaiknak, — azoknak t. i. amely gazdaságukban főleg gyanánt jelentkezik, — egy parányát közprédára bocsátják. A koldusnak is szüksége van egy kis morzsára! Ezek az igazi én-emberek. Magukból indulnak ki, tevékenységükben pontos szabályok szerint járnak el; pl. egy testi munkás szolgálatadójával szemben fennálló munkaszerződését azért bontotta fel, mert ez a munkanap lejárt után még két cserepet vitetett föl vele a tetőre.

Azért helytelenítette munkaadója magatartását, mert ezáltal őt meg nem érdemelt gazdagodás érte volna, az ő ereje pedig fogyott volna és ez az erővesztés nála — esetleg — a tovább folytatott munkaközben jövedelemcsökkenést idézhetett volna elő. Szigorú egoista állásponton talán megmagyarázható lenne valahogy érvelése, különben minden humanistikus és méltányossági szempontot nélkülöző.

Minden individuumnak úgy kell beilleszkedni a társadalmi keretek közé, hogy értéket képviseljen mind magára, mind arra a körre nézve, amelyben tevékenységét kifejti.

Az értékmérő minden esetben az a munkamennyiség (testi vagy szellemi), amely az egyén által végeztetik. Ha én pl. egy nap csak négy órát dolgozom, egy mezőgazdasági munkás pedig tizenkét órát tölt nehéz, testi munka végzésében, azért még nincs kizárva, hogy az én működésem eredménye több értéket képvisel az övénel. Vagy nézzük azt az esetet, mikor a munka egyénileg értékes, társadalmilag azonban nem. Egy feltaláló, az általa kombinált gépezet segítségével félannyi idő alatt művel meg bizonyos földterületet, míg mások ilyen eszköz hiányában sokkal költségesebben, kétszerannyi idő alatt és még sem oly tökéletesen. Ezen feltalálónak a működése, illetve munkájának ered-

ménye, — mert másokat nem vezet találmánya titkaiba — a társadalmi érdekkörökre semmi jótékony hatással sincs, bár meglehet, hogy gépezete kiváló sikerrel és eredményesen működik. Az ilyen munka tehát egyéni értékkel bír csak, de az emberiség, a társadalmi hasznosság szempontjából teljesen értéktelen.

Ennél az egyénnél meg van a képesség, helyesebben a feltétel hasznos és értékes tevékenykedése, de nem tud értékesen beilleszkedni a társadalmi keretek közé!

Épen ilyenek a fent említett egoisták is, ezeknél is csak egyik eleme van meg az értékes beilleszkedésnek; mások érdekeivel nem törődnek, az állam, a társadalom arra való nekik, hogy védelmet nyújtson, életüket teljes biztonságban tartsa, de mikor közérdekű munkára hívatnak fel: a kifogások, mentegetődzések ezreit sorolják elő, mint amelyek nem engedik őket a humanizmus oltárán áldozni.

Azok a hasznos egyének, akik kiemelkedvén az önérdek talajából, tudnak általános emberi eszmékért lelkesülni, tudnak más céljaiért küzdeni, anélkül persze, hogy martyrok lennének!

A társadalom vallása épen úgy nem kíván az emberekből martyrokat faragni, mint a lélek vallása. A túlzás minden téren ferdeségeket szül!

Ha valakit az altruistikus érzelmek annyira uralnak, hogy dúsgazdag létére sanyargatja magát — másokért, akkor az megint nincs tisztába a társadalom, az élet követelményeivel, az rajongóvá, fanatistává lesz, mint Tolstoj, a nagy orosz regényíró, akinek lelke — élete utolsó napjaiban az „emberek millióin“ csüngött és ezért is halt meg, mint Krisztus — érettünk.

A szenvedélyek ragadnak, sodornak, mint valami veszélyes ösvényt, de épen abban áll az emberi tudás, értelem, hogy úr legyen az egész akaratán! Ma, amikor az emberi érdekek annyira össze vannak forrva, hogy szinte lehetetlen elválasztani az egyénit a közérdektől, arra kell törekednünk, hogy tevékenységünkben humanus eszmék vezéreljenek, mert nem tudják, melyik pillanatban ártunk annak a köznek, amelyben mozgunk, honnan életjavainkat nyerjük: Szóval igyekezzék az egyén értékesen beilleszkedni a társadalmi keretek közé. — individualis értékek összeségén nyugszik a társadalom jóléte!

Kiss Kálmán.

Az én keservem.

Amig tudtam, hogy engem szeret,
S szötte azt a sok tündérrálmot,
Amig a vágya majd megölte,
Amig leste, hogy merre járok;
Mig én voltam az ő világa,
Útam míg sirva, búsan járta,
Legényes kedvvel tovább mentem, . . .
. . . Ugy nevettem . . .

Mióta úgy ég a két szeme.
S kigyúlt az arca, az a halvány.
Szívében, hogy tavasz lett újra,
S mosoly, kacagás ül az ajkán;
Mióta tudom: más az álma,
Azt a valakit lesi, várja,
Most, mikor látom: másra nevet.
Kerüli útam . . . feled . . . feled:
Szeretni tudnám . . . jajj, de késő . . .
. . . Vissza nem jó . . .

Győry Kálmán.

EGYLETI ÉLET.

A „Sárospataki Széchenyi Szövetség“
december hó 4-én délután 4 órakor tartotta — nagy érdeklődés mellett — első lyceális előadását a városháza nagy tanácstermében a következő programmal: 1. Megnyitó beszéd. Tartotta: dr. Szabó Sándor, a Széchenyi Szövetség tanárelnöke. 2. A lengyelek fehérasszonya. Jókai Mórtól; szavalta: Gál István I. é. hh. 3. A természettudományok társadalmi jelentősége. Előadta: Kötse István tanítóképezdei r. tanár. 4. Kakasülön, Gabányi Árpádtól; előadta: Virág Béla I. é. hh. 5. Magyar dalok. Cimbalmom előadta: Árokháty Béla I. é. hh.

Szövetségünk tanárelnökét, dr. Szabó Sándor jogakadémiai tanár urat illeti a dicsőség elsősorban e szép programért. Megnyitó beszédében megszokott hazafias szellemű előadással ismertette a Széchenyi Szövetség vezéreszméit, azokat az elveket, melynek érdekében harcolni mindnyájunknak kötelességünk, hogy jövőnk boldogságunkat, önállóságunkat megépíthessük.

Nagy elismeréssel tartozunk továbbá Kötse István tanítóképezdei tanár úrnak, aki általános közgazdasági eszméket s gyakorlati értékű gondolatokat hintett széjjel előadása keretében.

S fogadják az összes szereplők hálás köszönetünket fáradozásaiért. — Kétségtelen dolog,

hogy a Széchenyi Szövetség feladata, programja nemes, áldásos és amikor valaki csak egyetlen programpontra teljesít is, már jótékonyan hat hazánk társadalmi életére s éppen ezért tart a Szövetség u. n. ismeretterjesztő előadásokat, hogy alkalmat nyújtson az összes társadalmi osztályoknak, főként és különösen az alsó osztálynak — a szórakozásra és a tanulásra.

Ezuttal tartjuk kötelességünknek köszönetet mondani Sárospatak előjáróságának, hogy célunkra volt kegyes átengedni a Városháza nagytermét.

További működésünkre is kérjük a közönség támogatását és érdeklődését.

* * *

Midőn a Széchenyi Szövetség kiváló szerepléséről értesítjük lapunk t. olvasóközönségét, egyben egy nagy jelentőségű esemény, mondhatnám forduló pont jellegével bíró mozzanatról sem szabad megfeledkeznünk, amely a mi életünkben nagy lépés a haladás, az elismerés felé.

Az Országos Széchenyi Szövetség alelnöke, a kiváló tekintélyű és tudású Czetler Jenő dr. elhozta nekünk háromszázezer gazda megbízásából és nevében azt a *kitüntetett diszoklevelet*, mely a mi alig háromszázötven munkásságunk eredménye, koronája. Onnan jön ez a mi kitüntetésünk, ahol a legjobban és legilletékesebben értékelik a munkát, a társadalmi tevékenységet: ezért nagyjelentőségű ez a nap a Sárospataki Széchenyi Szövetség történetében.

Azon a diszgyűlésen, melyen e kitüntetett emléklapot Czetler Jenő dr. kezéből átvette Szövetségünk kiváló tanárelnöke, dr. Szabó Sándor, — ki ez örök — drága kincsért hálás köszönetünket tolmácsolta, állapított meg nagyjában ez évi programunk, melyről minden alkalommal külön-külön számolunk be t. olvasóközönségünknek.

Kedves Széchenyisták! Egyszerű, de nemes, nem jelszavakon nyárgaló, de realis, értékes, munkával tegyük érdemessé magunkat az elismerésre, a kitüntetésre.

Koronázza siker a Széchenyi Szövetség népboldogító működését!

—ss.

A „S. Hittanhallgatók Egylete“ első rendes közgyűlését okt. 29-én tartotta meg; mely gyűlésen Svingor Jenő IV. é. hh., az egylet elnöke mondott szép, szívhez szóló s az egylet évi működésére Isten áldását kérő imát. Majd munkára serkentő megnyitó beszéde után Kovács Bertalan IV. é. hh. tartott dicséretet nyert felolvasást „Károlyi Gáspár“-ról. Az építő, tanulságos felolvasás után több üdvös indítványt

tett a gyűlés magáévá. Elhatározta, hogy több studiumot lelitografáltat s könyvtárát új, modern szellemi termékekkel gyarapítja. Egy kirándulás rendezését — kelet fele — is tervbe vette. Az útirány lenne: Budapest, Duna—Tisza köze, Ujvidék, Vaskapu, Szófia, Konstantinápoly, Bukarest. Visszafelé pedig: Erdély. E gyűlésen állapították meg véglegesen az egylet által kitűzött pályamunkák, melyek a következők: 1. Ima (nagy-pénteki). Díja 20 és 10 korona. Beadási határidő: okt. 29. 2. Vallásos költemény vagy elbeszélés. Díja 20 kor. Beadási határidő: nov. 12. 3. Egyházi beszéd (karácsonyi): János XVIII. r. 37. verse alapján. Díja 40 és 20 korona. Beadási határidő: nov. 29. 4. Vallásbölcseletről; A primitív vallásmaradványok a főbb történelmi vallásokban. Díja 40 korona. Beadási határidő: dec. 10. 5. Ujszövetségből: Péter és Pál apostolok egymáshoz való viszonya. Díja 40 korona. Beadási határidő: febr. 11. 6. Egyháztörténelemből: Mi az oka annak, hogy a fajmagyarság körében a reformációnak kálvini iránya vert gyökeret? Díja 40 korona. Beadási határidő: febr. 25. 7. Erkölestamból: Luther erkölcsi felfogása három alapvető munkája nyomán. Díja 40 korona. Beadási határidő: márc. 11. 8. II. Rákóczi Ferenc, mint keresztyén. Díja: a nt. Nagy Béla szakelnök úr adománya: 20 korona. Beadási határidő: márc. 25. 9. Ó-szövetségből: A nem író próféták méltatása. Díja 40 kor. Beadási határidő: ápr. 29. Imádkozási versenyét az egylet febr. 11-én tartja meg. (A kitűzött ima: Révész B. Vasárnap d. e. egyházi beszéd előtti 8 ik imája). I. díj: 20 kor. II. díj: 10 korona. A prédikálási versenyt pedig febr. 18-án. (A kitűzött egyházi beszéd: Wirt Zwingli nagy-pénteki predikációja.) I. díj: 20 kor. II. díj: 10 kor. A másik gyűlés, mely nov. 5-ön tartott, az imapályázatra beérkezett pályamunkák felett döntött. A bírálóbizottság egyet sem talált érdemesnek a beérkezett 7 pályamű közül az első díjra, hanem csak a II. díjjal jutalmazhatta meg a 6. sz. munkát. Szerzője: Fekete Lajos IV. é. hh. A beérkezett pályamunkák közül a 4. számú és 7. számú megdicsérte a bizottság. A 4. sz. mű szerzője: Kovács Bertalan IV. é. hh., a 7. számé pedig: Deme László IV. é. hh. Szokásos tanmulatságára vonatkozólag úgy határoz, hogy azt jan. 28-án fogja megtartani koncerttel. Háznagy: Keresztury Károly IV. é. hh. — Vajha az eddig megnyilatkozott munkakérdés és érdeklődés, ne csak szalmaláng lenne, hanem állandó kísérője gyűléseinknek, megmutatván ez által azt, hogy a mi egyletünk erős, életképes és munkálkodni tudó.

Az „Erdélyi Önképző-Kör“ novellapályázatára beérkezett hat munka közül a díj egynek sem volt kiadható. Azonban dicséretben részesült Fodor Gábor VIII. o. t. „Margitka“ című és Kiss Géza VII. o. t. „Liliom hulláskor“ című elbeszélése. Megdicsérte a

kör Illyés János VIII. o. t. egy sikerült bírálatát. A dec. 12-ére kitűzött történeti pályakérdésre két munka érkezett, melyek most vannak bírálat alatt.

Jogászegyleti hírek. Dr. Finkey Ferenc dékán úr a következő kérdést tűzte ki vitatételül: „Összeegyeztethető-e; a határozatlan tartalmú elítélés a büntetőjog alapelveivel s ha igen, a büntettek mely osztályára és minő feltételek mellett alkalmazható“. Jutalmul a megfejtőknek 20 koronát ajánlott fel. — Dr. Bessenyei Zéno főszolgabíró úr 50 koronát adományozott egy közigazgatási jogi pályakérdés jutalmazására. — Az egylet dec. 9-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy évi rendes tánemulatságát február 11-én tartja meg. J.

A „Főiskolai Ifjúsági Tűzoltós Egylet“ vezetőségében P. Nagy Gusztáv ifjúsági főparancsnok eltávozásával változás állott be s így most az Egylet tisztikara a következő. Főparancsnok: Vitkay Bertalan IV. hh.; alparancsnok-segédtsz: Molnár László IV. hh.; szertárnok: Csorba Dezső IV. hh.; szivattyúparancsnok: Szallay István IV. hh.; mászóparancsnok: Janka Péter III. hh.; rendőrparancsnok; Bay Jenő IV. hh.; csővezetők: Kossuth Sándor II. jh. és Csontos József I. hh.; bizottsági tagok: Szilva Ferenc III. jh. és Tóth Jenő III. hh. — Itt megemlítjük, hogy herceg Windisch-Graetz Lajos úr „Főiskolai Ifjúsági Tűzoltó Egylet“-ünknek egy szép levél kíséretében 50 koronát adományozott, az okt. 14—15-e közti éjjeli tűznél tanúsított önfeláldozó működésünk elismeréséül. Az Egylet egy szép levéllel és az erre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonat megküldésével köszönte meg jótékonyágáról híres ifjú Főúrunk ezen nagylelkű adományát.

A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“, melynek munkássága az elmúlt évben — vezetés hiányában — nagyon megesapant, most elismerésre méltóan működik. Ülősei, melyeket hetenként egyszer, vasárnap délután, 2 órától tart, szép programúak. Az egylet felvirágoztatásában az érdem a *Nt. Novák Lajos* fk. tanár úró, a társulat elnökéé, aki a nála megszokott ügybuzgalommal s nagy tudással vezeti a gyűléseket s irányítja annak tudományos és szépirodalmi vitatkozásait. — A társulat működésének részletes ismeretetését s a jövőre irányuló terveit — tér hiányában — csak a következő számunkban adhatjuk.

— **A Magyar Királyi Allamvasutak októberi menetrendje** Sárospatakra és vidékére vonatkozólag:

I. Miskolcraól indul	10 ⁵⁶	1 ⁵⁷	6 ⁵⁷	11 ⁰⁶	3 ⁴¹
Szerencsről „	11 ³⁹	2 ⁵⁵	7 ⁰¹	1 ¹⁸	5 ¹⁰
Sárospatakra érkezik	12 ²⁶	3 ⁵⁸	7 ⁵³	3 ³⁵	6 ¹⁶
S.-a.-új helybe „	12 ³⁷	4 ¹⁰	8 ⁰⁴	4 ⁰⁰	6 ²⁹
Csapra „	2 ⁰⁴	5 ³⁷	9 ³⁹	—	9 ¹²
II. Csapról „	indul	5 ⁴¹	10 ³⁸	3 ²⁵	6 ²²
Sátorajauj helyből „	„	7 ³²	12 ⁰⁹	4 ³⁰	8 ⁵⁵
Sárospatakra „	érkezik	7 ⁴⁴	12 ²⁵	4 ⁵¹	9 ¹⁴
Szerencsre „	„	8 ³³	1 ²⁹	5 ³³	10 ²⁷
Miskolcra „	„	9 ²³	2 ³⁵	6 ¹⁸	12 ¹²

H I R E K.

— **Fejes István beiktatása.** Dec. hó 11-én történt meg az újonnan választott püspök beiktatása Sárospatakon. Ünnepeles komolyság — külsőleg, a lelkek mélyében pedig ujjongó diadalérzet kelt s ez jelezte a minden ízében fényesen sikerült beiktatási ünnepélyt. Az ország minden részéből érkező küldöttségek szíves és meleg fogadtatást és vendégszeretetet tapasztaltak. A püspök vasárnap reggel érkezett meg Újhelyből. Az állomáson nagy közönség élén s a város nevében dr. Bessenyei Zéno főszolgabíró; — a főiskola kapujában pedig a tanári kar és a tanuló ifjúság jelenlétében dr. Rác Lajos, közigazgató fogadta és üdvözölte a főpásztort. A beiktatás a ref. templomban, fél tíz órakor kezdődött s az egyházkerület rendkívüli közgyűlésének és a vasárnapi istentisztelet keretében folyt le, a már előre megállapított sorrend szerint, mely beiktató lényegében vallásos és hazafias érzelmektől áthatott, s szíveket megindító, lélekemelő magyar nemzeti ünneppé lön. Az egyházkerületi közgyűlés bezárása és az istentisztelet befejezése után a ref. egyházkerület, majd az ág. evangélikus hittestvérek küldöttségét a templomban fogadta az állásában már beiktatott püspök. Amazt dr. Antal Gábor püspök vezette s a konvent és a református egyházkerületek nevében köszöntötte Fejes Istvánt. Antal Gábor beszédét szellem, erő és bensőségteljes melegség hatotta át. Geduly Henrik, a testvér tiszai evangélikus egyház szónoka, szintén nagy hatással beszélt. — A többi küldöttségek tisztelgése és fogadtatása a főiskolai imateremben történt. Fejes István püspök az üdvözléseket szeretetteljes szavakkal köszönte meg s emellett az üdvözlő szónoklatok mindenikére tudott az üdvözlő beszédek minden részletét felölelő választ adni anélkül, hogy a fáradságnak legkisebb jelét is adta volna vagy a szavakat kellett volna keresnie; a főpásztor nagy szellemi erejére és szellemének frissességére vall, mert a templomban is gyönyörű, költői, vallásos és hazafias gondolatokban gazdag beszédet és imát mondott. Délután félkettő is elmúlt már, mire a küldöttségek fogadtatása véget ért. A közebed a főiskolai tápintézetben d. u. két órakor kezdődött. A teremnek minden zuga tele volt. A karzaton pedig elegáns hölgyek sokasága élvezte a felköszöntők hosszú és remek sorozatát. Az első felköszöntőt a beiktatott püspök mondta a királyra, mit a közönség állva hallgatott végig. Az éljenzés lecsillapultával Radácsi György éltette Fejes Istvánt, Dókus Ernő főgondnok a felekezeti különbség nélkül megjelent vendégeket, Mészá-

ros János Fejes Istvánnét. Igen sikerült felköszöntöket mondtak még Miklóssy István, Boér Károly, Szalay László, Antal Gábor, Czinke István, Rác Lajos, Fischer Fülöp, Szirmay István, B. Pap István, Korbély Géza, Geduly Henrik és mások is. Az ebéd a késő délután ért véget. Este és a következő nap a vendégek elúztak. Az ünnep tanulságos és felemelő hatása azonban feledhetetlenül sokáig megmarad a szívekben.

— **Mükedvelői szini előadás.** Sárospataki hölgyekből és urakból alakult társaság dec. hó 3-án a főiskola tápintézetének nagytermében tartotta ez idényben első mükedvelői előadását, mely alkalommal Csiky Gergelynek „Czifranomoruság“ című színművét adta elő. A közönség az előadás elé fokozott érdeklődéssel tekintett, mert a dilettáns színjátszók erejét és alakító művészi képességét a színmű, a velejáró nehéz lelki tusák bensőségteljes érvényrejtutása miatt valóban próbára teszi, de másfelől igazi mértéket ad a dilettáns színjátszó alakító művészetéről is. A „Cifranomoruság“ előadásában szerepet vállalt hölgyek és urak a közönségnek ez előre kialakult különösebb érdeklődését a függöny felgördülésével jelenetről-jelenetre csak még jobban fokozták. A hölgyek, elnyomva minden feszélyező érzést, egyedül a szerepkör teljes betöltésére és az alakítás hibátlan voltára voltak tekintettel, az urak pedig teljes sikerrel segítettek ehhez közvetlenségükkel, egy része pedig derüs mókáival. Az egyes szerepkörökre térve, konstatáljuk, hogy Eszter fárasztó szerepét (Nagy Szidike) igazi erővel és mindvégig lebilincselő hévvel játszotta. A korlátokat nem tűrő szenvedélyes szerelem és a becsület utjának elhagyásától irtózó nő két végletben való vergődését teljes sikerrel juttatta érvényre. Riválisa, Bella (Rác Ilonka) predesztinált színpadi alakjával, egész lényén előmlő kedvességével, választékos izlésű toalettjeivel az első szerelmén fenntartás nélkül csüggő ifjú leányt teljes illuziót keltően, kellemmel, s itt-ott hájosan, hamiskás flörttel adta. Az Eszterrel való tragikus összeütközése mély és őszinte volt s ezért érvényesült aztán oly kedvesen és megkapóan a Mádi Simivel való jelenete. A kisebb szerepek is kivétel nélkül elsőrangú kezekben voltak. Parthenia (Finkey Ilonka) elevenséget, szint, Zsófi néni (Szabó Katica) diszkrét izlést, míg Mézesné (Mészáros Lenke) igazi típusalakot varázsolt elő, nemkülönben Zenóbia (Erdélyi Mariska) is. Teljesen méltó partnereik voltak a férfi szereplők: Idrányi Béla (Bálnay tanácsos), ifj. Novák Lajos (Csoma), Keresztury Károly (Mádi Simi), Majos János (Poprádi) Nagy Pál

(Tarcali), Bálint Zoltán (Sodró), Virágh Béla (Murok), Molnár László (Tóbiás), Horváth Zoltán és Füzesséry Sándor (irnokok), Nagy Gusztáv (végrehajtó), Soltész Tamás (becslő), Horváth Béla (pincér) Radácsi György (sugó), urak, akik az est zajos sikeréhez egyenként és összesen hozzájárultak. Kedves látványt nyújtottak a „Csoma bácsi“ öt leányának szereplői: Benyó Jolánka, Bukoveczky Ilonka, Majáta Aranka, Szabó Juliska, Erdélyi Mariska kisasszonyok, akik kedves természetességükkel a tapsokat bizvást kiérdemelték. A közönség hálája és dicsérete illeti a nőegylet agilis elnöknőjét: dr. Rác Lajosnét, ki fáradságot és akadályokat nem ismerve, e mükedvelő előadást létrehozta, ritka és művészi szórakozást nyújtva az ilyenekben ugyis ritkán részesülő pataki közönségnek. A darab rendezését és betanítását Novák Sándor úr végezte.

Felelősszerkesztői változás. A „Sárospataki Ifjúsági Egylet“ abszolút többsége nem lévén megelégedve lapunk októberi számának sem az irányával, sem a tartalmával, nov. 18-án gyűlési hívott össze, amelyen a szerkesztőt felelősségre vonta. Szepesi Pál azonban határozottan kijelentette, sőt többször megismételte, hogy a „*Kegyelem ideje főiskolánkon*“ c. kárhoztatott cikkét vissza nem vonja, ill. a feletti sajnálkozását nem fejezheti ki, mert annak igazságait hiszi és vallja s amennyiben módjában lesz, ezután is ebben az irányban fog irni. — Szepesi Pálnak — miután az egyesület megvonta tőle bizalmát — állását el kellett hagynia. Felelősszerkesztővé egyhangulag Keresztury Károly IV. hh. választatott.

Előfizetéseiket beküldték: Eperjessy József Rimaszombat (4 kor.), Zitás István Taktaszada (4 kor.), Soltész Bertalan Szekszárd (4 kor.), Csoma József Ábaújdeveser (4 kor.), Kazinczy Ferenc Sátoraljaújhely (2 kor.), Fejes István Sátorlajújhely (4 kor.), Trenkó György Sárospatak (4 kor.), Hodossy Béla Sárospatak (4 kor.), Moldován Zoltán Olaszliszka (4 kor.), Botos József Parasznya (4 kor.).

Szerkesztői üzenetek.

H. I. Örömmel vettük s örömmel közöljük. Legyen szabad úgy üdvözlönnünk, mint lapunk állandó munkatársát! Boldog ünnepeket! Köszönet, hála s kézsók!

Flamma. Jól esik látunk, hogy nem felejtett el. „Karácsony“ c. verse későn jött. Elfoglalta helyét már akkor: „A szeretet ünnepe.“ A „Mindennap . . .“ c. kedves versikét eltettük a jövő számára. Hozzon a Jézuska Magácskának sok mindent. Örömet, vigaszt, boldogságot! A szíve szerint. Üdv s kacsósók!

Gy. J. Debrecen. Köszönöm az írásod. Ha szerit ejtethem — megint küldök egy hosszú beszámolót. Erős ölelés a Te hűséges barátodtól! Légy boldog, légy áldott!

Nagy Lajos Utrecht. Tudtuk, hogy hű maradsz hzzánk. Szíves és meleg üdvözetem fogadd érte viszonzásul. S.-pataki, karácsonyi ajándékul.

Czinyéri Barna. Lapjaidat köszönöm. Még a Vakációban írok levelet s mindenről informállak. Neked boldog ünnepeket kívánok Miskának a hűlennék pedig virgácsot!

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb kelmékből a legújabb
 :: divat szerinti ::
 öltönyöket, téli kabátokat stb.

□ Kitűnő szabás! □
 Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kaphatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom
 metszésű poharak, tükrök, lámpák stb.

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
 MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és partfogásába városunknak e tekintetben
 :: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinek nélkülözhetetlen ! !

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör leírásban tárgyalja az összes tudnivalókat. — Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg, a II. és III. kötet rövid időközökben. Megrendelhető havi 2 koronás részletre Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Alapítási év 1810.

Alapítási év 1910.

Haltenberger Béla

kassai ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógyára ruhákat, kabátokat legszebben tisztít és fest. **Gallérok, kezelők** tükörfénnel hófehérre tisztítanak.

Képviselőt Sárospatakon Klein Mihály cégnél.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
 :: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
 Kossuth-utca.

Olcso árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 Diákoknak kedvező fizetési feltételek!

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a legegységesebb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapra való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvétele . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

**Olcso árak. :: Kifogástalan szabás.
 :: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::**

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal.	Főszerkesztő: Trócsányi Dezső	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán	Felelős szerkesztő: Keresztury Károly	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők.

A fejlődés és az ifjúság feladatai.

Hogy nem tudsz, azt még megbohosítják,
De soha azt, hogy nem akarsz.

Ibsen: Brand.

Minden szervezet alá van vetve a fejlődés törvényének, s így születése, keletkezése után, ha megbír állni a létharcban, fel kell emelkednie egy magaslatig, melyen túl pályájának parabolája lefelé görbül s a nivóhoz közeledve beléhajlik a megsemmisülésbe. Hogy a fejlődés ezen parabolikus vonalára a mindennapi élet is felrajzolja a maga érverési hullámvonalát, az a mozgás főirányán mit sem változtat.

Az életben nincs megállás. A környezet erőivel szemben ellenállást kell kifejteni, támadni és védekezni kell. Egy összeség, vagy erőcsoport, mely más összeségekkel szemben veszi igénybe az erőösszetevés segítségét, természetesen annál erősebb lesz, minél erősebbek az alkotó egyének. Egy acélnyaláb erősebb, mint egy fűz vesszőkéve.

Ugyanígy két egyén versenyében előnyben lesz az, aki acélkarddal verekszik, fűzfavesszővel, vagy akár furkósbottal küzdő ellenfele felett. A győzők aztán közös ellenségek ellen fordulnak s új mérkőzés kezdődik.

Ez a küzdelem, mely az élő világ egyetemes törvénye, a fejlődés folyamán fokozatosan átalakul. Mások a fegyverek, az eszközök és módok, de a lényegben nem változik semmi.

* * *

Spencer azt követeli az embertől, hogy elsősorban „legyen jó állat”, azaz testi szervezete legyen erős, egészséges. Ez az erős szervezet az az alap, melyre az egyén építhet, melyen felszerelheti magát mindama szellemi fegyverekkel, melyek az egyént erőssé teszik. Egy nemzetnek, mely ilyen polgárokból áll, megadatott a nagyság és műveltség lehetősége.

Minél erőteljesebb és műveltebb egy állam, annál inkább lehetővé teszi, hogy benne az

egyének minél nagyobb száma és minél nagyobb mértékben fejtsse ki önmagát. A társadalom tagja igen nagy mértékben áll az utánzás törvényének hatása alatt. A sasokkal együtt magasba száll a veréb is.

Ott azonban, ahol az egészséges fejlődés alapja nincs meg, lebuknak a titánok is. Széchenyi megőrül és a korpa között elvesznek a gyöngyszemek is.

* * *

A magyar nemzet már egy ezredév óta küzd létéért, fennmaradásáért. Egy Nagy Lajos és Mátyás alatt olykor hatalmas birodalom volt, mely mint a kelő nap diadalmas fénnel ragyogott és emelkedett fejlődésének pályáján; olykor pedig tatár, török pusztítások után az elenyészéshez állott közel s majdnem dicséltelen sírba jutott, mielőtt életének és erőinek teljességét sikerült volna kifejtenie.

Majd részint saját fiainak tétlensége, kimerültsége és bűnössége, részint egy nála erősebb osztrák hatalom által nyomtatván és sujtoltatván, hosszú időn keresztül emelkedő irányzat helyett mintegy vízszintesen haladt, míg a belső és külső politikai élet érverési hullámvonalai olykor oly ingadozásnak voltak kitéve, hogy a hullámvölgyek a nemlét szintjéhez jártak közel.

Napjaink nyüzsgő, pezsgő élete új virradattal, új, talán eddig nem látott emelkedéssel kecsegtet. Forr, buzog az élet tengerárja s remélünk szabad . . . Sőt kell!

A magyar ifjúságra nagy feladatok várnak. Nemzeti fejlődésünk feltételeit megismerni, ki-nyomozni, saját erőinket és ellenségeinket számbavenni; önmagunkat és a nagy természetet kutatni, fürkészní és megismerni; hibáinkat legyőzni és tehetségeinket érvényesíteni; tehát tanulni és tanulni s aztán tenni, tenni!

Vajjon meg tudjuk-e tenni, meg fogjuk-e tenni?

T. D.

Csokonai városából.

Délibábos sovány mezőkön
Sovány fejekre süt a nap.
Hé, nagy urak, hát Debrecen már
Mindig csak Debrecen marad?

Ideje jött az új csodáknak.
Új szél száguld a fák között.
Hé, nagy urak, a mi bús lelkiünk
Nyugati lázba öltözött.

Nagy baj lesz itt, hogyha mi szólunk.
Föltámad minden bús nyomor,
Hé, nagy urak, tegyünk valamit,
Vesztettül korog a gyomor.

Jövöbe, vagy a pusztulásba,
De valamerre nézzetek;
Hé, nagy urak, új idők járnak.
Ébredjétek, ébredjétek.

Ős Debrecen ösivé vált már.
Új hit kell ide, új király.
Hé, nagy urak, baj lesz, ha kiruccan
Csokonai Vitéz Mihály.

Szomorú lett az anyám.

Anyám, az arcod szóltan, mint a bánat,
A szemed néma, mint a néma sír;
Valami rejtett, titkos távolokba
A lelked, ugy-e, mindig visszasír?

Valamikor boldogság volt az élet,
Fejeden, ugy-e, rózsakoszorú;
Nevetés volt az arcod rózsapírja,
Nem ilyen könnyes, szóltan, szomorú?

Akkor a színek üde illatába
Takartad tisztá, hőszin álmodat,
Akkor a bánat messze utra tért el,
S örömet ígért, ugy-e, a fiad?

Azóta, hej, bús sorsot szőtt az élet.
Arcunkra szálltak néma bánatok.
— Titkon felbúgó, rejtett zokogással
Anyám, ugy-e, fiadat siratod?

Fáj, ugy-e, hogy sivatag, rossz az élet
S hogy homlokomon töviskoszorú,
Vágyó, epedő, sóvár két szemem meg
Örökké könnyes, szóltan, szomorú?

... Az arcodon mélytitkú barna bánat,
A szemed, anyám, néma, mint a sír.
A lelked a szent, boldog távolokba
Azóta, ugy-e, mindig visszasír?

Debrecen, 1911. febr. 8. Györék József.

A válóper.

Írta: Kiss Kálmán.

Öt esztendeje annak, hogy Horváth ügyvéd
leánya Pirike, felesége lett Rombay gimnáziumi
tanárnak.

Ugy élnek azóta együtt, mint szerelmes
gerlicék az erdő alján . . .

— Nincs a világnak olyan ereje, a Sátánnak
oly hatalma, mely minket valaha elválaszthatna
egymástól.

— (A hazug szerelmesek is ezt vallják —
igazán, szívből.)

— Úgy, úgy édes férjecském, szeressük is
egymást, ki tudja az örökkévalóság mennyi időt
rendelt számunkra?

— Sok, sok — végtelen sok időt . . . Kik
szeretik egymást, azok örökké élnek . . . Kik
szívből lettek egymáséi, szétöröhetetlen szövetség-
get kötöttek egymással . . . Szeressük az életet,
örüljünk minden percnak . . .

S aztán — szívem — nekem szép társa-
dalmi állásom is van, megbecsülésben állok,
tisztel mindenki, — hallottad az igazgató is hogy
nyilatkozott rólam . . . (ezeket bizonyos önhitt-
séggel, önbizalommal mondotta).

— Igen Tivadar, de azért az embernek jó
mindig óvatosnak, vagy talán jó féltékenynek is
lenni, — ne érts félre!, azt akarom mondani,
jó féltetni, amije van; szóval vigyázni, hogy az
emberek ezt tiszteljék bennünk, ami a mienk.

— Kissé homályosan beszélsz édesem, nem
értem szavaidat . . .

— De hocsáss meg, azt akartam kifejezni
— milyen butácska is a nő — (ezt ő mondta,
nem én mondom) hogy amíg élünk, olyan hírben
álljunk a nagy világ előtt, hogy elmondhassák
rólunk: derék egy család, mert — sajnos —
irigy a világ!

— A világ nem irigy kedvesem, helyesebb
úgy mondanod, hogy vannak rossz emberek is.
— Ott van a szerencsétlen Ádám esete, a rossz
emberek, ellenségei — ok nélkül — tönkre tették
egész boldogságát, mindenféle hamis ráfogások-
kal áztatták el és most sivár az élete, sőt úgy
hallom, már a búskomorság jelei is mutatko-
znak rajta.

Szegény jó fiú . . . (Olyan lélekből mon-
dotta Piri, mintha talán . . .)

Amint így beszélgetnek — az élet nagy
problémájáról — férj és feleség — egyszerre
csak kopogtatnak az ajtón.

— Tessék.

János, a gimnázium szolgája lépett be s

imitált udvariassággal meghajtván magát, egy levélkét nyújt át a tanár úrnak.

— Estefelé hat óra van.

— Volt szerencsém, — mondja még udvariasabban János s majdnem földig hajtván meg törékeny testét, egy barátságos köhintéssel távozott.

— Honnan kapod a levelet Tivuskám? — kérde a szép asszony.

— Az igazgató úr hívat. sürgősen, valami fontos megbízatást akar adni — nagyon fontos ügyben kérem szíveskedjék hozzám elfáradni — úgymond (s míg olvassa a levelet sárgás-piros foltok jelennek meg arcán s az utolsó szavakat elhalóan, nehezen érthetően olvasta).

Talán nincs valami baj drágám, hogy ily későn hívat az igazgató ur, — de miért sápadtál úgy el?

— Semmi, semmi angyalom, olyan szédülés jött rám hirtelen.

És elment a férj a fontos megbízatás átvételére.

— Mégis csak tekintélyben áll, tizenöt tanár közül épen őt választotta ki a direktor bizalmasának.

— Egyedül maradt a szép, a hófehér asszony. El-elgondolkodott a félhomályos szobában: mennyivel más volt lánykorában, egy nagy portán soh' se kellett egyedül maradnia, mindig volt otthon valaki s most senki, senki . . .

Még a cseléd is távol van, ma hattól hétig kimenőt kapott.

(Boldog cselédek, ti még lányok vagytok!)

Az alkony fátyola már teljesen ráborult a szobára.

Pirike a Rombay „gyönyörű kis madárkája“ valami halk, édes-bús melódiákat dúdolgatott magában. (A gerlice is így várja fészkebe párját).

S egyszerre a külső folyosón léptek hallatszottak. Pirike megörült: itt van, itt van, visszajött . . . Már készen is volt, hogyan fogadja férjét: Csakhogy itt vagy drágám, édes férjem; olyan nehezen vártalak vissza, oly rossz volt egyedül lenni . . .

És esalódott a kis feleség. Aki az ajtón belépett, mamája volt; Horváth ügyvédnek neje.

— Szervusz Pirikém, hát csak egyedül vagy kis bogaram, pedig Tivadarral volna fontos beszélni valóm.

— Tivadarral? Épen egy órája, hogy az igazgató úrhoz elment, hívatta valami bizalmas ügyben — mamácska.

Hogy nincs rendjén a dolog, azt onnan sejtette Rombayné, mert a mama arcán olyan vonások jelentek meg, amelyek a kételkedés

szülöttjei s aztán — mint ez általános tulajdonsága a felindulásban-levőknek — csak állt, tekintetét komoran egy pontra szegezve.

— Mama te valami rosszat, vagy gyanúsat sejtel. Istenemre mondom, hogy Tivadar az igazgató úrnál van!

— Jól van gyermekem, én elhiszem neked — de nem mondta, miért kellett oda mennie?

— Nem. Csak annyit, hogy bizalmas beszélgetésre kapott meghívást. — De mondd kérlek mamuskám, miért aggaszt az téged, hogy T. nincsen idehaza!

— Mikor megkérte, helyesebben kikunyorálta tőlünk a kezéd, azt fogadta, hogy sohasem hagy egyedül téged, mikor a kötelesség nem hívja s most íme már második alkalommal jövök hozzátok és mindig egyedül talállak. Utóvégre édesem én nem remetének neveltelek téged és a házasság is azt parancsolja, hogy a férj legyen a feleségeddel, szeresse.

— Hiszen szeret ő engemet mamácska, nagyon szeret . . . nézd most is milyen kedves ajándékkal lepott meg (és az asztalon levő kis szobrocskára mutatott, melynek mását hetven, azaz hetven fillérért árulta egy vásáros héber).

— Gyönyörű prezent leányom és te még kedves emléknek veszed ezt, olyannak, milyet szerető férjek szoktak „kedves“ feleségüknek venni . . .

— De tekintsük ezt is mamuka, hogy Tivadarnak igen kevés jövedelme van, neki nem telik drága ajándékokra.

— Csak ne lennél leányom még most is olyan gyermek. A férjednek tisztességes jövedelme van, de amint hallom rossz helyre költi. A multkor is azt beszéltek a városban, hogy a polgármester bankettjén ő volt legjobban elázva. Szép, nagyon szép . . . Látod édes, mi kezdettől fogva elleneztek, hogy ő vezessen téged az oltárhoz, de neked nem lehetett eleget beszélni, elcsavarta a fejedet.

— Hát én nagyon szerettem, nagyon szeretem most is.

— Van is rajta mit szeretni, ilyenek a mintaférjek! Hűség, hűség!

— Az ártatlan szerelmes asszonyka, ezekre már teljesen elérzékenyült, de azért egyetlen ellenmondást sem tett. Olyan volt mint a nyár-éji hold, mikor sötét felhők simúlnak meleg, tüzes arcára . . .

* * *

A vacsorát már együtt költötték el férjével, (a mama otthon — szintén a férjével).

Tivadarnak sejtelve sem volt róla, micsoda jelenet játszódott le távolléte alatt Piri és mamája

között. Az asszony viselkedéséből sem vett észre legkisebbet sem, olyan kedves volt, mint máskor, hazajövet épen olyan szeretettel csókolta meg, mint máskor. (Sőt egy csókot talán el is számolt!)

— A mama itt volt délután Tivadar és haragudott, hogy nem talált idehaza téged, fontos beszélni valója van veled.

— Ez igazán érdekel, ugyan mi lehet?

— Vacsora után (mely polgári kétfogásos volt) aludni tértek. Nyomott volt a hangulata férjnek, feleségnek. Máskor a jó Pirike hangosan szokott olvasni, tehát felolvas férjének, (naív, de ideális, minta-feleség) s most ez is elmaradt.

Másnap délelőtt négy órája volt Rombay tanárnak, de a negyediket „elengedte“. Erős főfájásom van, — ugymond — megengednek, de ezt az órát nem tarthatom meg. (Kár, hogy a főfájás nem hosszas betegség — jegyezte meg egy örvendező gimnazista).

És Rombay főfájást szimulálva, bágyadtan lépkedett az iskolatéri kopott kövezeten s mint a többi beteg városiak, egyenesen a népkert felé vette az útirányt. (Gondolta magában, nemcsak a diáknak lehet fugálni, hanem a tanárnak is.)

Tizenegy óra felé Pirikét megint meglátogatta a mama.

Jöttem segíteni főzni Pircikém, egy vén szakácsnéra tudom szükség van mindig!

— Már elkéstél mamus, kész az ebéd — válaszolt örömmel Pircsi.

— Ha készen van szívem, megyünk egyet sétálni, jót tesz a kis gazdasszonyoknak a friss levegő, jót ám!

— Mesés gondolat mama, azonnal kapok magamra valamit és megyünk.

És valami véletlen úgy játszott közbe, hogy Pircsi és mamája szintén a népkertbe mentek sétálni, — de meg a legjobb sétahelye is ez a városnak (kultiválja a legénység és nép vasárnap délutánonként s a legszomorúbb szerelmi tragédiákról susognak az egymásra omló gesztenyefa lombok).

— Szegény Tivadar már a negyedik órán izzad ma . . . nehéz pálya a tanári pálya, mennyivel jobb dolga van egy ügyvédnek, annyi szabad ideje lehet, amennyit akar — így mondogatja magának a szép asszony.

— Nehéz, nehéz . . .

Már benn vannak a népkertben. Ott sétálnak a szökőkút körüli virágos promenádon, szívják az isteni levegőt.

Pirike felfrissülve úgy nézett ki, mint egy angyal (a mama meg, mint egy nagymama, pedig az üde, ózondús levegő nekik is használ . . .).

S aztán beljebb is kerültek, oda, hol vén

fenyők ölekeztek szerelmesen s a pajzán fülemilék próbát tartottak egy új darabból (mert nekik sem megy ám egyszerre, épen úgy, mint a született művészeknek!)

S Isten bocsá' . . . azon a padon, melyre egyik oldalról hárszlombok hajoltak, másik oldalról pedig kacér fenyők vetettek árnyékot, azon a padon ölelte magához szenvedélyesen Rombay tanár Kovács Boriskát, Kovács gimnáziumi igazgató leányát.

— Gazember Rombay, te hazug fráter, kiáltott fel a szép asszony mamája — mire a tanár úr és Boriska futásnak eredtek s szégyenükben ki tudja merre futottak?

A következő napon megindult a válóper.

Öcsémhez.

— László Sándor „Uj Március“ e. kötetéből. —

*Beteljesült a lelked vágya, lásd,
Válladon simúl a sötét palást!
S jutalmúl annyi dolgos éjjelér'
Kezedbe' már az óhajott kenyér.
Az útid nyitva, hol vágyad fogan,
Haladj te rajta messze s boldogan!*

*Útidra én mást nem adhatok,
De jó tanácsom megfogadhatod:
Álmod ne kergess, az álom megöl,
Kígyó les aranyfátyola megöl,
S amíg álmodsz, e percnyi üdvödet
Fizetni sok-sok éjszakád jöhet.*

*Az álom mind csak pusztá délibáb,
Csalogat, ígér és semmit nem ad;
Mutat ígézö tündérvárákat,
De nincsen ember, aki rákad.
Hervadnak mind az álmon nőtt rózsák,
Ha jö a szél: a komor valóság.*

*Ne kergess álmod, csendes útidon
Csak így lesz sorsod áldó nyugalom,
S az élet célja más nem is lehet. —
Álmodtam s nézd meg az én lelkemet.
Álmodtam s eltűnt tavasz, nyár, ősz, tél.
— Látod, látod, hogyan megeledtél?!*

*Hová most útid fordulatja fut,
Öleld kebledre azt a kis falut.
Gyógyítsad a fájó, bús, beteg szívet,
A nép a lelked csak így érti meg.
Légy hü apostol mindennél elébb,
Viseld bár érte Krisztusunk sebet.*

S boldog lész, bárha sirnak vágyaid.
 Ki sir, boldog, ha — másat boldogít.
 Vágysz a virágra s lelked mégse lelt?
 Óh, akkor hűen a másét neveld.
 Mert boldogságunk nem bennünk lakik,
 Mindenki hord belőle valamit.

Eredj, az élet hí és vár tanyád!
 Eredj reménnyel új úttadra hűt!
 S útravatóul jó tanácsomat,
 Szivemből jöttet, szívesen fogadd,
 Eredj, s ne kergess álmot, megcsal ez,
 Munkálj, ne álmodj és boldog leszesz.

Akácnyílás.

Öreg akácunk már eresztgeti fűtít
 És az egész falu illatába' fürdik.
 S árnyalói a most ébredő mezőknek,
 A báránnyelűk is vígan kergetőznek
 És a zsendült mezőn át suhanva szállnak . . .
 . . . Tavasza van újra a szülőházamnak . . .

Aki ott szőttem meg szívem első álmát,
 Rám ismernének-é, kivirágzott hársfák?
 Rám ismernének-é, utcák, dalos kertek,
 Hol a lelkem most is pillangókat kerget,
 Mikért üldöz a vágy elolthatatlanul?!
 Rám ismernél-e még kedves szülőfalum?!

Amikor elhagytunk, akkor is tavasz volt,
 Akkor is nevetett a sugaras menybölt.
 A kis falu népe jött s kikísért minket
 Egész a határig és ott búcsut intett;
 Sírva, csókolgatva sorba' hozzánk jöttek,
 Susogott a szellő: soha . . . soha többet . . .

És azóta jöttek, mentek az esztendők,
 Szivemben az álmok aranyszárnya megnőtt.
 Nem is vagyunk annyin, mint akkor, régen,
 Kijárunk egy sírhoz a temetkertőbe.
 Anyámon az idő akkor alig látszott,
 S most beszántották már orcáját a ráncok.

Megváltozott minden, ha most hazamennék,
 Tudom, mindenkinek ismeretlen lennék,
 Rám mutogatnának, mint a vándorokra,
 Mintha nekem ide már jussom se' volna.
 Be volna retesztve minden kapu zára,
 Be se' eresztnének a parókiára.

Pedig ott születtem, ott, a templom mellett,
 Ott voltam én vidám, futkorázó gyermek,
 Élet a szivembe magát ottan lopta,
 Ott tonítottak az első zsolttárokra,
 Az első betűt is ott írtam papírra,
 Édes apámat is onnét vitték sírba.

De az idő elszállt s ha most hazamennék,
 Az egész faluba' ismeretlen lennék,
 Csak úgy ödöngének utcáról-utára,
 Nem akadnék sehol hívogató házra,
 Nem mondaná senki: a Sándorka jött meg,
 Hisz elfelejtettek . . . Soha . . . soha többet . . .

S, amint bandukolnék mindig csak előre,
 Kivetődnék lassan, ki, a temetőbe,
 S behunyt szemmel is egy hanthoz vinne lábam,
 Hol az orgona most legszebb virágjában . . .
 S sírva borúlnék a nyíló orgonára,
 Sírva borúlnék az apám fejfájára.

Gaztett.

Irtá : Csehov Antal.

„Ki az?”
 Semmi válasz. Az ör nem lát semmit, de a szél zúgásán és a fák zizegésén keresztül tisztán hallja, hogy valaki megy előtte a fasorban. A márciusi éjszaka felhőbe és ködbe takarta a földet s az örnek úgy tetszik, mintha az ég, a föld és ő maga gondolataival együtt bele olvadt volna valami iszonytató Nagyba és áthatlan Sötétbe. Csak tapogatózva halad előre.

„Ki az?” Kérde ismét az ör s úgy tetszik, mintha suttogást és visszafojtott nevetést hallana. „Ki az?”

„Én, atyuska . . .” felel egy öreges hang.

„Igen, de ki vagy te?”

„Én . . . egy vándor.”

„Miféle vándor?” kiált az ör haragosan, hogy ezzel félelmét leplezze. „A gonosz kerget téged erre. Sátán! mit csavarogsz éjnek idején itt a temetőben?!”

„Temetőben?”

„Hát hol? Persze hogy a temetőben! Nem látod?”

„Ah, ah . . . Mária segits!” És ismét öregesen sóhajt. „Semmit sem látok, atyuska, semmit . . . Micsoda sötétség, micsoda sötétség! Kóromsötét van, atyuska! Ah, ah . . .”

„De hát ki vagy te?”

„Én . . . zarándok, atyuska, vándor zarándok.”

„Igazi ördögök, éjszakai jómadarak . . . Zarándokok! korhelyek!” mormog magában a vándor szavai által megnyugtató ör. „Milyen bűnösök. Egész nap isznak és éjszaka a gonosz kergeti őket. Az elébb úgy hallottam, mintha nem is magad lennél, hanem ketten, hárman csavarognátok itt.”

„Egyedül vagyok atyuska, egyedül. Egészen egyedül... Ah, ah... Be bűnösök is vagyunk...”

Az ör feléje fordul és megáll. „Hogy' kerültél ide?” kérdi.

„Eltévedtem, kedves barátom. A Mitrjew-féle malomhoz igyekeztem és eltévedtem.”

„No hiszen! hát erre kell a malomba menni? Álomszuszek! A Mitrjew malomba a nagy úton kell menni, a várostól balra. Mámorodban jó három verszttel tovább mentél. Igazán jól a fenekére nézhettél az üvegnek!”

„Vétkeztem atyuska, vétkeztem. Tényleg úgy van. Nem akarom vétkeimet elhallgatni. De merre menjek aztán innen?”

„Menj mindig egyenesen, végig-végig, míg egy bekerített térséghez jutsz, onnan fordulj mindjárt balra s erigy keresztül az egész temetőn a kapuig. Nyisd ki s menj istenhírével. Vigyázz, hogy az árokba ne essél. A temető megett menj a mező széléiben, aztán tovább is a mező széléiben, míg a nagy úthoz jutsz.”

„Adj' isten egészséget. Mária az égi királynő oltalmazzon s legyen hozzád kegyelmes, atyuska. De el is kísérhetnél, kedves bátyám. Légy jó, kísérj el a kapuig.”

„Van is nekem érkezésem. Erigy magad!”

„Légy könyörületes, imádkozni fogok érted. Nem látok semmit, koromsötét van. Nem látom a kezemet a szemem előtt. Micsoda sötétség, micsoda sötétség. Kísérj el, barátom!”

„Lehet is nekem kíséretéssel lopni az időt! Ha mindenkit így elkényeztetnék, akkor ugyanám sokat kellene az örökös kíséretéssel bajlódnom.”

„A Krisztusra kérlek, kísérj el! Nem látok semmit és félek magam a temetőben járni. Borzasztó az, atyuska, borzasztó. Iszonyú félek, kedves bátyám.”

„Milyen erőszakoskodó vagy”, sóhajt az ör.

„Jól van no, jöjj!”

Az ör és a vándor elindulnak. Egymás mellett mennek, váll a vállnál. Hallgatagok. — A nedves, átható szél egyenesen az arcukba vág, a láthatatlan fákról nehéz vízcseppek hullanak alá... A faszor csaknem tele van víztócsákkal.

„Csak egyet nem értek” szól az ör hosszú hallgatás után, — „hogya' jöttél ide?” A kapu he van zárva. Átugrottál a kerítésen? Mi? Pedig a kerítésen átugrani öreg embernek igazán nem való!”

„Nem tudom atyuska, nem tudom. Hogy' jöttem ide, magam sem tudom. Az ördög üzte velem gonosz játékát. Isten büntetése. Ördögi munka, a sátán elvette az eszemet... Hát te itt ör vagy, atyuska?”

„Ör.”

„Te vagy az egyetlen temető ör?”

Olyan erős szélroham jött, hogy mindketten megálltak. Az ör megvárja, míg a szélroham elvonul s így válaszol: „Hárman vagyunk. Az egyik lázas és fekszik, a másik meg alszik. Mi ketten felváltjuk egymást.”

„Igen, igen, testvér. Micsoda szél, micsoda szél! Ezt még drága halottaink is hallják! Úgy ordít, mint egy vadállat... Ah, ah...”

„Honnan jössz?”

„Messziről. Messzire, Wologdába való vagyok. Elzarándokolok a szent helyekhez és imádkozom a jó emberekért. — Uram, szabadíts meg s könyörülj mirajtunk.”

Az ör egy kis időre megáll, hogy pipára gyújtson. A vándor háta mögé húzódik és elhasznál néhány szál kénes gyufát. Az első gyújtó fellobbanó fénye egy pillanatra megvilágítja a faszor jobboldalának egy részét, a fehér síremléket az angyallal s egy fekete keresztet; a második szál fénye, hirtelen fellobbanva s a szél-től kioltva mint a villám szökik balra s a sötétből egy sírrács sarka villan elő; a harmadik jobbról és balról megvilágítja a fehér síremléket, a fekete keresztet és a kerítést, mely egy gyermek sírját veszi körül.

„Alusznak a drága halottak, a kedvesek” mormog a vándor, miközben hangosan sóhajt. „Alusznak a gazdagok és a szegények, az okosak és az ostobák, a jók és a rosszak. Most mindnyájan egyenlők. És aludni fognak az utolsó ítélet harsonájáig. Vigye be őket isten az ő országába s adjon nekik örök nyugalommal.”

„Most mi járunk itt, de lesz idő, mikor magunk is itt pihenünk” mondja az ör.

„Ugy van, ugy. Mind itt fogunk nyugodni, mind. Nincs ember, aki meg nem halna. Ah, ah. Tetteink gonoszak, gondolataink ármányosak. Óh a bűnök, a bűnök! Szegény elátkozott, telhetetlen lelkem, és vágyó testem! Meghara-gítottam az urat s nincs sem ezen, sem a más világon menekvésem. Elsülyedtem a bűnben, mint féreg a földben.”

„Azért mégis meg kell halni.”

„Ez az épen, hogy kell!”

„Egy zarándoknak bizonyosan könnyebb meghalni, mint nekünk” mondja az ör.

„Többfélék a zarándokok is. Vannak igaziak, akik isten előtt kedvesek s lelkük tisztaságát megőrzik és vannak olyanok, akik éjjelenként a temetőben bolyonganak, hogy a sátánnak szerezzenek örömet. Igen, némelyik zarándok, ha kedve van, úgy fejbe vág egy baltával, hogy a lelked kiadod.”

„Minek mondod te ezt?”

„Csak úgy . . . No nézd csak, úgy látom itt az ajtó. Ez az. Nyisd csak ki, kedvesem!”

Az ör tapogatózva kinyitja az ajtót, a vándort kézenfogva kivezeti s így szól: „Itt a temető széle. Most aztán erigy a mező szélitiben, mindig a mező szélitiben, míg a nagy utra jutsz. Hanem itt a határárok, he ne essél. . . Mihelyt a nagy utra kiérsz, fordulj jobbra s onnan erigy a malomig.”

„Ah, ah . . .” Sójajt a vándor, miután egy darabig hallgatott. „Úgy gondolom, hogy már felesleges a malomba mennem. . . Mi az ördögnek mennék oda. Inkább itt maradok veled, barátocskám.”

„Minek maradnál itt?”

„Csak úgy . . . Veled mulatságosabb.”

„Na te ugyan tréfás embert kerestél magadnak! Zarándok vagy, de úgy látom szeretsz tréfálni. . .”

„Persze hogy szeretek.” Szól a vándor rekedtesen nevetve. — Ah kedvesem, kedvesem! Bizony sokáig fogsz te még rám, a zarándokra emlékezni.”

„Miért emlékeznék én rád annyira?”

„Hát azért . . . Úgyesen megcsaltalak. Zarándok vagyok én? Nem vagyok én zarándok.”

„Ki vagy hát?”

„Egy halott . . . Épen a koporsóból kéltem ki. . . Emlékszel még Gubárew lakatosra, aki felakasztotta magát? Én ugyanaz a Gubárew vagyok. . .”

„Hazudj még!”

Az ör nem hisz neki, de olyan nehéz és hideg aggodalmat érez egész testében, hogy elhagyja helyét s az ajtó felé kezd tapogatózni.

„Várj csak, hova mégy?” szól a vándor s kézenfogja őt. — Ah, ah . . . nézd csak, milyen vagy! Egyedül akarsz hagyni?”

„Eressz” kiált az ör, miközben erőlködve igyekszik kezét kiszabadítani.

„Csendbe' légy! Ha azt parancsolom, hogy állj meg, akkor állj meg . . . Ne akarj elmene-külni, átkozott kutya! Ha életben akarsz maradni, úgy állj nyugodtan és hallgass, ameddig én kívánom . . . Nincs kedvem vért ontani, különben már régen végeztem volna veled, hitvány . . . Csendbe' légy!”

Az ör lábai inognak. Félelmében behunyja szemeit s egész testében reszketve a kerítéshez dől. Szívesen kiáltana, de tudja, hogy kiáltása úgy sem éri el az örházat. . . Mellette áll a vándor és kézenfogva tartja őt. . . Mintegy három perc telik el hallgatásban.

„Az egyik lázas és fekszik, a másik alszik, a harmadik meg a vándort kísérgeti” mormog

a vándor. „Derék örök, megérdemlik a fizetésüket. Nem, testvér, a tolvajok mindig kitartóbbak voltak az öröknél. Áll csak, ne mozdulj.” Tizenöt perc telik el nagy csendben. Hirtelen éles fütyöt hoz a szél.

„Úgy, most már menj” szól a vándor, miközben elereszti kezét. „Menj s adj hálát istennek, hogy életben maradtál. . .”

A vándor vissza fütyöl, elfut az ajtón keresztül s hallani, amint átugrik az árkon. Roszszat sejtve s még mindig félelemtől reszketve, az ör hátortalanul kinyitja az ajtót és szemeit behunyva visszafut a temetőbe. Az út kanyarodásánál a nagy fasorban tovasiető lépteket hall s valaki suttogó hangon kérdi: „Te vagy az, Timofej? — Hol van Mityka?”

Miután átfutott az egész nagy fasoron, a sötétségben kicsiny, homályos fényt vesz észre. Minél közelebb jön a fényhez, annál kellemetlenebbül érzi magát, annál inkább elfogja valami gonosz sejtelem.

„A világosság úgy látszik a templomban van” gondolja magában. Hogy lehet az? Szabadíts meg, könyörülj rajtam, égi királynő! Igen, ott van!”

Az ör egy pillanatig a bezúzott ablak előtt áll és borzalommal tekint az oltárra és környékére . . . A betört ablakon besüvít a szél s a kis viaszgyertya, melyet a tolvajok elfelejtettek eloltani, lobogó lánggal ég és zavaros, vörös fényt vet a szertehányt miseruhákra, a feldöntött kis szekrényre és az oltárkörüli számtalan sáros lábnyomra. Pár perc múlva a félrevert harangok vészes, kongó hangjait viszi tova a süvöltő szél a temetőn.

x. y.

Ködben.

*Tudnék én szállni, repülni bátran,
Elérhetlen, szent magasságban.
Repülni bátran: ez büszke vágyam.*

*De rámborul nagy, lomha, szürke köd,
Elöttem mindent eltakar, beföd.
A földre húz sok sajgó földi bánat,
Rögzött ígékről folyton prédikálnak
S szertecibálják lelkem szárnyait.*

*Tudnék szeretni, úgy, mint senki sem
És nincsen csókos, hű szerelmesem,
Aki engem gyöngéden szeressen.*

Fáradt karom, ha néha kitárom,
Nem koszoruzza lágyan a párom,
Árván hull vissza, összefonódva,
Mint a fonyadó, hervadt folyóka,
Amely felkúszni nem tud sehova.

Tudnék örülni, hol reszket a mámor,
Innék az élet tűz-poharából
S kikacagnám azt, aki vádol.

Haj, de hiába szándék, akarat,
Hogyha az élet nem ad aranyat;
Pedig kinek királyi vágya van,
Annak az élet: a pénz, az arany.
S hozzám az élet oly fukar, galád.

De nem kél vádlón szívemből átok.
Legyen áldott, ki nekem ártott —
Mea culpa: — mindent megbocsátok.

Nagy Ferenc.

Dal a boros kancsóról.

— Szavalja egy vén Bormadár. —

Te vagy az Élet óh boros kancsó!
Kéjbe, lázba, mámorba ringató;
Nélküled óh mit érne az Élet
— És vidámság, boldogság tevéled!
Te vagy az Élet óh boros kancsó!

Hányszor néztem már büszke mélyedbe
Magamba szállva, bíba mélyedve
És te mindig balszámot szórtál rám,
Bacchus Isten felszentelt oltárán.
Óh hányszor néztem büszke mélyedbe!

S mikor a Sorsnak hitvány, csúf keze
Ellenem rútúl felfegyverkeze,
Akkor is nálad kerestem üdvöt
Nálad, kit Isten vigaszul küldött,
Mikor a Sorsnak hitvány, csúf keze
Ellenünk rútúl felfegyverkeze!

És te jó vagy Serleg, te Szent vagy óh
Mámoros keblü boros kancsó!
Kinek a Szive bútól keserü,
Mind tehozzád tér: nálad a derü,
Mert te jó vagy Serleg, te Szent vagy óh
Mámoros keblü boros kancsó!

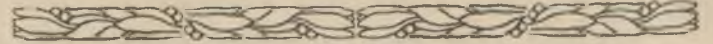
Jertek cimborák! Itt van az Élet,
A sápadó beleg is feléled
Itten, mint a déli vizek keblén,
Hol pálma virul s lengedez enyhén,
Jertek cimborák! Itt van az Élet!

Jer, keblemre hadd szorítsalak!
Óh jer lelkemből hadd csókoljalak,
Kéjnek italát hullámoztató
Gyönyörű kehely, szép boros kancsó,
Jer, keblemre hadd szorítsalak!

Nézd ez öreget! ifjú lesz megint
Amíg a kéjár tükrébe tekint,
S erre vedői elsimúlnak szépen . . .
A míg a kancsó reszket kezében,
Nézd ez öreget! ifjú lesz megint!

Jertek cimborák! Elröppen a lét . . .
Szívjuk míg lehet tavasz melegét . . .
Jertek éltesük e habzó kehelyt,
A melyet hajdan Bacchus felszentelt.
Jertek cimborák! Elröppen a lét . . .

Kiss Kálmán.

Viszontlátás.

Ha jól emlékszem, III. elemista koromban voltam legelőször szerelmes és pedig a szívem egész melege az egyik osztálytársam: egy kis parasztleány felé sugárzott. Még most is eszemben van az a kis pótlék, melyet azért toldottam az esti imádságom verssorai közé, hogy a jó Isten adja majd hozzám annak idején a kis Bözsikét hűséges feleségül. — Azután gymnasiumba kerülve, a régi jó német közmondás beigazolása végett, más város más lányka képét plántálta a szívembe, az imádság pedig maradt a régi, mindössze a nevet kellett olykor-olykor megváltoztatni benne.

Most már nem igen imádkozom ilyen ideális dolgokért, mellesleg mondva azonban még ma is megvagyok elégedve a gyerekkori izlésemmel, ha magam előtt látom azt a helyes kis paraszt menyecskét, aki tárgya volt az én nyíltan bevallott, vagy helyesebben mondva, az ilyen poézis iránt úgy látszik teljes mértékben érzéketlen tanítónk által tapintatlanul nyilvánosságra, vagy még helyesebben, atyám tudomására hozott első szerelmemnek.

Azt hiszem, rosszul viselhettem magam eddig, hogy fönt említett kéréseim teljesületlenül maradtak, — egyébként megvallom, igazán zavarba jönnék, ha egynémelyik nyugalmazott ideálomat feleségül látnám magam mellett, (különösen, ha mindet egyszerre!)

Tegyük fel például, hogy a IV. gimnáziumi imádotamat kellene sürgősen nőül vennem, az én hönszeretett Paulácskám, szeretném tudni, hogyan egyeztetném össze az ő u. n. „diskrét“

vallását, az én polgári állásommal, lévén jelenleg ref. theologus?

Vagy mit szólnának az én édes szüleim, ha egy szép napon az én „hetedista“ szívem ábrándjával: Elluskával lejtének be az udvarunkra?

Azaz, hogy ezt magam is a legkevésbé szeretném, hanem hát ne vágjunk a dolog elébe, mert épen erről akarok egyelmást elmesélni, de csak úgy magunk közt, bizalmasan.

*

Mindig benső rokonszenvel tápláltam az olyan jóízű vidéki murik iránt, melyeknek a meghívóján ez áll: „cabarettel, világpostával, szerpentintánccal, konfetti-csatával és tombolával egybekötött jótékonycélu nyári-táncmulatságot rendez, melyre kívül címzett urat és h. családját . . .“ stb.

Elluskával is egy ilyen fényes alkalommal hozott össze a sors, mely alkalmat még épületesebbé tett azon mindenesetre dicséretre méltó körülmény, hogy valami okból közebédvel volt egybekötve.

Ha szépirodalmi hatást akarnék elérni, egyszerűen ezt írnam: „Találkoztunk . . .“ — Sajnálom azonban, ez nem ment csak ilyen könnyen, mert ekkor még korántsem rendelkeztem azzal a praxissal, hogy azonnal meg tudjam különböztetni az angyalt a — többi angyalkától.

Mert angyalkák voltak valamennyien, — legalább én úgy emlékszem — és csak hosszas mandzsetta huzogatás, nyakkendő igazítás után voltam szerencsés az igazit kiválasztani.

Most is látom azt az édes csöpp teremtest, milyen ügyesen forgolódott kék ruhácskájában (imádom a kéket!) a többi fölszolgáló lányka közt, különben hogy milyen volt ő, azt nem sorolgom, nem akarok dicsekedni az izlésemmel, gondoljon csak mindenki a III. gimnazistakori ideáljára és hogy belészerettem, azt hiszem ezt is fölösleges említeni, hiszen azzal a hallgatólagos megállapodással mentem oda, hogy valakibe okvetlenül bele fogok szeretni.

Hogy mégsem tartozott a halálos szerelmeim közé, onnan gyanitom, mert ez, mint egyik-másik regényből elég hitelesen értesülve vagyok, néma szokott lenni, mi pedig elég zajosan tárgyaltunk együtt, igaz, hogy ez sem ment mindjárt, eleinte ugyancsak dobogott a szívem, ha kínákozás közben a tállal együtt kezecskéjét is átfogtam; pirult is a kis aranyos erősen, de azért határozottan emlékszem, hogy nem húzta vissza.

Ebéd végével már egészen összebarátkoz-

tunk; ha nem akartam venni, a tényéromra csúztatott egy-egy süteményt, — később sokat táncoltunk, de nem igen emlékszem, hogy rajta kívül mással is jártam volna. Közbe-közbe megtudtam tőle, hogy ő már nagy lány: IV. polgárista, hogy ő nem tudja, milyen az, mikor valaki szerelmes, hogy ő meg fog halni, hogy főzni nagyon szeret, hogy a nevelője szemüveget visel és nagyon harcias, szóval sok mindent. Én is elmondtam, hogy nemsokára tengerészmérnök leszek, de lehet az is, hogy államtitkár, mert még e fölött véglegesen nem határoztam, bár én sem fogok igen soká élni, mivel az életem igen üres és szomorú, (ezt ugyan még addig nem tapasztaltam, de azért magam is majd elhittem) de hát hogy is ne volna, mikor még ő is haragszik rám! Szegényke, tudott volna is ő haragudni!

Egyszer már nem akart velem táncolni. Könnyezve panaszolta, hogy őt a barátnői bosszantják velem. Úgy? Az angyalkák! gondoltam magamban, vigasztaltam, hogy csak ne féljen, megvédem én az egész világ ellen, ő aztán nem is félt, sőt azt hiszem, egészen megbizott bennem.

Bizalmas kettes . . . búcsúzáskor kézcsók . . . irulás-pirulás . . . Bocsánat, de igazán nem lehetek egészen indiskrét.

Néhány hónapig aztán tetemes érdemeket szereztem a lev.-lapipar föllendítése körül, néha ő is irt egy lapot, később elmaradt ez is, én pedig más foglalkozás után néztem, t. i. szívügy tekintetében, hanem azért még sokáig élt az emlékezetemben ennek az édes csöpp teremtesnek ideális alakja.

*

A nyáron Sziácsra utaztam. Füleken a zólyomi gyorsra felszállva, szokásom szerint kikerestem a vonat egyik pullmann-kocsiját s kényelembe vágva magam egy üres fülkében, elfilozofálgattam a kényelmes és elegáns berendezésén, a pompás szerkezeten, mely a kocsinak hajóra emlékeztető zúgást biztosít, a világ haladásán, a cultura szédületes emelkedésén és egyéb ezekhez hasonló okos dolgokon, majd elunva a bölcselkedést, kikönyökölttem az ablakon s épen nem keresztyénhez illő lelki gyönyörűséggel szemléltem, hogy miképen szaladgál a perronon egy felebarátom papucsban, hálósapkában. Német volt az istenadta; valami kereskedelmi utazó, akit minden valóság szerint a pár pillanattal előbb tovarobogó pesti gyors hagyott itt, míg a sógor egy villásreggelire kiszállott. Azonban az épületes látvány egy pillanat

alatt félbeszakadt számomra. Valaki dühösen fölrántja mögöttem a fülke ajtaját. Egy régen hallott, de nagyon jól ismert hang bekiált: „No, ügye mondtam, mama, bogy rossz helyre jö-vünk!“ „Az én Elluskám!“ nyilallik szivemben s mintha villanyütés ért volna, hirtelen visszafordulok, „azaz hogy mégsem az enyém“ siettem magamat kijavítani, amint teljes valóságában magam előtt láttam az én egykori ideá-lomat.

Hosszu, kihívó színü utiköpeny, feltünően kivágott nyak, rengeteg méretü kalap, murcos, dühös arc, mely bátran nevezhető a modern festőművészet remekének, annyival is inkább, mivel a festékek bőséges használatától már igazán csak messziről szép, mint valami divatos festmény. Egyszóval nem valami végtelenül kellemes benyomásokat ébresztett bennem, még kevésbé akkor, midőn ezt a rokonszenvesnek alig mondható arckifejezést fölcserélte a tiszteletemre egy félvilági hölgy hódító mosolyával, bár engem nem ismert föl, már csak azért sem, mivel én az ablaknak háttal, tehát meglehetősen rossz világításban állottam. — Azzal behúzta az ajtót s eltávozott, még hallottam pár pillanattig a duruzsolását: „no, ugy-e megmondtam...“ pedig valószínű az, hogy nem mondott meg semmit.

Csak az történt, amit már többször volt alkalmam végig élvezni, hogy az elegáns pullmann-berendezést I. osztálynak nézték.

Aztán gyönyörködtem, mint szaladgálnak kocsitól-kocsihoz, elől a lány bámulatosan hosszunyelű napernyőjével, ridikülhöz hasonló divatos valamijével, nyomában a mama négy-öt rengeteg skatulyát cipelve.

De nem volt kedvem utánok kiáltani.

Svingor Jenő.

Diáktanyáról.

*Nagy-késő éj, — egy régi, ócska óra
Egyhangú, fáradt kattogással üt.
— Szomorú fiúk összehajolnak;
És én is ott velük.*

*És sápadt arcunk könyvolapokra bámúl,
Betűkbe mélyed megfáradt szemünk,
Ezer betűk a rabjaikká tesznek.
Mesélnek nekiünk.*

*Ezer betűk — és annyi példa, eszme
Lesz fegyverünk; majd gazdag örökiünk.
Vajj milyen lesz e fegyver majd kezünkben:
Győziünk, — elesünk?*

*Az élet hív, — az ellenségünk anyyi!
— Várnak. A harc közel, tán — holnap.
Féltünk. Tudom, nehéz lesz győzni majd.
— Szomorú fiúk összebb hajolnak.
Szigethy Ferenc.*

Az „Első akkordok“-ból.

Néhanapján . . .

*Úgy néhanapján, nem tudom miért,
Elfog valami névtelen bánat
És a lelkembe' fájó akkordok,
Zokogó hangok visszhangja támad.*

*Várok valami nagy változásra,
Jöttét érzem egy ismeretlennek! . . .
És várom, hogy majd mikor csendül meg
Vidámabb hangja újra szivemnek.*

*S úgy érzem végre, hogy megnyugodtam;
Eltűlt szivembe' minden, ami fájt . . .
Egyszer csak, hallga', suhanást hallok
És két rég' érzett kicsi kar fog át.*

*Megvigasztalni jött az én szentem;
De hű szelleme hiába járadt:
Emlékén újabb fájó akkordok,
Zokogó hangok visszhangja támad.*

Czipra.

László Sándor Új Március-áról.

A nagy Alma Máter verselő diákját, mikor a „Közlöny“ hasábjain megjelent, először kételkedéssel észrevették, később olvasták, figyelték, — és szerették is aztán.

Amikor elment, talán akkor is voltak olyanok, akik elővették az ittmaradt írásait s igaz írásaiból előttük állt az a sápadt arcú fiú, sötét ruhás theologus, akit közülök az élet jegyzett el magának.

— S azóta a nagyváros zajában verseket írt újra. — S mint aki érzi, hogy beszámolóval tartozik az Alma Máter fiainak, hogy mit formált az élet a verselő diákból, — elküldte a könyvét nekünk. És akik ittmaradtak és akik azóta jöttünk, amióta elment, olvassuk a László Sándor mindnyájunknak küldött írásait.

. . . Elöl az autogramma, bevallott célja, jelleme az összegyűjtött, következő verseinek. — Halk hangú ajánlása azoknak a verseknek, amelyekből kiárad a kevés dicsőséggel beérés, a kicsi vágyakkal meglegedés, a hozzátartozói megölelése, a legszemérmesebb lányok szeretése. S ezekből egy szép kiskörű világ alakul, de

amelynek minden alakja rokonszenves, minden eseménye köznapi, de érdeklődéssel meghallgató — amikor oly szépen ír az édes anyja imakönyvéről; — amikor tőle kér tanácsot és tanácsa szerint választ a nagy „Válaszúton“, mikor azt kell elvégezni, hogy ki legyen az asszony-társa majd; — mikor szerető hangú levélben írja meg az édesanyjának, hogy milyen boldog órákat hoz a papi hívatása; — amikor a nagyvárostól őt féltő lelkét megnyugtatja: egy szelid lelkű asszony, egy nagyon szerető fiú alakja elevenül meg.

Meleghanguak azok a versek, amelyekben a szülei házról, orgonavirágos kis udvarukról, az odahagyott falujáról emlékezik meg; amikor a hűgának, az öccsének ír szerető hangú levelet.

A kötet legnagyobb részét aztán szerelmes versek teszik. — Nagyon erkölcsösek, szemérmesek ezek a versek. Nagyon erkölcsös, szemérmes a László Sándor szeretése. Csak maga akarja tudni, hogy ismer, hogy szeret egy leányt. S olyan arcpirulásfélével mondja:

Aludjatok és csak álmodjatok,
Ti koronás fák, sírók, susogók,
Ne hallja azt meg senki, még ti sem,
Mikor ajkunkon elesattan a esők.
Zizegő lombok fedeztetek el,
Csillag se lássa álmodó egen,
Mikor kibontom hullámos hajút,
Aztán gyűrűkbe lágyan felszedem.

Az Énekek éneke, Legyen a szemed, Ne hánts, Éjszakák, Nászinduló című versek egy olyan nagyon fehér, tiszta, szent, imádott lányhoz vannak írva, akinek még a maga asszonyává léfelét is megsiratja:

Fehér nászunk
Éji titkán, sóhajtasunk
A hajunk míg bogozza,
Súgva, félve, sejtelmesen,
Fehérségek érintetlen fehér fodrait
Eltakarja, elborítja a setét,
Összedúlja az az éj . . .

. . . A „Köny“, a „Boldogság“, a „Téged kereslek“ versek írója, a filozofáló László Sándor a leggyengébb a kötetben. De ha leggyengébb, legalább jó úton induló. . .

. . . Azok az emberek, akiknek Petőfi, a lírikus Arany, Szabolcska van kinyitva az íróasztalukon, még sokat fogják olvasni a László Sándor verses kötetét. . .

Szigethy.

EGYLETI ÉLET.

Magyar Irodalmi Önképző Társulat.

Társulatunk ülésein bizonyosságát adta annak, hogy él és működik. Szép eredménynyel járt a novella és lyrai pályatétele. A nyertes novella: „Becsület útján“, mely lapunk legközelebbi számában közöltett; szerzője Keresztury Károly IV. hh. Különösen szépen sikerült a lyrai pályázat, amelyre 11 költemény érkezett. A pályadíjra az „Esteli órák“ című — lapunk múlt számában megjelent — költeményt tartotta leginkább méltónak a bíráló bizottság. Szerzője Fekete Gyula II. jh. Ezenkívül 4 költeményt dicséretre méltónak talált. Ezek: „Az én keservem“ György Kálmán III. hh.-től „Szeretném, hogyha az élet néhány hangulat lenne csak“ és „Kozmographia“ Szigethy Ferenc I. hh.-től és „Nem lesz több virágom“ Kiss Kálmán III. jh.-től. Az egyes ülések érdekes és tartalmas műsoráról a titkár mindig lelkiismeretesen gondoskodott. Az üléseken megdicsért költemények: „Már nem szeretem az éjszakákat“ Fekete Gyulától; ugyancsak tőle valók: Szeretet ünnepén, Memento és Finale, melyek közül a két elsőt a társulat emlékkönyvébe is beigtatta, a harmadikat megdicsérte. Megdicsértettek Szigethy Ferencnek „Mikor eleresztett az iskola, Lili dalokból és Diaktanyáról“ című költeményei; az utólsót szintén emlékkönyvbe vette a társulat. Lapunk mostani számában hozzuk. Szavالاتok közül Idrányi Béla és Virág Béla szavالاتai voltak dicséretre méltók. Önként felolvastak: Svingor Jenő IV. hittanhallgató, ki lapunk mostani számában megjelent „Viszontlátás“ című novelláját olvasta fel; Gaál István I. hh., ki Erdélyi Jánost ismertette, mint a népdalok gyűjtőjét és bírálóját; Szigethy Ferenc „Irói portraít a Nyugat felolvasó estélyéről“ címen olvasott fel. Említésre méltó még az, hogy a társulat elhatározta, hogy a husvét—pünkösti időközben irodalmi estéket fog tartani szép és tartalmas programmal.

A Hittanhallgatók Egylete 1911. febr.

11-én tartotta szokásos imaversenyét. A versenyre jelentkezett theológusok száma: 9 volt. A versenyzők imádkozása buzgó szívből fakadó, szívvel-lelket egyaránt gyönyörködtető volt. A bíráló bizottság a szokásos 2 díjat kevésnek találta — s mivel jogában áll a díjak szaporítása — fel-emelte azok számát 4-re. Az I. díjat (10 kor.) Janka Péter III. é. hh., a II-at (10 kor.) Molnár László IV. é. hh., a III-at (10 kor.) Doktor Dezső III. é. hh., a IV-et (5 kor.) Csorba Dezső IV. é. hh. nyerte. Ezenkívül megdicsérte a bizottság Bakó Béter III. é. hh.-t, a többi szereplőknek pedig köszönetét és elismerését fejezte ki.

Az „Erdélyi Önképző-Kör“-ben élénk tevékenység és mindenirányban munkásság mutatkozik, amely az alábbi adatokból is kitűnik. A Dr. Trenko György tanárelnök által kitűzött természettudományi pályakérdésre egy munka érkezett, melynek a díj egy részét (10 koronát) kiadta a bíráló bizottság. Szerzője Stunda István VII. o. t. A megmaradt 15 koronához még öt koronát adva, ismét kitűzte e pályakérdést a tanárelnök (A növények és állatok egymáshoz való viszonya a biológia megvilágításában), valamint 12 koronát ajánlott fel az év folyamán tartott legjobb természettudományi felolvasónak. — A történelmi pályakérdésre beérkezett két munka közül a díj egy része az egyik munkának kiadható volt, szerzője: Gérecz Ödön VII. oszt. tanuló.

Megdicsérte a kör a Bp. Szabó Sándor VII. o. t. „Szánatóriumi élet“ című felolvasását, Kiss Géza VII. o. t. „Virághullás“ című versét és Révész Menyhért VIII. o. t.-nak erre írott művészi kritikáját, valamint Szabó Béla VIII. o. t. szavallatát.

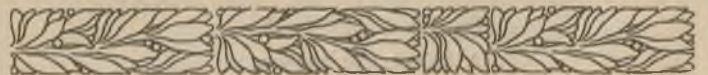
Önként felolvastak: Fodor Gábor VIII. o. t. (Átok), Dobos Sándor VIII. o. t. (Képsorozat egy rendkívüli fogékony szív történetéből), Stunda István VII. o. t. (A pessimista és optimista fiatalság), Kiss Géza VII. o. t. (Leányszivek), Nagy László VIII. o. t. (Halotthamvasztásról, Nehány szó a szabadkőmivességről és Ifjú szivek).

A Sárospataki Széchenyi Szövetség nagyon élénk s kulturális szempontból fölötté értékes *socialis* munkában tölti a téli hónapokat. Eddigi működésünkről a következőkben számolunk be: Február hó 12-én a városháza nagy tanácsstermében újból lyceális előadást rendeztünk, alábbi programmal: 1. Népdalegyveleg. Előadta a főiskolai énekkar. 2. A községi lakosságról és községi illetőségről. Felolvasás, tartotta dr. Osváth Gyula jogakadémiai tanár. 3. Részlet Petőfi „Salgó“-jából. Szavallta Nagy László főgimnáziumi VIII. oszt. tan. 4. Magyar dalok. Előadta a főiskolai énekkar. Azonban ezen — a helyben, vasárnaponként rendezni szokott — lycealis előadások tartásában még nem merül ki a Széchenyi Szövetség munkaprogramja. Van, illetve volt a mi ténykedésünknek egy ennél is sokkal fontosabb ága, mely a vidékre is kiterjedt, t. i. a Magyar Gazdaszövetség segítségével és megbízásából megejtett *februári, téli kiszállások*. Ily nagyobb szabású vidéki előadást ötöt tartottunk február hóban és pedig február 5-én dr. Szabó Sándor jogakadémiai tannár Hajdubádházon; Bihar-

püspökiben Svingor Jenő IV. hh., Pelében (Szilágymegye) Kiss Kálmán III. jh., febr. 12-én Nagylétán Idrányi Béla III. jh. — Ezen kiszállások alkalmával a szövetzeti mozgalomról a nevezetesebb jóléti intézményekről és általános gazdasági kérdésekről óhajtottuk tájékoztatni a gazdaközönseget s egyik-másik helyen pozitív eredménye is ígérkezett munkálkodásunknak. — Természetesen mi, mint fióktelep a Magyar Gazdaszövetség védőszárnya alatt mozgunk. Egy vidéki előadót most is meglátogatott Czettler Jenő dr. a központból, úgy, hogy Szövetségünk működése, mint ebből is látszik, felülről jövő ellenőrzés alatt áll, de ez egyszersmind javára is szolgál egyletünknek. Kisebb vidéki előadást tartottak még Bóna Aladár és Horváth Zoltán II. jh. szintén eredményesen. A nép nevelésére irányuló socialis törekvés áldásos volta ma annyira átlengette a földművelésügyi magas miniszterium vezérembereit is, hogy alig létesül egy gazdasági társadalmi intézmény, mely állami támogatásban nem részesül. És ebben a tényben szeretjük látni a 48, sőt tovább menve, a 67 előtti magyar közfelfogás megdőlését, melynek romjaiból lassan-lassan kezd emelkedni a *gazdasági* s talán az *ipari haladás* régen várt épülete.

—ss.

A „Főgimn. Gyorsíró Kör“ népszerű és iskolai irással írt pályázatára beérkezett munkák közül a népszerű fokon az első díjat (5 koronát) Benkő Béla VII. o. t., a másodikat Henter Miklós, VII. o. t., a harmadikat Kántor József VII. o. t. nyerte el. Az iskolai fokon az első és második díjat egyenlőre egészítve ki, Horváth Lajos VI. o. t. és Benkő Béla VII. o. t. nyerték el határozott és szép írásukkal.

HIREK.

Kérjük mindazokat, kik előfizetéseiket még nem küldték volna be, szíveskedjenek 15 napon belül elintéztetni, mert ellenkező esetben következő számunkat nem küldhetjük.

— **Eljegyzés.** Nagy Lajos, a jeles képzettségű, végzett theologus, lapunk munkatársa Utrechtben eljegyezte Maria de Gooyer kisasszonyt. Gratulálunk.

— **Mulatságok.** Az idei farsang legelső murija a hittanhallgatók hangversennyel egybekötött bálja volt január 28-án. Úgy a koncert, mint a bál fényesen sikerült s a tánc a késő reggeli órákban ért véget. A koncertet a főisk. énekkar szereplése nyitotta meg. Az előadott magyar dalok a szokott precizitással voltak előkészítve és begyakorolva; azután Nt. Radácsi György th. tanár úr olvasott fel a régi diákéletből, különösebben pedig a régi táncokról. Kedves, közvetlen előadása teljesen lebilincselte a díszes közönséget. Majd Radácsi Mariska kedves alakja jelent meg a podiumra s utólérhetetlen kedveséggel két melodramát adott elő, nagy tetszésnyilvánítás között. Erre Rác Jenőné úrnő és ifj. Novák Lajos duettje következett (részlet a „Kunok“ c. operából), melyet szünni nem akaró tapsvihár jutalmazott. Újra után Gombos Ferenc II. hh. Kozma Andor: „Krisztus a gyárban“ c. hatalmas darabját adta elő, elismerésre méltóan. A koncertet Rác Jenőné cigányzenével és zongorával kísért soloi zárták be, amikor is a publikum a legnagyobb mérvű elragadtatásának adott kifejezést. A zongorakíséretet Árokháty Béla adta, művészettel. Fogadják a szereplők ezúton is az Egylet hálás köszönetét. Felülfizettek: dr. Rác Lajos 20 kor., Déry István 10 kor., Bálint Dezső, Marton János 8—8 kor., Radácsi György, Nagy Béla 6—6 kor., Mezey István, dr. Finkey Ferenc 5—5 kor., dr. Buza László, Brzorád Rezső 4—4 kor., Rutkay Elemér, Feldmesser Pinkász, dr. Horovicz Gyula, Gecse Géza, Vitányi Miklós, Szinyey Gerzson, Buza János 3—3 koronát, Galgóczy Barna, F. E., Harsányi István, Zitás István 2—2 kor., Nagy Gáborné 1 kor., P. Nagy Pál 20 fill. Jegyöket megváltották: Báró Vay Elemér 25 kor., Rohoska József 20 kor., dr. Kun Zoltán, Novák Lajos 10—10 kor., dr. Kondor Miksa 5 kor., özv. Vitkay Bertalanné, Juhász Erzsike, Kollár István, Kaucsák Dániel 2—2 kor. Az átszámolásnál a pénztárban 6 kor. felesleg találtatott; kérjük azért az esetleg be nem jegyzett felülfizetők szíves elnézését. A bál összes bevétele 661 kor. 20 fill., összes kiadás 494 kor. 73 fill., így a tiszta jövedelem 166 kor. 47 fill. — Febr. 4-én a képezdei ifjúság rendezett hangversennyel egybekötött, jól sikerült mulatságot. A rendezés körül az érdem Kovács Dezső zene-tanára. — Febr. 11-én a Polgári Kör batus-murit rendezett a Kör termeiben, melyen a pataki közönség legelőkelőbbjei jelentek meg. Pár leány s fiatal asszony voltak a táncosnők. — Február 21-én a Jogászegylet rendezett kabaréval kapcsolatos, pompásan sikerült bált. A kabaré szereplői: Hodinka Pancsi, Hodossy Ilonka, ifj.

Novák Lajos, Dongó Gyárfás Gyula, Idrányi Béla, Bálint Zoltán, ifj. Radácsi György voltak, kik páratlan kellemes estét szereztek a hallgatóság-nak. A conferencier szerepet Idrányi Béla látta el, derekasan.

— **Előfizetéseiket beküldték.** Bartha Ilonka (Sajóvamos) 4 kor., Baksy István (Szikszó) 4 kor., Dr. Vasváry Jenő (Columbus) —, Székely Sándor ref. lelkész (Columbus) 10 kor., Somogyi József (Domb-rád) 4 kor., Dr. Sutka István ügyvéd (Nagy Kapos) 4 kor., Tomory Dezső ref. lelkész (Szabolcs) 4 kor., Dr. Katona László ügyvéd (Rozsnyó) 4 kor., Dr. Tüdős István esperes (Miskolc) 4 kor., Papp István ref. lelkész (Pályin) 4 kor., Tóth István ref. lelkész (Eger) 4 kor., Andó Sámuel jegyző (Gáva) 4 kor., Szinyei Béla (Miskolc) 2 kor., Danyi József ref. lelkész (Erdőbénye) 8 kor., Fürjész Tamás ref. lelkész (Tiszakarád) 4 kor., Klein Mihály (Sárospatak) 2 kor., Kolos Sárika (Berzöte) 4 kor., Papp Zoltán (Sárospatak) 4 kor., Lévay Béla (Nagykároly) 4 kor., Dr. Rác Lajos (Sárospatak) 4 kor., Dr. Illyefalvy Vitéz Géza (Sárospatak) 4 kor., Tanítóképezde (Sárospatak) 4 kor., Kórész Ferenc (Vizakna) 2 kor., Takács Mihály (Igrici) 4 kor.

Szerkesztői üzenetek.

Olvasóinknak. Legközelebbi számunk „Krakkói emlékek“ című cikkébe szerző távolléte folytán számos értelem és stílusrontó sajtóhiba esuzzott be. Szíves elnézést kérünk,

Hubay M., Czinyéry B. Berlin. Amire kértelek benneteket, el ne felejtsetek! Sürgősen kell. Miska, irhatnál már hosszú levelemre Údv.

Nagy L. Utrecht. Neked is szól az előbbi. Legyetek boldogok. Köszöntelek.

Gy. J. Debrecen. Sz., amint hírlik, így nyilatkozott újabban „Ha tudnám biztosan, hogy a bor a legkisebb mértékben is ártalmas a szervezetre, elvonnám az úrvacsorától“. Az ilyesmikre én már úgy teszek, mintha nem is hallanám; különösen azóta, mióta értesültem, hogy magok a pestiek is oda nyilatkoztak, hogy több kárt tesznek nekik, mint hasznót. A hosszú út nagyon megviselt. Ha lesz időm, levelet írok. Szervusz!

NÉVJEGYEK

izléses kivitelben, modern metszésű irott és nyomtatott betűkkel jutányos árakon készülnek

DANI ÉS FISCHER

főiskolai nyomdabérlőknél Sárospatakon.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb kelmékből a legújabb :: divat szerinti :: öltönyöket, téli kabátokat stb
 Kitűnő szabás!
 Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán-üzletében kaphatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom metszésű poharak, tükrök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
 MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és partfogásába városunknak e tekintetben :: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinek nélkülözhetetlen ! !

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör leírásában tárgyalja az összes tudnivalókat. — Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg, a II. és III. kötet rövid időközökben. Megrendelhető haví 2 koronás részletre Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Alapítási év 1810.

Alapítási év 1910.

Haltenberger Béla

kassai ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógára ruhákat, kabátokat legszebben tisztít és fest. **Gallérok, kézelők** tükörfénnnyel hófehérre tisztítatnak.

Képviselőt Sárospatakon Klein Mihály cégnél.

Finom, divatos és kifogástalan szabású :: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak, Kossuth-utca.

Olcso árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 Diákoknak kedvező fizetési feltételek!

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár **Lászlófi Henrik** Sátorajauhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a legegységesebb kivitelben készíttetnek. :: :: Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapra való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvetésére kellő mintákkal ellátva átutazni. :: ::

Olcso árak. :: Kifogástalan szabás.
 :: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal.	Főszerkesztő: Trócsányi Dezső	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán	Felölős szerkesztő: Keresztury Károly	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda
Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők.				

Hős Március.

Fényes Márciusnak büszke, hősi napja
Mi tüzzel égnek betűi nagy nevednek,
Hogy' égsz, hogy' lángolsz, mint világítasz!
Vakolni kell a rád néző szemeknek . . .
Mi vagy, mi voltál, álom vagy való?
Vizsgálunk, ámde káprázik szemünk.
Óh büszke fény, magasztos égi tűz, még
A mult ködén is átragyogsz nekünk.

Ki vagy, hős Március? Az ifju erő,
A mindig újra jövő örök tavasz,
Az isten, aki meghal és feltámad,
Kit enyészet tele be nem havaz . . .
Ki jő és nyomában új élet virúl,
De egy helyen örökre meg nem áll,
Megy és ahol akar, csodás tavaszt teremt
S utána éled minden. Jő a nyár.

A nyár, az aratás áldott ideje
Mikor a nép szabad kék ég alatt
Hullámozó mezőn, termő rónaságon
Éles kaszával dús rendet arat . . .
Óh nyár! tavaszt követő égi Dél,
Jöttél-e magyar Március nyomán?
Felszállt-e magasra a büszke Turul?
Élt-e boldog nép Árpád szép honán?

Oh nem, nem . . . Vihar jött, rettenetes,
Nem égi vihar, de pokolbeli,
Alig hogy ránk viradtál nagy naptámadás
Felkéltek honunk összes elleni,
Gonoszság, ármány, tör, rosszakarat
És minden irigy szörnye az éjnek
Felkéltek rút, dühös seregeikkel
Véget vetni a szép magyar vetésnek.

Kossuth szava zendül „Fegyverre magyarok!”
És zúg rémesen a „Talpra magyar!”
Hogy nem leszünk rabok, soha, de soha
Vesszen, pusztúljon, ki rosszat akar.
Harsog a nóta, „Kossuth azt üzenté”
Fegyvert ragad minden, fel kardot, kaszát . . .
Indul a honvéd . . ., már összecsapnak,
„Magyarok istene rontsd a labanc hadát!”

Tavasz elmúlt és minden elveszett
Elhullt a rózsa, ősz lett — szomorú
Tavasz virágiból, zsenge kalászból
Halott hősöknek készült koszorú.
Hulló leveleken bús hirt hord a szél
Vesztőhelyeken csúf halál arat.
A megtört magyar megadással hallgat,
Úgy látszik sirja lesz Világos, Arad . . .

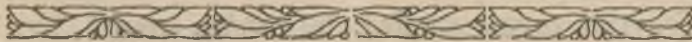
De nem, a nemzet újra talpra állt,
Nem ölhették meg, él még a magyar!
Nehéz küzdelmek tüzeiben megedzve
Most bizva bizik, küzdve küzd s akar.
Remél, akar egy új magyar tavaszt
S utána tüzes, lángoló nyarat.
Feszül a honfi kar, ragyognak a szemek,
Ellenség ellen ég nemes harag.

Hős Március! Ragyogj fel újra ránk
Szükség van újra itt nagy virradásra;
Gyávanak, ellenségnek legyen pusztítója
Pirosló lángod szent világossága!
A tétlen honfit, az árulót, a hitványt
A jók karjával a pokolba üzzed,
Avúlt romoknak korhadt roncsaiból,
Rakj, úgy mint egykor, tisztító tüzet!

*Negyvennyolc égi, forradalmi lángja
Máglyára vitt már sok ócska lomot,
Azóta mennyi minden össze korhadt,
Pusztúljanak a dülöngő romok!
Március, ifjúi tűz, lelkesedés
Gyűjts, égecs! Óh töltsd be a szíveket
Erővel, vágygyal, szent határozással,
Hogy teremtsenek új, nagy nemzetet.*

*Magyar ifjúság, érted-e, tudod-e,
Hogy a nemzet reménysége vagy?
Érzi-e szíved, megsúgja-e lelked:
Kötelességed óh mi szent, mi nagy?
Készülsz-e rá? Fel, rajta lelkesen!
És ha majd új „Talpra magyar“-t hallasz,
Márciusi tüzzel rohanj a családba,
Ha szépen éltél, úgy szépen is halhatsz!*

Trócsányi Dezső.

Augusztus délután.

A derült égen arasznyi felhő sem látszott, csak az augusztusvégi nap sütött ragyogón, vakítóan. A levelek már sárgulni kezdtek s a szélcsendes levegőben lomhán ereszkedett az ökörnnyál. Magasan-magasan egy sas szállongott, kerengett. . .

A kis Berky Piroskával beszélgettünk a folyóparti szilvásban. Ő egy öreg körtefa tövében állt s a kezében egy csomó nyárutói vadvirágot tartott. Koszorúnak szánta őket s valami spárgát kért tőlem. Nem volt nálam.

Körülnézett figyelve s arra lejjebb, a folyópartra mutatott:

— Nézze csak, ott a parton, a sűrűben, talán lenne valami alkalmas kúszó növény. Próbálja meg, legyen olyan jó!

Öt perc múlva már jöttem is visszafelé sugárzó arccal diadalmasan. A vállamon egész indakötelet cipeltem. Megköszönte.

Akkor már a magas fűben túlt, a virágok a kötényében heverték. Úgy szedte elő azokat egyenként s a balkezeiben rendezgette. Piros virág, tarka virág, szürke kalász s megint piros virág.

A lábaihoz heveredtem s elgyönyörködtem benne. Kis kék kalapja fehér szalaggal volt lekötve az állán s amint hol jobbra, hol balra fordult, egészen elfedte az arcát. Egy ideig csak dohogtam magamba, végre is megszólaltam:

— Piroska, vegye le azt a csunya, nagy kalapot!

Alig láthatóan elpirult, a kalapot szó nélkül levette a fejéről s letette maga mellé a fűbe.

Azt hiszem, szebb leányarcot sohasem fogok látni!

Csillogó feketehaja kétfelé volt választva, úgy kislányosan. A kalap egy kicsit megborzolva itt is, ott is: annál kedvesebb volt így. Vékony szemöldök alatt a legkékebb szem! Fekete haj és égsötét szem: ilyenre az Isten csak különös jókedvében gondolhat.

S én szerelmes voltam ebbe a leányba fiatal szívem minden hevületével. Szerettem a csendes nyugodt mozdulatait, szerelmes voltam az ártatlan-tiszta lelkébe. Szerettem úgy, mintha a testvérem lett volna. S ezt nem tudta senki, ő maga a legkevésbé s talán nem is fogja megtudni soha.

Berky Piroska mamája meghalt jórég, nem is ismerte. Az apja, kicsit magános, komoly ember, alig járt valahova. Elpuskázgatott a határban, körülnézett a gazdaságban s félnapokon át elüldögélt a verendán, csendesen szopákolva. Minden büszkesége Piroska volt, aki most, mire évek múlva hazakerült a nevelőintézetből, féligmeddig a nagy lányok közé számított.

A falunkban alig volt más úri család s az öregnek eleinte nem kis fejtörést okozott, hogy mit csináljon most a lányával? Az ilyen fiatal teremtéseknek éppen ebben a korban van legnagyobb szükségük a mamára.

De azért csak megvoltak. Piroska megszokta a falusi életet is. Délelőttönként elsürgött-forgott a konyhában a gazdasszonnyal, az öreg Borkával, ebéd után pedig lassan-lassan rendes látogató lettem én. Nagyvakációra mentem haza s mint olyan maturus-jelölt, nagy politikus voltam. Rendszerint az öregnél kezdtem: ő maga szerette a csendes politizálást. — Na ecsém, mit szól a balkáni kérdéshez? — vetette fel a szót. S megindult lassan a diskurzus, olyan vitákba fajulva néha, hogy az öreg az asztalt verte öklével. A különbség csak az volt kettőnk közt, hogy én a balkáni kérdés lényegével sem voltam tisztában, de azért érveltem rendületlenül. S az egészben az volt a legérdekesebb, hogy voltaképpen mindig egy véleményen voltunk.

Hetek múlva úgy megszokott az öreg, hogy ha néha véletlenül elmaradtam, átüzent értem. Piroska pedig lassankint nélkülözhetetlen lett rám nézve. Elbeszélgettünk az irodalomról (ez kedves témája volt), vagy a zongorához ült, megtanítottam egy-egy új nótára (a szép nótákat nagyon szerette). S megesett néha hogy — úgy gyerekmódra — búvársdit játszottunk a szérüskertben s ilyenkor kész volt tapsolni örömeben, ha egy negyedóráig hiába kerestem. Az öregot olykor elkísértük a határba s míg ő egy kis kerülőt tett a puskával, mi ketten ott maradtunk a folyóparton. Felidőztelen emlékeim maradnak ezek örökre!

Piroska már csaknem készen volt a bokrétával. Alig szóltunk egy szót egymáshoz. Valami édes-szomorú hangulat fogott el. Amint ott feküdtem előtte a

füben, szememmel majd elnyeltem azt a lányt. Égszín-kék ruhája alatt lassan, szabályosan pihegett a keble, kis orrcimpái meg-megremegtek. Azt hittem, boldogságomban sírva fakadok.

Végre felnézett:

— Beszéljen már valamit!

— Nem tudok Piroska.

Ezen aztán elnevette magát széles, elnyújtott kacagással. Pedig életemben ilyen őszintén talán sohasem szóltam.

Megint egy hosszú szünet.

— Piroska, melyik évszakot szereti maga legjobban?

— Mindegyik kedves előttem.

— Én szeretem az ilyen késő augusztusi délutánokat, mint ez a maí. Az égen egy felhő sincs, a ragyogó napsugár végigcsókolja még egyszer a sárgulóba hajló leveleket, de az ereje már megtört, bágyadt... Templomi csend van körülöttem, csak néha hallik át a faluból egy elnyújtott kakasszó... S a levegőben lassan ereszkedik az ökörnyal...

— Én is, — felelt alig hallhatón s áttekintett a Bodrog tulsó oldalára, a lankás, kövecses partra, hol a fűzek szomorúan állnak.

A bokréta kész volt. Néhány felesleges virág ott hevert még a köténykéjében, azokat a kalapja köré tüzdelte. Mikor az utolsó ra került a sor, megremegett a keze, rámnézett bátortalanul, mintha valami nagy vakmerőségre készülne, hirtelen a kalapomhoz nyult s odatűzte a szalaghoz. Még most is őrzöm azt a virágot.

A szilvás végén, a fűzfák mögött két lövés halatszött.

Egyszerre felugrott, ruhájáról leverte a bokréta maradványait s megragadta a kezemet.

— Apa lőtt. Nézzük meg, mit lőtt! Jöjjön!

— Messze lehet az Piroska, addig elfáradna. — Aztán úgyis megtudjuk.

— Persze. — s elengedte a kezemet.

De azért elindultunk a lövés irányába.

Ő gázolt előre a térdig érő füben. Magasakat lépett s szép, fiatal alakja minden lépés után megringgott, meghajlott. Valami ismeretlen, mélabús nótát dúdolgatott magában...

A szilvás tulsó végén egyszerre sűrű bozót zárta el előttünk az utat. Megállt, rámnézett tanácstalanul.

— Ezek szederbokrok — szóltam gépiesen.

— Szederbokrok? — s fürkészni kezdett kíváncsian. Nini — kiáltott fel hirtelen, nézze csak, milyen gyönyörű szedrek vannak itt! — s a sűrűbe mutatott.

S csakugyan szép kövér terméssel volt tele a bozót.

— Tudja mit? Szedjünk sokat, igen sokat — s a két karjával mutatta a levegőben. Apa is szereti ebédhez a málnát, ez talán még jobb.

Két karommal utat csináltam neki a sűrűbe vigyázva, hogy egy tüske se érhesse. Én magam kissé távolabb kerestem alkalmas helyet.

S ekkor egy furcsa gondolat botlott az eszembe; vajjon elfogadna-e tőlem ez a lány egy csokor szederet? Kissé merésznek és bolondosnak tünt fel, de azért törni kezdtem a bozótot lázasan, türelmetlenül.

Próbára teszem!

Ha elfogadja, akkor nem is tudom én, Istenem, mit csinálok! Pedig el kell fogadnia. Eddig úgy is bamba, gyáva fráter voltam. De ha nem!... No, ezen a ponton megakadtam. Ha nem, ... akkor közel a Bodrog... Mégis!

Kicsit küzködtem magamban. Ez a fogás nem szép tőlem, egy ilyen angyali teremtéssel szemben. Az eljárásom alattomos lesz. Mindegy! Ha nem veszi el, azt sem vehetem tőle rossz néven.

S pár perc alatt egy gyönyörű csokor állt a kezemben, egy egész fej, csupa kínálkozó, kövér szederből. Alul szépen megkötöttem.

— Gyurka! Gyurka! — hangzott a Piroska hangja. Észnélkül rohantam hozzá.

Ott állt egészen beékelve a bozótba. Kis kék szoknyája megakadt egy szemtelen galyba, a kalapja leesett s a keze meg volt sebezve. Nem bírt mozdulni.

— Szabadítson ki! — s még nevetett hozzá.

Szerettem volna abban a pillanatban szoborrá változni, hogy egy lépést se tehessen soha, hogy örökké ott álljon előttem úgy tehetetlenül, segítségért híva, vergődve, mosolyogva... De nem volt szívem hozzá!

Úgy szedtem le róla egyenkint a tolakodó tüskéket. A szoknyájáról, a vállairól, a hajáról...

— Lássá, — szólt, mig rendezgette magát, — alig szedtem valamit. Óh, azok a csúf tüskék! s szép kis száját elfintorította.

Lassan lenyultam a fübe s felvettem a magam csomóját. Amint rámnézett okos szemével meglepetve, nem bírt megmozdulni a nyelvem. Pedig milyen szépen kigondoltam előre. Reszkető bizsergés futott rajtam végig, mig ki bírtam nyögni ezt az egy szót!

— Piroska!

S ő lángvörös arccal, kedves, öntudatlan mosollyal nyult utána:

— Köszönöm.

*

A minap, egy este, csendesen bandukoltam hazafelé a Rákóczi-úton. Sötét felhők húzódtak el a magas házak felett... Az utcán villamosok csengtek, nehéz szekerek dübörögtek.

Egyszer csak nevemen szólít valaki. Visszanézek s mintha az öreg Berkyt látnám a hátam megett. Az unokaöccse is vele volt.

— Hogy van édes ecsém, hogy van? — s a válamra ütött.

Csakugyan ő volt, de nem a régi Berky. Össze-

esett, megtört. Az arca száradt volt, mint a mumiaké, a bajusza lelógott.

Megértettem, hogy ezek orvoshoz jöttek.

. . . S a multak ködében egyszerre feltűnt előttem a kis Piroska alakja s alig bírtam visszafojtani könnyeimet.

Megigérttem neki, hogy másnap felkeresem a szállításán s rohantam, szabadultam tőle. A torkom úgy fojtogatta valami. . .

— Isten áldja meg Tamás bácsi!

Nem tudtam megérteni, mi lelte az öreget két év alatt. Azóta persze semmit sem hallottam róla. Két év alatt pedig sok minden megváltozhatik.

A fényes kávéházak ablakain vidám nóták verődnek ki az utcaszögletre. Csak úgy botorkálok előre. . . Nem tudok, nem bírok szabadulni egy kínzó, kétségbeejtő gondolatától:

. . . Ha egyszer csak az öreg meghal, Istenem, nem tudom én, mi lesz akkor a kis Berky Piroskával!

(Budapest.)

Komáromi János.

Szent Március.*

Itt vagy hát újra szent Március napja!

Hatvankétszer suhantál felettünk

Az emlékezet tiszta égi szárnyán,

S jöttödön mi föl-föl lelkesedtünk.

Hozsánna néked! Glóriás nagy napunk!

— Így köszönt ma Árpád büszke népe,

Melyet hajdanta kishitű pogányhad

Csúf kezekkel gyaláza, megtépe.

. . . Vértelt a szívünk; de el még se bukánk,

Ezer kigyó hiába élt rajtunk;

Megedzve talán a próba tűzében,

Századokon át épek maradtunk!

— Hosszú csüggedésre szép tavasz nyitott

S diadal-szózat harsant egy napon,

Egy tavasz-napon, Március Idusán

Elhal a bús kinteli fájdalom.

Te jöttél akkor Szent Március napja!

S mint üstököst, megcsodált a világ,

S szomorú kis völgyéből a magyar

Szent diadallal bérctetőre hág!

Hozsánna néked szabad eszmék napja!

Óh jöjj s hintsd reánk újra balzsamod,

Hadd lelkesítsenek tette bennünket

A rég' porladó, hősi alakok!

Vagy tetterőre tán nicsen ma szükség?

Pusztúljon és vesszen már a magyar?

A nagy kérdés im' fölvetődött újra,

Föl hát aki viruló hont akar!

— Elhagynád a földet, melyen születted?

Megvetnéd azt, ki fölnevelt téged?

— A hősök erre tettekkel feleltek

És szerzének örök dicsőséget!

Csak nem fásúlt el Árpád nemzete még?

Kossuth szelleme itt lebeg talán?

Vagy meghalt már a magyar s nem csügg szíve,

Lelke többé a megtiport hazán?!

— Nem! Tud lelkesülni s tenni már e nép,

Mert ki annyi vész-, viharban állott,

Megtanulta hű kezekkel védni

Drága kincsét: a szent szabadságot!

De jöjj azért te szabadság csillaga!

S égi fénnel vond be a szíveket,

Hadd láthassunk meg izzó világánál

Örök ifjak! ma újra titeket!

Népjog csatáját lelkesen vívtátok

És tevétek szabaddá a bús hont,

Melyért egy nemzet diadal-mámora

Homlokotokra dicskoszorút font!

S álom e mámor? A szent eszmék lángja

Szíveinkből rég' kilobbant talán?

Rút vétek ottan felejtni a harcot,

Hol a népnek lánc csörgött a nyakán!

. . . Új Márciusnak forradalmi kürtje

Zúg ma a légben s milliók karja

Feszül ki újra — vad vész-csapást rejtve —

Az érc-erős, kipróbált magyarra!

De szentül fogadjuk: szeretjük e hont!

És ha rút idő járna felettünk,

Ha ezer veszély zúdúlna is reánk,

Mint ti akkor, mi is együtt leszünk!

„Szabadság, Egyenlőség, Testvériség!“

E három szó kincseket ér, örök . . .

Mi föl nem adjuk, míg lesz e hazában

Magyar lélek s egy véráztatta rög!

. . . Áruló Judás mindig volt közöttünk;

S lesz is tán, de mi fogjunk össze mind,

S szentakarattal, összetelt erővel

Megvédjük ez édes hazát megint!

Hiába forrong népek áradata,

Vészharangok hiába szólanak:

Örök maradása lesz itt e népnek,

Szentelt hazája hősi magyarnak!!

* A Sárospataki Ifjúsági Egylet díját nyerte.

A profétizmusról s annak néhány képviselőjéről.

Ha egy nemzet büszkeséggel tekinthet végig a maga irodalmán, őscinek szellemi termékein, úgy a zsidó az, amelyről ezt — minden nagyítás nélkül — elmondhatjuk. Nem is kell messzemennünk a bizonyítékért. Ott van a „könyvek könyve“, közelebbről, annak ótestamentumi része.

Szép és gazdag ez az irodalom, telve költészettel, mely lelkesít, eszményiséggel, mely meg-aranyozza a rideg valót. Büszke is lehet rá az a maroknyi nép, melynek viszontagságos életét, jó és rossz napjait, vágyait, reményeit, aggodalmait, törekvéseit, eszményeit mutatja fel.

Ha olvassuk, mintha hozzáuk is szólana. Ha belemélyedünk, mintha az isteni gondviselés vezető kezének nyomait látnók; úgy tetszik, mintha előttünk lebegne ama sok ezer esztendő képe, amelyekről beszél; mintha látnók ama nemes lelkek küzdelmét a tudatlanság, a vadság, az erkölcstelenség, a természetimádás ellen, hogy a tiszta erkölcsiséget és az egy isten szellemi hitét győzelemre juttassák.

Előttünk állanak amaz istentől ihletett férfiak, kik nem törődve a nagyok, a megtámadottak gúnykacájával, bosszújával s nem ijesztve meg sem üldözéssel, sem börtönnel: halálmegvetéssel hirdetik, hogy Izrael ereje csak istenében és önmagában van!

Olyanok voltak ezek a férfiak, kiken az Úr lelke nyugodott, kiből az Isten lelke szólotta az igazságot és a vallást; kik a jelenben élve, jövőbe látnak, kik nem azért beszéltek a múltat, hogy megismertessék annak jó és gyenge oldalait, hanem hogy alakjait példányképpül állítsák kortársaik elé, hogy megszegyenítve buzdítsák a múlttal, amelyet nem úgy rajzolnak, amilyen volt valósággal, hanem úgy, amint ők szerették volna, hogy legyen: vagyis saját magasabb, ideális felfogásuk világánál.

Egy fő célra törekedtek mindnyájan; Sámuel-től Malakiásig, tehát kerek számmal 700 éven át, mintha egymástól örökölték volna e jelszót: megtartani Izraelnek a Jehovával kötött szövetségét. — Jehova vallásának e tipikus alakjai: a próféta hősök a királyság megalapításától fogva, Izrael történetének minden nevezetes forduló pontjánál szerepelnek. Ott találjuk őket az ország kettészakadásánál, az assyrok felől fenyegető viharok közepette, a templom romjain, a száműzött Izrael vigasztalásánál, a második templom építésénél: mindenütt, mint a Jehova igazságos

ítéletének, szeretetének és megbocsátó kegyelmének szószólói.

Dorgálták a népet, ha megszegte a törvényt, és bálványozásra adta magát; ellenben világraszóló hatalmassággal kecsegtették, ha megtér s elhagyja az idegen kultuszt. „Hatalmassá teszi Jehova Izráelt minden népek felett“ — kiáltja Jóél. Minden csapást és szerencsétlenséget, mely Izráelt érte, úgy fogták fel, mint Jehova ostorát, amelyet engedetlenségükért bocsátott rájuk. Ily értelemben fogták fel a fogságot is, amelyet egy jobb jövőről: az ország újjáébredéséről táplált reményükkel enyhítettek. A próféták — a nemzetnek eme legkiválóbb tagjai — tehát mindig a theokrácia jeleneért éltek és aggódtak annak a jövőjeért.

Már ez a tény is kétségtelenül elég arra, hogy felkeltse érdeklődésünket és azon férfiak felé fordítsa, akik — minden egyéni vagy rendi érdek nélkül — egész életüket a vallásnak és a vallás eszményi céljainak megvalósítására szentelik, akik ezernyi veszély és megkísértés között s keserű csalódások után is szünni nem akaró lelkesedéssel és szeretettel szolgálják a jót s a minden jók adóját; rendíthetetlen bizalommal vannak eltelve a jog és az igazság győzelme iránt. De még sem ez az, ami lelkünket oly ellenállhatatlan erővel vonzza feléjük, hanem az a vágy, hogy szellemük közelébe férközve ellessük, miként születik meg bennük az Isten ígéjének és akaratának ismerete s „miként jelenti meg Jehova, az Úr, az ő titkát szolgáinak, a prófétáknak“ (Ámos 37.)

A profétizmusnak hosszú története van s ha azon végigtekintünk, — annak minden változásai és fordulatai között — látunk egy vonást, mely a profétizmus képviselőinek különböző egyénisége s a viszonyok eltérő volta dacára is mindig változatlan: azon törekvést, mely a Jehovizmusnak minden idegen elemtől való megtisztítására irányul. De igen nagy a távolság attól az időtől, midőn Saul és apjának szolgája a prófétától egy ezüst siklus negyed részeért a Kis elveszett szamarai után tudakozódik (I. Sám. 9₈); azon időig, amelyben a próféták, — mint a hűnbánat és megtérés hirdetői — a Jehova közelségével vigasztalták a megtörött és béke után sóvárgó lelkeket; azon időig, amelyből így kiáltott fel Malakiás a Jehova nevében: „Térjetez hozzám és én is hozzátok térek.“ (Malakiás 3₇.)

Kovács Bertalan.

(Folytatás következik.)

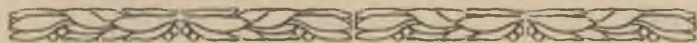
Finale.

*En már megyek! Valaki hív magához.
Bár az anyacsók éget még nagyon . . .
Még szöhetnék sok édes gyermekálmot,
De sorsom — érzem — innen tovavon.*

*En már megyek! Te hívsz, te koldus Élet.
Érzem ajakad fagyasztó lehet.
Verjen véresre bár korbácsütésed,
En mégis megyek s mégis **csak** feléd!*

*En már megyek! — De mégse! — Percre várjon!
Hadd fogjam még meg görcsösen kezéd,
Elröppenő, búcsúzó ifjuságom.*

*Szegény fiát jó anyám áldja még meg;
Hülljön szememből lassú permeteg . . .
. . . Aztán megyek . . . Gyerünk, te koldus Élet! . . .
Fekete Gyula.*

Hangulatok.

I.

— Mikor vágyam nem hagy nyugodni
S szeretném, ha enyém voln' a világ
S térdet hajtva bámúlna minden;
Hódolna büszke ember-miriád.
S nagy lenni vágyom. Nagyoknál nagyobb:
— A koldusnál is koldusabb vagyok!

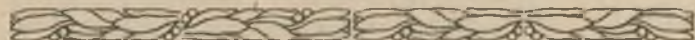
— S mikor sorsomon megnyugodva
Szívből fakadt nóta kél ajkamon
S dalba kacagom minden örömem
S bánatomat bán dalba sirhatom:
— Önvilágom kis mécse felragyog
S minden királynál gazdagabb vagyok.

II.

— Valami fájt. — Valaki bántott . . .
— Szerettem, ti fekete írások
Látjátok hogy izzik a kályha:
Odatemetlek! Vétlek a lángra
Fekete sorok: Szívem sok álma . . .
— De jöjjetek még! Még csak egyszer
Nézzetek rám éjsötét szemetekkel!
Búcsúzó szemem hadd öleljen át;
Hadd simogasson s nevéssen rátok
— Ti halálra szánt, fekete írások!
. . . No jöjjetek! — Miért simúltok össze?
Féltek talán elbúcsúzni örökre?
Tinektek is fáj? — Nekem, jajj, hogyne fájjon?
— Sok bolondos, fekete írásom?!
— De mégis! Jertek! — A földön úgy szokatlan

Ha el nem válunk; — bár szívünk összedobban.
— No jöjjetek! — Kis első dalocskám
Mért nem kacagsz ma? — Rajta szaporán!
Jajj Istenem, olyan bán a szegényke:
Már oly rongyos ruhája gyöngye széle . . .
No ne sírj! — még nem vagy egészen árva
Kisimítlak! — Igy ni! — Szépen menj a halálra!
No kacagj! Nevéss! Csengjen a hangod!
Igy! — így szeretlek! — És Te légy — halott?
— Hadd bántsanak! Ha mindenki rám támad,
Legkedvesebbem — nem adlak a halálnak!
Inkább a többit! — No, jöjjetek dalocskák!
— Az anyámhoz szól. Sírj rajta órahosszát . . .
Ezt temessem el? Ezt adjam oda?
Nem, jó anyácskám! Nem adom soha!
. . . Első szerelmem! Érted sír ez a másik,
Érted zokog, érted zokog halálig!
Halálig? — Örökké! Nem halsz meg Te sem!
Téged sem adlak; maradj itt velem!
És ti mind-mind, kik búslakodva néztek
Fekete írások, betűvetések:
Reátok hajlok, lágyan átölelve
Nézzétek a könny hogy csillog szemembe!
Maradjatok! Ne hagyjon engem egy se!
— Első dalocskám, nevéss! csak kacagj!
Édes kacajod, minden bút elűz . . .
. . . Lásd, — kályhámban is kialudt a tűz . . .

Fekete Gyula.

Livingstone¹ diadalutja.

Irta: A. Pierson.

Livingstone Dávidnak Afrikában végzett munkája oly annyira egy missziói kutató és missziói hadvezér munkája volt, hogy munkamezeje sokkal kiterjedtebb, mintsem minden egyes eredményeinek utánnajárhatnánk. Oly széles területen, mint ő, sűrűbb vetést senki sem volna képes végezni. Azonban fűződik az ő halálához egy oly csodálatos történet, mely világosan beszél az ő személye befolyásáról és amelyhez hasonlót az emberiség történetének könyvében még sohasem jegyeztek fel. Minden idők emberei bátran kelhetnek versenyre, hogy valami ehhez hasonlót mutassanak fel.

Halála előtt való estén Livingstone hívő szolgája, Susi után kiáltott s miután az haldokló urának kívánságait gyengédséggel teljesítette, I. így szólt: „Jól van s most elmehetsz!” És Susi nagy vonakodva magára hagyta urát. A következő nap

¹ Afrika első misszionáriusa.

reggelén. május 1. napján, Susi és Chuma, más négy hívő kíséreléssel óvatosan léptek be az ilalai sáskunyhóba. A gyertya még égett, de a nagyobb világosság kialudt. Nagy mesterük, amint beléptek térdelve, előrehajolt testtel, fejét kezeibe temelve párnájára volt dölve. Tiszteletteljes hallgatással álltak félre, hogy az imádság szent csendjét meg ne zavarják. De ő nem mozdult. Csak a gyanús mozdulatlanúság meredt eléjük. Ekkor egy a fekete férfiak közül, Mátyás csendesen közelebb lépett s gyengéden helyezte L. arcára kezét. Eleget tudott. A halál hidegsége volt már az úr azon. Afrikának hatalmas atyja, fekete gyermekei számára halott volt és ők — árvák.

A legokosabb és legleleményesebb angol is tanácstalanul állott volna meg azzal a kérdéssel szemben, hogy mit kell most tennie. Hát e jámbor feketék? Körül voltak véve babonás, részvéttel vadaktól, akiknek borzalom tárgya volt az eltemetetlen holttest. A halott hazája 6000 angol mérföld távolságban és csak a partig 1500 mérföld a távolság. Nehéz felelősség feküdt e sötét földrész egyszerű fiaiban, melynek elviselésére csak kevesen, a legokosabbak és legbátrabbak lehettek alkalmasak. Az világos volt előttük, hogy ezt a holttestet az értékes naplók, számszámokkal és személyes ingóságaival Zanzibárba kell juttatni. De előbb a rothadástól kell a testet biztosítani. Azonban a behalzsamozáshoz hiányzott náluk úgy az ügyesség, mint a szükséges segédeszköz. De ha ez nekik sikerült — úgy legyen bár, vagy ne legyen semmi szállító eszköz, sem ut, sem jármű, sem állat — mindegy, akkor emberi lények vállain, de el kell vinni a holttestet Zanzibárba. És mivel ők ezzel idegent nem bízhatnak meg, nekik, maguknak kell megtenni az utat és magukra vállalni e szent köteleességet. És az erdők egyszerű gyermekei megmutatták, hogy egyszerűen alkalmasakká nőttek a nehézségek leküzdésére. Elhatározták egymás közt, hogy a holttestet a tengerparthoz viszik és nem adják ki előbb kezükből, míg azt földieinek ki nem szolgáltatathatják. De ennek úgy a holttest, mint maguk a vivők biztonsága érdekében, titokban kellett történnie. Szívesen is titokban tartották volna ők mesterük halálát, de a tény nem engedte magát elrejtetni. És csodálatos, a nép beleegyezett, hogy a nagy misszionárius szolgálja egy faluszélén fekvő kunyhóban előkészítsék az elsorvadott testet utolsó útjára.

És most figyeljük meg ezen fekete embereket, mint balzsamozzák be, anélkül, hogy valaha végeztek volna hasonló munkát, annak a

férfinak holttestét, aki nekik Megváltójuk volt. Óvatosan nyitják fel a mellét, kivetik a beléket, kiveszik a szívét s ezt megőrzik az ő szeretett Afrikája számára, költői és megható érzékkel a helyes iránt. Annak a szívnek, mely 33 éven át az ő boldogságukért dobogott, ott, Afrika kebelében kellett nyugodnia. Egy közölök egyszerű temetési textust olvasott, aztán elásták a szívét egy eperfa alá Ilalában s ez a fa, melybe egy rövid feliratot metszettek, lett az emlékköve. Azután előkészítették a testet a hosszú utra. Bensejét megtöltötték sóval, a szájába pálinkát öntöttek és 14 napon át a napra fektették ki, hogy kiszáradjon és mumiává változzék. Azután a testet egy kivájt fakéregre tették, fölé egy vitorlavászon takarót vontak és az egész készletet erősen egy karóra kötötték. Így kellett azt vállán vinni két embernek.

Azonban a vállalkozás ezzel még csak megkezdődött. A legnehezebb része feladatuknak még előttük volt. A tengerig igen messzi út volt és utjuk oly vidéken vezetett át, ahol csaknem minden 5-ik mérföld újabb törzseket hozott eléjük és ezzel újabb nehézségeket is. Annál nagyobb szeretettel hordozták vállaikon kedves terhüket Susi és Chuma s feltekintve segítségért L. Istenéhez, megkezdték a legemlékezetre méltóbb temetési menetet azok között, amiket a történelem csak ismer. Azt az ösvényt követték, melyet mesterük lábnyomaival jelölt meg, mikor a Bangveoló tóig nyomult előre. Elhaladva a Limbe tó mellett, átsiettek Unganyembén. Ahol kitudták, hogy holttestet visznek, nehezen sikerült nemcsak lakást, sőt élelmet is szerezniök. Kasekerában csak azon feltétel alatt tudtak valamit beszerezni, ha terhüket, melyet vittek, elásák. Szeretettük ekkor új, nehéz próba elé került. De ők újramegmutatták, hogy a nehézségek elhordására nagykoruakká lettek. Előállítottak egy hasonló csomagot, amely emberitest helyett csak egy fadarabot rejtett és azt látszólagos ünnepegyességgel vitték biztos távolságba s szerte szórták és azután teher nélkül visszatértek. Eközben a többiek a holttestet újonnan csomagolták és úgy rakták össze, hogy az egész egy gyapottekercsnek nézett ki. Így sikerült nekik ismét beszerezni, amire szükségük volt és terhükkel tovább vonulni.

A kilenc hónapos utazás teljes történetét nem irták meg és nem is fogják megírni soha, mert a hézagos adatokat nem egészíthetjük ki. De itt vár egy anyag, egy jövő Homérra vagy Miltonra, aki azt a világ legnemesebb eposzai egyikévé alkossa.

Ime ezen fekete férfiak, akiket a tudomá-

nyos filozofia egy fokkal helyez magasabbra csak a gorilla fölé, 40 hosszú héten át éjjel és nappal kiállják a veszélyek minden nemét! Mint csinálnak most kerülő utat, hogy biztosabban átjussanak bizonyos vidékeken. Mint folyamodnak cselhez menedékül, hogy drága terhüket tovább vigyék. Mily sokszor vannak kényszerítve harcolni az ellenség ellen, hogy szent missiójukat teljesítsék. Kövessük őket, amint folyókat gázolnak át, járatlan pusztákszelnek át, melyekben vadállatok, szívtelen vademberek fenyegető támadásaival dacolnak és kiteszik magukat az álnok hideglelésnek, sőt kicsiny csapatukból többet el is temetnek. És mégis türelemmel, kitartással vonulnak tova, anélkül hogy remegnének és kitanának, míg végre a szeretet és hála befejeztetik velük nehéz munkájukat és 1874. március 12-én az angol konzul lábai elé helyezhették azt, ami — eltemetett szívéen kívül — Skócia nagy hőseiből még e földön maradt.

S midőn alig több, mint egy hónap múlva ápr. 15. L. koporsója Angliába érkezett, kiki érezte, hogy ily drága hamvakat nem kisebb hely, mint Angolország legnagyobb temetőjének helye illeti meg. Az azonban sokak előtt valószínűtlennek és hihetetlennek látszott, hogy ezt a hőstettet valóban két vad afrikai vitte volna véghez. Nem is hitték el, hogy L. földi maradványaival állanak szemben, mindaddig, míg a holttest összetört karcsonjtájában fel nem ismerték azokat a csontokat, amiket 30 évvel azelőtt Mahatsában egy oroszán összemorzszolt. Azután következett a temetés: a westminsteri székesegyház sirboltjába helyezték a halottat oly impozáns megnyilatkozásával a részvétnek, milyen hosszú időn keresztül a legnagyobb hősöknek és fejedelmeknek is alig jutott ki. De abban az impozáns menetben, mely a Westminster hajóján áthaladt, egy oly igazi nemes ember sem akadt, mint az a fekete Susi, aki Blantyre hőseit, betegsége alatt oly hűséggel ápolta és szívét Afrika kebelébe ásta el. Mondják meg azok, akik kétséget támasztanak a pogányság szegény gyermekei között folyó keresztyén misszióval szemben, akik afölött gúnyolódnak, akik azt beszélgetik, hogy a sötét földrészek kétszeresen is elveszett millióiért nem érdemes életüket áldozni — mondják meg, nem érdemes-e minden áldozatra az, hogy oly embereket keressünk fel és mentünk meg, akik ily keresztyén hősieségre képesek!?

Ford. G. F.

A bankhivatalnok.

Kerekes Gusztáv arra született, hogy bankhivatalnok legyen. Bankigazgató volt a nagyapja, bankhivatalnok az apja; logika, protekció és minden más körülmény odairányult, hogy neki is bankhivatalnoknak kell lennie. Kerekes Gusztáv ezt már gyermekkorában érezte; az embereket is két osztályba sorozta: akik bankhivatalnokok és akik nem bankhivatalnokok. Ez utóbbiakat gyarló földi lényeknek tekintette, nem gondolván arra, hogy ők rakják be a pénzt a bankba s nélkülök hiábavaló volna bank avagy bankhivatalnok.

Kerekes Gusztáv velem járt iskolába s már az első osztályban érezte velünk, hogy ő nem olyan halandó, mint mi vagyunk. Még a tanárok sem imponáltak neki, mert ők nem voltak bankhivatalnokok. Megvetett minden tantárgyat, melyről tudta, hogy tisztviselői pályáján nem veheti hasznát. Ha nem tudott felelni latin nyelvből, vagy természetrajzból, mentségképen, dacos energiával mondta: „Kérem én bankhivatalnok leszek.“ És hangjában benne volt a kérdés: „Minek kell hát tudnom, hogy milyen esetben áll a „mensam“ és hogy kérődző állat-e a tehén. De azért ő tanult, mert jól tudta, hogy csak olyan ember lehet bankhivatalnok, aki érettségi vizsgálatot tett. Főképp kitűnt azokban a tárgyakban, melyekre majd szüksége lesz hivatalában. Ő tudott az osztályban legszebben írni és léniázni, valamint a német nyelvet is ő értette a legjobban.

Maga a jó Isten is kedvezett Kerekes Gusztávnak, korán megadta neki, amire tisztviselőnek, főleg bankhivatalnoknak szüksége van: a tekintélyes külsőt. Mire feljutottunk a hetedikbe, Kerekes Gusztávnak mellig erő, bozontos szőke szakála nőtt; a szeme pedig úgy elromlott, hogy hatalmas acélfoglalású pápaszemet kellett viselnie. Mindnyájan tisztelettel tekintettünk fel rá és személyének nyomatéka csak nőtt, mikor magas tetejű kalapot tett minden vasárnap, templomba-menetkor. Ő volt az osztály tekintélye, csekélylettük a nyolcadik osztályt, mert abba nem járt cilinderes ember.

Mikor felkerültünk az akadémiára, Kerekes Gusztávot kinevezték bankhivatalnoknak; mikor mi elnököt választottunk és végigördítőtük a kávéházakat, ő a hivatalban ült és írta a számokat; mire mi megtanultunk sakkozni, billiárdozni, őt már elcélgették; mikor mi először kezdtünk udvarolni, ő megházasodott; mikor mi másodszor buktunk meg, ő már igen tekintélyes városi polgár volt.

Feleségül vette Kovács Antal kocsimester leányát, Magdát, aki maga oly gömbölyű volt, mintha esztergán kerekítették volna ki minden tagját. Máskülönb 18 éves, szőke hajú, fekete szemű és igazi fővárosi leány.

Elöttem a fővárosi leányok s viselkedésök csupa rejtelem.

Egyszerű, külvárosi munkásházban születnek, egy kicsit járnak iskolába, elolvasnak egy pár franciából fordított haszontalan regényt s megvan a társadalmi műveltségük. Apjuk derék, de közönséges ember, anyjuk együgyű lélek, de jó háziasszony, testvérbátyjaik közönséges, szögletes mesterlegények, társaságuk a velük hasonló szomszédság, sátoros ünnepeken pedig egy napdíjas vagy egy vacsorára vágyó „auto“-koszton levő éhes diák.

Ezek a munkásházból kikerült lányok nincsenek megelégedve egyszerűségükkel, valami nagyobb, magasabb légkör után óhajtoznak s különösnek tünik fel előttük, hogy ők nem jelenhetnek meg az előkelő világ parfümös levegőjében s ha véletlenül, valami előkelő rokon révén, ilyen világba, ilyen környezetbe jutnak, akkor inkább naivnak, mint szögletesnek tünnek fel s egyszerű, tiszta ruhácskájukban úgy látszanak, mint valami faluról bekerült birtokosnak a leányai, kik először vannak ilyen társaságban.

Kovács Magda — bár egyszerű környezete s ő maga is örülhetett szerencséjének — nem vette ezt a sorstól valami nagy kitüntetésnek s úgy tünt fel neki, mintha a nászút parodiája lenne az, mikor a kevés számú násznép a külváros utcáin keresztül három rozszant bérkocsin dőcögött egyszerű házuk felé.

Kerekes Gusztáv családi otthonában is az a szürke bankhivatalnok volt, ki mindent kellő kimértséggel, szinte óraszámra csinál. Az ő életében nem volt semmi változatosság, egyhangú volt az, mint hivatala.

Egy kalandja volt egész életében — ha ugyan annak nevezhető, — érettségi után elment a Dunára csolnakázni, a csolnak felborult s őt kimentették a parton levő emberek. És ő ennek igen nagy fontosságot tulajdonított, ha valaki egy óra hosszat beszélgetett vele, biztosan elmondta neki.

Feleségének minden nap hallannia kellett s valósággal idegességbe tört ki, ha kezdte „aznap a Dunára mentem csolnakázni.“

Reggel 6 órakor kelt, mosdott, illetőleg a mosdó tálnál tüszkölt, harákkolt, szuszogott, öklöndözött egy félóráig, aztán lassan öltözködött; megnézte kézelőjét, nem kell-e megfordítani, aztán cipőjét, hogy ki fogja-e állani a negyedik

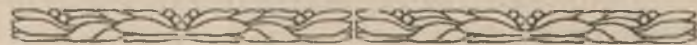
talpalást, mikor ezekkel készen volt, ment reggeli sétájára, illetőleg elment a rakodó partra, megtudni, hogy hányan fúltak bele a Dunába s így folyt ez egész nap.

Nem csoda tehát, ha Nehézi Elek journalista csinos alakja meghódította a fiatal asszonykát s míg Kerekes Gusztáv a hivatalban, addig Nehézi Elek a családi otthonban írta a szármokat.

Persze a városban legutólsó a férj volt, aki a dolgot megtudta. Először dühöngött, gyilkolni, párbajozni akart, de utóbb meggondolta, hogy az ő kezében még nem volt kard, a válóper meg sokba kerül, aztán megint a vendéglői koszt . . .

Elköltözött a főváros másik végére, hivatalán kívül nem ment sehova, feleségét szórakoztatta: „aznap a Dunára mentem csolnakázni . . .“

Gaál István.

A betűk halottja.

*Az arcom sápadt, vértelen lett,
Sötét szemem törtfényű, bágyadt.
Vagyok a magam bús halottja,
Akit siratni sohsem járnak: --*

*Sok könyvekhez hívott az élet,
Sok könyvek sápadt rabja lettem.
Tudós szavak, komor, nagy eszmék
Mindig csak hívták, várták lelke.*

*Pedig szerettem volna élni,
Szerettem volna már szeretni —
S könyves szobámba nem jutott el
Az élet-zajból semmi, semmi.*

*Könyv mellett értek percek, órák
Csendes szobában egymagamba
— — Az életet nem is láttam még,
Mikor egy rémes kéz majd egyszer
A könyvemet szépen behajtja.*

Szigelthy Ferenc.

Elfáradás.

*Szomorú, csöndes alkonyórák várnak,
Mikor lelkembe hullnak szép szelíden
Bágyadt tönussal szétterülő árnyak.*

*Mikor megátkozni senkit sem tudnék,
Mikor elég egy élettörténetnek
Néhány ölelés, — néhány kedves emlék.*

*Mikor úgy fáj félútról visszanezni
És megsiratni annyi álmódáson,
— Mikor kezem nem fogja senki, senki.*

*Mikor szeretve senki sem csókol meg
— S szomorú nótát hallok csak dalolni:
Szegény, szomorú fiúk énekelnek.*

*Mikor kisírt szemü lányokat látok
Sötét ruhába temetőre menni
— Mikor letépek őszi, sok virágot — —*

*Fáradt vagyok; —
A két karom kis félúton elfáradt.
Magam-sírató könnyem csendesen hull
— — Szomorú, csöndes alkonyórák várnak.*

Szigethy Ferenc.

Kis gyermek halálára.

Karácsony ünnepe közelgett. Az emberek pedig vártak, reméltek.

Talán olyanok is voltak, akik várásról és reményről már letettek. De ők vártak. Nagyon és nagyot. Ugy miként 1910 év előtte József és Mária.

Az ajándékozás angyalai pedig elindultak s a várakozók már hallották a karácsonyi léghen csengetésük és énekük édes visszhangját. Nagy és édes aggodalmakkal teli órák voltak ezek.

Végre is betértek hozzájuk az ajándékozók. Hozták a hófehér pólyába göngyölt kicsi gyermeket. Az pedig megcsókolta apját, anyját, meg a nagymamát s aztán tovaszállt az angyalokkal.

* * *

A kis otthon nagyon csendes. Most nem várnak, nem remélnék semmit. A szívük mélyesen keserű. Miért? Miért?

A beteg anyácska fehér párnáin csendesen sírdogál.

— Ne sírj, neked nem szabad sírni — kéri, inti őt a nagymama. Aztán elfordul. Neki szabad sírni . . .

Odakinn zúgnak a karácsonyi harangok. Megadással hallgatják.

* * *

A kicsi már hant alatt van.

A parányi sírhalom a hegyoldalról int, néz haza. A jéggé fagyott ibolyák és gyöngyvirágok nem illatoznak; nem rezdül az ezüst csörgöcske, pihennek a kis játékszerek

Csak a fagyos téli szél süvölt. Talán azt kérdi — miért, miért?

* * *

Este van, karácsony este.

Csendesen ülnek odabenn a beteg ágya mellett. Alig szólnak, mert a beszéd és zaj fárasztja, bántja őt.

Odahaza, a messze-messze kis városban most járnak a betlehemesek.

De árnyékaik mintha idenyúlnának, csengetésük, énekük mintha idehangzanék . . .

„Adjon az Isten sok karácsony ünnepeket,
Ne ilyen szomorút, örvendetesebbet.“

A szívükbe, a lelkiükbe megnyugvás költözik és remény. Mához egy évre ismét karácsony lesz. Uj karácsony . . .

T. D.

EGYLETI ÉLET.

— Az „Erdélyi Önképző Kör“ esztetikai pályázatára egy, az irodalomtörténetre két munka érkezett, melyek most vannak bíráló alatt. — Az utóbbi időben megdicsérte a kör Fodor Gábor VIII. o. t. „Téli álom“ című novelláját és Kiss Géza VII. o. t. „Szép volna, ha most meghalnék“ és „Tudom, hogy visszajössz“ című verseit. — Bp. Szabó Sándor VII. o. t. két alkalommal tartott szabad előadást a „Madárvédelemről.“ Önként felolvastak: Szombaty László VIII. o. t. (A Föld Humoreszk.) Riszdorfer József VIII. o. t. (Rousseau, mint a francia forradalom előharcosa) és Miklán Gyula VIII. (Néhány szó a diák mozgalomról.)

— A „Főgimn. Gyorsíró Kör“ három tagját fényes kitüntetés érte, ugyanis az „Országos Gyorsíró Egyesület“ népszerű pályázatán Horváth Lajos VI. o. t. az első díjat, Benkő Béla VII. o. t. a hatodik díjat, Jalsoviczky Géza VIII. o. t. pedig oklevelet nyert. Az első díj ez alkalommal már másodizben jött Patakra.

HIREK.

— Felhívás! A Sárospataki Ifjusági Egylet, mely köztudomásulag óriási áldozatok árán tartja fenn e lapot, elhatározta, hogy azokkal szemben, kik még ez ideig sem fizettek elő, a lap küldését beszünteti. Kérjük azért m. t. olvasóinkat, sziveskedjenek előfizetéseiket — ha talán hátrálékban vannak — rövidesen megküldeni, hogy ne legyen szükséges a fenti határozathoz alkalmazkodnunk.

— Előfizetési felhívás. A husvétii könyvpiacon: „Csöndes sikátorok során“ címmel verses könyvet adunk ki. Két csöndes poétalélek dalait tartalmazza a verseskönyv, mely finom meritett papíron, csinos és izléses kiállításban március hó végére, Debrecen sz. kir. város könyvnyomdájában jelenik meg. Ára 2 korona. Gyűjtőknek minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldányt adunk. A gyűjtőíveket és az előfizetési díjakat március 20-ára kérjük beküldeni

Nagy Ferenc ref. s. lelkész címére, Hegyközpályi-ba: u. p. Nagyvárad.

1911. február hó.

Györek József, *Nagy Ferenc.*

Kedves munkatársunk, volt felelős szerkesztőnk s *Nagy Ferenc* nyomás alatt lévő kötetét a legmelegebben ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

— **A Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség** az Ur kegyelméből már második téli konferenciáját tartotta Budapesten, 1911. febr. 2—5-ig a Lónyai-utcai ref. főgimnázium disztermében. Mozgalmunk már ismerős az ország legkülönbözőbb részein levő főiskolákon (Budapest, Debrecen, Sárospatak, Pápa, Eperjes, Sopron, Losonc, Karcag) és sok helyen nem egyszerűen csak ismerős, hanem mély gyökeret is vert a lelkekben, úgy hogy hálaadással láthatjuk itt-ott gyümölcsseit is. És látva a kicsiny kezdetet (2 ember), a közkedveletlenség dacára is gyors fejlődést, izmosodást — kívül úgy, mint belől — erős a bizonyosságunk, hogy minél hamarabb lényegesen át fogja alakítani a magyar diákságot. Nem vízió ez, hanem imádságainkon keresztül leszűrődött erős hit, meg nem szégyenülhető bizonyosság. És mondhatja e valaki, hogy nincs szükség erre az átalakulásra? Senki! Aki bent él az ifjuság testében, a diákvilágban, ha csak egy pillanatig is őszinte a saját és diáktársai lelkével szemben, lehetetlen nem látnia, hogy Jézus Krisztus nem realitás a diákság életében, lehetetlen munkába nem állania és rá nem mutatnia — elsősorban életével! — Jézusra, mint igazi életforrásra. Jézus Krisztus volt a konferencia centruma, minden kérdés és probléma az ő személye körül csoportosult. Körülbelül 100 diák gyűlt össze az Ő megismerésére. „Kinek mondotok engemet“ ez volt az első nagy kérdés, melyet Jézus mindenikünk lelkéhez intézett. Kinek *ismersz* te — minden egyes ember — engemet? Feleletül idézem az előadó (Victor János) szavait: „Ha lelkünk előtt kétségtelen, hogy a bűn valami megváltásra szoruló betegség, e megismerést követő pillanatban el fog hangzani ajkunkról: „Te vagy Krisztus, az élő Istennek Fia!“ Továbbmenve Krisztust, mint diadalmas fővezért állította szemünk elé. „A győzelmes élet utja“ c. előadás-sorozat. (Forgács Gyula, Wallrabenstein Jakab, Pongrácz József). Önmagunk és környezetünk felett csak in hoc signo lehet győzni. A ker. diákmozgalom jelentőségéről B. Papp István, dr. Antal Géza, Endrödi Jenő és Benkő István szölettek. Végül a „Keresztényiség problémái“ c. sorozat követ-

kezett. Felölelte a tudományos, társadalmi és missziói kérdéseket. (Raffay Sándor, Sebestyén Jenő, dr. lic. Kovács Lajos, Takaró Géza). Különösen a missziói feladatok ragadták meg lelkünket a maguk hatalmas arányaival és halogatást nem tűrő sürgősségével. Japán és Kína — különösen ez utóbbi — mintegy futólépésben sietnek elérni a kultur államok arcvonaltát, csak az a kérdés, hogy mi, mai generacio, oly gyorsan sietünk-e odavinni nekik az evangéliumot, mint amily gyorsan rohan az idő teljessége — rájuk nézve a túlérlettség felé. Afrikában pedig csak néhány katonával küzd Krisztus Mohamed ellen. Bizony e kötelességeinkben még csak imádságainkkal és csekély pénzsegélyünkkel tudunk és tudunk résztvenni. (Kb. 50 koronát adtunk össze a kínai önkéntes diákok részére)*. Szeretet vendégségeinken — igazán azok voltak — dr. Szabó Aladár, Victor János stb. beszéltek az élő, személyes, az érdekes Krisztusról, az Ő nyílt, bevallott, becsületos követéséről. Vagy-vagy! Sokan a keskeny utat választottuk. Sokat vártunk e konferenciától, de hálaadással kell megismernünk, hogy feljebb kaptunk, mint kértük. Új szívet, erős lelket, erős hitet, nagy felelősségérzetet. Az Úr minden nap jobban-jobban éreztette, hogy velünk van az Ő áldott Lelke által. Nap-nap után közelebb jött hozzánk az Ő Fiában, a Jézus Krisztusban, akinek foglyai lettünk, aki nekünk Urunk és Megváltónk. *D. L.*

— **A Főiskolai Jogászegylet** által febr. hó 25-én rendezett tancmulatság alkalmával felülfizettek, illetve jegyeiket megváltották: Dr. Kun Zoltán 30, Rácz Jenő főjegyző 2, Dr. Csiky Kálmán 20, Dr. Szabó Sándor 10, Dr. Illyefalvi V. Géza 20, Dr. Rácz Lajos 20, Buza János 4, Dr. Osváth Gyula 20, Dr. Finkey Ferenc 30, Prinz Dávid 2, Hodossy Béla 9, Ellend József 4, Radácsi György 4, X. Y. Z. (Sárospatak) 10, Dr. Horovitz Gyula 4, Dr. Buza László 20, Végh László 4, Dr. Weinberger Dezső 2, Mezei István 5, Dr. Trócsányi József 20, Brzordád Rezső 5, Dr. Meczner Béla 15, Dókus Gyula 10, Dókus Ernő 25, Léway Béla (Nagykároly) 2, Dr. Eiserth István 5, Neubauer Miksa 5, N. N. (Sajuhely) 5, Neumann Péter 6, Nagy Gáborné 2, Riszdorfer József 10 K. Az összes bevétel 847 K, kiadás 523 64 K, tiszta jövedelem 323 36 K, mely felerészben az egylet, fele részben a „Rákóczi segélyalap“ alapja javára fordittatik. Fogadják a nemesszívű adakozók ezuton is az egylet hálás köszönetét. —*ib.*

— **Előfizetéseiket beküldötték**: Dr. Nagy Péter (Miskolc) 8 kor., Böszörményi Sándor (Homonna) 4 kor., Dr. Seress István (Putnok) 4 korona.

* Ennek dacára is a legnagyobb anyagi nehézségekkel küzdünk, úgy hogy rá vagyunk szorulva minden fillérre — még az ellenségekre is. Mozgalmunknak lapja is van, előfizetési ár 2 korona. Pártoló tagdíj 10 korona. Központi iroda Budapest, IX. kerület Üllői utca 1. szám.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb kelmékből a legújabb

:: divat szerinti ::

öltönyöket, téli kabátokat stb

□ Kitűnő szabás! □

Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán-üzletében kaphatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom

metészésű poharak, tükrök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és pártfogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinék nélkülözhetetlen! !

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör leírásában tárgyalja az összes tudnivalókat. — Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg, a II. és III. kötet rövid időközökben. Megrendelhető havi 2 koronás részletre

Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Alapítási év 1810.

Alapítási év 1910.

Haltenberger Béla

kassai ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógyára ruhákat, kabátokat legszebben tisztít és fest. Gallérok, kézelők tükörfénnyel hófehérre tisztítatnak.

Képviselőt Sárospatakon Klein Mihály cégnel.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcso árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 Diákoknak kedvező fizetési feltételek!

Zemplénumegye legrégibb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár
Lászlófi Henrik
Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a legegységesebb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvétele. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olcso árak. :: Kifogástalan szabás.
:: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Trócsányi Dezső	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán	Felelős szerkesztő: Keresztury Károly	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendőik				

Jézus a Krisztus.

„A lélek mindeneket megvizsgál, még az Istenség mélységeit is.”

Olyan igazság ez, melyet megcáfolni senkinek sem állhat hatalmában; csak az a kérdés, hogy mi módon történik ez s milyen eredményre jutunk vele?

Ha nézzük, figyeljük a természet életét, általában azt a körforgást, amit világ folyásának szokás nevezni; ha elmélyedünk a benne nyilvánuló örök törvényeken, a nagypéntekeken, húsvétokon: véges tudásunk nem emelkedhet velünk abba a magasztos világba, amit mi a hit, a vallás világának nevezünk. Ez a mély vizsgálódás egyesekben megnyugvást, másokban kételyt teremt. Kételyt teremt azoknál, akik a gögős, gyarló emberi ész járma alatt nyögnek, megnyugvást azoknál, akik a mindenségben nyilvánuló nagy körforgásban egy természetfeletti hatalom bölcs kormányzását látják, akit Istennek neveznek, akinek lényege szerintünk: a szeretet; aki az ő végtelen szeretetét az emberek iránt tökéletesen kijelentette az ő fiában, a Krisztusban.

Ez a végtelen szeretet sehol sem nyilatkozik oly megkapóan, mint épen a keresztfán. Jézus, aki egész életével egy tökéletes erkölcsi élet példáját mutatja fel, bizonyosságot tévén arról, hogy csak egy boldog élet van: Istennel, Istenben élni, — a maga örök fenségében is legfenségesebb a keresztfán.

Jézus, mint életének minden nyilvánulásában, úgy halálában is az Atya akaratát látja. Maga mondja: „Avagy nem kell-e kiinnom a kelyhet, amelyet az Atya adott nekem?” — Nem önmegadással dobja magát amaz ellenállhatatlan akarat karjaiba, hanem boldogító, szabad

önelhatározással. A Jézus halála, bármennyire küzdelemteljes is, mégis vonzó, szép és győzedelmes halál; a testet öltött Szeretet a legkínosabb pillanatokban is ellenségeiért könyörög, „akik nem tudják, mit cselekszenek”; a legkínosabb pillanataiban is van ideje, hogy segítsen a vele megfeszített gonosztevőn, mikor így vigasztalja: „Ma velem leszesz a paradicsomban.” S ez a vigasztaló reménység mily gazdaggá teszi e szerencsétlent nyomorúságában?! Majd végigszenvedve a legnehezebb haláltusát, Atyjának ajánlja lelkét, példát adván arra, „hogy akik az Istent szeretik, azoknak mindenek egyaránt javukra szolgálnak.”

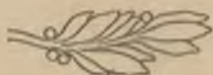
Az Isten szeretetének bizonyossága az, ami megváltó a Jézus halálában! Az istenfiúság tudata arra indít, hogy mi is úgy éljünk, mint Jézus. Istennel és Istenben.

Én hiszem, hogy a megfeszített Jézus a Krisztus!

Télre tavasz, pusztulásra megújulás következik az Isten bölcs rendelése szerint. A halálra föltámadás! Hogy hogyan, mi módon — nem tudjuk . . . hiába kutatjuk. Az Isten útai nem a mi útaink!

A bibliai elbeszélések ellenmondásokkal teljes, de kegyes, meleg, szimbolumokkal teljes előadása nem biztos iránytű. Távol legyen! Nem az a fő a Krisztus feltámadásában, hogy materialiter történt-e, vagy mely létmódban, (hisz' a természettudományok örök igazságait, törvényeit nem dobhatjuk el), hanem az, hogy a Krisztus munkás elve-e az Istennek ma is; az, hogy hisszük-e, hogy a Krisztus ma is élő realitás?

Keresztury Károly.

Temet az éjszaka.

Vig, pajkos, nótás csintalan fiuk, mi —
Ott állottunk az utca szegletén meg . . .
— Előttiink, tán hogy az éjt tovaűzze,
Bágyadt fényvel egy pislá lámpa égett.
És kacagásunk átrepül az éjjen . . .
— Egy-két visszhang visszafelelt reájok . . .
— Azután csönd lett, — nagy csöndes némaság . . .
. . . A nótánk elhalt, kacagásunk elállott . . .

Kip . . . kop . . . egyszerre léptek zaja hallott.
Nehéz, lassu léptek hangja közelgett . . .
. . . Fekete emberek jöttek szótlamul . . .
Halottvivők bús koporsót cipeltek . . .

Fejét lehajtva négy sötét alak jött
S vonult terhével előttiink elébbre . . .
Kip . . . kop . . . zajuk elüllt . . . lassan belchalt
A sejtelmes, a boszorkányos éjbe . . .

. . . És mi vig, nótás, csintalan fiuk, mi
— Mig meglobbant a lámpa pislá lángja :
Egymás kezét erősen megszorítva
Vártunk, — vártunk a hajnalpirkadásra . . .

A kapuba én is kiállok.

— Ej, félre bú! Ej, vissza, hátra!
Fütyülök én a bús világra!
— Van idő még a könyre, jajjra!
— Búsúljon, kinek kedve tartja!

Nekem a sok a vizből árt meg
S én ma a borra szomjazám meg!
— Ej, félre bú! Ej, félre bánal!
— Nézem fenekét a pohárnak!

Nekem is lesz tán ki szeressen,
Aki csókoljon, átöleljen?
— Sok szürke gond, fátyol ma rátok!
A kapuba én is kiállok!

Szomorú volt a nótám eddig . . .
— Bolond aki mindig könnyezik! —
Vigra fordítom most a végét
S felgyűröm — a kalapom szélét . . .

Fekete Gyula.

A prófétizmusról s annak néhány képviselőjéről.

(Folytatás.)

A prófétizmus története — szinte magától — két részre oszlik. Az elsőnek alakjait, csak a rájuk vonatkozó, mások által feljegyzett elbeszélésekből ismerjük, a másik Ámossal kezdődik s jeles képviselőinek számos autentikus irata maradt reánk.

Első képviselőit még csak „néző“, vagy „látnok“ névvel jelölték s csak később jött használatba a „próféta“ elnevezés. De, hogy a látnok

és a próféta név mindég egy jelentésűek voltak, azt a Sámuel I. k. 9, igazolja, hol azt mondja az író: „Akiket most prófétáknak hívnak, azokat régen látnokoknak nevezték.“

E látnokok, vagy nézők nagy előszeretettel tartózkodtak egyes kiválóbb kultuszhelyeken, mint p. o. Dánban, Béthelben, Silóban. Köztük találjuk Sámuel is.

Saul királylyá kenetésének történetében, ahol először találkozunk velük, majd Dávid menekülésének elbeszélésében azt olvassuk róluk, hogy együtt laknak, hogy hangos zenével csoportosan körüljárnak, hárfával, dobbal, fuvolával és citherával. Buzgóságuk nagy hatással volt Izrael későbbi vallásos fejlődésére. Megóvta azt a kanaáni vallások örvényében való nyomtalan elveszéstől; visszatartotta azon kicsapongásoktól, amelyek a Baál és Asera cultuszszal együtt jártak.

Gád, Náthán, silóbeli Akhija, Illés és Elizeus egyenlően buzgólkodnak az idegen istenek ellen; egyformán kérlelhetetlenek a Jehova parancsa teljesítésének követelésében; rettenthetetlenek a föld hatalmasaival: Dáviddal és Akhábbal szemben annak hirdetésében, hogy Izrael Istenének ítélete szent, igazságos és nem személyválogató.

Ez az Isten az igazság és jog istene, aki nem az érzékiségnek való meghódolást követeli, mint Baál, Asera és Molok, hanem az erkölcsi parancsok teljesítését sürgeti; fölötte áll minden más isteneknek; ő nem csupán a legfőbb Isten, hanem az egyedüli, akinek hatalma egyformán kiterjed Izraelre, Damaskusra, Gáza, Asdód, Sidon, Tyrus, Moáb, Edom, Ammon fiaira, s egyformán ítéli meg őket.

E próféták lelkében született meg az az erkölcsi monotheismus, amelyet a VIII-ik század prófétai irataiban: Hóseáznál, Mikeáznál, Ézsaiáznál, de még korábban s megkapó erővel és világossággal Ámosnál találunk.

A VIII-ik század elejével kezdődik a prófétizmus történetének második fele, mely a prófétai irodalom korát öleli fel. Itt a tekoabeli Ámós volt az első, aki a maga szózatait I. Jeroboám uralkodásának vége felé foglalta írásba.

Az eszköz, amelylyel ez újabb próféták céljaikat megvalósítani igyekeztek, egészen más, sokkal *szellemibb volt, mint a régebbieké.* Vallásos küzdelmük az állami életben is nagy szerepet játszott s a dynasztiák gyakori változása nem egyszer ő tőlük indult ki. Innen érthető, hogy a hatalom birtokosai Jehova minden egyes prófétájában zendülőt gyanítottak, s hogy Amaziás, s bétheli királyi szentély papja Ámóst összeesküvéssel vádolja II. Jeroboámnál. (Ámós 7,10.)

Az újabb próféták is ostromozzák az uralkodók és udvaroncok bűneit, mint Náthán, Illés és Elizeus, de már nincs mögöttük a nép; sőt majdnem egészen magukra hagyatva állanak, s még azoknak nagy része is, akik magukat prófétáknak nevezik, a néppel tart. Fegyverük egyedül az élő szó, a meggyőzés; majd szózataiknak írásba foglalása, melyek szélesebb körökben terjedve nemzedékről-nemzedékre hatásosabbakká lettek.

A cél, amely felé törekedtek, s azon eszközök, amelyeket e törekvésükben használtak, hozták magukkal, hogy a formát illetőleg, amelyben gondolataikat kifejezik, lehetőleg alkalmazkodtak kortársaik képzeletéhez.

A Jehovizmus tisztult erkölcsi felfogásának terjesztése, s az ennek megfelelő erkölcsi élet létesítése azonban egyszerre nem volt lehetséges; s így a próféták eszményük megvalósításával a jövőre voltak utalva. De a jövőben sem az érdeklőket, ami történni fog, hanem aminek történnie kell: Jehova igazságosságának megnyilatkozása az egész földön s e megnyilatkozott igazságnak elterjedése minden népek között. E főcél mellett a jövőendő csak másodrendű, csak eszköz, fenyegetés vagy ígéret volt, amelynek tartalma mindig attól függ, milyen képzetel bír a próféta Jehova lényéről, s miként ítéli meg népe erkölcsi állapotát.

Az emberi törekvések oly gyakori sikertelenségét azonban nekik is keserűen kellett tapasztalniuk; céljukat, hogy a tiszta Jehovizmus egész Izraelnek sajátjává legyen, közvetlenül el nem érték. Midőn Juda politikailag megsemmisült, a próféták hívei már csak egy csekély kis pártot kepeztek, melynek tagjai alig mertek nyíltan színt vallani, s alig voltak képesek Jeremiás életét megmenteni.

De mégis akadtak, kik előállottak, mert szólniuk kellett. Mint Ámós mondja: „ordít a rengeteg erdő oroszlánja, szólott a Jehova s ki ne prófétálna?”!

Hangjuk nem a régi ugyan, nem a fogság előtti többé, hanem a templom romjain keseregő utódé. Fájdalmasan hangzott ledőlő falakon át: építsétek fel a Jehova templomát!

. . . A nagy út íradalmaitól elcsigázva, a templom romjain keseregve találjuk Jehova népet 538-ban. Ez évben tértek ugyanis haza Babelből nagy várakozások között. Szívük telve volt a próféták reményeivel. De mennyire meghiusultak ezek a szép remények. Az elpusztult hazában nehéz volt a perzsa járom s a sok rom fájdalmasan emlékezteté a régi dicsőségre.

Romokban a templom, veszve a szabadság,

s kihalóban annak *szelleme*: a prófétaság is. Akadt ugyan még prófétája, de haj! mily más-képenzengett a szózat ajkaikon! Hajdan a lelkesedés lángoló szavakat csalt ajkaikra, most a szolgaság kenyerén elerőtlenült a szózat s a csüggedés szárnyát szegé a gondolatnak. Beszédeik csak halvány visszhangjai a múltnak s nem egy új tavasz hirdetői.

A megtört nemzetet két próféta hívta fel a lespedésből a munkára: Haggeus és Zakariás. 522-ben léptek fel mindaketten. Tizenöt éve múlt, hogy Juda hazatért és a templom még mindig romban hevert. Föl! megépíteni istennek házát, hagzott a szózat ajkaikról s a templom 5 év alatt föl is épült.

Azán ők is elhalgattak. Nem csendült fel szavuk többé a nagy hallgatásból. Nem volt-e rá szükség, vagy nem akadt már többé a Jehova akaratának méltó szószólója: ezt kutatni szerény dolgozatom keretén kívül esik.

De velük foglalkozva, lelki táplálékot nyertem tőlük s megfürdött a lelkem magasztos gondolataik gyöngycseppjeiben. Csodáltam őket, mint a szellemi haladásnak, a vallás igazságaért való harcnak a hőseit; s eljutottam arra a gondolatra, hogy egyedül a próféták voltak azok, akik Izraelt a legnevezetesebb nemzetek sorába emelték, akik korán eljutottak egy olyan tiszta fogalomhoz, *amelyet más népek bölcsei nem találtak meg*. Így tekintve a prófétizmust, le kell borúlnunk azon szellem hatalma előtt, amely abban jelentkezik.

De mint a szellemi élet minden jelensége, úgy a prófétizmus is, miután virágkorát leélte, lassú hanyatlással csendesen kihalt.

De nem mindenek múlnak el egyformán! Vannak jelenségek, amelyek hosszabb vagy rövidebb csillogás után eltűnnek, nyomot is alig hagyva maguk után. De, ami igazán jó és nagy, az nem hiába élt: feltámad újra még dicsőbb alakban. Különösen áll ez Izrael prófétizmusáról.

Nem keltek-e új életre a názáreti Jézusban? Nem tekinti-e Jézus Izrael prófétáit a maga elődeinek? Méltán nevezhetjük tehát a prófétákat az ó-szövetség evangélistáinak s joggal mondhatjuk, hogy szavuk Izraelhez volt ugyan intézve, de a föld minden népének szólott.

A názáreti Jézusban kortársai is prófétát láttak s valóban benne vált tökéletessé a prófétizmus. Izrael prófétájának szellemi irányzata, s idealizmusa ő benne érte el a tökéletesség legmagasabb fokát, aki az Atyának szellemben és igazságban való imádását hirdeté s öveit szóval és példával arra tanította, hogy mindenek előtt istennek orszagát és annak igazságát keressék.

Szerelem Őszén.

Allegro moderato.

Zenét szerző: Kiss Kálmán szövegére
Zucker Viktor.

Zongora.

The piano introduction is in 4/8 time, key of B-flat major. It features a treble and bass clef. The right hand plays a melodic line with eighth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A dynamic marking of *mf* is present.

Andante.

The first line of the song is in 4/8 time, key of B-flat major, and marked *Andante*. The vocal line is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The lyrics are: "A mesz-sze Dél-nek bal-zsa-mos ho - ná-ban La -". Dynamic markings include *pp* and *sf Fine pp*.

The second line of the song continues in 4/8 time, key of B-flat major. The lyrics are: "kott egy if - jú ár-nyas völgy ö - lén... S ha szállt az est - nek bü - vös ál - ma". The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a more active bass line. A dynamic marking of *mf* is present.

The third line of the song continues in 4/8 time, key of B-flat major. The lyrics are: "lá-gyan, Tün-dé-ri dalt dú - dol - ga - tott jöt - tén... ...S a". The piano accompaniment includes a *tr* (trill) marking in the right hand.

A sátoraljaujhelyi Városi Színházban „A halhatatlan lump“ operetében betétként éneklő Aldori László.

csal - fa lány - ka bús da - lát nem ér - ti Hi - á - ba zsong, me - sél, da - lol - gat

mf *f*

né - ki. Da - lá - nak ár - ja pusz - ta táj - ra száll, Pe - dig az

ff *p*

aj - ka é - des csók - ra vár, A szi - ve, lel - ke é - gö csók - ra vár.

rit..... *sf*

D. C. al fine.

...Hiába csóкод égető parázsa,
Szemed beszéde könnyre nem fakaszt.
Mit ér a napnak fénye, csillogása
Kinek szívében nem virul tavasz...
...Kopár a szívem, mint az ősz virága,
Amelynek elszállt édes illat-árja...
Kihalt a nóta, elvirúlt a nyár,
Kihült a szívem, nincsen vágya már,
A vérző szívnek nincsen álma már!...

Esti séta.

Irta: Marowske.

A nyári éj halkan leszálla . . .
 S mi meitünk kart-karba téve,
 Madár csengő örömdalára
 Figyelve a meleg éjbe'.

Semmi zaj. Mély Béke ölelé
 At az alvó Természetet.
 Csak néha bágyadtan üt belé
 A kis toronyóra egyet . . .

S im' egyszer éji szellő szárnya
 Felénk csodás hangot sodor:
 Majd örömbé', majd zokogásba'
 Zeng egy fülemüle-bokor.

S mi csendbe állunk: szem a szembe',
 Kar a karba: mily édes hang:
 Fülemüle szerelemről zenge,
 — És a csókunk némán csillant!

Kiss Kálmán.

Esős délután.

Irta: T—h J—s.

Odahúztam székem az ablakhoz.

Az üvegre egymásután, nagy össze-visszaságban csapódtak le a hosszúkás cseppek. Olyan volt az egész utca képe, hogy önkénytelenül összegomboltam a kabátomat. Pedig itt bent a kályhában ropogott a tűz.

Ilyenkor van az, mikor az embert elfogja valami titkos, ismeretlen vágy. Nem ér semmit a kályha bizalmasan duruzsoló melege; belől valami fájó borzongás fut át az emberen végig. Eleinte nem tudja, mi baja van. Talán idegessé teszi a kórusban nyikorgó utcai cégtáblák zaja, miket egy-egy szélroham hoz mozgásba; vagy az érinti kellemetlenül, hogy a libegő, kavargó falevelek egyszer csak ottragadnak a sárban s most már meg is vannak gyalázva haldoklásukban . . . ott fekszenek tehetetlenül vergődve, piszkosan; tarkítva az utálatos sártengert . . . Óh! a régi szép idők, mikor még szerelmes méh zümmögte körül, mikor a kábitó virágillatban kéjesen simúlt a fehér szirmokhoz.

Jó volna több meleg, nagyon sok meleg, onnan kívülről valahonnan . . . Talán jó lenne, ha ott ülne melletted az édes anyád, mint gyermekkorodban és simogatná reszkető kezével azokat a rakoncátlan fűrtöket és adna fel találós kérdéseket az esőről, ami lét-rán nem jöhet?!

Nem . . . Ez sem kell . . .

Óh, tudom már, milyen melegségre vágyom . . . Arra, ami két szempárból sugárzik, két meleg ajkból párázik, két puha kar fonódásából tekergőzik a nyakam köré. Most már testet öltött az az ismeretlen vágy, most már tudom, mi az a fojtó szorongás.

Vágyódom utánad! . . .

Még érzem az erős szorítást kezemen, még ég az ajkam a forróságtól, mit a tiedről loptam. Loptam . . . csak úgy hirtelen, lázasan, tolvajmódra. Idetolakodnak most, nézd, ezek az érzések mind, vérvörösen, elégedetlenkedve, lázongva. Hogy nem tartott elég ideig a szorításod, hogy a csók tüzeiben nem izzott sokáig az ajkunk, hogy a szemem nem tudta eléggé felinni azt a lángsugárt, mi a szemedből csapott ki e szavakra:

— Isten vele!

Nem tudtalak még eddig igazán megcsókolni. Amik eddig elcsattantak, csak olyan koldús, rongydarabok voltak a szenvedélyemből. Gyufaszál a máglya lángjához. Óh, ha egyszer magad teljesen megadva, megsemmisülve volnál karjaimban! Nem, hanem kinzol engemet s önmagadat:

— Elfelejtette, hogy nem lehet?!

Kimondod ezt hidegen, parancsolólag. Csak az utolsó szótagkor remeg meg a hangod. Ilyenkor azt hiszem, hogy nincs szíved, hogy kegyetlen, jégcsap teremtés vagy. És abba akarom hagyni ezt az egészset, kifutni, elhagyni . . . örökre. De a félig élvezett csókok emésztő, korbácsoló tüze odaláncol lágy, selymes hajadhoz. Visszafordulok. Megakadályozlak a taszító mozdulatodban:

— Könyörgöm, ne légy ilyen! Lehetetlen a végletekig vinni. Nem vagyok képes tovább tartani magamat. Másnak . . . másnak szabad azt, akit szeret, mindennap látni, mindennap csókolni, csak nekünk nem? . . .

— Nem . . . nem lehet!

Reszket a hangja, könyörgő a nézése.

— Tudod, — folytatom szenvedélyesen, — hogy minden itt töltött percért rettenetesen bűnhődöm — ott-hon. Büntet az idő a maga lomhaságával, mert csak azok az órák számítanak, miket itt töltök. Meglepnek a a vágyak olyan sunyin, alattomosan, mint ott a házfalak mellett lapulva kullogó ázott alakok. És ilyenkor kimondhatatlanul vágyódom utánad. Elég az önmagam büntetése, ilyenkor legalább legyen érte egy kis alamizna-jutalom.

— De mikor tudja, hogy nem lehet? . . .

Megreszket ő maga is.

Különös, hogy ezek a pillanatok jönnek vissza legerősebben az emlékembe. A sóvárgó szenvedély e túlfeszült percei, mikor minden idegszál reszketve várja a következő pillanat bekövetkező gyönyörét. Ezekért a percekért érdemes mindent feiáldozni: nyugalmat, önérzetet, lelkiismeretet. Ezek a percek azok, melyeknek titkos gyötrelmei ismeretlenek a filiszter előtt; ezek előtt az élet rejtelmait nem ismerő szegény bandukolók előtt, kik megelégednek a kötelességszerűen eléjük tolt ajkak hideg felkínálásával.

Csak az élni tudók előtt tárúlnak fel az élet homályos folyosói. A többiek csak a tágas, világos, jól ismert és épp azért a vért megalvasztó unalmas csapásokat járnak . . .

A szél most hirtelen csomó esőcseppelt dobott az ablakhoz. S mikor tovasiklott, mint a vásott utcagyerek, ki gallyal csap rá az ablakokra, — mintha a bekövetkező csenddel együtt valamit hagyott volna még maga után.

Óh, a hajad illatát! . . .

Ezt éreztem, mikor nem birtuk már egymás nézését s lassan odahajoltam kábultan az arcodhoz, mint a napsugártól elalélt virág a föld felé.

Kár, hogy csak annyi ideig tartanak azok a percek, mint az ablaküvegen végigfutó cseppek.

A következő pillanat mindent ígért és semmit sem adott. Ijedten húzta el a fejét:

— Nem . . . már nem lehet.

Csodálatos, hogy szeretjük egymást és kínozzuk egymást. Fájdalmat okozunk egymásnak és a magunk sebje mellett a másiké is éget.

Átölelő karom eltaszítja és szorítva kezében tartja. Lehetetlen tovább uralkodni magamon. Az az érzésem van, ami a fanatikus hindunak lehet, ki kerékbe töretl magát. A halál előtti pillanatért, mit az átszellemült feláldozás tesz kéjessé, hajlandó kikerülni véres cafatokban, vonagló tagokkal.

A mi szenvedélyünk is ilyen. A gyötrellem vérszagú párája öl minden pillanatnyi gyönyörűségért, mit megszerzünk egymásnak. És mégis ragaszkodunk hozzá tisztító és kétségbeesetten szorító karral.

Miért?

Mert emberi együgyűséggel hiszek a jövőben, amiről pedig tudom, hogy csak ilyen kínzó, kielégítetlen, semmit nem adó percekből lesz összeróva.

Mi vár reánk? Hiszen igazat mond reszketőn, elhalón:

— Ne bántson! . . . nem lehet . . .

Igaza van. És még sem adok neki igazat. Nem is fogok soha!

— Gyáva vagy — suttoztam felé hajolva — gyáva! Ez az egész. A másé vagy már? Nem igaz! Csak azé lehetünk, akit szeretünk. Jogunk van egymáshoz, mert megédesítjük, boldoggá tehetjük perceinket. Mert a mások által fájdalmassá tett órák keservéért, ennek a szép életnek nyomorúságaiért kárpótlást tudunk találni egymás szemében. De félsz, hihetetlenül gyáva módon félsz másoktól, kik mindig csak a mások csókjait látták s ezért savanyodtak moralistákká. Félsz önmagadtól és nem veszed észre, hogy te tulajdonképen nem te magad vagy, hanem az erény-csószök hazug elveinek származéka. Itatós-papír, mely nem önmagából áll, hanem mások által belekényszerített tinta- és piszokfoltokból. Hát ezekre hallgatsz?! Hahaha! A madárijesztőkre, kik csak szalmából és rongyból állanak, kikből hiányzik az élet . . .

Nem birta tovább lázas beszédemet, égő arcom közelségét. Szeme lángba borult és összetapadt gyöt-rődő, szomjas ajkunk.

Csak rövid időre. Nem tudtam kellőképp meggyőzni. Öntudatának megmaradt egy csöpp szikrája. És az kiszabadította karjaimból. El kellett bocsátanom.

Úgy éreztem magam, mint mikor az eltikkadt toroktól brutálisan elütik a félig kiivott poharat.

— Ne légy ily kegyetlen. Szívtelen vagy — suttoztam akadozottnak, elfúlva.

— Az a baj, hogy nagyon is sok a szívem — sóhajtotta.

Kezébe temette arcát és fuldokló hangon mondta:

— Rossz vagyok . . . vétkeztem.

— Vétkeztél . . . igen — lihegtem. Megmondom, mi a vétked. Az, hogy szeretsz. Hát mondd csak, vétek az, ha valaki szeret? Bűn az?

Sóhajtott. Fájdalmasan, megtörtén.

És e sóhajtásban benne volt a mi közös tragédiánk: az élet egyik nagy, hamisan csengő, keserves ellentéte: szeretetből vétkezünk.

. . . Én édes, szép Madonnám! ki nem pattant virág belseje: téged mond ez a hazug világ bűnösnek? Lásd, ne higgy nekik. Ne hallgass kesernyés lármájukra. Szeretlek . . . Vágyódom utánad . . .

Elmúlt idők siratása.

*Csendes szobákban elpihent a város —
Magam megyek a csendes éjszakába
S csak néz kialudt, száz ablak-szemével
Az ős Collegium késő fiára.*

*Nagy bánat ül ki megszüürkült falára:
A régi, jó fiuk nagy messze mentek.
Boltíves teste más fiukra hajlik, —
Azóta hozzá mások érkeztek meg.*

*Szomorú arccal, megfáradva járunk.
Vagyunk kis álmú, sok gondú legények.
Csak néha nem félünk nagyot kacagni,
Csak néha hisszük el, hogy szép az élet.*

*Más lett a kedvünk, a nőlánk azóta.
Fekete tógánk is már elvesztettük.
Diákszobákban csendes lett az élet — —
Szomorú órák csak múlnak felettiünk.*

*— — S szinte hallom a késő éjszakából,
Félig kihajtott, öblös kaucsók mellett
Szomorú arcú tógátus diákok
Minkel sirató nótát énekelnek.*

Szigethy Ferenc.

Versek.

Írta: Szigethy Ferenc.

(Sinek közül).

Nyári alkonyat. — — A végtelenből sin-karok futnak hozzám. Sinpárok közül nézek az alkonyatba . . . Távíró póznák fekete alakja kiválik . . . Nagy-messze kicsi fények; — jelző lámpák piros, zöld fénye villan . . . Elment vonatok füstje néha érzik — — Messze vonatdübörgés . . . Piros szemével jön közelebb . . . egyre közelebb a nagy Rémm — S kicsi ember módjára kitekér; odébb állok erőtlén karokkal . . . S az elért halál mellett elrobog. — Az alkonyatból kicsillannak néha messze rohanó vonatablakok . . .

(A magam útján).

Az életem társtalan, csöndes út volt. Az emberek közt magamba menni, menni . . . az álmodásom félbehagyni százszor . . . munkába ölni minden, minden álmot — — és elfáradva útszélen pihenni . . . Ez volt a sorsom. S míg elkisért néhány kis álmom, emlék, mosolygó arcú, elment emberek kis útamon bizony magamra hagytak s szomorú arcom százszor elfeledték . . .

(Az édes anyám).

Az én anyám szent, jóságos asszony. Az én anyám nem átkozná meg senki; a karja gyöngye, csak ölelni tud; — a lelkével csak megbocsátani. — — Ha nem szeretném is, — szeretne mindig. Ha rosszat tennék? — megsíratna csak. Az én anyám olyan jóságos arcú, hogy arcára nem illenék harag . . . Valahol messze most is rám gondoltán s hogy most a fiát nem ölelheti. fehér falú, csendes szobánkban otthon a postát várja: — irok-e neki? —

A mi jövődő hivatásunk.

Írta és a Theol. Egylet közgyűlésén felolvasta Gombos Ferenc.

Mélyen tisztelt Theol. Egylet!

Ha közelebbről, bíráló szemmel tekintjük kálvinista népünk egyéni, társas és vallásos életét, saját tapasztalataink alapján is elmondhatjuk, hogy az nem megnyugtató. De emellett hány-szor halljuk egyházunk vezetőit, nagyjait, hogy hasonló tényeket állapítanak meg Egyházi lapjainkban hallunk enemű panaszokat. Olvasunk törekvésekről, melyek enemű bajokat akarnak orvosolni. — E tények mellett nekünk sem lehet

közönyösen elhaladnunk. Nekünk, akik komolyan szeretjük tekinteni hivatásunkat, bele kell néznünk a panorámába, melyet az a munkatér mutat, melytől néhányunkat csak pár év, de néhányunkat már csak pár hónap választ el. Az a harcos, ki nem mérlegeli a lehetőségeket, nem jó harcos. Az az építő, ki megfelelkezik a költségvetésről, késő hánatok építője lesz. Bíráló jogunkat nem vonhatja senki kétségbe. Feljogosít arra bennünket hivatásunk természete, lelkiismeretünk és a józan ész. Ne féljünk gyakorolni meglátó érzékünket!

Ha jövődő munkamezőnk e panorámájába beletekintünk, sok kirívó, bántó és elszomorító tényen fog mindenek előtt megakadni szemünk. S ezek közt is első helyen, mint legszembeszökőbbet fogjuk látni: a *templomkerülést*. Télen a hideg, nyárban a munka, ősszel a sár; mind nyomós és elegendő okok az elmaradásra. És még jó, ha okadatolják. Vannak, akik kérdőre vonatás esetén haboznak, pirúlnak és semmit sem tudnak felelni. És ezek mondanak legtöbbet! Azonban figyeljük meg, hogy azok számára, akik az előbbi okok mellett maradtak el a templomból, a legnagyobb hideg, a legsürgősebb munka és legnagyobb sár sem lesznek elég nagy okok alkalomadtán, hogy Bachus istenitiszteletere el ne látogassanak. És a tiszteletesnek, aki a vasárnapi ebéd felett kétségbe esik azon, hogy ezek az emberek a vasárnapi pihenés megszegésével agyonra dolgozzák magukat, csak másnap tisztázódnak a fogalmai, mikor arról kell hallania, hogy tegnap „Blumberger“-nél verekedés volt, N. leszurta B.-t, K.-t kizárta a felesége s ez rágyújtotta a házat és még sok mást; lehet, hogy ahány hétfő, annyifélet. És azután gondoljunk a *korcsmai élet* nevelő hatására. Mily jó iskolája az a durvaságnak, szennynek, a könnyelműségnek, a családtatlanságnak, erkölcstelenségnek, hitelenségnek — és az osztályharcnak és gyűlölködésnek. Mert — hisz tudjuk — itt terem meg a szocializmus gondolatai is. És ép a *szocializmus* az a további veszedelmes jelenség, mely magyar népünket fokozott mértékben kiragadja vallási, társadalmi, nemzeti közösségéből és beledobja egy minden veszedelmet magában rejtő proletáriatus kosmopolitizmusába. S a munkanélküliség, könnyelmű igazolása a lelkiismeret előtt, a mindennel való elégedetlenség, mint pókháló a belékerült állatot agyonfojtja az egyéni boldogságot, a társas közösség boldogságát és az Istennel való élet boldogságát.

Szaporítja a veszedelmeket korunk közszellemének befolyása. S ezek közt is a legkétségbeejtőbb az *erkölcsi naturalizmus*. Az emberiség

életében a legsötétebb pontokat jelölik mindig azok a korszakok, melyekben ez az erkölcsi felfogás uralkodik. Mindaz, ami természetes, jogosult — ez a jelszó, amely termeli az erkölcsi züllést, prostitutiót, degenerációt, a szemérem nagymértékű hiányát. Ugyancsak korunk eszméramlatának befolyása látszik abban, hogy az *intellektualizmus* népünk széles körében uralkodó hatalom. Kinek-kinek egyéni értékét értelmi arányok szerint mérik. Minden kérdésre az értelem-től várnak feleletet. A szív és lélek feleleteit értékteleneknek minősítik. S így érthetjük meg, hogy népünk körében a legközelebbi évek alatt mind sűrűbben találkozunk matérialistákkal és atheistákkal. Megdöbhentő a könnyelműség, mellyel félvállról beszélnek Istenről, imádságról, hitről, vallásról. Kétségbeejtő a közöny, amit mutatnak a lélek szükségével szemben.

És még egy pontra hadd mutassak rá, amely más természetű veszedelemmel fenyegeti az egyházat: a *kiválásra*. Egyes vidékeket valósággal a sáska pusztítás rohamosságával lep el az anabaptizmus és nazarénizmus.

Ime, ezek az elszomorító tények, melyeken a vizsgáló szem megakad. Több lehet, de semmiesetre sem kevesebb!

Azonban nem kell felednünk, hogy mindezek a tények már, mint következmények állanak előttünk, melyek nem elszigetelten, magyarázhatatlanul, az okok sorozatából kikapcsolódva jelentkeznek ily tömegesen. Igenis, ezek bizonyos okok következményei gyanánt tekinthetők. És ha meg akarjuk őket érteni: okaikat kell ismer-nünk. S ha a javítás magatartása a mi feladatunk, akkor épen itt, az okok megsemmisítésén kell kezdeni munkánkat:

Miért kerüli népünk a templomot? Kérdezzük meg magunkat, hogy hová nem megyünk szívesen! Ahová nincs érdeklődésünk, nincs vágyunk. Hogy egy gyülekezet állandóan szívesen látogassa a templomot, ahhoz állandó vágyának kell lennie. De vajjon mi az, ami időnkint felviszi a híveket a templomba? Bizony legtöbbször a megszokás, melyet újabban sajátosságosan színez bizonyos alkalmak szerint a szórakozási vágy. Ez pedig egyik sem lehet állandó ösztönző, hajtó erejű a hívekre nézve. Különösen nem az utóbbi. Azt egy jóhangú legátus az ünnep két napján életben tarthatja, de mi lesz azután? Egy szép szavú pap talán éveken át ébrentarthatja, de mi lesz, ha megszokják? Mi lehet tehát az az állandó vágy, melynek következménye az állhatatos templomlátogatás? A lelkiszükség kielégítésének vágya. Ha tehát valamely gyülekezet kevésbé látogatja

az istenitiszteleket, annak két oka lehet: vagy nincs meg a gyülekezet nagy részében a lelki szükség, vagy az istenitiszteleket nem szolgál annak kielégítésére. S hogy ilyen is van, mutatja az anabaptisták és nazarénusok kiválása, akiktől minden ferdeségeik mellett sem vitathatjuk el, hogy legtöbbször igazi lelki, vallásos szükséglet és a lelkigondozás elégtelen volta szakítja ki őket a holt, élettelen egyházakból.

Hát vajjon az alkoholizmus a lélek melyik szükséglete felől támadja az embereket? A szórakozás s — érdekes — nem annyira a testi, mint a lelki szomjúság oldaláról. Ha a lelkész nem gondoskodik a nép szórakozásáról, majd gondoskodik ő maga. De a legtöbbször nem lesz benne köszönet! Ne gondoljuk, hogy mikor pompás ebéd után hírlapunk, vagy kártyaasztalunk mellett a paróchián hosszúszerű pipára gyújtottunk vasárnaponként, ne gondoljuk, hogy ugyan abban a pillanatban ezer meg ezer, a mi felelősségünk alatt álló ember: ifjú, öreg, férfi, nő lelkében is nem támad, nem követelődzik hasonló szórakozási vágy, a tehetetlenség álka alól való menekülési vágy... S kényelmes szempont az, mely a dolog könnyebb végével: optimizmussal, naív bizalommal van e szórakozás helyes megválasztása felől. „Eh! az én józan magyar népem talál megfelelő nemes, becsületes szórakozást, ha én nem is kontárkodom belé...” Jaj, ha a kései tapasztalatok ellenkezőt bizonyítanak!

S mi az oka az erkölcsi naturalizmusnak? Mi az oka, hogy ifjak: fiúk és leányok nagy százaléka kün a vidéken is elveszti mindennél korábban szeméremérzetét? S hogy a felnőttek életéből a pletyka legkedvesebb tárgyairól a házasságtörések sűrű esetei gondoskodnak? Hogy van családi szentély, amely elvesztette a jogot arra, hogy annak neveztessék? Én azt hiszem, hogy ennek oka az az érthetetlen közöny és felületesség, mellyel e tényeket fogadják és természetesnek találják. A felháborodó tiltakozás hiánya. Az, hogy gyenge, erőtlén az az erkölcsi közszellem, mely megsemmisítő hatalmával nyakára tapodnék a torzszüleményeknek, a mótely szörnyének, az erkölcsi vadállatnak.

És ezek után már érthető, hogy a socializmus miért kedves dolog a maga eszményeivel népünk alsóbb osztálya előtt. Az alkoholizmus, az erkölcsi léhaság hozzák a restség kedvelését, az élheteretlenséget, a nehéz megélhetést, az elégedetlenséget. S nem természetes-e, hogy mikor elégedetlenek vagyunk, csak nem fogjuk mindenáron magunkban keresni az okot, a hibát? Mire valók mások, a társadalmi viszonyok, a körül

mények? Nem állítom, hogy nincs ezer, meg ezer társadalmi félszegség: de e pillanatban azokra gondolok, akiknek azért nehéz a megélhetés, mert élehetetlenek, akik azért nem kapnak munkát, mert nem is törik magukat utánna; akiknek azért nem jut a konyhára, a gyerekekre, az asszonyra, mert „Blumbergerék“-nek jut; akik azért viszik bánatukat a korcsmába, mert már jóval előbb örömeiket hagyták ott. S hogy ezek igen sokan vannak — ki merné kétségbe vonni? És ha fentebb azt mondtam, hogy ez a betegség az előbbiekből folyik, akkor az oka is egy azok okával.

Hát az intellektualizmus káros következményeivel mely okoknak köszönheti eredetét? Ez oly mívelődéstörténeti betegség, mely időnkint, hullámozva üti fel fejét a szellemi életben s előbb a mívelt osztályt, majd később az alsóbb néposztályt is becsapja, egyoldalúságra ragadja. Egyik vonása, hogy minden századdal, melyet rabjává tesz, elhíveti, hogy ő a tudás magaslatán áll s mindenik, mint számnagyság tiltakozik hit, vallás, Isten, idvesség és más nevetséges és lejárt fogalmak ellen. A nép közé ez a világnézetet főként féltudósaink, a kis óriások, az enciklopedikus míveltségű érettségis ifjúság, a félmívelt írók és „néptanító“ históriások és ujságszerzők szokták kihordani s felültetni vele a naív hallgatót. És nem kicsinylendő dolog az, ha újabban lépten-nyomon halljuk laikus tanulatlan emberektől is, hogy arról folyik köztük a társalgás, hogy a tudományos emberek szerint nem az Isten uralkodik, mert olyan nincs is, hanem a természet. Mert ne higgyük, hogy ha az a laikus ember papjától hall olyat tagadni, amit ő eddig szentül hitt, amelybe esetleg ugyanaz a pap nevelte bele konfirmációi oktatásnál, predikálásával* — ne gondoljuk, hogy ő meg fog maradni annak az egy dolognak a tagadásánál. Mint egy kártyavár, melyből ha egy kártyát mozdítunk is el, szét fog omolni, rombadőlhet annak a naív léleknek egész hite, egész vallása annak az egy dolognak a tagadásával is.

(Folytatása következik.)

Bálban.

*Huzta a cigány; vig volt a nóta
Fényét a lámpa izzadva szórtá;
Szálltak a párok pirítva, lejtve ...
... S valahol ott egy kis asztal mellett
Buját egy legény borba temette ...*

* Ha valamely lelkész egyik tanításával a másikat cáfolja le, legfeljebb az történik, hogy hívei kinevetik, sőt szemébe is vágják tudatlan gyarlóságát. Megérdemli. Az ilyen pap palástot sem érdemel. A hívő azonban nemhogy vesztene, sőt erősödik hitében — ebben az esetben. Szerk.

*Huzta a cigány; s a lánc hevében
Égtek az arcok; kigyult egy szép szem
Kacagot, csalfán csendült egy ének ...
... Valaki akkor siratta álmát,
A nóta akkor hall meg az ajkán
Annak a sápadt ifjú legénynek.*

Györy K.

Néhány megjegyzés a jogász-pincérségre vonatkozólag.

Egy keszthelyi hölgy — miként mindnyájunk előtt ismeretes — nagyon csiklandozó hírt publikált nemrégiben a fővárosi lapokban.

Egy teljesen új és eddig még ki nem aknázott keresetforrást ajánlott föl a nyári nagy szünetre az egyetemek és akadémiák polgárainak. A pincérséget. — Kétséget kizárólag megállapíthatjuk, hogy amidőn e hírt széjjel röpítelte, a szegényebb sorsú egyetemi és akad. polgárok helyzetének könnyítése lebegett szeméi előtt s humanus szempontból — ha tisztán ezen egy oldalról néznők e kérdést — eszméje igen helyeslésre méltó. Azonban, ha a következményekre gondolunk, már semmiképen sem lehet szimpatizálnunk az eszmével.

Akármilyen tisztességes polgári hivatal is a pincérkedés — s egy főpincér épen az intelligencia szemében egészen megbecsült egyén — azonban a *jövő jogászainak* nem szabad a kávéházak fojtó-füstös és a vendéglők borgözös levegőjében keresni kenyerüket.

Vagy egyenesen ráneveljük az ifjúság egy részét és pedig tekintélyes részét az éjjeli, a bohém életre? Hiszen akkor igazságtalanok vagyunk, illetőleg leszünk a társadalom egy kis régiójával szemben, azzal t. i., amely elcsábítatik ezen új eszme csiklandozása által.

A könnyelműségre, a mulatozásra, az éjjelezésre amúgy is ebben a korban vagyunk a legkaphatóbbak s ha aztán ez még haszonnal is jár, akkor a jövő diplomásainak legalább kilencven százaléka lép erre a szórakoztató, gazdaságos és bohém pályára.

Nem is csodáljuk, hogy már eddig *ötszáz-nál többen* jelentkeztek Keszthelyre, jogászok, bölcsészek, technikusok az u. n. *pincérség* hallgatására. S még lesznek többen is!

Egy igen veszedelmes eszme ez! Óriási csábító és vonzó ereje van!

De erre az oldalra elfelejtett tekinteni Strausz Miksáné úrhölgy. A *társadalom kritikájára* nem is gondolt!

Vannak egyéb kereset források, amelyek tisztességes jövedelemhez juttatják az arra szorulókat, semmi szükség sincsen arra, hogy böl-

csész, avagy jogász-pincérek hajlongjanak a kávéház asztalai körül. Meg van elégedve a mai közönség indexnélküli pincérekkel is, sőt néha még a túlelőzékenységük bosszantja az embert.

Részünkről e szerencsétlen és megfontolatlan eszmét csak helyteleníteni tudjuk.

Kiss Kálmán.

Válaszra váró levelek válasza.

— Tizenhat évesnek. —

Válaszra vártok szép levélkék!
Boldogságban s szívrepesve tán
Lesi a postást, várja egy leány,
Kinek a szeme mély-tüzi, kék . . .
— Válaszra vártok szép levélkék?!

Valahol már készül a válasz!
Vajudik, mint nagy hegyek szoktak:
— Hühöt csapván egy kis dolognak —
De napvilágot soh'se lát az!
— Valahol már kész is a válasz! . . .

Kiss Kálmán.

EGYLETI ÉLET.

A „Sárospataki Széchenyi Szövetség“

márc. 12-én és 26-án tartotta újabb lyceális előadásait. Márc. 12-én, a Városháza nagyteremében, a következő programmal: 1. Szabad előadás a valuta-ügyről. Tartotta dr. Szabó Sándor tanár-elnök. 2. Szavaltat. Tartotta P. Nagy Pál jh. 3. Apróságok. Humoros felolvasás. Tartotta Fekete Gyula jh. Márc. 26-án, a főiskola imatermében, a következő programmal: 1. Szabad előadás II. Rákóczy Ferencről. Tartotta dr. Vég János főgimnáziumi tanár. 2. Művész szerelem. Monolog, szavaltta Goralszky Brúnó jh. 3. Mivel Zucker Viktor jh. hegedű játéka a közbejött akadályok miatt elmaradt, a közönség óhajára Árokháti Béla hh. cimbalmozott nagy tetszéssel. Mindkét előadás szép közönség jelenlétében folyt le. — s.

A „Hittanhalgatók Egylete“ szokásos predikációversenyét 1911. márc. 11-én tartotta. A verseny tárgya: Wirt Zwingli nagypénteki egyházi beszéde „A kereszt botránya és bolondsága“ volt, amely próbára tette a versenyzők szónokló, előadó erejét s képességét. Három versenyző jelentkezett a kitűzött terminusra n. m. Kovács Bertalan IV. é. hh., Doktor Dezső III. é. hh., Gombos Ferenc II. é. hh. A versenyzők szereplésének megbírálására kiküldött bizottság, melynek elnöke nt. Novák Lajos theol. tanár ur volt — a rendelkezésére álló 2 díjat 3 egyenlő részre osztotta szét s a nélkül, hogy a versenyzők között sorrendbeli különbséget tenne, mind-

egyiknek személyenként 10—10 kor.-t szavaz meg. — A munka folyik a gyűléseken is. A legközelebbi gyűlésen Gombos Ferenc II. é. hh. „A mi jövődő hivatásunkról“ címen tartott komoly, mélyen járó felolvasást — a miért az Egylet a felolvasót 10 kor. jutalomban részesítette. Az Egylet elhatározta, hogy könyvtárát új, modern szellemi termékekkel gyarapítja.

HIREK.

— **Március 15.** A főiskola ez éven is megünnepelte. Reggel 8 órakor istentisztelet volt a városi ref. templomban, ahol Trócsányi Dezső főiskolai szénior mondott alkalmi imát. Délután 3 órakor emlékünnepe volt a főiskolai imateremben, melyet a főiskolai énekkar nyitott meg Huber „Szabadsággal“-ával. Az emlékbeszédet Novák Lajos theol. tanár tartotta. Beszéde első részében elbeszélte az 1848-i március 15-e eseményeit; második részében megvilágította azt, hogy a márc. 15-e szükségszerű és elkerülhetetlen következménye volt a történelmi viszonyoknak, különösen a reformkorszak teremtő munkájának. Végül lettekben és nem üres szavakban nyilvánuló hazafias munkára buzdította a hallgatóságot, hogy a gazdasági és katonai önállóság megvalósításával független hazában boldogan élhessen a magyar. Az ékesszóló előadás után, melyet a közönség hosszas éljenzéssel és tapsal köszönt meg, Zucker Viktor jh. Kéler Béla „Alföldi bucsuhangok“ c. hatásos darabját adta elő hegedűn, Árokháti Béla zongorakisérlete mellett. „Hogy volt“-ra Hubay Jenő Csárda jelenetét játszották, mit a közönség szintén nagy tetszéssel fogadott. Virágh Béla hh. Kiss Kálmán jh. pályadíjnyertes alkalmi ódáját szavaltta nagy tetszéssel. Az énekkar Huber Károly „Fohász“-át adta elő lelkesen és lelkesítően. A lélekemelő ünnepélyt a Himnusz éneklése fejezte be. Este 9 órakor kezdődött a táncmulatság a tápintézet szépen feldiszitett nagytermében. Az első négyest 36, a másodikat 30 pár táncolta. A mulatság a reggeli órákban ért véget. Jegyeiket megváltották: Dr. Rác Lajos 20 K, Szepesi István 4 K. Felülfizettek: Hodossy Béla 5 K, Dr. Meczner Béla 3 K, Tomory Dezső 3 K, Hodinka Ágoston 3 K, Dr. Buza László 5 K, T. A. Eperjes 2 K.

— **Lőrincz László** joghallgató collégánk második alapvizsgáján március hó 31-én *egyhangúlag* képesítettet. Sokszor s őszinte szívből gratulálunk.

— **Előfizetéseiket beküldötték.** Csik Dániel Miskolc 4 kor., Fekete Gyula Böcs 4 kor., Piskóthy Ferenc Lőcse 4 kor., Erdöss Endre Tiszapolgár 4 kor., Bukoveczky Nándor Spatak.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb
kelmékből a legújabb

:: divat szerinti ::

öltönyöket, téli kabátokat stb

□ Kitűnő szabás! □
Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

Alapítási év 1810.

Alapítási év 1910.

Haltenberger Béla

kassai ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógyára ruhákat, kabátokat legszebben tisztít és fest. **Gallérok,**

kézelők tükörfénnyel hófehérre tisztítatnak.

Képviselőt Sárospatakon Klein Mihály cégnél.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kaphatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom

metsszészű poharak, tükörök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és pártfogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcso árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 Diákoknak kedvező fizetési feltételek!

Mindenkinek nélkülözhetetlen !!

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör leírásban tárgyalja az összes tudnivalókat. — Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg, a II. és III. kötet rövid időközökben.

Megrendelhető havi 2 koronás részletre
Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a legelegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapra való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvelelére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olcso árak. :: Kifogástalan szabás.
:: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Trócsányi Dezső	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán	Felelős szerkesztő: Keresztury Károly	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendőik

PÜNKÖST.

A lélek ünnepe.

Mi a lélek?

Minek add oda önmagadat, szívedet, lelkedet?

Kinek?

Ez a kérdések kérdése.

Az egyszerű tanítványok apostolokká váltak, mikor lángbuzgalommal adták oda magukat egy ügy szolgálatának. Azontúl ez volt nekik az egész világ. Ez és minden más semmi.

A világ nagy. De ha akarod — kicsiny.

Kicsiny a te világod. És nagy lesz, ha akarod.

A legnagyobb dolog is kicsiny. Rémitő ezt látni. Láttad-e már? Én láttam.

A legkisebb dolog is nagy. Láttad-e már?

Akard!

A boldogság csak eszmény, ábránd. Ne hidd! Tévednek az emberek. Vagy hazudnak.

Nem! Gyengék! Gyengék! Gyengék!

Boldog ember ruháját keresték egy boldogtalan királynak. Mese. Kárhózas mese!

Minél messzebb keresed a boldogságot, annál távolabb megy az tőled.

Ne keresd! Akard!

Akarok . . . Meddig?

Akarsz . . . Meddig?

Erő. Gyengeség. Jó. Rossz. Erény. Bűn.

Eredendő bűn. Leszámazás. Átöröklés.

Gyűrű. (Circulus-vitiosus.)

— Áttanúlmányoztam a filozofiát, jogot, orvostudományt és sajnos még a theológiát és mind tudom. De most is csak oly okos vagyok, mint azelőtt. Látom, hogy semmit se tudunk. A szívem majd elég. A varázslatra adom magam s szerződést kötök Mephistophelessel. Elbuktatom Gretchent, megölöm Valentint. És mikor a boldogságot a kis világban nem találom meg, keresem a nagyban. Ott sem lelem. És végül mi tesz boldoggá? Gátat emeltek a tenger árjának. Jót tettem. Mephisto hatalmába esem. Ki ment meg? Ki visz az égbe? Gretchen.

— — — — —
 Minek adod oda önmagadat, szívedet, lelkedet?

Kinek?

Mélység, magasság — ködös, szédületes.

Egy célod legyen és dolgozzál!

Találj barátot, társat és szeress!

— — — — —
 Pümköst.

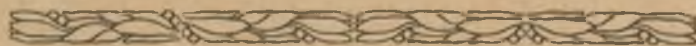
A lélek ünnepe.

Ünnep legyen!

Pihenjete meg fáradt kezek! Csendesedjete el háborgó gondolatok! Béke, béke.

Hajtsd be ajtódat, szállj magadba. Bocsáss meg ellenségeidnek, bocsáss meg magadnak. Nincs hűn. Hajtsd be ajtódat, emelkedjél a szemlélődés égi világába, hol nincs ok, nincs szükség, csak egy a Te istened. Beszélj, társalogj vele, imádkozzál. Sirjál! Mosolyogj! Hiszen ilyenkor édes testvérek könny és mosoly.

T. D.

Föld.

(Regény téma.)

Irta: Molnár Ernő.

Csatay doktor harminc esztendő korában hazakerült a falujába. Ekkorára készen lett az orvosi tudományokkal, levezekelte az egyetemi éveket, a gyakorlati időt, mindent. Aztán pár évig passziózott, mint legényember, kórházi orvos, mikor aztán megáhitotta a családi életet, szépen, szónélkül megházasodott és hazament a falujába praktizálni. Pedig a falujában nem nézték valami nagyra. Paraszti embernek a fia volt és ezt nem könnyen felejtik el nadrágos embernek és azt se, hogy tiz esztendeig még csak meg se nézte az otthonvalókat. Aztán a testvérei is éltek és nem tudták neki megbocsátani, hogy egy vér velök. Pedig bizodal-

masabbaknak kellett volna lenniök hozzá éppen azért, hanem: a régenlátott rokon se rokon, ha ő nem akarja. És Csatay doktor se járt valami nagyon a rokonai után. Ült otthon az urileány felesége mellett.

A doktornak aránylag jó jövedelme volt, ügyes ember mindig keres annyit, hogy megélhet. Csatay doktor pedig még takaríthatott volna is, ha akar. De nem kellett neki. Ugy gondolta, hogy nem fog ő földet túrni, mint az apái sorban; él gond nélkül a betegeinek és bizony szegényen fog meghalni.

Aztán, egy nyár elején született egy kicsike fia, egy szép, kis, finom gyerek, kedves, egészséges, csókolni való baba, aki jön, mint egy kedves jövevény, aztán ő lesz rövidesen az ur a házban. És rá negyed nap a doktort kivitték egy cselédasszonyhoz a tanyára. Ez a két esemény pedig nagyon is összetartozik, mert néha történnek olyan furcsa dolgok, a melyek látszólag végtelen távolságra vannak egymástól, valójában pedig egymásra-hatásukkal döntenek egy-egy gyarló ember élete folyása felett.

Mondom, Csatay doktort vitték a tanyára. Az uraság jóban volt a doktorral, jó kocsit, jó lovakat küldött. A kocsi aztán megindult puha ringással, a két ló gurította könnyen és egykettőre kiértek a határba a buzavetések közzé. A levegőben ott uszott valami nehéz illat, a termést váró dús televény és az érni kezdő buzának a különös illata. A kisebb-nagyobb búzatáblák pedig királyi lustasággal ringottak az enyhe reggeli szellőben. Valami különös, valami megnevezhetetlen varázs aranyozta be az egész tájéket, talán a felkelő nap, talán a hirtelen éledő érzés, ami Csatay doktorban most egyszerre, mintegy varázsvessző nyomán támadt.

Egyszerre, maga se tudta miért, megállította a kocsit.

— Megálljunk! Hadd szedek már egy pár kalászt.

— Majd amodébb, a mi földünkről tekintetes ur.

— Hát jó, majd ott.

És a doktor leszállott. Leszakított vagy tiz buzafejet az érettebbjéből, visszaült és morzsolgatni kezdte az újjai között. Egyszerre csak az egyik kalászból a tenyerébe perdült egy szép piros búzaszem. A doktor nézegette egy darabig, morzsolgatta elég acélos-e, aztán, nem tudott ellenállani, a szájába vette és kettéhaptá.

Amint a félérett szem buza ketté omlott a

fogai között, először valami édeses ízt érzett, aztán valami félig feledett gyerekkori emlék ült rá a szívére, amikor még vasárnaponként az apjával járta ilyentáiban a földeket és kóstolgtatták a buzát, érett-e, nem-e.

A doktor elérzékenyült, érezte, hogy most úgy szeretne visszamenni, visszaroхани éveken, elfakult emlékeken keresztül a gyermekkorába, amikor büszkén állott meg az apjával egy-egy szép hullámozó buzavetésben és kevélyen mondták apja meg a fia: ez a miénk. És fájni, sajogni kezdett a szíve, hogy őt azzal fizették ki a testvérei, mikor az apjuk meghalt:

— Eleget költött rád apánk, míg tanultál, ez most mind minket illet.

És neki nem lehetett mondani, hogy nincs igazuk. A testvérei pedig kevélyen rántottak egyet a vállukon, mikor nem szólt semmit és küldték vissza Pestre. A doktor pedig csak most érezte, milyen igazságtalan volt az osztály, csak most látta, mennyire kapzsi és gögösek voltak vele szemben az édestestvérei.

Most pedig ott van a fia is. Hát az úgy maradjon szegényen, árván mint az ujjam? Ne támaszkodhassék, ne kapaszkodhassék az életadó, a bizonyos, az örökkévaló rögbe? Ki tudja, mi vár arra a szegény gyerekekre, hátha úgy talál fordúlni a sorsa, hogy nem lesz hova fordúlnia, nem lesz hova menekülnie az élet viharában. Lennie kell valahol valami rögnek, valami biztos révpartnak, ahol kiköthesse élete viharvert, csalódásoktól záporzott hajóját. És hátha neki magának is szüksége lesz arra a földre, amit, mostmár bizonyos, az élete, a szíve vérenek az árán is meg fog szerezni. Meg fogja szerezni, mert meg kell szereznie.

Egyszerre felzúdult benne az egész nemzetségének az elnyomott, tulajdonra, szét nem szórható, el nem kótyavetyélhető vagyona való vágya. Kegyetlen, nehéz, minden akadályt össze roppantó akarat szikrázott a szeméből és elhárította, hogy földet, tanyát veszen.

Megállott a kocsis. A doktor leszállott és bement a beteghez, a kocsiban ott maradtak a szőke, megmorzsolgatott buzakalászok, árván, egyedül. A doktor azonban hamar végezte a dolgát, jött hirtelen, recepttel a kezében; az odaadta a kocsisnak, aztán felült és hajrá, mentek haza.

Az uton újra feléledt a doktor lelkében a földéhség.

És most, mint nehéz, titokzatos erejű maró sav, nagy, eltörölhetetlen barázdákat vágott bele. A doktor tudta, hogy mátol fogva, ha elpusztul is belé, de más ember lesz, lesz zsugori,

fösvény, uzsorás vagy akármilyen megmételezett lelkű ember, de mához tíz esztendőre együtt lesz az első ötven hold földje. Már számított is mennyibe fog kerülni, már sejtette azt is, hogy honnan fogja ezt a kerek földet kiharítani. Közben babrált a kalászokkal és simogatta velük az arcát, szeretettel pihent rajtuk a szeme, mintha már az övé, az ő földjén termett volna.

Ettől a naptól fogva hosszú, nehéz, kínlódásokkal, zsugorgásokkal, panaszokkal teljes esztendők következtek a doktorokra. Csatay minden krajcárt megnézett, amit kiadott és szinte rongyos ruhában járt. A feleségétől pedig elvárta, hogy úgy éljen mint ő. Dolgozik, fut, fárad naphosszat, csak hogy a fiunak, az utódnak legyen meg majd, ha felcseperedik, minde. A doktor pedig esténként vacsora után el-el mondta a feleségének:

— Látod, édes fiam, én szegény ember vagyok, az eszem, meg a kezem munkája után élek. Hála Isten, könnyen elviselem, de nem kell elfelejteni, hogy én első nemzedék vagyok, aki közülünk az esze után él. Én még birom a robotot könnyen, de a fiunk nem fogja birni. Annak keresni kell, mert majd nem tud megélni. Akarod-e, hogy a mi jólétünk árán ez a szegény kicsi menjen tönkre? A mi legszebb kötelességünk: gondoskodni a gyerekeinkről.

Sokat beszélt ilyeneket a doktor. A felesége hallgatta félálmosan, remegve a fáradságtól és a gyerek boldogan játszadozott. Ilyenkor este, a lámpa mellett, úgy tetszett, boldogok, elégedettek, pedig már most mindketten csak a gyermeküknek éltek és ezért szinte mindenre képesek voltak. A dokornak sikerült fanatizálnia a feleségét és most már mindketten elepedtek a föld, a biztos hajlék után.

De a doktor a sok lótas-futással még nem elégedett meg. Mézédesen, szinte hizelegve beszélt a testvéreivel, a rokonaival és járt utánuk. Azt hitték, megtért és vágyik a szeretetükre, felmelegedett a szíve végre és keresi a véreből való vért, hogy végre elég volt a nagy, gögös elzárkózásból. Pedig az egész egyszerű, biztos számítás volt, a doktor magához akarta édesgetni a testvéreit, a rokonait és általuk az egész falut, hogy aztán kiszipolyozhassa őket, hiszen beteg ember ész nélkül fizet, csak jó szót halljon és szabaduljon a bajától. Ehez a kettőhöz pedig, meg kell adni, derekasan értett Catay doktor, még a harmadik, negyedik és tudja Isten hányadik faluból is hoztak hozzá betegget és fizettek nagyurasan érte.

Csatay doktor pedig megvolt magával elé-

gedve. A tiz esztendő két utolsójában mindig mosolygott. Édes bizonyossággal látta előre, hogy kétszerannyi lesz a földje mint maga akarta. Az igaz, hogy azóta született még két kis gyereke, egy kicsi leány meg egy kis fiú, de így még ezeknek is jut valami. Csak szerencséje lenne már a földvételnél! Hanem, hajh, az még messze van. Még egy teljes esztendő van hátra.

És a doktor minden nap ujult erővel kezdte előlről. Dolgozott, küzködött, küzdött minden garasért és most már nem is került fáradságába. Megszokta, belefásult, csak az a tudat melegítette, hogy nemsokára, nemsokára vége az egészségnek. Akkor majd beleül a birtokba, fele praxisát átadja egy fiatalembernek és most már élnek a kamatokból, a földből vigan, nyugodtan, fényűzően. Ujra felviradnak a régi, kedves vidám napok, mikor még megengedték maguknak, hogy egy kicsit ki is rugjanak a hámból, sőt örültek is, ha ilyesmi bolondság esett, hiszen, addig éljen az ember, mig fiatal.

Hanem addig, addig még sok minden van hátra. Már a gyerekek is egyre több pénzbe kerülnek, a nagyobb már gimnáziumba kell, hogy járjon és a kisebbek töméntelen ruhát elnyúznak, hanem azért szeretetreméltó, erős, vidám, életrevaló gyerekek, akikért érdemes dolgozni. És hát most az utolsó esztendő, most egyszerre ki kell hajtani a csordultik telő poharat, most az utolsó évben kétszeresen kell dolgozni, küzködni és utána futni az arany-mammon háta mögött hivatkozóan barnuló, miénk, édes rögnek. Hiába, az utolsó esztendőtől függ minden, amint mondják: minden jó, ha jó a vége. És ennek a rettenetes élethalál küzdelemnek kell, hogy jó vége legyen.

Aztán egyszercsak eljött a várvavárt nap. Csatay doktor meg a három-négy parasztember akiktől összevásárolta a földet, aláírták a szerződést és megitták az áldomást. Csatay doktor boldog szédülésfélét érzett egész nap, hiszen a legszebb álma teljesült valósággá, a legkinzőbb kívánsága, vágya teljesedett. Egészen oda volt az örömtől. Szó sincs róla: olcsón jutott a földjéhez. Kerek száz hold volt és még maradt is pénze benn a takaréokban. A parasztok mondták is, hogy másnak, bár meg vannak most pénz dolgában szorulva, mégse adták volna olyan olcsón, de a doktor ur annyi jóval volt irántunk, hogy megérdemli. Hát sok szerencsét kívánnak hozzá, Isten áldása legyen a munkáján, a hogy eddig.

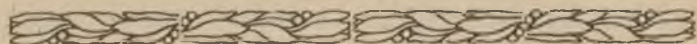
Csatayék pedig másnap kimentek a tanyaára. Most is június eleje volt, mint akkor

régen. A levegő most is azzal a csudálatos varázssal nehezedett rá a szivekre és a széles buzatáblák csakolyan nehezen, lomhán ringatóztak. Csatay alig találta helyét. Beszélt, beszélt sokat, mindent egyszerre akart elmondani és nem értett belőle senki semmit. Csordúltig telt a szive tiszta örömmel, hogy ime megvan erőben, egészségben és a föld, a tanya ott intget felé, ott hívogatja a közelben.

Aztán megérkeztek. A gyerekek rögtön birtokukba vették a fészert, az istállókat és vidáman futkostak, kiabáltak; övék volt, azt tehetek, amit akartak. A doktorné eltűnt a tanya-házban és rendezkedett, birtokába vett mindent. A doktor pedig kiment feljárni még egyszer a vetést, a sárguló, érnikezdő búzát, a magáét.

Csudálatos érzések nehezültek a szívére. Amint ment előre, mintha nem is maga menne, de vinné az az erő, az az akarat, amelyik tiz küzködéssel teljes esztendő előtt megacélozta a lelkét. Egy helyen befordult a széles rengő buzatáblába és megállott a szélén. Szétnézett, úgy tetszett, amerre a szeme lát, mind, mind az övé, neki érleli nehéz kalászát, neki ontja kövér termését és csak neki szolgál. Ez az a rög amire büszkén, kevélyen tekinthet, ez, ahová mindenünnen vissza lehet térni, az egyetlen, az örök, amiért küzd és dolgozik a fáradó, újra meg újra erőre kapó ember mindhalálig.

Csatay doktor egyszercsak, amint legjavában simogatta a simuló, zizegő kalászokat, megtántorodott. Az iménti percben úgy a szívére szaladt minden diadalmas érzés, hogy ő, a gyöngé, agyonhajszolt ember nem bírta tovább. Elbukott, elfehéredett ajakkal, túlvilágba meredő szemmel és, és a búzakaralászokat holtában is magához ölelte, szorította. . . .

Az „Annuska dalok“-ból.

— Gondoltam rád, — mikor zizegve
Húlltak a sárga levelek;
Mikor az ég rávont magára
Sok komor, szürke felleget;
Mikor képe az elmúlásnak
A szemem előtt elhaladt
. . . S még csak meg sem sírattalak . . .

. . . És most, — hogy egy új leheletre
Rügy pattan ki az ágakon;
Most, — hogy a szívem fölmelegszik
Egy régi, — búbájos dalom:
— Szememből csak kicsordúl lassan
Egy csepp könnyű égetve, — fájva . . .
— Pedig tudom, most már — hiába . . .

Györék József
Nagy Ferenc

Csendes sikátorok során (versek.)*

Mesélnek az akácvirágok.

Bolygó hajósa a világnak
A falumba ím hazajöttem,
Rossz csolnakommal kikötöttem,
Békepartra jutottam végre :
Áldott karjába az anyámnak.

Fehér akácok illatában
Szívemre száll a tavasz álma.
Meglíbben a mult idők szárnya
S elémtoppan a sok-sok emlék
Virágosan és babonásan.

Lassan, csendben mesék lüktetnek.
Harangvirág-szívem kinyilik
S harmat-esővel megtelítik
Rózsafelhőkől hulldogáló
Szépségek, hitek, vágyak, tervek.

Ispilángot játszik a lelkem.
Fehér akácok illatoznak.
Alkonyat van. Ott fenn a holdat
Nézem, nézem : új csodává lett
Én meg tiszta szent élet lettem.

A bűneimmel megbékéltem
És elfeledtem, aki bántott
— Hullanak az akácvirágok
S lassan, csendben egy boldog ember
Elalszik az anyja ölében.

Györék József.

Tanító bácsi.

Tanító bácsi : — élet.
Csönd-falumba bocsáss el engem.
Panorámás, kies, gyógyfüves tájra
Mennem kell, mennem.
Vakációra, meleg cipóra
Régóta várnak.
Bocsáss el engem, síró diákját
Hangos, hatalmas, nagy iskoládnak.

Tanító bácsi : — élet.
Csúf bűnbe estem és nagy a vétkem.
Megtisztítani óhajt bűnös lelkem
Magányos révben.
Vértandíjom is maholnap elfogy
S mennem kell, mennem.
Megtanúltam én már jól a leckém
Tanító bácsi, bocsáss el engem.

Tanító bácsi : — élet.
Amíg itt voltam, halottam is volt.
Legszebb reményem, első szerelmem
Szép álma megholt.
Azóta mindig egy sirhalomhoz
Vágyik a lelkem.
Meghalt szerelmem drága sirjához
Tanító bácsi, bocsáss el engem.

Nagy Ferenc.

Két melegkezű fiu megfogja a kezünk, —
könnyes szemükkel a szemünkbe néznek s ve-
zetnek messze, csendes sikátorok során . . .
Szelid, halk hangon néha egy nótát dalolnak
— és a nótájukat megszeretjük lassan . . . s
szomorú utakon, csendes sikátorok során a sze-

münk könnyes lesz, az arcunk szomorú. — Az-
tán mikor elválunk egyszer s utánnanéznünk
azoknak az elment, jó fiuknak, — a nótájuk
még úgy megcsendül néha, a kezük melegsége
a kezünkön van még — és megáldjuk a talál-
kozásunk . . .

* A Csokonai-Kör támogatásával kiadja Hegedűs és Sándor könyvkiadó-vállalata Debrecenben.

— Györék négy sorral kezdi:

Az én életem szürke semmiség,
A szenvedésem sok kicsiny halál,
Bús krizantém a lelke álmodása.
Mit kitagadott magából a nyár.

S aztán erről a szép életéről beszél versekben szépen, sokat, de sohasem tagadja meg négy sorát.

. . . Az élet könnyes, koldus útján a nap-pala az inség, az éjszakája a bánat. Sátort emel felette a szomorúság. Maga az élő szomorúság-szobor. És meghal, ellobog mindig másért. Mikor aztán egyszer az ócska konflis, az élet belefördül örökre a nagy éjszakába — és megfáradtan elnyugszik szelid alázattal a halál házában.

S ez az étellel szembeszálló zúgolódása, ez a sokat-szomorkodás, a magamegadása, a halálban kiengesztelődés, olyan versekben vannak elmondva, amik nagyon közel vannak hozzánk. Az életbe elindulók, — az életből visszanezők rábólintanak.

— Rajta kívül még két embert tudunk nagyon szeretni a verseiből: az apját, az anyját. „Az apám meg a földje“ című verséből egy napsütötte arcú, komoly, becsületes, erős, nagy ember lép elénk. Aki erős marokkal dolgozik sokat, aki türelmes s ha a türelme elfogy, a keserűségén enyhít a káromkodás. És ha sajnálja is azért, hogy: úgy törik egymást káromkodó, istenes búval az apám, meg a földje, mégis kilátszik a szavak mögül az a büszke két szem, mely becsületes, komoly arcára tisztszelettel néz.

S emellett a ritka szavu ember mellett megjelenik a maga szelid, jóságos egyszerűségében egy fekete ruhás asszony (mert ilyennek szerettem elképzelni) — az édesanyja. A „Mesélnek az akácvirágok“ s „Szomorú lett az anyám“ című költemények írója nagyon rokonszenvenné, jóságossá teszi egy asszony arcát, mikor az a városba, az életbe belefáradt fiát akácos, csendes faluba-hazaérkezéskor a karján megpihenni hagyja, elaltatja szépen. Mikor szomorú lesz a fiáért, akit nagyon megbántott az élet s aki sirással panasolja el:

Anyám, úgy-e fiadat siratod?
Fáj úgy-e, hogy sivatag, rossz az élet
S hogy homlokomon töviskoszoru?
Vágyó, epedő, sóvár két szemem meg
Örökké könnyes, sóztlan szomorú?

Lehet valaki, aki egy asszony, egy lány alakját szeretné megkeresni még. — Hiába. A Györék élete nem volt szeretkezés. Sok volt a sirás, a panaszkodás, a maga élete elpanaszol-

lása, hajh tenyerébe hajtatta sokszor fejét a szomorúság! S ha ilyenkor aztán valami csendes, kis kocsmában elboroztatás közt kibúsulta magát, — elég volt, nem sokat vágyott a szeretkezésre, a mámor volt a szeretője inkább. De mégis: szeretni szeretne. S valami olyan elszalasztott örömök miatt érzett sóhajtással mondja:

Halálos bús bánat
Jaj, viaskodj mással.
Pogány lobogással
Egyszer hadd szeressek.

. . . A Györék verseit mind a lelkemben tudom még, mikor egy másik ember írása új világba téveszt.

— Az elején egyszerű, csendes hangulatmegírások. Falusi csendben elmúlt emlékekről halk beszélgetés.

— Egy-egy boldog estén nagyon lassan elmondott dalok, mikor semmi, semmi vágyunk nincs talán, mikor magunk elé nézünk hosszan, soká, — amíg „az álomfáról hull ránk a virág“.

A Nagy Ferenc versei aztán egy lányalakhoz simúlnak. A prologustól a palinodiáig egy rövid, szép szerelmet mond el. S ezek a versek diktálni akarják forró szerelmét, de a hangjuk csak betükbe vesz el s az előbbi ciklus meleg, mesemondó hangján csak néha szólalnak meg. Így az Elfáradt csókok, Szilveszterkor versek díszére válnak mindig a kötetnek. De azért a „Mirtus koszoru“-ba nem egy fakó levél került.

Később aztán újra visszatér a szépség, szomorú nóták szépsége. S ezeknek a verseknek halványan átszűrődő, sugaras szépség-fénye behálózza az Ént. Szomorú nótáknak középpontja az író.

Az életbeindulásakor ráborul nagy lomha, szürke köd, körülveszik szomorúságok s belátja, minden, amit ember művel, érez, hiábavalóság. Néha „fölsír a szíve s imára lendül elfáradt, gyöngye reszkető keze“ s megírja ezt a néhány sort Simonka Gyurkának:

Szeretnék élni! Ó, már nem lehet
Újra átélni a volt életet,
Tombolni vígan gyöngy-élet torán.
Mért is szállt ránk oly korán az este
Velem könnyező Gyurka cimborám?

S aztán néhány lappal odébb olyan szép könnyes könnyörgéssel mondja:

Tanító bácsi: — élet,
— — — — —
Vértandijom is maholnap elfogy,

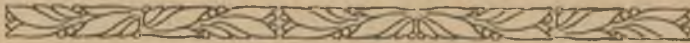
Mennem kell, mennem.
Megtanúltam én már jól a leckém,
Tanítóbácsi, bocsás el engem.

Nagy Ferenc is nagyon szépen szomorú ember. A kacagását nagy-néha halljuk, de talán nem is szeretnők kacagni látni. Az ő szemének olyan szép a könnyes csillogása, mikor szomorúságában lekönnyököl fáradt kezére.

. . . Az első lapokra visszaforgatok még s utoljára beszélek velük: eszembe jut egy-egy sor a nótázásokból, aminél szebbet nem tudok keresni és — aztán mégis több Györék-vers mesél tovább, mikor bezárom a könyvüket. A képek azonban Nagy Ferencnél meglepőbbek, újszerűk: az emlékek szíven csókolják, — hozzásimúl a halkszavu bánat. — az arca sárga földjében láz-rózsák nyílnak. Györéknél nincsen ilyen, nem találunk ilyenfajta festést, pedig ez egy különös bemutatása a szépnek.

A technikájuk jó, — a szavak a kezükben vannak s nem tudnám megmondani, melyiknek a keze erősebb? — De nem is akarnak versenytársak lenni talán.

S mikor elválunk, utánnanézünk azoknak az elment, jó fiuknak, — mikor bezárjuk a könyvüket: a nótájuk még úgy megcsendül néha, kezük melegsége a kezünkön van még, — és megáldjuk a találkozásunk. — *thy.*

Az életem mintázta arcom.

*Anya-csókokkal megcsókoltam
Nagy élet-útra mentem egyszer;
Gyermek arccal hamar indultam.*

*Nagy útkezdéskor annyi tervek
Gyermek kezemre vártak, vártak,
Ezer, sok munkák integettek.*

*S napok gyűltek, múltak megettem:
Nehéz, sok munkát félbehagytam,
Nehéz, sok munkát elvégeztem.*

*Az életnek sok mindent adtam
S kacagástól és sok sírástól
Megszépült, új, más arcot kaptam.*

*S míg kis életfélutal jártam,
Száz arccal nézett rám az élet, —
Az étellel sokat próbáltam.*

*S míg jöttek nagy próbálkozások,
A gyermek arcom egyre más lett —
S ma megmásult arccal találtok.*

*— Az életem mintázta arcom.
Hogy sok, szép megtörtént vonással
Széppé tegye, ha egyszer, egykor
Halottas ágyamon elalszom.*

Szigethy Ferenc.

A második négyes.

(Színhely: Egy garçon lakás. Idő: Este nyolc óra. Személyek: Csáthy főhadnagy, Füzessy hadnagy, lakótársak)

Füzessy: No ez a mai estély éppen kapóra jött. Legalább megtudom, hogy nem huzta-e fel az ezredesünk az orrát, hogy a lányocskáját nem mulattattam a tisztai bálon.

Csáthy: Hát bizony különös is volt és feltűnt, hogy mindegyik tiszt foglalkozott Irénnel, csak te nem. Kár volt így különcködni! Majd élvezheted a következményeit! Tudod, hogy az ezredes . . .

Füzessy: Bánom is én az ezredest. Ha az ember egy olyan ennivaló kislánnyal táncol, mint Vass Mancsi, akkor barátom elfelejti az ezredesét is, a lányát is, meg mindent. (Hirtelen észrevesz a földön egy piros szegfűt. Fölveszi.) No né! Hát ez meg hogy kerül ide?

Csáthy: Tegnap adta Rábay Irén a korzón. Bizonyosan egy második négyes kén' neki a ma esti zsúrjokra.

Füzessy: Ne affektálj kérlek szépen! Irén nagysám jó parti. Halottam hogyha férjhez megy, kap kilenc szoba berendezést és . . .

Csáthy: Ez csak csalétek, barátom! Az egészről egy szó sem igaz. Jó ha két szobát kap, nem kilencet. Az öreg folyton kártyázik, őnagysága Párisból hozatja a ruháit. Irén meg olyan kalapokat hord, hogy rámenne az egész fizetésem. S amellet még estélyeket rendeznek. Hisz' mit gondolsz? Ez a mai estély is benne lesz vagy pár száz forintba! És ha . . .

Füzessy: Hallod, tán' már menni is kéne!

Csáthy: (az órára pillant) Igazad van! De mielőtt még elmennék, kérni szeretnék valamire.

Füzessy: Kérlek . . . rendelkezésedre állok.

Csáthy: Tudod, Irén fogja várni, hogy elkérjem tőle a második négyest. Kérd el te, hogy nekem ne kelljen. Én majd akkor fogom kérni, mikor már te elkérted és csapunk egy kis veszekedést; — de te ne engedj! Jó?

Füzessy: (huzódózva) De kérlek . . .

Csáthy: Tedd meg a kedvemért. Tudod, hogy Rábayné egy második négyest már házassági ajánlatnak tekint. Nekem meg egy csepp kedvem sincs horogra akadni.

Füzessy: Érdekes! És nekem legyen kedvem?!

Csáthy: Te könnyebben szabadulhatsz. Ha te felkéred, mégsem törődnek vele annyit, mint hogyha én felkérem; mert az igazat megvallva ugrattam is a kislányt, És az meg komolyan vette. Ő is, meg a mamája is. Egyszóval: elkéred a négyest ugye?

Füzessy: Jó no. Nem bánom! Bár mondatom, hogy nekem se sok kedvem van hozzá. Hát akkor nézd! Így lesz! Én elkérem a második négyest s mikor ez megtörténik, akkor majd azt fogom kiabálni, hogy sohse halunk meg. Jó lesz?

Csáthy: Nagyszerű! Arany ember vagy!

II.

(Szinhely: Rábay ezredes szalónja. Az egyik sarokban a cigány húzza. Idő: Reggel három óra.)

Füzessy: Irénke nagysám! Szabad kérem a második négyest?

Irén: Köszönöm, de már le van foglalva.

Füzessy: (örömeben ugrálni szeretne, de fájdalmas arcot vág) Hallatlan! Ilyen szerencsétlen is csak én lehetek. És . . . és ki foglalta le ha szabad megkérdenem?

Irén: Fekete Laci, az önkéntes.

Füzessy: No megállj öcskös, megelőztél, de azért sem fogok busúlni! Csupa trucból olyan jó kedvem lesz, hogy csuda! Ej haj! Sohse halunk meg. (Csáthy int neki, hogy megy mindjárt.)

Egy tiszt: (odamegy Füzessyhez) Kérlek szépen, foglalkoztál már négyesre?

Füzessy: Még nem.

A tiszt: Ugy légy szives, kövess. Táncosra van szükség! Nagy szívességet tennél ha . . . (eltűnnek a táncolók között.)

Egy leány: (Irénhez) Képzeld! A kis Fekete önkéntes úgy becsipett, hogy haza kellett szállítani.

Irén: (ijedten) Jézuskám! Hisz' lefoglalta a második négyesemet!

Csáthy: (Irénhez lép.) Egész ideig nem juthattam ide. Mindig elfogtak. No de most már itt vagyok. Remélem, még nem adta senkinek a második négyest?

Irén: (boldogan) Nem. Mintha csak . . .

Csáthy: (megdöbben s majd elárulja magát) Nem? Igazán nem?

Irén: Igazán nem.

Csáthy: Egészen bizonyos?

Irén: (csodálkozva) Egészen.

Csáthy: (akadozva) Hát . . . hát akkor táncolja velem.

Irén: Jó.

Csáthy: (észreveszi Füzessyt. Egy dühös grimaszt vág felé.)

(Füzessy: csodálkozó, kérdő arccal néz rá vissza.)

III.

(Idő: Reggel hat óra. A vendégek hazafelé készülődnek.)

Rábayné: (szeretetteljes anyai pillantást vetve Csáthyra) Isten vele, kedves Csáthy! Aztán jöjjön el mentől gyakrabban. Szívesen látjuk. Például mindjárt holnap! Irénkém ugyanis azt mondta, hogy maga tudja legjobban töltrakni a hámot a ponnykra. Aztán majd kikocsiznak ketten. Vizontlátásra!

IV.

(Szinhely: Ismét a garçon szoba. Idő: Egy negyed hét óra.)

Csáthy: (dühösen) Nohát, ez nem járja!

Füzessy: Mi nem járja?

Csáthy: Hát amit te csináltál tegnap. Megígéred, hogy elkéred a második négyest Iréntől és nem kéred el. Ez kérlek . . .

Füzessy: Na, na! Ne dühöngj! Előbb hallgass meg! Én hibás nem vagyok. Én megtettem a magamét. Kértem a négyest, de már le volt foglalva.

Csáthy: Micsoda bolond beszéd ez? Ha le volt foglalva, akkor hogy jutottam mégis én hozzá?

Füzessy: Erre én is kíváncsi voltam és meg is kérdeztem Iréntől, hogy miért nem Fekete Lacival táncolta a második négyest. Azt mondta, hogy azért, mert Fekete többet szedett be a pezsgőből mint kellett volna, ugyannyira, hogy haza kellett szállítani. Dehát én ezt nem tudtam. Én nyugodt voltam, hogy te nem kapod meg a négyest.

Csáthy: A teremtésit! . . . Hisz' ha én ezt akkor tudom, előkerítem Feketét a föld alól is! A majom. Az se tud máskor berugni, csak éppen azelőtt a szerencsétlen négyes előtt. De csak . . .

Füzessy: Ugyan kérlek. Hadd már el ezt a szerencsétlen ügyet! Katona dolog! Aludj egyet, mindjárt elfelejtetted.

Csáthy: Csak még te is bosszants! Mondtam neked még tegnap, hogy Rábayné egy második négyest már házassági ajánlatnak tekint. A négyes után már olyan pillantásokat vetett rám, mint egy horgon akadt halra. Aztán hívott, hogy menjek hozzájuk mentől gyakrabban, fogjam be a lánya ponnyjait, egyszóval . . .

Füzessy: Egész egyszerűen nem mégysz el és nem fogod be a ponnykat!

Csáthy: Persze! Könnyű neked így beszélni! Szeretném látni, hogyha a helyemben volnál, mernél-e kikezdeni Rábayval?

Füzessy: No aludjunk már! Én már nem is hallom, hogy mit beszélsz, olyan álmos vagyok. . . .

V.

(Idő: Délelőtt tizenegy óra.)

Csáthy: (költögeti Füzessyt) Nagyszerű. Ébredj csak pajtás! Hallod? Ébredj már! . . .

Füzessy: (Szemét dörzsölve) Na! Mit kiabálsz úgy?

Csáthy: (kezében sürgöny) Képzeld! Most kapom ezt a sürgönyt, melyben tudósítanak, hogy áthelyeztek Boszniába és én menjek, még pedig haladéktalanul. Soha még katonai parancsot gyorsabban nem teljesítettek!

Füzessy: (nyugtalanul) Te, Hát az nincs benne, hogy engem is elhelyeztek?

Csáthy: (fejét rázza, majd komikus gyöngédséggel szívéhez szorítja a sürgönyt s dalol) Kis levélke, drága kis levélke! . . .

H. Ilonka.

Lidércek nyomában.

— Bolygó tüzek vezetnek, csálnak engem,
És én lihegve szüntelen nyomukba'.

— Hátam megett le nem tépett virágok.
Elöttem út . . . Hová vezet? — ki tudja!?

Az arcom pirja már-már mind leégett;
Erőm elfogyott . . . elapadt a vérem . . .
— Pihenni vágyom . . . Jó anyám ölelj át!
Marasztó szód lesz majd az üdvösségem.

Pihenni vágyom . . . Jó anyám ölelj át!
Szeress! Maradok! Maradnék, — de látod
Bolygó tüzek gyúlnak előttem újra . . .
Lidércek csálnak: új, szebb álmódások . . .

És én megyek . . . Vonszalom nyögve, kínnal
Lelkem lenyügző, koldus földi sátrát . . .
— Megyek, bár tudom, remegő ajakid
Elment fiad százszor visszakiáltják.

Megyek . . . Mennék, ha templomok harangja
Zúgva, nagy sirva hívna vissza engem;
Ha sirjaikból mind-mind kikelve
Szólnának, — kiket búsan eltemettem . . .

Rohanok a csaló fények nyomába
Bár tudom, hogy el sohse érem . . .
Ha megátkozna minden, aki látott,
Mig kicsöppen utolsó csöppnyi vérem!

Örült tramban, — zavart agyvelővel;
Júrásként, az ég s földtől átkozottan,
Míg egy köszirt setét útamba' téved
S rajta agyam — jajj! — gonoszúl kiloccsan.

. . . És tudom, — akkor nagy kacajjal megállnak
Fényes álmaim, — már mint piszkos árnyak —
És megtisztult, vértelen tetemimen
Hadítort ülnek, — vigan hahotáznak . . .

*

Milyen boldogok, kik a valóban élnek,
Nem ismernek egy más, képzelt világot
S nem karikáztok szünetlen előttük
Lidérceim, ti örök álmódások . . .

— — — — —
— Mégis, — Sorsom légy tölem, légy megáldott!
— Örökre áldott! . . .

Fekete Gyula.

A Kormos János bűne.

A májusi szellő friss illatot kavar a levegőben; pattanó rügyek, kibomlott levelek, tavaszi virágok illatát. Bejár erdőt-mezőt, ott bolyong a falu házacskái körül: hogy egy-egy nyitva feledt ablakon belopózhasson s betöltse a hajlékot színnel, illattal és étellel.

Ember, állat felfrissül, megelevenül a tavasz jöttére, amely üdén, bájosan jó, mint egy harmattiszta, viruló leányka. Csak Kormos János nem érzi a tavasz jöttét, csak néki nem használ semmit a virágillattal telített, balzsamos lég, csak őt nem melegíti a májusi meleg napsugár, csak ő nem gyönyörködik a madarak kedves csevegésében s az ezernyi-ezer élet lármájában. Pedig nyitva a kis ház ablaka, tódulhat be rajta a tavasz illata, Kormos János mégis fojtónak érzi a levegőt, minden percben meg akar fulladni, mintha gyilkos kezek szorongatnák a torkát; a madarak csicsergése helyett valami kínzó tulvilági hangokat vél hallani, a tavaszi meleg helyett fázós hidegség borzongatja minden tagját: a halál hidegségét érzi már szegény.

Nagy beteg Kormos János, a múlt ős óta sinlődik. Akkor temette el a feleségét, a kit a hektika vitt a föld alá Maga ápolta az asszonyt, hűségesen, odaadással s a jutalma az lett, hogy most ő is annak a sorsára kerül. Pedig nagy, erős ember volt, három mással megbirkózott volna életében, hanem hát a halál mégis csak a legnagyobb athléta, porba tiporja a legerősebb embert is. Igaz, hogy sokat birkózik némely emberrel, míg legyőzi; Kormos Jánossal is hónapok óta küzd, de úgy látszik: gyönyörűsége telik benne, hogy vetélytársa sokáig kinlődjék a földi élet porondján.

Hogy menne pedig innét az istenadta! A földiekkel nagyjába már le is számolt: végren-

delkezett. A jegyző negyedmagával megállott az ágya mellett, a beteg meg nagy erőfeszítéssel emelkedett fel párnáján, hogy végakarátát kijelentse:

— Négy gyermekem van tekintes Uram, egyiket se akarom kitagadni abból, ami megilleti. Csak annyi megkülömböztetést akorok, hogy ennek a jánynak hagyom a házamat portástúl; ő tartott ki hűségesen mellettem, az urát is ott hagyta végettem, áldja meg érte az Isten, legyen legalább hely a hol meghúzódhasson, ha senkije se lenne. A többi felém se nézett, mióta itt sinlődök, kószálnak szélyvel a nagy világban, de azért áldja meg őket is az Isten! . . .

A Kormos János szeméből egy pár köncsepp csúszott ki, majd erőt véve érzékenységen ismét a jegyző felé fordította fáradt tekintetét:

— Csak ennyi az óhajtásom, mivel tartozom érte, tekintetes Uram?!

— Semmivel Kormos barátom! jobban kell az a maga árváinak, mint nekem és ránézett az iskolás fiura, aki félve húzódott meg az ágy szögleténél.

A Kormos János szívét valami nagy melegség töltötte el. Hiszen ő életében semmibe se nézte a nadrágos embert, a jegyzőt meg épen vérszívó nadálynak tartotta, aki kiszípolozza a szegény embernek még a lelkét is. Lázasa még pirosabbra gyúlt ki az indulattól s félig hörgő, félig ríktó hangon nyögte a jegyző felé:

— Az Isten áldja meg érte tekintetes jó Uram! áldja meg, áldja meg . . .

Többet nem tudott mondani, annyira erőt vett rajta a köhögés csak a könnyei hullottak sűrű cseppekben.

Hanem azért csak nem tudott meghalni, hiába mondogatták a szomszédok faluszerte:

— Nem sokáig viszi már a szegény Kormos János, egy-két napig ha húzza, tegnap már testált is.

Hát azért is vitte tovább is: egy hétig, kettőig, háromig. A harmadik héten azt mondta Kormos a lányának:

— Eredj Zsófi a tisztelendő Úrhoz, hídd el ide, gyöjjon el ha Istent ismer, adja fel nekem az Urvacsoráját. Rossz ember voltam, jól tudom, istentelen voltam, de már meg gyöttem: az Isten nagyon is megmutatta rajtam a maga hatalmát.

A pap el is ment hozzá. Nem mutatta, hogy haragudnék, egy dorgáló szót se hintett a beteg felé, aki életében sok kellemetlenséget

okozott neki, hanem a helyett nagyon is szelid, részvevő hangon kérdezte:

— Hát rosszul van Kormos uram, rosszul?

— Nagyon rosszul Tisztelendő Uram, minden percben meg akarok fulladni, mégis itt hánykódom ezen a nyomorúlt világon, az Isten nagyon is próbára tesz az eddigiekért, nem akar innen elszólitani.

— Az Isten nem próbál feljebb, mint azt elszenvedhetjük és nem ostoroz soha jobban, mint megérdemeltük, épen azért nem árthatjuk bele magunkat zúgolódó szívvel az ő végéremehetetlen bölcsességü intézkedésébe.

— Igaz, igaz tisztelendő Uram, én ugyan meg érdemeltem, amit az Isten rám mért és nem is zúgolódnék e tenger szenvedésért, csak ne bántana itt belül valami . . . és hosszú kiasszott ujjait reszketve tette ziháló melle fölé.

A pap biztatólag mondta a betegnek:

— Az Istennek irgalma oly végéremehetetlen, hogy a bűnein igazán bánkódó embernek még az utolsó percben, a halál pillanatában is megbocsáthat.

A beteg szemében valami halvány remény csillant föl, de aztán csüggetegen horgasztotta le a fejét, látszott rajta, hogy nem mer hinni a pap szavának, nem szólt semmit csak nagyot, nehezett sóhajtott. Aztán remegő kezekkel vette magához az Ur testének jegyeit, a könnyei sűrűn omlottak a szent kehelybe, miközben a köhögéstől meg-megszakított hangon tördelte az imádságot:

— „A te szent fiad érdeméért légy irgalmas, kegyelmes Atyám, hozzám bűnös gyermekedhez és bocsásd meg minden nyilvános és titkos bűneimet, a melyek felett most szívemben bánkódom, hogy ha betegágyamból még ma a koporsóba kellene leszállnom, lelkem hozzád mehessen az örök boldogság elnyerésére“ . . .

Hogy a szent jegyeket magához vette, látszólag megkönnyebbült, párnájára hajtotta a fejét, míg a két kezét ziháló mellére téve ismételte halkán az imádság szavait: Bocsásd meg, bocsásd meg Atyám! . . .

A pap még néhány vigasztaló szót intézett hozzá, intvén a béketűrésre, a szenvedések békeséges elhordozására, az Isten irgalmasságára, aztán csendesen indult az ajtó felé.

A beteg ekkor emberfeletti erővel emelkedett fel a kórúgyon, melléből valami kétségbeesett hörgő kiálltás tört elő, úgy hogy a távozó megfordulni kényszerült:

— Tisztelendő Ur, Tisztelendő jó Uram! A mindenható Isten legyen nekem irgalmas, én

egy nyomorúlt, elveszett ember vagyok: nekem mán az Istennél sincs bocsánat . . .

Aztán, hogy a pap meglepődve állt az ágya mellé, megragadta annak jobbját és halk, sut-togó hangon mondta:

— Nem tudok úgy elmenni innen, hogy meg ne valljam azt, ami a lelkeket nyomja . . .

A pap intett a házban levőknek, azok megértették a néma kézmozdulatot és csendesen húzódtak ki a betegszobából. A beteg meg sut-togó hangon folytatta:

— Emlékszik rá, Tisztelendő Uram, hat esztendővel ezelőtt szállt meg a Sátán: szerettem volna egyszerre meggazdagodni, mint a meséből olvastam gyermekkoromban, azt hittem: Amerikában ingyen szórják az ember felé az aranyat, aztán itt hagytam az asszonyomat, a hűséges, jó asszonyomat, itt hagytam a négy szép gyermekemet, itt hagytam az én szülőföldemet, a hol kis földcskémből, meg a két kezem munkájából olyan szépen éldegéltem addig . . . Itt hagytam, Tisztelendő Uram, hiába sírtak-ríttak a porontyaim, meg az áldott jó feleségem, eladtam a kis földcskémből is egy darabot, hogy a kőcsség kiteljen. Azután kimentem csakugyan az új világba és jól is folyt a dógom egy darabig. Erős ember vótam, Tisztelendő Uram, nagyon erős és Amerikában megbecsülik a munkásembert. Megfizetik az erőt, de el is fogyasztja hamar a nehéz munka. Megőrli a testet, elveszi az ember színét . . . De a magyar ember nem bánja, nem bánja csak hamar jusson pénzhez.

Jól is ment egy darabig. Kerestem szépen. Még haza is jutott belőle. Amibe az utazásom került, haza küldözgettem. Még azonfelül is raktam félre a két kezem keresményéből. De egyszer csak felkopot az állam. A gyárban felmondták a szolgálatot nekem, meg sok száz embernek és munka nélkül maradtunk. Ami kis keresményem vót, a hosszú várakozás közbe felemésztettem. Irtam az asszonynak haza: küldjön pénzt, haza akarok menni. Az asszony küldött levelet is irt, a lelkít is beleírta a levelibe', úgy sírt-rítt haza, csak menjek minél hamarabb . . .

Nem mentem. Megszoktam az uras életet, a jó éleést, meg hogy ott a szegény munkás embert többre nézik, mint itthon és maradtam. Közben megint munkába állottam. Gondoltam, majd ha megszédem magam, haza megyek. Ekkor akadt elémbe — verje meg az Isten! — egy céda teremtés, egy cifra asszony. Selyem viganóba járt és a szeme ragyogott, mint a szentjánosbogár. Engem egészen megvett vele.

Azután együtt éltünk. Én ráköltöttem minden pénzemet. Dúskált a dollárookban. Az én jó asszonyom meg azalatt halálra dógozta itthon magát, a gyermekeimmel együtt sírt és éhezett sokat. És én olyan gonosz lelkű voltam Tisztelendő jó uram, hogy még egy sor írást se küldtem nekik sokáig. Elfoglalt az a másik egészen . . .

A beteg arcán nagy, nehéz könnyecseppek csordultak végig, fojtó köhécseles szorongatta a torkát, pár perc telt bele, míg tovább folytathatta:

— Azután meglakoltam érte keservesen, Tisztelendő uram. Elhagyott az asszony is, meg az Isten is. Vagyis hogy csak az asszony hagyott ott, mikor észrevette, hogy elfogyott a pénz, nem telik rá olyan bőven. Az Isten nagyon is mellettem maradt. De a balkezét nyujtotta felém, abban is korbács volt. Megérde-meltem. De mégis nagyon keserves vót a büntetés. Levél érkezett hazulról a feleségemtől, hogy jöjjen haza, ha még életben akarom látni. A sok munka, meg a bánkódás megtörte a szegény asszonyt. Csak romja volt a réginek. Megmozdult a szívem. Repülni szerettem volna haza, de nem akadt annyi pénzem, hogy elindulhattam volna. Irgalmas emberek mégis csak megkönyörültek rajtam. Nagynehezen haza jutottam. Még két hétig élt azután az én hűséges, szenvedő feleségem. A tüdőbaja vitte el. Le akartam vezekelni a bűnömöt, ápoltam éjjel-nappal, ott ültem mindig az ágyaszélén, míg csak el nem vitte a nyavalyája. Azután nemsokára én kerültem a helyire. Itt fonnyadtam el, pedig erős ember voltam, Tisztelendő Uram, nagyon erős. A betegség mán nem fájna, csak itt belől szorongat valami, jobban fojtogat mint ez a köhögés. Az én bűnöm . . . Senki se tudott róla a jó Istenen kívül, még az én szegény jó asszonyom se; Tisztelendő Uram az első, a kinek elmondtam. Jaj, van-e az én bűnömre bocsánat?!

Az utolsó szavakat olyan száradt, kétségbeesett erőfeszítéssel kiáltotta, hogy a kint levők megrémülve rohantak be a beteghez, akinek szájából egy csomó kekes-vörös aludt vér bugygyant ki. Aztán látszott, hogy szólni szeretne még, de az ajk megragadta a szolgálatot, csak üvegesedni kezdő szeméit mereszté rémesen a mellette álló papra, mintha csak tekintetével is azt kérdezné attól:

— Van-e az én bűnömre bocsánat? . . .

Az meg egész lényében megrendülve, szá-nakozva nézte a nyomorúltat, egészen közel hajolt hozzá, de mielőtt felelhetett volna neki,

a beteg egy utolsót hördült és a Kormos János lelke egy pillanat múlva már ott repült az égi virányokban, hogy a mennyei bíró trónusa előtt remegve álljon meg és leborúlva előtte, a legfelsőbb fórumon ismételje a kétségbeesett kérdést:

— Van-e az én bünömre bocsánat?! . . .

Csáthy Edömér.

A falumból hozott versek.

Irtta: *Szigethy Ferenc.*

(Alszik a falum.)

Gsukott ajtók, zárt ablakok,
Ó-század illatú szobák
— A nap sohsem virrad meg ott.

Kis házak állnak csendesen
— Az ablakot nem rázza meg
Erős kezével senkisémm,

A város odainteget: —
S csak nézik úgy egymás szemét
Szomorú, csöndes emberek.

Kezük ököllé nem mered;
— Ezer év óta várnak így
Rövidlátó, kis emberek.

Ezer emberek várnak ott.
S ha jön hozzájuk más, Erős
S rájuk veri az ablakot;

A falu-ember rászalad
És meghal az élet-követ
Ezer erőtlén kéz alatt.

És aztán, aztán újra csak
Csukott ajtók, zárt ablakok,
Ó-század illatú szobák —
A nap mikor virrad meg ott? . . .

(Jöttem a falumból.)

Zsibongó város, — eljöttem, hívtál, vártál
Kicsi, magyar falu fiára — Rám.
S eljövém im könyörgök lábaidnál.

Belédszakadtam, — ó kímélj meg engem!
Szeress, — de nézd meg hamvas arcomat.
Falusi álmok ülnek még szememben.

A nótám még falumba termett nóta —
Csak úgy daloltuk — s csak folyt az életünk
S nem tanított öröme, búra, csókra. —

Sok asszonyod arcára hogyha néznék,
Takard el, fedd el még az arcukat, —
Az én falumban minden lány fehér még.

Ne kínálj meg az éjszakád borából.
Borozgatás közt elfelejteném tán,
Hogy mennyi jó tanáccsal küldött útra
Az édes anyám.

Anyósok rémuralma.

Nem vagyok rossz szívű ember, nem állok az utjába senkinek. Félni se igen szoktam, de most, hogy az anyósokat szúrom tollhegyre, (késő este is van!) elfog valami ideges reszketés: a térdeim összeverődnek s a fogaim közé kénytelen vagyok vattát dűgni.

Elfogúltság sem vezet. Szomorú dolog, de most az egyszer krónikát írok s akiket az alábbiak sem ejtenek egy kicsit gondolkozóba, akkor nekem több szavam nincs.

Akiket még az Isten nem látogatott meg, egy-egy ilyen despotával, azok imádkozzanak, de akik már bünhődnek, azok hiába esnek gondolkodásba. Azokon segítsen az Isten, ha tud.

* * *

Van egy jóbarátom, tanító. Ezelőtt egy évvel, egy csöndesen májusi délutánon ott botorkáltam az ő kollégium előtt. Az akác fehér koronát hajtott s az illatos levegőtől megittasúlva bolondos terveket szövögettem. Tehettem, akkor még maturandus voltam.

A túlsó járdán egyszerre nekiesik valaki a falnak, a mellét tépi hörögve, majd cibálni kezdi a haját. Odarohanok, hát a Czompó volt az, a fentemlített tanító (akkor természetesen még negyedéves prepagyerek). A markában egy bicskát szorongatott s fogadkozott erősen, hogy ő azzal az este megszúrja Szentpétert, s ha őt nem is, de Pilátust mindenesetre.

— Mi lelt Czompó? — kértem résztvevőn. (Utóvégre semmi sem lehetetlen, hátha hirtelenül megbolondult a fiú).

— Hagyj nyugton pajtás, ha szeretsz, ma este vért iszok!

— Azt megteheted édesem, de először tedd fejedre a kalapodat, mert majd azt hiszik, hogy eltörött a hajszárlugód.

Czompó egyre kalimpált, mint egy megveszekedett masina:

— Ma embert lékelek, máma szúrok, lövök . . .

— Dehát kit lösz, hova lösz, milyen érte-
lemben?

— Ma emberhúst vacsorázok . . .

— Tehát emberevő vagy?

— Ma megeszem magamat . . .

— Az azt mutatja, hogy úttörő vagy ezen
a téren.

— Ma ütök, mint a bolond óra . . .

— Úgy van!

— . . . eladom a ruhámat, berúgok azután
rákötöm magam . . .

— Mire?

— . . . egy galyra.

— Banzáj!

Czompó csak itt jutott lélegzethez.

— Kedves barátom, mond csak őszintén,
nincsen hazád?

— . . . de előbb leszúrom!

— Kit?

— Azt a gyalázatost, heeeree! . . .

Az első mondatnál végig mutatott a jár-
dán, a másodiknál felszökött, mint egy gummi-
lapda s vágtatni kezdett a jelzett irányban. Jobb
kezében a bicsakot villogtatta, a másikban a
kalapját lengette. Talpai alatt döngött-csatto-
gott az aszfalt.

Pedig az utcán senkit se látott. De mégis
. . . Messzebb, valahol a tizedik ház körül egy
fiatalember kísért egy fehérruhás kis lányt. Oly-
kor összébhajoltak, majd a lány megállt s el-
fordult. Bizonyosan nevetett.

— Szegények, azoknak se virrad többé!

Czompó két lépésnyire lehetett megettök.
Még így is hallottam fúvását, keserves hörgé-
sét . . .

Ekkor a lány hátranéz s a prepa hirtelen
lábujjhegyre fogja a trappot. A bicskát zsebre-
vágja, udvariasan köszön s fennakadás nélkül
megy tovább.

— Hová oly sietve nagy jóuram? — ki-
állt után a leány.

— Fogadásból körülfutom az utcát — ne-
vet vissza Czompó.

Tíz perc múlva utólértem. Az öreg még
akkor is a fülét vakarta s mentegetődzött.

Úgye bruder azt hitted, megbolondultam.
Hát csakugyan közel álltam hozzá. Láttad azt
a leányt avval a fiuval? Rendben van. Én azt
úgy hirtelen az ideálomnak néztem s ha csak-
ugyan ő lett volna, meghalt volna! Mind a ket-
tőt megöltem volna!

Egy kicsit elhallgatott, s majd csöndesen
folytatta:

— Pajtás, csaknem kravalt csináltam, de
hidd el, mikor azt a leányt meglátom nem bi-
rok magammal. Megesik, hogy késő éjszakákon
felkelek az ágyamból, felöltözöm — pedig sok-
szor halálosan fáradt vagyok — s eljárnak a
házuk előtt két-három óráig. Édes gyönyörrel
s megnyugvással tölt el az a gondolat, hogy
míg ő fehér párnák közt alszik csendesén, itt
künn én örködöm az álmai felett, pedig sok-
szor megborzongat a szél . . .

Itt megakadt s láttam, hogy a szemeibe köny-
gyúl. Kicsit sajnáltam is ezt a csöndes, szomorú
lelkű fiut.

Ilyen szerelmes volt az én Czompó bará-
tom — ezelőtt egy évvel.

— Hát az anyja micsoda pajtás? — ve-
tettem fel, csakúgy véletlenül.

Czompó úr a nyakamba borúlt s ugrált és
táncolt.

— Ne is hozd fel, édes öregem, mert bol-
dogságomban megeszlek . . . Te, az az asszony,
az a nő, jaj pajtás meghalok . . . Én nem me-
rem kimondani ezt a szót, hogy „az anyósom“,
a leendő anyósom, mert mindig az jut eszem-
be, hogy talán gondolatban is meg találnám
bántani az ilyen előleges bizalmassággal . . .
Te, legjobb barátom . . .

— Nos?

— . . . te, az az asszony, az a hölgy . . .

— Hagyd el!

Nos, hát így rajongott Czompó az anyós-
jelöltekért — ezelőtt egy évvel.

* * *

Május van újra. Az orgonavirág hervadni
kezd már, az akác most nyiladozik.

Egy évi csatangolás után valahogy haza-
kerültem. Úgy szó-beszéd közt megtudtam, hogy
a szomszéd faluban Czompó a kántortanító,
meg hogy már házasember is.

A minap átszaladtam hozzá. Szó, ami szó,
az öreget prepakorában is szerettem. Persze,
most már biztosan pocakot is eresztett, azóta
talán már családapa is! . . .

Benyitok a tanítói lak udvarára, üres; a
küszöbön egy bundás nyújtózik végig, de az is
alszik, mint a bunda. Bekopogtatok az ajtón,
felelet nem jön.

Az udvar végén egy csűr áll. Megnézem,
talán találok ott valakit.

Csakugyan, az egyik szögletben valami emberi hasonmás guggol. A nyakában kötél, előtte egy csomó széna, körülötte kínzóeszközök.

Közelebb lépek, hát az én Czompó barátomra ismerek. Csakhogy összeesett, az arca sápadt s fénytelen szemeit — amint észrevesz — előnti a köny . . .

— Czompó, édes Czompó, az Istenér ki vitt ennyire?

Czompó nem felel, csak a szájára mutat. (Megértettem, hogy a szerencsétlen némaságra van kárhoztatva).

— Beszélj egyetlen barátom, mert most már én bolondúlok meg. Ne félj, megszabadítlak, de előbb minden udvarbelit kifordítok a bőrből . . .

Hálás szemeket vetett rám a szegény Czompó s akadozó halk hangon suttogetta:

— Ma délután szénát kell ennem s délután akáctövist fognak szurkálni körmeim alá . . .

— Miért? — s a szemem vérbe borúlt.

— Mert nem puccoltam ki a cipőjét . . .

— Kiét, miét? Nyilatkozz, beszélj, nyársba húzom . . .

Czompó felelet helyett összerázkódott. Hátul kinyílt a ház ajtaja s az ajtóban megjelent az anyós.

Most már mindent tudtam. hanem én is reszkettem, mint a rezgő nyárfa ezüst színű levele.

Körülbelől hat-hét lábnyi asszonyosság volt, a fején magas toronyfrizura. A bajuszán látszott, hogy egyáltalán nem gondolja, a bal tokáján néhány szőrszál éktelenkedett . . .

Tüstént észrevett. Járása alatt rengett az anyaföld.

Hogy van öcsém? s megveregette a vállam, hogy összerogytam.

— Csókolom kezeit nagyságos asszonyom! Csókolom kezeit! — nyöszörögtem fuvolahangon.

— Hát mit keres itt? förmedt rám. A hangja dörgedelmes és basszus volt.

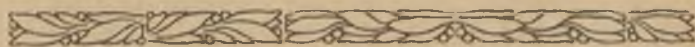
— See . . . mit! S a második szótagnál már a kapún kívül vágattam. De annyi emberfeletti merészség mégis volt bennem, hogy megfordultva, rásütöttem a pisztolyomat. Nevetett rajta s azután a balkezevel kikapott egy cölöpöt a földből s utánam vágta. Kalimpálva zúgott el a fejem felett s ha a szele megér, ma én is deszkával kereskedném Földváron.

* * *

Nekem több szavam nincs. Én csak krónikát irtam, melyért bárhol viselem a felelősséget.

Tanácsot — a közös védekezésre — senkinek sem tudnék adni, s különben nem is merek. De azok, akik olyanfajta módot próbálnak mint egyik ismerősöm, aki a szalánci várba húzódott meg fiatal feleségével, a falakat ágyukkal rakatta meg s a kapuba egy faltörő kost állíttatott, azok ugyan helytelenül cselekesznek. Mert az anyósoknak egy ágyugolyó legfeljebb a lyukas fogukra szól s a faltörő kosra fütyölnek. Létszámuk — mint a jelen évi statisztika is mutatja — vígasztalanul nő s maholnap ellepnek rétet, bozótot és falevelet, mint a sárga cserebogár.

Komáromi János.

Gyűjtemény Ady Endre verseiből.

Szegény sokat bántott Nyugat új vállalatba ezdett. Modern írásokból *Nyugat könyvtárt* adott. A szép sorozatban tartalmas számok sorakoznak. A számok mögött olyan nevek húzódnak meg, mint a Frank Wedekind, Arthur Schnitzler, Móricz Zsigmond, Ady Endre, Hatvany Lajos nevei. — A Nyugat Ady Endrével kezdte. Kis kollekcziót adott azokból az írásokból, amelyeket átkoznak, — szeretnek sokan.

Egy kevésgondú összeválogatás szülte ezt a könyvet. Nem a *legszebbek* szemelvény-gyűjteménye ez, hanem a véletlenül *ott* felnyitott Ady-kötetek átírása csak. Mégis hű arckép: a torzult arc, a szép tekintet, a haragos hangulat s a kacagni szeretés, a halált váró és az élni akaró valaki, az ölelkező, az az ökölbe szorított kezű, — nem az idealizált, de az ember Ady Endre.

A könyv beosztását könyvek teszik, az időközönként kiadott kötetek. S ez a beosztás karrier, — az író karrierje. Egy-egy könyv egy életdarab naplója, csakhogy nem dilettans kézzel megírva, hanem olyan meglátással, lélekkal és tudással, hogy mire elolvassuk a naplót, költeményeknek nevezzük el. . . Az Érmindszenttől, „hepehupás vén Szilágy“-tól elszakadt fiú, a Debrecen, Nagyvárad után fellépett kissé fölös hangú poeta, a Léda szeretője, Páris, — a visszatért Ady Endre. — Ezek a verseknek szülői, megírói azoknak.

Az Ady-szeretők, az Ady-megbántók megtalálnak mindent e kötetben. Kibontakozik előttük a hazafisága, a magyarsága, a szeretése, halál költészete, költősorsának szomorú megírása.

A kötetből talán a legszebben beszél a hazafi,

a magyar Ady Endre. A „Bevezető vers“-ben olyan erős magyar szellem csap meg, mintha egy ős, tipikus magyar arcára néznénk, aki nem félt volna a hét vezérrel megnyitni ereit a vérszerződéskor.

S azt az Ady Endrét, aki ebben a versében megírta költészetéről, hogy „ha elátkozza százszor Pusztaszer, mégis igaz, mégis új és magyar“ lesz mindig, „Páris az én Bakonyom“-ért hazafiatlansággal vádolták. Pedig éppen ebben írta meg: Nagy az én bűnöm: a lelkem. Bűnöm, hogy messzelátok és merek. Hitszegő vagyok Álmos fajából s máglyára vinne Egy Irán szagú szittyá sereg. Pedig akit azért vádoltak, mert messzelát, mert mer, aki örök támadást néz csak szomorú szemekkel, — bizony jobban méltán jobban szerethetné a szebben morajló Szajná, mint a Dunát, az őt jobban szerető Párist, mint Budapestet. — S mégis az Ady hazafiságát tagadóknak mindig fel merem olvasni a „Föl-fől dobott kő“ című versét: Föl-fől hajtott kő, bús akaratlan, Kicsi országom, példás alakban Te oreádra ütök. És, jaj, hiába mindenha szándék, Százszor feldobnál, én visszaszálnék, Szászor is, végül is, — A mai magyarság szomorú, de igaz képe a „Gőzösről az Alföld“ c. verse, melyet olyan borongós szomorú színekkel csak Ady Endre tudott megfesteni, mint aki az igaz magyarok között talán a legigazabb, a legszomorúbb síró magyar.

— A kollekcio más helyére a Léda verseket is beleírták. Azokat a verseket, amelyeknek az erkölestelenség vádjával legtöbbet kellett kiállaniok. Az igaz, hogy a házasodó Petőfi, a feleséges Arany, Szabolicska, Ábrányi szebben megtudta ölelni a maga asszonyát, mint Reviczky, Ady. De míg ők minden nap megölelheték, a Reviczky szeretője, az Ady asszonya csak néha hívta ölekezésre őket. S csak formassággá válik amazoknak a csókja, csak úgy ölelés nélkül; emezek a ritka csókoláskor, a néha kínált öleléskor az ajkukon, a karjukon érezik egymásnak vére lüktetését. S mikor mindnyájan megírták az asszonyuk versét, amazok a legszebb szerelmi versek, ezek a szerelem himnuszai lettek.

A kötet első szerelem-versében már ébred a Léda szeretése. De ebben a versében, „A vár fehér asszonyá“-ban még félénken, csak allegoriában mondja el, hogy szereti Lédát. S csak az Add nekem a szemeidet, Léda arany szobra körül, Mária és Veronika című szerelmi zsoltárokban tudja megölelni az asszonyát olyan boldog, forró szorítással, ahogy csak nagyon kedvesen tudtak ölelni még.

Az említett versek között jelennek meg, mint a legszomorúbb hangulatok szülöttei, a halál-versek. A legszomorúbb verssorokban előtte áll a „nagy Halál, a szent Halál“. S nála valami kisebb, kevesebb erejű valakivő lesz, mint mások előtt. Sohasem tud félni tőle annyira, hogy könnyörögne hozzá a

maga megváltásáért. „Rokona“ a halálnak, „közélről nézi a temetőt“ s mikor ballagva a Szajna felé, verset ír, minden félelem nélkül „égnek lelkében kis rözse dalok“ arról, hogy meghal egykor. — Lelkének ez a darabja a Vajda Jánoséval rokon, de nem azonos vele. Vajda János megjobbulásért várja a halált. Ady Endrének csak „megszépül szatir-arca“, de nem jobb létre szenderül.

Másütt, más versekben aztán sokat foglalkozik önmagával. — Élettörténetét, sokat megbántott életét, szomorú költő sorsát mondja el. — Az „Ének a porban“ című verse a sokaktól támadott költő bánatos hangú panaszkodása. A „Vezeklő vigadozás zsoltára“, „Én kifelé megyek“, a „Lelkem szerelmes fattyai“ című versek csak a kicsüfolt, sokat síró ember írásai lehetnek. — A „Bujdosó kuruc rigmusa“-ban magáról beszél, aki a versei miatt lett szegény kuruccá, sokat harcolt, sebesült, de még is vitézmódra élt kuruccá. Az „Értől az Óceanig“: a költő Ady Endre Érmindszenttől Pestig, Párisig eljutása. — A „Sötét vizek partján“, szomorú történet elsíratása, sok fájdalmú szeretkezés, dalbakezdés, dalfélbenhagyás elmondása, — mind, mind élettörténet, az Ady Endre élettörténete.

— A XX. század vetette felszínre őt. — Szépsége a század szépsége. S azt szeressük benne. Hibája a kor hibája. S a megbántást azért talán nem érdemli meg, mert a sorsa a század szószólójává végezte el?!

Szigethy.

A mi jövőndő hivatásunk.

— Irta és a Theol. Egylet közgyűlésén felolvasta *Gombos Ferenc.* —

(Folytatás.)

Ime, amennyire gyenge erőmtől tellett, megvilágítottam a panorámát. Okaiban, következményeiben előttünk áll kálvinista egyházunk és népünk nem csekély számú betegsége, baja, nyomorúsága. S most már előttünk a kérdés: mi itt a mi jövőndő hivatásunk? Mert, hogy egyházunk reánk tekint, hogy a társadalom tőlünk is vár valamit; hogy lelkiismeretünk és Isten előtt nekünk is érezni kell a felelősséget és pedig nagymértékben — ezért a népért, helyzetéért és bajaiért s hogy hivatásunk pedig egyenesen a bajok központjába állít bele — ki ne tudná közöttünk?

A bajok orvoslását, illetőleg feladatunkat sokan sokféleképen fogják fel s aszerint ajánlanak és próbálnak meg a megoldására módo-

kat. Hányszor olvashatunk belmissziói munkálkodásról és eredményekről! S bizonyára már sokan vannak közöttünk, akiknek a lelkében ezek olvasása után már ki is alakult feladatának ideálja. És épen ezért nem eredménytelen dolog azok felől beszélgetni, azokat vitatni, hogy hogy a vita árjából kiki az értékesíthető kiragadhassa.

Vannak, akik felvilágosító, intellektuális, értelmet nevelő, tudományos munkálkodástól várják az eredményeket. Az istenitiszteleti munkát kiegészítik felolvasó estélyek, vallásos özszejövetelek, tudományos előadások, továbbképző kurzusok tartásával s olvasótermek, kaszinók alapításával. Távol legyen, hogy kicsinyel-ném a tudományos munkálkodás, az értelem képző munka értékét! Mihelyt csak ismereti hiányokról van szó egy gyülekezet életében, adjunk ismeretet, tudást! Mihelyt szórakozás hiányáról van szó, gondoskodjunk nemes, vallásos hangulatú szórakozásokról. S ha csak ennyi a hiány, ez a munka is teljesen elég. De ne feledjük, hogy ha szomjúhozó tömeggel állunk szemben, valahogy arról ne beszéljünk neki, hogy a víz: H₂O elemekből áll, hanem adjunk neki mindenekelőtt vizet! Az alkoholista ember előtt a legtöbbször hiába adjuk elő, hogy az alkohol káros a testre, a lélekre s romlásba vezet. Nem egy lesz köztük, aki előadás végével azzal a benyomással fog távozni, hogy mindezt ő is tudta már régen. És a következő héten is alkoholista marad. Nem tudásra van nekem szükségem uram, — fogja felelni — erőt adjon! S mi lesz a legfőbb, amit felelhetünk? Hogy meginvitáljuk a következő előadásra is? Az intellektuális munka lehet kezdet, de semmiképpen sem „minden“. És ne feledjük, hogy a pusztán intellektuális munka, ha javítani nem is fog, de ronthat oly értelemben, mint előbb szólottunk róla. Növelheti az intellektuális gögöt; vihet tagadásba, hihetetlenébe, ha félreértik! Ez pedig nem lehet célunk!

Vannak, akik specialiter sociális kurzusok rendezésében látják a helyes és célravezető munkát. Vannak, akik naiv lelkesedésükben hiszik még, hogy a socializmus, mint ilyen, hivatott orvoslója minden társadalmi bajnak. Vannak, akik egykor megvalósíthatónak tartják a socializmus sok-sok utópiáit. Itt nekünk, theologusoknak, erősen rá kell mutatnunk az emberek előtt a társadalmi bajok egyéni okaira; az egyéni bajokra, szükségletekre, a lelki élet betegségeire, a bűnre stb. Továbbá nem lehet

eléggé féltünk a népet a sociális eszmék félreértésétől, a socializmus szélsőségeitől s attól a naivizmustól, mely vakokká tesz az egyéni okok és bajok meglátására.

Továbbá olyanok is vannak, akik az összes felsorolt bajok megoldásában egyszerűen mezőgazdasági problémát látnak. Ezek a munkátlanokat munkára, a munkásokat és termelőket a föld helyes kihasználására hívják fel és akarják kioktatni: termény értékesítésre, szövetkezeti munkára szeretnének összefogni. Ha valaki tudja értékelni a helyes és praktikus gazdálkodást, én is tudom. De lehetetlennek tartom, hogy valaki komolyan higgyen abban, hogy ezzel a programmal azt lehetne elérni, amit a szükségletek feltárása után várni akarunk! Feltéve, hogy a dologkerülőket, alkoholistákat, a bűn rabjait munkaszeretetre tudnánk is hangolni ezzel a programmal: vajjon az egyoldalú gazdasági, anyagi gyarapodás teljesen kielégítő eredmény-e? A külső fény és gazdagság nem hordja-e magában újabb lehetőségek csiráját a bűn, a romlás felé? Mit ér a gazdagság, anyagi előny preparálatlan lelkű és szívű emberek kezében?

Folytathatnám még tovább az enemű törekvések ismertetését, de legyen elég ebből ennyi! Annyit már most is láthatunk, hogy nekünk, mint jövőd papoknak, a kérdés ily rövidlátó és egyoldalú megoldásai közül egyik sem nyújthatja azt az egész feladatunkat, melybe érdemes lenne befektetni az egész életünket. Be kellene ismernünk, hogy az előbbi megoldásokhoz mindenkor jobban fog érteni s arra hivatottabb lesz egy szaktudós, egy képzett jogász, a mezőgazdaszat professzora, szóval mindenki, csak egy theologus nem. És ha mégis ragaszkodnánk az előbbi programokhoz, akkor kétségbe kell esnünk tantervünk javíthatatlanságán és félreértésein, mely elibénk ad minden egyebet, csak jogi és gazdasági szakképzést nem! Igen, mert tantervünk megalkotói egészen más oldalról várják tőlünk a segítséget a népnevelés számára.

Nem, kedves barátaim, a mi hivatásunk ilyen félreértései ellen tiltakoznunk kell. Mi *keresztyén lelkipásztorok* akarunk lenni! A legtisztéletreméltóbb és legértékesebb munka lehetőségével a kezünkben! Mi nekünk Krisztus tanítványainak kell lennünk, mert hiszen ezt jelenti a keresztyéni szeretet. És vajjon Krisztus anyagi, mezőgazdasági, sociális és intellektuális problémákkal foglalkozott-e? Azt óhajtotta-e tanítványaitól, azt kívánta-e követőitől, hogy

abban emésszék fel erejüket, tudásukat, szívük szeretetét, akaratukat?

Eszembe jut az a mondása, amelyben feltárja tanítványai előtt, hogy mire kell elkészülni annak, aki az ő tanítványa akar lenni. „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét és kövessen engemet. Mert valaki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, valaki pedig elveszti az ő életét *én érettem és az evangéliumért*, az megtalálja azt.“ (Márk. VIII. 34—35.) Hát önmegtagadás, keresztfelvétel, lélek elvesztés az, ha egyszerűen csak felolvasó estélyeken socialis kurzusokban, mezőgazdasági problémák tisztázásában minden feladatunkat kimerítve tudjuk? És ha az volna, lenne cserébe elég ellenérték, az intellektuális és anyagi nyereség? Hát Krisztusért és az evangéliumért volna ez a lélek elvesztés?

De még a hivatalos vasárnapi funkciókban, temetésekben, keresztelekben stb. sem merül ki a mi hivatásunk. Meg az sem önmegtagadás, az sem keresztfelvétel, az sem lélek elvesztés Krisztusért! Mit kell hát tennünk? Helyesen hangsúlyozzák sokan, hogy a papnak ki kell mennie a nép közzé, részt vennie társalgásukban, érdeklődni munkájuk iránt stb. Igenis ezt meg kell tennie! Mert ez még magában semmi sem! *A lelkipásztori hivatás tudatának mértéke az, hogy milyen felelősséget érez a lelkipásztor híveinek lelkiüdvösségéért.* Valóban a papi hivatás ábécéje az a tudat, hogy mi a hívek idvességéért rendeltettünk. Az ismeretgazdagítás iránt érezzék felelősséget elsősorban a tanító, a mezőgazdasági akcióért az állam, a bűn büntetéséért a törvény. Mi pedig menjünk le Jézus példája nyomán a bűn közepébe, a szennybe, a sötétségbe és érdeklődjünk *egyéni* lelkekért; végezzünk személyes munkát! Legyünk valóban a lelkek pásztorai Jézusnál szegődtségben! Akinél eddig a templom-, az Isten utáni vágy hiányzott, abban keltsük fel a lelkiek iránti szükségérzetet. Akinél vágy volt, de nem talált kielégítésre, annál elégsük ki. Akinek ereje nem volt eddig a bűn ellen, adjunk neki. Aki tévedésben volt eddig a bűn felől, világosítsuk fel. Aki eszében bízott eddig mindig, azzal értesítsük meg, hogy vannak problémák, amikre csak a szív, a lélek jogosult feleletet adni. Mindezt egyénenként, személyesen; szemtől-szemben, ha kell, kéz kézben, szív szíven!

És ebben a munkában van egy hatalmas, pótolhatatlan segítőnk: az Isten igéje!

Ne fogadják előítélettel ezt a kijelentést; ezt a tapasztalati ténytet! A legtörténetietlenebb, a legkevésbé tudományos álláspont az, mely

ezt a ténytet áprióri kétségbevonja. A bűn fenekéről naponként százakat emel ki ma is. A legsötétebb tudatlanság, melynek hatalmában a népek születése óta agyonnyomorítva él egy-egy néptörzs, hátrálni kénytelen, pár év alatt, ennek ereje elől. Néhány évtized barbár nemzetségek egész tömegéről képes ennek segítségével száműzni a pogányság minden hatalmasságát. Keresztyén államok közül azok mutatnak legerőteljesebb, leglúktetőbb életet, amelyeknek gyermekeit az Isten igéje uralja.

És mi, akik különben is kénytelenek vagyunk tapasztalni minden más ez irányú törekvésünk eredménytelenségét, elzárkóznánk oly segítő eszköz felhasználása elől, amelyik mellett tények szólnak, amelyet eredmények igazolnak? S maradunk a tiltakozás álláspontján s egyszersmind az eredménytelenségek közepette is és a bajok és betegségek növekvő, nyaldosó árában?

Nem, k. barátaim! Az Isten igéjével birtokunkban kell leszállanunk egyéni lelkekhez! S ez tud vágyat ébreszteni, vágyat kielégíteni; erőt adni, akaratot megtisztítani, újjászülni! És majd ezek után önként fejlődik ki a munkaszere-tete, a bünkerülése, az ismeretvágy tisztasága, az egyéni jólét becsületessége, anyagi előny okos felhasználni tudása, a boldogság, családi-asság, a tiszta erkölcsiség! S fog visszahúzódni mindaz, amire külső erővel, kívülről akartunk rányomakodni, erőszakot téve az emberi természetben, mintha a bábban alakuló lepke kifejlődését úgy akarnánk siettetni, hogy burkát kezdjük letépni ahelyett, hogy a belülről kifelé ható fejlesztő erőt tartanánk tisztelenben.

És ez a munka már tényleg önmegtagadással, keresztfelvétellel, lélek elvesztéssel jár. Erről az tehet bizonyosságot, aki valóban beleállt ebbe a munkába. Lemondani előnyökről, nyugalomról és kényelemről csak azért, hogy egy lélek idvességét valahogyan ne veszélyeztessük; nem önmegtagadás, keresztfelvétel ez? Egy egész életet odaszentelni mások idvessége szolgálatára; nem lélek elvesztés ez?

És ilyen szempontból tekintve feladatunkat, le kell mondanunk arról a felfogásról, mely ma kezd lábra kapni s mely a lelkészt épolyan hivatalnoknak tekinti, mint akár egy jegyzőt egy városi tisztviselőt, egy bankhivatalnokot stb. Le kell mondanunk arról, hogy a bibliát csak mondjuk Isten igéjének, de a valóságban csak époly irodalmi terméknek tekintjük, mint a világirodalom más hatalmas példányát. Le kell mondanunk arról, hogy a templomi szónoklásban csak művészi gyakorlatot, dialektikai meszterkedést lássunk; hogy az imádságot egyszerűen

csak a lélek magas szárnyalásának nézzük, nem pedig oly oknak is, melynek következménye, Isten ígérete szerint, a meghallgattatás!

És még egy tényre hívom fel mindannyiunk figyelmét. Gondoljunk csak a kálvinizmus „egyetemes papság“ fogalmára, mely széles látókörének a szüleménye. Mennyiben tételez fel e fogalom tudományos, jogi, mezőgazdasági, sőt theológiai előképzettséget? S nem megszügyenítő-e a tudat, hogy egy laikus, minden előképzettség nélkül is, egyszerűen felebarátja lelkiüdvösségéért való felelősség érzetében, oly papi munkát végezhet, mely egy „hivatalt“ papét sokszoros mértékben meg fogja előzni?

* * *

Mélyen t. Theológus Egylet!

Mikor jövődő hivatásunkról szóló, értekezésemet be akarom fejezni, lehetetlen, hogy ne az legyen a záró gondolatom, hogy ez a jövődő hivatás a mi jelen hivatásunkról is beszél hozzánk s támaszt bizonyos követelményeket! Ezeket a követelményeket pedig, szerintem, abba az egy gondolatba lehet összefoglalni, hogy legyen theológus ifjúságunknak olyan közszelleme, mely méltó bevezetés legyen jövődő hivatásunkhoz!

Adja Isten, hogy úgy legyen!

NEKROLÓG.

Lányi Elemér.

Messze, a csendesen folydogáló Szikince partja melletti temetőben egy frissen hantolt sír mutatja, hogy elköltözött az élők sorából Lányi Elemér.

Ambicióval, fiatalos kedvvel, de megrongált szervezettel jött közénk, hol a tudományokbani előrehaladását s szervezetének gyógyulását remélte megtalálni.

S hogy nem találhatta meg, amire vágyakozott, az a Gondviselés munkája.

Lázás türelemmel várta a tavaszt, hogy visszajöhessen, hogy újra köztünk lehessen.

És eljött a tavasz.

A mező újra kizöldült; tarka virányok lepték el a rétet; madár-dal, bogár-zümmögés hallatszott a levegőben . . . és boldogan írta: „mire a búzavirág kinyílik, — Patakon leszek.“

A tavasz tündérasszonya azonban homlokon esőkolta s magával vitte boldog, napsugaras, virágillattal telt birodalmába . . .

Lombsuttogás, madárdal, virágillat kísérte utolsó útjára a fiatal, haladni akaró, élni szerető Lányi Elemért.

. . . A messze csendesen folydogáló Szikince-parti temetőből esténként két roskatag léptű, egymáshoz simuló, őszhajú házaspár ballag csendesen hazafelé . . . megtört lélekkel . . . hangtalan fájdalommal . . .

Mi meg szeretnénk elröpülni messze-messze . . . hogy megvigasztalnánk azt a két roskadozó, őszhajú házaspárt . . . hogy megállnánk egy frissen hantolt sír felett — ott a szomorúan folydogáló Szikince parti temetőben . . . hogy megállnánk, hogy elsóhajtanánk: „Isten veled“ . . . „Isten veled!“ . . .

G. Nagy Ferenc.

EGYLETI ÉLET.

Az „Erdélyi Önképzőkör“ életéből az utóbbi időben a következő pontok emelkednek ki: Az esztetikai pályázatra egy mű érkezett, melynek a bizottság a díj egy részét (8 kor.) kiadta. Szerzője Gérecz Ödön VII. o. t. Az irodalomtörténetire (Vörösmarty költő nyelve) két mű érkezett, a bizottság a díjat 25 koronára emelte és így osztotta meg a két mű között. A nagyobb díjjal (15 kor.) jutalmazott munka szerzője Nagy László VIII. o. t., a kisebbel (10 kor.) Fodor Gábor VIII. o. t. A lélektani kérdésre érkezett munkát megdicsérte a bizottság, szerzője Révész Menyhért VIII. o. t. A természetrajzi kérdésre egy kifogástalan mű érkezett, melynek a bizottság a tanárelnök úrtól felajánlott 20 koronát örömmel adta ki; szerzője Bp. Szabó Sándor VII. o. t. Az évi sakkversenyen az első díjat (12 kor.) Gérecz Ödön VII. o. t., a másodikat (8 kor.) Szombaty László VIII. o. t., a harmadikat (4 kor.) Benkő Béla VII. o. t. nyerte el. Megdicsérte a kör Horvay László VIII. o. t.-nak „Mikszáth írói művészete“ című munkáját. Szabadelőadást tartottak Nagy László „Erdélyi János élete és munkásságá“-ról, Stunda István a „Tehetségéről“. A kör vig- és komoly-szavalt versenyét e hó 24-én tartotta. A komoly szavalt-versenyen 5 jelentkező közül 16 koronára emelt díjat egyenlően osztották meg Hézszer Zoltán VIII. o. t. és Kiss Géza VII. o. t. között, a vigszavalt-versenyen 3 jelentkező közül a díjat (10 kor.) Nagy László VIII. o. nyerte el.

A Magyar Gyorsírók Egyesülete által rendezett országos írásversenyen (ápr. 9.) a „Főgimn. Gyorsírókört“ három tag képviselte, kik közül Benkő Béla VII. o. t. a 120-as fokon negyedik lett (oklevél) Nagy László második; a 150-es fokon Horváth Lajos VI. o. t. első 1 db arany, Nagy Második (oklevél), a 180-as fokon Horváth Lajos harmadik (oklevél).

A sárospataki akadémiai atletikai club házi versenye.

F. hó 28-án, áldozócsütörtökön tartotta a S. A. A. C. szokásos házi versenyét szép számú közönség jelenlétében, a következő eredményekkel.

100 yardos síkfutás.

1. Kossuth Sándor,
2. Olchváry László,
3. Tudja Géza.

Súlydobás.

1. Veres Károly 10'40 méter.
2. Csontos József 10'25 "
3. ifj. Thuránszky László 10'22 méter.

Távolugrás.

1. Kossuth Sándor 5'45 méter.
2. Tudja Géza 5'30 "
3. Szinyéry György 5'13 "

Korlátverseny.

1. Körössy István,
2. Mándy Menyhért,

Kardvívás.

1. ifj. Thuránszky László,
2. Brzorád Rezső.
3. Füzesséry Sándor,
4. Sándor Tibor.

Magasugrás.

1. Tudja Géza 1'55 méter.
2. Kossuth Sándor 1'50 "
3. Olchváry László 1'50 "

Diszkoszdobás.

1. Veres Károly 30'20 méter.
2. ifj. Thuránszky László 29'86 "
3. Kossuth Sándor 29'10 "

Rudmagasugrás.

1. Szinyéry György 2'90 méter.
2. Szabó József 2'85 "
3. Balogh Sándor 2'85 "

Nyújtó-verseny.

1. Mándy Menyhért,
2. Körössy István.

$\frac{1}{4}$ angol mértföldes síkfutás (404 $\frac{1}{2}$ méter.)

1. Kossuth Sándor (56 másodperc.)
2. Olchváry László,
3. Veres Károly.

Svéd-gerelydobás (középen fogva.)

1. Veres Károly 34'35 méter.
2. Kossuth Sándor 29'75 "
3. ifj. Thuránszky László 28'8 "

220 yardos síkfutás.

1. Kossuth Sándor,
2. Olchváry László,
3. Kovács Bertalan.

A két utolsó számból tartott verseny 24-én volt megtartva.

A versenyt, mely ugy külső méreteiben, valamint sportbeli belső tartalmánál fogva méltán sorakozhatik az 1875 óta fennálló egyesület eddigi sikereihez, Dr. Meczner Béla tanár elnök lelkes szép beszéde fejezte be, mely után a győztesek, Radácsi Mariska kezeiből vették át megérdemelt díjaikat. A győztesek a club díszített ezüst érmét s a pataki szépek által font babér- és borostyán-koszorút, a második helyezettek ezüst, a harmadik helyezettek bronz érmet kaptak.

Ifj. Radácsi György, mint a club ifjusági elnöke, herceg Windisch-Graetz Lajos, Kossuth Sándor vivásvezető pedig Páger Arthur tiszteletdíját kapták.

Ezután a főiskola legjobb boraival vendégelte meg a versenybírószágot.

A versenyt reggelig tartó kedélyes multság követte.

Úgy, az ifjuság eme legnemesebb hivatásu egyesülete iránt rokonszenvező közönség, a koszorukat adományozó lányok, valamint a teszteletdíjat ajándékozók urak, s mindazok, akik a clubot anyagilag vagy erkölcsileg támogatták ez uton is fogadják a club hálás köszönetét. — Elszámolást a következő számban adunk az anyagi eredményről.

B—ly.

HIREK.

— **Györék József és Nagy Ferenc** verseskönyve „Csöndes síkatorok során“ címmel már pár héttel ezelőtt megjelent. Lapunk olvasói bizonyára ismerik a Györék nevét és írásai közül nem egyet. Akik érdeklődnek, megrendelhetik e tartalmas és izléses kiállítású könyvet szerkesztőségünk útján is. Ára 2.50 K. Őszinte szeretettel hívjuk fel rá a közönség figyelmét.

— **LÁNYI ELEMÉR** joghallgató collegánk május 19-én hosszas betegség után Zalabán (Hont m.) elhunyt. Bár nem jelenhettünk meg — a nagy távolság miatt — temetésén, mindnyájunk részvéte kíséri sírjába. Legyen áldott emlékezete!

— „**A Magyar Tudományos Akadémia**“ Kazinczy-díját (5 drb. cs. és kir. arany) ez éven Révész Menyhért és Nagy László VIII. o. tanulók nyerték el, mint akik a VIII. oszt. növendékei közül a legjobb eredményt mutattak fel a magyar nyelv és irodalom-ban. A díjak átadása a szokásos kegyeletes ünnepélyek keretében történt Széphalmon.

— **Előfizetésüket beküldötték:** dr. Osváth Gy. Spatak 2 kor., Takarékpénztár Spatak (4 kor.), dr. Trócsányi J. Spatak 4 kor., Kazinczy F. Saujhely 2 kor., Tomory Lajos Balogiványi 6 kor., Czinke István Rimaszombat 4 kor., Simon Mihály Rimaszombat 4 kor.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb
kelmékből a legújabb

:: divat szerinti ::

öltönyöket, téli kabátokat stb

□ Kitűnő szabás! □

Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kap-
hatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom

metészésű poharak, tükrök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS

≡ MŰTÁRGYAT KÉPEZ. ≡

Ajárljuk olvasóink figyelmébe és párt-
fogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinek nélkülözhetetlen !!

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötet-
ben rövid és tömör leírásában tár-
gyalja az összes tudnivalókat. —
Szövegét száznál több tábla — köz-
tük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg,
a II. és III. kötet rövid időközökben.

Megrendelhető havi 2 koronás részletre

Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbizást a
kassai Haltenberger-féle
ruhafestő-, vegytisz-
tító- és gőzmosógymár?

Mert

a cég teljesen meg-
bizható, a munkája
gyors és kifogástalan
s az árak jutányosak.

— Képviselet: Sárospatakon
— a Klein Mihály cég.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,

==== Kossuth-utca. ====

Olcsó árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 Diákoknak kedvező
fizetési feltételek!

Zemplénnvármegye legrégebb és legelsőrendű polgári és
papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a
legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a
legelegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai
hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra egy levelezőlapra való tudósítás esetén
bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvéte-
. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olcsó árak. :: Kifogástalan szabás.
:: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Trócsányi Dezső	Főmunkatársak: Fekete Gyula, Kiss Kálmán	Felelős szerkesztő: Keresztury Károly	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendő

Második búcsú.

Tavaly ilyenkor is búcsúzkodtam s imé, most is úgy elnehezül a szemem. Minden esztendőben veszitek valakit, valamit, anélkül, hogy mást nyernék helyére. Pedig úgy szeretném, ha csak akkor mondhatnám ezt, mikor túl leszek a hatodik X-en. Ha így megy, bizony nagyon keveset kurjant nekem a kakuk. Aki mindig csak veszít, veszít, az annak a jele, hogy nem sokáig tartanak a kincsei, még ha sok volna is neki. Bárha rossz próféta lennék magam felől!

Ez a szomorúságos pillanat, nem az én kedves lapomtól való elválást jelzi, mert továbbra is a kavicsbordók között szeretnék maradni, hanem igenis jelzi azt, hogy nem leszek többé pataki tógátus. S nekem, aki ott éltem az Ifjúság nagy örömei s nagy viharai között, szeretetözönétől környezve, talán érdemen felül is — ez igen nagy veszteség.

Ha csakugyan jó bíró az ifjúság, mely felültekint az emberi gyarlóságokon, akkor nekem nincs mit félni az Élettől, mégha oly rossz volna is az utlevelém. Ez a tudat oly erő nekem, melyet kopjaként fogok forgatni a fejem felett, bármily mostoha legyen is az életsorsom. Ha erre az erőre gondolok, lehetetlen, hogy záporként ne hullassam rád lelkem áldó tisztaságát, örökké áldandó sárospataki Ifjúság!

*

Ha visszatekintünk az elmúlt esztendőre, fájdalommal kell látnunk, hogy lapunk színvonalára esett az előbbi évéhez képest. Igen, mert akkor még többen voltunk a szárnybontogatók s az a tudat talán sokszorozta is erőnket. Mi, akik ott izzadtunk akkor a kerekeknél, örökké büszkék lehettünk rá, hogy terjedelemre egyáltalában nem, tartalomra pedig csak nagyon kevés évfolyam volt hozzá hasonló.

A mostani helyzetünk azonban nem keseríthet el, hisz' ez a hullámvás mindig is megvolt. Hanem igenis keserít bennünket az, hogy még azok között is, akiknek közelebb kellene állani hozzánk s segíteni, bátorítani — voltak olyanok a „fiatal nemzedékben”, akik lappél-

dányainkat visszaküldték. Talán terhükre volna az a pár korona előfizetési díj (amellyel egyuttal jótékonytságot is gyakorolnak, támogatván az Ifjúságot a maga nemes törekvésében)? Lehetetlen feltételeznünk. Vagy talán derogál lapunk olvasása? Mit, uraim, Titánok nőttek már itt!

Kellemetlenül érintett, sokszor bosszantott bennünket a bátortalanság is, amellyel útonútfélen találkoztunk. Pedig istenkém, mit szégyenelhet a csupasz fióka azon, hogy a másinak már több pelyhecske van a szárnyain? Soha nem fogom elfelejteni azt a jelenetet, midőn néhány évvel ezelőtt az akkori lapszerkesztőhöz, egy komoly negyedéves tógátushoz, egy elsőéves trilla cikket vitt a Közlöny számára. Az iráskák azonban nem voltak közölhetők, de a szerkesztő jó szívé ember lévén, nem akarta elkeseríteni, mit tehetett hát egyebet, minthogy a legelső alkalommal pertut ivott vele s bátorította. Ha nem így történik, talán soha nem vett volna pennát a kezébe s nem lenne ma jőnevű írógyerek, sőt lehet, hogy valamikor örülni fog, aki kezet foghat vele.

A mostoha viszonyok hatása alatt, évek során át oly hangok is hallatszottak, hogy a lapot be kell szüntetni s rendesen azok ajkáról, akik nemcsak hogy nem irtak bele, de egyetlen lépést sem tettek e lap érdekében. Valamikor készek voltak az elődök megostromolni érte az Alma Matert s most, mikor megvan, némely koldusok pereat-ot kiáltanak rá. Mikor s hol fog próbálni az ilyen ember önállóságot, a maga lábán megállani tudást, talán kinn az életben, amikor lehet, hogy a keserű sors rongyokká tépi azt, amit az iskola falain belül kapott?

Mindaddig, amíg fel bírom emelni a kezem, mindig tiltakozni fogok az ilyen vakmerő s szentségtelen támadás ellen! Hamu már az az ifjúság, amelynek nincsenek önképzőköröi, amelyben nincs meg az önerőből való magasbatorítás lelke.

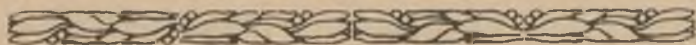
Távol legyen, mintha ilyennek látnálak, Sárospataki Ifjúság! Ha megérint is néha ko-

runk egészségtelen szele, még mindig első vagy e téren a többi főiskolák ifjusága között.

Légy továbbra is, Sion a többi hegyek felett!

Te pedig, Főiskolánk, állj büszkén időtlen időkig! Az egyetértés szelleme álljon őrt kapuid előtt !!

Keresztury Károly.

Szivek találkoznak.

*Járok a holdas, csillagos éjen,
Sugaras álom ül szívemen;
Csendbe tipegve egy csuda szép lány
Jön a nagy utcán szembe velem.
Halk tipegése hajnali álom,
Lágy zene szól a lába nyomán,
— Valahol egyszer mesehullás volt
S ott született meg lágy nyoszolyán.*

*Valahol egyszer mesezajlás volt:
Álmodott egy bús barna legény
Tűzszínű csókról, lángszemű lányról
Hószínű álmok dús szigetén.
S valahol egyszer, csillagos éjen
Lágy zene szól az utca során
S valahol egyszer összeborult egy
Barna legény s egy barna leány.*

*Csillagos, csókos, sugaras éjen,
Hogyha kigyúl a hószínű fény,
Látni azóta két szelid árnyat
Járni az utcák kövezetén.
Halk tipegésük hajnalos álom
Csók-zene zendül a szíveiken
S egymásra találva összeborulnak:
Két szerető szív, két szerelem.*

Györék József.

Áldott borozgatás.

*Korcsmaablakon keresztül
Nézdégélem a világot.
— Olyan szép most minden ott künn!...
A tavaszi ragyogásban
Olyan szépek a virágok.*

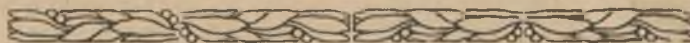
*Az életnek szebb a színe,
Szebb a lány és szebb a rózsza;
Korcsmaablakon keresztül
Színesebben süt a napfény,
Melegebben szól a nóta.*

*Itt jobb a szív, hívebb a szó,
Gyöngyöző bor itt a társunk,
A pajtásunk, a barátunk —
S vidámitó jó bor mellett
Itt könnyebben megbocsátunk.*

*Itt, ami fáj, elfelejtjük
S elföldeljük, ami fájna —
Békéltető jó bor nélkül
Keserű az élet íze,
Szomorú a boldogsága.*

*— Korcsmaablakon keresztül
Hát jó nézni csöndes kedvvel.
Boldog, áldott, szent kitérő
Ez a hely, hisz itt lesz mindig
Az ember a legjobb ember.*

Györék József.

Abodi ésszel.

Írta: Keresztury Károly.

Jónak ígérkezett a szendrei vásár. Összegyülekezett négy vármegye apraja-nagyja, lévén ki eladó, ki meg vevő. Kétfélekép is lehet ezt érteni, mert bizony szívesen tódul ilyen helyre a fiatalság. Így ismerkedik a mi paraszti népünk. Ha az égben köttetik is a házasság, de az előjátéka nem egyszer a handlé zsidó bódéja előtt folyik le. Lám, most is, ahogy ott alkuszik a szép Olajos Julis egy delin kendőre az Icíg zsidóval — azaz, hogy csak az anyja alkuszik, ő csak a szemével méregeti, mert így illik — a másik sátonál meghúzza Petrik Bertit az ánya rekláját:

— Ángyó! Halli? Ugyan ki az a takaros jány ott abba a kék kendőbe?

— Hogy az én Istenem a haszontalanját! — Fakad ki a szó Maris néniből — hát csak nem állhati meg szó nélkül. Szeretnéd tudni ugy-e? Csínos ugy-e?

— Ugyan mongya mán! — sürgeti Bertit belepirítva.

— Hogy a csóka csipné ki a szemed, hát az Olajos Julis, a petrü Olajos Andris jánya.

— Hát kellemetes személy biz' a' — vágja rá Bertit, de már ekkor ott ólalkodik a másik bódé körül. Befurakodik a vásáros nép közé, addig-addig tolózkodik, hogy ott is van már Julis mellett. Úgy tesz, mintha ő is keresne valamit a sok holmi között, pedig nincs ott legénynek való azon a szem virágon kívül. Megtapogat egy-két brostút, csak ép azért, hogy megszólíthassa azt, akit akar:

— Ne vegyetek ettől a zsidótól, könnyen csalódhattok . . .

— Mit kotorászik kend? — üt mérgesen Icíg a kezére — nincs itt magának való!

— Csiba tee, mert mindjárt csombókot kötök azon a pisze orrán. Mit ért ahoz maga . . . — felel vissza a legény, de csak úgy tréfából.

— Drága zsidó biz' e' — mondja pirúlva a lány, mert elérte az előbbi célzást.

— Sok eső eshetett nálatok valamikor — fűzi tovább a szót Berti.

— Hogy érted?

— Hát csak úgy — kacsint vissza a legény.

— Hát ad az Isten azt is — mondja rá a lányka s előbbre húzza a kendőjét, mert érzi, hogy több vér szaladt oda, ahova nem kéne . . .

. . . Nini, én meg olyasmit is leírok, amit nem volt szándékomban. Dehát ki tilthatja meg az elbeszélőnek, hogy egy kis gyönyörűséget szerezzen magának, mégha nem tartozik is szorosán a tárgyához. Elvégre is, én is szeretem a szépet!

Ott hagytuk el, vagyis ott kezdtük, hogy javában állt a vásár. Nem hiányzott onnét semmi, kezdve a „hét, hét, minden darab hét“ jelszavakat kiabáló poros tüdejű héberen, el egészen a karikákat hagyigáltató svindlerig. Aki messzünnen nézi, biz' nem lát itt egyebet a nagy porban, tarka foltoknál. Hátha még felülről lenézne az ember? Erős a gyanúm, hogy az angyalokat is ez az irtó por hozta dühbe, hogy nem láthatják a sok szép fehércselédet; mert legények is vannak azok között, különben nem olták volna ki azt a nagy zajdát, amibe a felhőket fogják. Lett erre haddelhadd. Ki merre lát, arra veti el magát, hogy egy maroknyi fedél alá juthasson. A fehérség felhúzzák az ünneplő szoknyákat; fut, menekül, miközben kikivillan a rövidszárú csizma felett az a kedves fehérség, aminek láttára még a pajkos angyalok is (a legényét értem) a fülük tövibe kapkodnak.

. . . Sok bajjal jár a szegény ember sorja, mondja Szakal János uram, az abodi kurátor Csutorás Mihálynak, a szőlősardói kurátornak.

— Hát sok veszéllyel — hagyja rá Csutorás, de már akkor be is értek a Grünbunger zsidóhoz. (Nehéz szó a magyar parasztnak a Grünberger; a zsidó nevének csaké, hogy kiláti mondani, mégis átkozottul szereti. Több bizalma van hozzá, mint a magaszőrű magyarhoz.)

Nagy bent a tolongás. A sok áldomásszó olyan füstöt kap, hogy még a kuratori szemnek is nehéz megszokni.

. . . — No lássa a tanító úrnk is itt van — örvendezik a sunyi abodi kurátor. Micsoda egy ember, hallja kigyelmed! . . .

— Derék embernek nézem — fordítja a bal agyarára a pipát a szőlősardói kurátor.

. . . Tiszteletes társaság biz' az ott az egyik asztalnál. A tanító úr mellett ül Hajdu István, az abodi törvénybíró. Oly szavajárású ember, hogyha latin oskolába járt volna, nem lenne most Nagy Péter a tornai

járásbíró. Mellette Varga András ül (a felsőhidi), aki akkurátus viseletű ember; nem igen gyors az esze, de jó gazda is, meg jámbor életű is, hát így lett hites szőlősardón. Szembe vele az a vastagsontú sovány atyafi a komája. Szintén jóra való ember, ámbátor legénykorában valami lány miatt bolondságot tett, amiért Munkácson . . . Node az régen volt.

. . . Szóval ide telepedik ami két emberünk is, miután annak rendje-módja szerint összeösmarkednek. Igazis, csak a tanító úrral kell a szőlősardói kurátor uramnak megösmarkedni, ami meg is történik, mialatt az abodi kurátor egy liter borocskát parancsol.

. . . Hát azt panaszlom én itt — veszi fel a szót Varga Andris, a szőlősardói hites, — hogy csehül álljunk mink, mivelhogy a tanító úrnkat elvitték a zubbogyiak.

— Hát csehül, — sóhajt rá a szőlősardói kurátor is, pedig magában azt gondolja: Hála Istennek. (Különben magunktól is gondolhatjuk, hogy nem igen fűrésztöttek tejbe-vajba, ha elment Zubogyra, meg nem is valami „prima“ lehetett.)

— Jól tennék kigyelmegek — eseng az ardói kurátor, ha komendálnának egy jóra való embert . . .

(De erre már az abodi rektram odapislant a kurátorára, hogy őt hozza szóba. Szakal János uram azonban úgy tesz, mintha nem értené el s bár magában így somolyog: No megálljatok majd komendálok én egyet, de azért mintha igen törné a fejét, úgy adja a választ:

— Ha tudnánk valakit, ha tudnánk . . .

A tanító uram dühbe jön; csak úgy ég a homloka. (Mindég is ellenségem volt a nyomorúlt!) Azt hinné az ember, menten megüti a guta, pedig dehogy! Tanítót nem ütött az még meg soha. Talán az italtól? Nincs arra példa!

— Isten áldja kigyelmekeket, nekem még egy kis dolgom van a városban a feleségemmel. Csak mulasanak! (Sorba kezel mindenkivel, csak a kurátorával nem.)

— Azért különös embernek látszik, mondja a szőlősardói kurátor. Tán haragba' is vannak kigyelmegek?

— Mink-eé, hogy mink vónánk haragba'? Meszszebb van tőlünk a harag, mint Makó Jeruzsálemtől. Úgy vagyunk mink, én is, meg a családom is — ezzel az áldott jó emberrel hogy az édes testvérek se jobban. Nincs ennek párja a földön, csak mán mink megszoktuk az ilyesmit. Meg . . .

(Titokban azért átitint az abodi törvénybírónak, hogy valahogy meg ne szólaljon.)

Térül, fordul a beszéd, de mindig a tanító keresésen lyukadnak ki.

Egyszer csak megnyomja az abodi kurátor a törvénybíró lábát:

— Úgy látom szomszéd, hogy az a görgei ember nem adta el a riskáját; ott hajt ni, gyűjűjk csak, hátha most inkább szerencsénk akadna . . .

Azzal feltápáskodnak, de nem mennek kijebb a pítvárnál.

— Csak azt akarom mondani szomszéd, hogyha el tudnánk sütni azt a rektort . . . Csak oszt ügyesen!

— Ahüm! Értem, értem mán . . .

— Szegény embernek a szerencséje is szegény, — méltatlankodik a két ember.

— Hát drága? Hogy adná? — kérdik mindenfelől,

— Biz' ezüst pengőforintokba se sokkal kevesebbet nyomna. Úgy kitartik, hogy az istenítélet, pedig oly girhes, hogy a lábát is aligség cipeli. — Így az abodi kurátor.

— Adjék no még egy literkét Jónás koma — szól a szőlősardói kurátor, ha mán így összetanátkoztunk, úgyis ritkán adódik az alkalom . . .

— Biz' ritkán, a szegény ember csak az igát húzi, oszt' sehun látatja. Mahónap megesik, hogy még a temetséget se tudja úgy tenni, ahogy dukál — fakad ki Varga Andris, a szőlősardai.

— Mán pedig legutó dolog az — erősködik az ékesszavú törvénybíró Szőlősardóról — ha belső ember sincs arravaló. Istennek hála, mink nem igen panaszkodhatunk eziránt. Van áldott jó papunk, a tanító úrnk meg csakugyan olyan, hogy — keresvést — lámpával se találhatna olyat az ember. A testámentomba is meghagyom, hogy ő kigyelme mondja a búcsúztatót felettem, mert még a föld is könnyebb lesz úgy. Nem bánom, mégha a gyerekeim rövidülnének is meg miá. Micsoda egy ember, hogy kiéneklí az a szegényt is . . . Nincs ahoz fogható . . .

— Hát oszt' tanítónak is jó? Tudnak a gyerekek? — özőnlik a kérdés a szőlősardóiakból.

— Hogy jó-eé? Biz igaz a'! A multkoriba azt mondom Andrisnak, az ismétlés fiarnak, csapd ki azt a két dögöt, ha kaphatnának valami kevest. Felül a pejre az inas, de kis vártatva csak visszagyün a két ló, az inas*) meg sehun. Hát, hogy az én Istenem! — a párt alatt tanálkodik a tanító úrral. Aszondi neki: Andris fiam, mán el is felejtitek az ojtást, hogy im munkaidő van, pedig barackojtást mutatnék. Avval se szó se hang, az én fiam csak levági magát a lórol . . .

— No lám, nagy Isten áldása! — örvendezik a szőlősardói hites.

— Mi még ez az oskoláshoz, a mindennaposhoz! Ahogy felmén a gyerek, csak mutati neki a fonómami-kával, hogy aszondi: „i“; meggörbíti magát egy kevest, oszt a kezivel is mutati, hogy aszondi: „t“, dehát nem lehet azt kibeszélni. Nem telik bele egy jó hónap se, oszt' még az alvégi cigány rajkója, a Balázs Janié is úgy olvas, mint a víz . . . Nincs ahoz fogható . . .

— Hát igazán szerencsés planétába születtek kigyelmetek. Hát oszt' mi a kártája?

— Ha jól összeszámolom, kitesz biz' a' vagy

hatszáz pengőforintot — böki oda nagy begyesen az abodi törvénybíró.

(Tyű, a kiralauszomát! — szisszen fel a szőlősardói kurátor (de csak magában), iszen nálunk a hét-százötvenre is felrüg. No majd török én egy keves borsot a kendtek orra alá!)

— Meg is becsülik kigyelmetek, gondolom Ha nekünk ilyen rektorunk vóna, magam megtódanám tíz pengővel, de hiszen, kend se különben Varga szomszéd?

— Hát nem mondanék ellent, — bólint rá Varga. Ilyen istenáldást még látni és! . . .

— Akad azér' az, ha nem minden dülőbe is — szól megnyugtatólag az abodi kurátor, miközben összekoccannak a poharak.

Hanem jónak véli már másfele terelni a beszédet, nehogy gyanút fogjon az érdeklődésük.

Hogy mi minden kerül itt ezekután szóba, hosszadalmas volna azt szép sorjában elbeszélni. Panasz, panaszra halmozódik, hogy a sertés is, meg az apró-marha is csak húll, csak húll a szegény ember kárára. Amiből pénzt láthatnának hébe-korba, azt is elveszi az Isten. Azt az átkozott száj és körömfájást se tudni hun veszi magát; lám, az egész környéken se lehetett hallani, mégis egyszer csak azt látja a szőlősardói kurátor uram, hogy a Bogár ökör hasznavehetetlen lett a lábára. Ha legalább gyökeresen ki lehetne kurálni, dehát az a sok fránya marhaorvos se ért hozzá, csak haszontalan fizetődik.

Szó szót húz, a fejek mámorosak kezdenek lenni. A Varga Andris komája (a munkácsi! már azt emlegeti, hogy nem úgy volt az, mikor ő legény volt, mert ha összeszólalkoztak, három, négy esztendei hűsülés volt a végi . . . (Ma már nincs virtus!)

A nap rég elmutatta a delet. Az atyafiak felcihelődnek, kiki eligazítván a tarisznyáját . . .

— No lám, hogy vénül az ember — morfondirozik a szőlősardói kurátor. (Mivelhogy melléfogott a lépésnek. Dehát seba! a mai nap öröme!)

Barátságosan elparoláznak. Ne vessék meg a házunkat, ha arra járnak! Kérlelik egymást s nevetni szeretne mindahány, dehát nem volna kifizetős. (Hogy fognak ezek prűszkölni! somolyog magában mindegyik.)

. . . Fogd csak inas a lovakat, kiált a szőlősardói kurátor a fiára, amikor haza ért. Megétesd, megítasd, míg mink fent leszünk a törvénybíró szomszédal a tisztelendő úrnál.

Úgy is van. Bekopogtatnak s előadják, hogy mily nagy szerencsájuk akadt ma véletlenül. (Könnyen jön most a szó.) Isten ellen való vétek volna, ha meg nem hívnák az abodi tanítót. (Micsoda egy ember!) A tisztelendő urannak is tetszik az információ, nosza, hol az egyházfi, össze kell hívni a presbitériumot s utánna a nyúlnak, míg messze nem szalad . . .

Fel is telepszik a presbitérium a legközelebbi vasárnap hajnalán két irdatlan nagy szekérre (három

*) Aki még katona nem volt: „inas“; csak azután lesz legény.

ülés van egyen-egyen) s beállítanak az abodi kurátor uram udvarára (megbizonyítandó, hogy nemcsak a korcsmai asztal végeig tart a barátság) s előadják nagy engedelem kérések között, hogy miben járnak.

— Hát egyebbe' nem esik hiba, mert a lovaknak van itt szűllés még ha nem hoztak vóna is, az a kis szivesség meg csak kikerül a háztól, meg a Táncoz zsidótól, csak a tanító urunkat hagynák békén köztünk kigyelmekek . . . De ha már csakugyan megmásíthatatlan a szándékuk, hát abba is csak beletörődjünk valahogy, . . . ámbátor nem gondoltuk vóna, hogy így visszaélnék a barátságunkkal ebben a dologban . . . De meg még az a disznófül a dologban, hogy elmenygen-e? . . . Én nem igen bízik hozzá! veti oda hetykén a kurátor uram.

— De azért ne haragudjék kigyelmed — kérlelik mindnyájan. Bizzuk a jó Istenre.

— Hát bizzuk, hisz' nem vagyok azér' én oly haragos ember, mint ahogy látszik. Vegyék fel sorba kigyelmekek azt a porcióst, jóféle házi somórium, nem lesz rossz a hosszú út után . . .

Körbe-körbe jár a kisnyakú üveg, amiről gondoskodik a gazda s addig jár, addig jár, (közbe bekerül az abodi törvénybíró is) hogy mire elindúlnak a templomba, nemcsak a lába csuklik meg a nagyérdemű küldöttségnek, hanem bizony a nyelve is.

Az istenitisztelet után (minden tetszik ilyenkor!) megtörténik a meghívás, a nagy ebéd a rektor uramnál (micsoda nyájas nép. Hát még a tisztelendő úr; hogy pohárköszöntőzik az!), szóval mire felébrednek Szőlőssardón az atyafiak, (mert ki emlékezne arra ilyenkor, hogy közbe mi minden történik. Pedig az istenuccse! fel is dültünk; részeg volt az a kötnivaló hites.) nem győzik eleget dicsérni az abodiakat.

De ők sem akarván adósok maradni, amikor elindul a tizenhat szőlőssardói szekér az új tanítóért, maga a kurátor uram adja ki a regulát, hogy mindenki vigyázzon a szilvóriumos üvegére, jobban mint a szeme világára, hogy valahogy a becsületén csorba ne essék. . . . Felraknak mindent akkurátusan, még az utolsó piszkafát is. Van magnum áldomás, ölelkezés barátkozás. (Nem szégyenlik kendtek magukat, hogy itt csókolóznak a világ csúfjára! — pironkodik az abodi hites felesége.)

A kurátor és a törvénybíró uraimék még a falun túl is kikisérik a szekereket, miközben agyba-főbe dicsérik őket, hogy nem is hitték volna, hogy ilyen finom nép is lehet a világ . . .

Hanem mikor már jó hajításnyira vannak a falutól, egyszer csak azt mondja az abodi kurátor:

— Van-e kendteknek a templomba' keresztjek?

— Mán — tisztesség ne essék mondva — hogy mondhat kigyelmed ilyen bolondságot? Kálvinyisták vónánk, vagy mi!?

— No ha nincs, hát most visznek egyet!!

Valamikor . . .

Valamikor, nem is olyan régen,
Vig mosolygás ült az ajkamon.
Valamikor nem fogott el bánat,
Harangszó ha szólt az alkonyon . . .

A lelkembe' nem rezdült meg semmi;
Nem éreztem semmi bánatot;
Nem tudtam, hogy mi az: itt maradni,
Szerettünk ha elment s itt hagyott.

De azóta, hogy őt eltemettük,
Harang ha szól, nehéz hallani.
A szememből kiesik a könnyű
S elszorítja szívem valami.

Magam előtt egy kis hantot látok . . .
A kis hanton sok-sok koszorút
És átélem újra azt az órát
S azt a napot, azt a szomorút . . .

Valamikor, nem is olyan régen,
Vig mosolygás ült az ajkamon.
Valamikor nem fogott el bánat,
Harangszó ha szólt az alkonyon.

Cipra.

Két legény a táncból hazamegy.

Irta: Szigethy Ferenc.

1.

Erős, tagbaszakadt legény lépett be az ajtón. Az ünneplőjén meglátszott, hogy nemcsak vasárnapi szokásból, de valakiért vette fel. A kalap alól szétnézett, az anyját látta odabenn. Csak úgy megszokásból köszönt s a köszönésében volt valami, amivel kimondta, hogy nem igen akar szólni többet. Messze ült le az anyjától s mint akinek minden nagyon ismerős a házban, úgy érezte, hogy érdemesebb a szokatlanul előtoluló gondolataiba elmerülni. Egyszer érezte, hogy izzad a homloka s a kalapját igazította éppen feljebb, mikor az anyja, aki régen várta már a mozdulatát, megkérdezte:

— Tán vége van mán a táncnak?

Az anyjának nem akart hazudni. Hiszen jól esik, ha megmondja, hogy még csak maga jött haza.

— Nincs — mondta erős, férfi hangján. De a hangja még sem hangzott durván, mert ha az anyja nem is értette el, ő tudta, hogy milyen panasszal vegyült fenyegetés van a szavában.

— Hát akkor mér gyöttél haza?

A fiu egy pillanatra felemelte a fejét, hogy elmondjon mindent. De aztán egyszerre csak fölébredt benne férfi-vére, amely nagyon szégyenelte azt, hogy panaszkodni fog . . . Felállt. Az anyjának nem tudott felelni. S paraszt, izmos, nagy alakja megtörten támolygott ki a házból.

. . . Odakinn még mindig azok a gondolatok főzték. Hát akkor mér gyöttél haza? mintha azóta százszor is kérdezné . . . MÉR, mér gyöttél haza? . . . Ott kellett volna maradni . . . Hisz mindenki látta . . . Intettem neki. Osztán mintha észre se vette volna. Csak máshova nézett . . . Máskor csak úgy leste mán, hogy intsek. Oszt velem táncolt mindig. Most elfordítja a fejét a beste. Biztosan másra várt. Más mán tán szebben tudott neki inteni? . . . Ott kellett volna maradni . . . Ott kellett volna maradni. Hej, hej az a Berentés lyány! . . .

Észre se vette, hogy a kapujokba ért. Ott állott a maguk kapujában meredten, maga elé nézve, mikor egyszerre nótázás ütötte meg a fülét . . . A fiuk jöttek a táncból. Összefogódzva, danolva az utcájokon keresztül. Szégyenelte magát; máskor ő is ott danolt köztük. Most itt találják magába, a kapuban állva. Vissza is menne az udvarba, elbújna a szemük elől, de észrevették, meglátták — hiába. A nótával is elhallgattak már. Talán, mert őt nevelték. S mikorra odaérnek, valamelyik odaszól:

— Mit búsúlsz Anti?

És a legény nem is néz feléjük. Hiszen csak tudná, ott van-e közöttük, akinek az intését várta az a Berentés lyány?! Jaj de közéjük menne s annak az egynek, ha szeme volna, kiállna közülök s annak az egynek bizony elébe állna.

De így csak várja, amíg lassan elmennek s amikor hallja, hogy más nótába kezdtek már, a kapuból csak szomorúan befordul.

2.

Késő, soká aztán újra jött egy vasárnap. Tánc volt most is, mint akkor, azóta másodsor. A fiuk a templomból együtt indultak a táncba. Anti is utánok indult, de később, azok nem látták. Mikor odaért, még nem szólt a banda. A fiuk karéjba állva beszélgettek. S amikor Anti egyszerre csak közéjük állott, egy legény elkussolt a karéjból. Nem látta senki, hiszen mindenki Antit nézte, aki ma táncolni jött újra. Nem látta senki, csak a Berentés lyány. S csak a Berentés lyány tudta, hogy ma már nem táncol.

A keresztszemle.*

— Chamisso B. —

A vándor büszke bérc-tetőre hágva,
Maga előtt a piros esti fénybe
A széles völgyet elterülni látta.
Pihenni dőlt az illatos fűvényre
Az enyhe ég alatt, fáradtan, vágyón
Bizva magát teremlő Istmére.
Szemére könnyen szállt az édes álom,
— De fáradt teste földi, bús mezéből
Lelkét ragadta messze, — lenge szárnyon :
— A napkorong a messze mindenségből
Mint Isten arca mosolygott feléje.
Meze az ég s a föld volt rajl' szegélyül.
„Uram, — kinek minden kis csöppnyi vére
Atyjának vall s bűnét Neked bevallja :
Tudom, az örök béke lesz a része.
Keresztet hord, tüjön, mindenki válla, karja —
Tudom régtől, — ki földre született,
De nem egy ám mindenki' terhe, jajja . . .
. . . Az én keresztet túlnehéz. A terhet
Örömmel hordanám, — de ez alatt
Leroskadok! — Adj türethetőbb keresztet!
— Amint e szókkal szolt az égi Nagynah,
Zúgó vihar kélt és érezni vélte,
Hogy szárnyi véle fölfelé ragadnak.
S mikor a lába újra földet ére,
Magát egyedül állva ott találta,
Sok kereszt közt, egy terem közepébe'.
S imé, felé egy hang dörögve szálla :
„Itt van mind az egész világ keresztje,
Jöjj, válassz úgy, amint szived kívánja !“
Indult. — Csaknem habozva . . . Járva-keelve
Egyik keresztől a másik kereszté',
Hogy magának egy jó könnyűt keresne.
— Egyik kereszt nagy volt: nehéz a terhe!
Másik nem súlyos, nem nehéz, — de rosszabb :
Hegyes az éle s méginkább sebezne . . .
Arany amaz; rajl' sugárok ragyogtak, —
Csábítá, ám emelni meg se' merte :
Bizonyos, hogy súlya nagy az aranyinak.
Ezt nem bírta; amához semmi kedve . . .
Nem tud találni egyet is, hiába, —
Erejének nincs egy, mely megfelelné.
Az egészet már sorra megpróbálta
Sikertelenül, hasztalan keresve,
Bár a termet másodsor is bejárta.
S im megpillant — előbb tán fel se' vette —
Egy keresztet, — legtürethetőbbnek nézte —
Azt választá s végre megállt felette.

* A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ műfordítási pályázatán teljes díjat nyert.

*Egy egyszerű fakereszt volt, de épen
— Bár nem könnyű — elbirta karja, válla...
„Uram — kiált — a keresztet ez legyen!”
S amint jobban szemügyre vette, — látta,
Az volt, melyet eddig hordott, — az éppen
S még ellene panaszra nyílt a szája...
Felvette hát s hordozta békességben.*

Szigethy Ferenc.

Az örök élet.

— Rajz. —

Írta: J. N. M.

I.

— Az asszony ott állt a beteg ágya felett — Tudta, érezte, hogy már nem sokáig fog ott állani. Egészen beletörődött a sorsába és annak a gondolatába, hogy meg fog halni az ura. — Már nem sírt. Csak szemei voltak álmosan vörösek — Gépiesen rakta az ura fejére a jeges ruhát. S már várta, hogy az könnyebbülten szólni fog. Odaült az ágya szélére. Megfogta sárga, összeszáradt kezét — vékony, ideges kezével...

— A férfi felnyitotta szemét. Bután nézett az asszonyra. S abban a buta nézésben annyi szeretetet volt! Tele odaadással, ragaszkodással. Megszorította a felesége kezét s alig halhatón beszélni kezdett:

— Ugy-e, te mégis szeretsz engemet Margit?

— Ugyan András, hogyan szeretnék.

— Ugy-e, úgy szeretjük egymást most is, mint a gyerekek. A mi gyerekeink! De hol vannak most? Oly rég nem láttam őket. Mikor volt itt utoljára Ernő? Miért nem akarod Margit, hogy addig megesküdjenek, míg én élek? Mert én már meg fogok halni!

— András, András, — ne beszélj ilyet!

— Hiába beszélnek másképen. Én meg fogok halni. — Meg! — Lehet még ma. Lehet csak holnap! — De meg fogok halni! — Ne szorítsd úgy a kezemet! Az nem ragaszt engem a földhöz. Aztán én meg is halnék szívesen, ha a gyerekeket egymáséinak tudnám. Te Margit, hadd keljenek össze még ma!

— De András, nem, — nem! — Majd, ha jobban leszel.

— Nem? — De én ma akarom! Én ma, ma akarom! — No ne sírj! Nem haragszom.

Csak látod, igen szeretem őket... Eredj, mond meg nekik... menjenek el... s jöjjenek vissza, mint férj és feleség... No menj, Margit! Így!... Így szeretlek tégedet! Menj! Majd a pap itt eskesse össze őket! Itt a szomszéd szobában! Te akkor ide ülsz mellém. — S mi is meg fogjuk mégegyszer egymás kezét... s még egyszer megesküszünk, hogy szeretjük egymást... már nem fáj a mellem... Nem hörög... Jajj... Siess... Én addig pihenek... Eredj... pihenek...

II.

— András, azonnal itt lesznek. Esküdni fognak a szomszéd szobába. Az ajtót nyitva hagytam...

— Jól van! Köszönöm Margit! Te igen jó vagy! Gyere ülj ide, — mellém! Siess... nem sok időnk van! Már ők is megfogják egymás kezét... Add ide te is a magadét... Szeretsz? Látod, ők hogy szeretik egymást. Csendesen legyünk... Hallod, hogy dobog a szívem? Már nem halok meg. Ha meghalnék is — élni fogok tovább... Érted! — Élni fogok! Élni fogsz te is... Mind... Mind... Bennük... Nem érted?... Majd meg fogod... érteni...

Lecsukja a szemét. Eláll a szívverése... A szomszéd szobából áthallik: Szeretem! — A beteg ajka mozog s mond valamit... Aztán a lélekzete is eláll... Az asszony mereven bámul rá s még mindig szorítja a kezét... A gyermekek halkán átjönnek a szobába...

— Meghalt, mondja fásultan az asszony.

— A gyerekek odasietnek s az ágy felett megállanak. Véletlenül összetalálkozik a gondolatuk... a kezük... s ott az apjuk holtteste felett — összetalálkozik mindkettőjük forró ajka.

Szeretsz?

Szeretlek!

... S az asszony, az anyjok, egy könnyecseptet töröl ki a szeméből s szeretettel néz a halottra:

— Értelek; ... nem haltál meg... Élni fogunk. — Örökké!...

III.

Az ablakomhoz hirtelen egy öreg méh csapódott s holtan hullott le a párkányra. — S kint a tavaszi napsugárban fiatal méhek röpködtek szerelmesen virágról-virágra...

Az apám.

*Kemény csontú, erős, nagy ember.
Napbarnult arcú, magyar ivadék.
Aki nem tett meg félelemmel,
Mert aki büszke, széles mellű.*

*Becsületes körömszakadtig.
S aki mindig megdobbantott helyű,
Mert nem hagy semmit félbe addig,
Amíg egyszer nem győzött maga.*

*Puritán, kis-kevéssel beért,
Ki nagyon a faluba szeretett;
Kihez a város messze van még —
Én ilyennek vallom az apám.*

*Aki ha megnézné a kezem
És a vállam a vállához mérné,
Nem békülne meg sehogy velem,
De azért megölelné mégis...*

Szigethy Ferenc.

Az óra.

Charles Delys.

I.

Valamelyik reggel találkoztam Sylseddal és így szóltam hozzá:

Barátom ma ínyenc vágyak gyötörnek s ezért ha pénzügyi állapotaid megengedik, hogy a vendégségadó szerepét játszad, kérlek, ajánlj fel nekem egy jó ebédet Champeaux-nál.

— Lehetetlen — ... szólt röviden Sylsed.

— Hogyan? válaszoltam fájdalommal... Hát te is ilyen kinos, tantalusi helyzetben vagy? Mi van pénztárcáddal?

— Pénztárcám, — szólt Sylsed — eléggé meg van tömve. Nézd csak! Hat Napoleon aranyat villogtatott bámuló szemem elé.

— Nos... akkor? szóltam én.

— Kisérj el a Boulevard du Temple-ig, szólt Sylsed karját az enyimbe öltve és ki fogom neked fejteni, micsoda nyomorúlt, de szük-séges hívatása van ennek a pénznek...

Elindultunk s Sylsed folytatta beszédét:

— Van egy óram, mely száz franc miatt az utolsó carneval óta, tizenhárom hónapja és néhány átkos, gonosz napja a zálogházban vesztegel. Tegnap elmentem s megjelentem a zálogház vasrácsos hivatalaszobájában, avval az egyszerű kívánsággal, hogy megújítsam a zá-

logcédulámat, híven ennek az ősi, atyai intézetnek szokásaihoz. — Késő, nagyon késő úram! mondta az úrsorás... Visszahököltem. Már az árverési teremben van — folytatta, — és ön nem tehet egyebet, mint hogy fut, ahogy tud a Blancs-Manteaux utcára, visszaváltja óráját a jobb felőli kis hivatal szobában, ha ugyan el nem jött még ideje az eladásnak, de attól tartok, hogy el. — És akkor? kérdeztem remegve. — Akkor ön már csak a nyilvános árverésen veheti meg. — Köszönöm. Kiáltottam futásnak eredve — Kérem.

És már messze voltam, ő még mindig csillogó pápaszemét igazgatta reszkető kezeivel görbe orrán, mely olyan volt, mint egy ragadozó madár csőre.

Mint hogy azonban tegnap már késő volt, ma reggel megyek megtudni sorsomat a Blancs-Manteaux utcai nagy bünbarlangba... Ime, ez az!

— Borzasztó! ... szóltam, amint Sylsed befejezte érdekes mondókáját... Oly szívesen ebédelnék Champeaux-nál.

— Én is! felelt ő. De ha későn az árverés befejezése után érkezem, felkereslek és megtartjuk az elköltözött halotti torát.

— Adja Isten! sóhajtottam végtelen vágyakozással. Te ismeresz engem, imádkozni fogok, hogy órád már ne legyen az úrsorás karmai között.

— Köszönöm szépen a jó kívánságot, szólt Sylsed és elhagyott engem, aztán bele vegyült a Keille de Temple útca sarkán élénken nyüzsgő embertömegbe.

II.

Óram? kiáltott Sylsed, megrémült emberek módjára a vasrácszat előtt, mely megett ott ülnek a zálogházi hivatalnokok, mint az állatkerti vadállatok a vasketrecben.

— Nagyon későn jött! Elfogják az órát adni, ha ugyan már el nem adták, menjen az árverési terembe,

— Szegény óram! sóhajtott Sylsed.

— És az enyém, Úram, kiáltott zokogva egy alacsony öreg emberke, aki egy időtől megsárgult záloglevelet nyújtott be a zálogház ablakán.

— Későn jött maga is... ismételte a hivatalnok, menjen az árverési terembe.

— Oh Istenem, felelt az öreg elrohanva, utolsó remény csillaga felé. Sylsed követte őt.

Kicsi reszkető ember volt: haja fehér és ritka, szemei jóságosak, nyájasak, szája érzelmes mosolygó. Ruhái valami nagyon régi divat

szabására emlékeztettek s befönt hajának kis copfja könnyedén himbálózott, kabátja magas, búzavirággék gallérján. Szindús, tarka-barka harsnyát hordott; csattos cipőket, szép tiszta nyakkendőt. Minden tekintetben élőképe volt atyáink századának. Bizonyára sok vihart kiállott már, bizony nagyon öreg volt. S mégis mily fürgén, egyenesen, élénken típegett. Igazán kedves öreg bácsi volt.

— Szegény óram, öreg barátom! mormogta s fölágaskodott, hogy átlásson a termet betöltő tömeg felett. — Ah látom! Az asztalon van. Még nem adták el Hála Istennek, jókor érkeztem! És az örömtől szinte reszkető öreg hozzá támaszkodott egy oszlophoz. Egész testében remegett.

Kis sovány lábai, domború melle, hajlott háta, hegyes álla, kopaszodó feje, lecsüggő kezei, mind-mind egyszerre reszkettek. Szemei tele voltak könnyel, ajkai mosolyogtak. Beszélni akart s nem tudott kiejteni egy szót se.

A boldogság szavát vette. De könnyes, sokat mondó szemei egy egész történetet meséltek el Sylsed figyelő szemeinek.

Mert Sylsed egészen rajta vésztette tekintetét; elfelejtett mindent. Nézte a jóságos, ártatlan kinézésű aggot, akin látszott, hogy a szívét a homlokán hordja.

Még egy szó sem hangzott köztük s már is jó barátok voltak. S amint az öreg szóhoz jutott, Sylsedhez ment és a megindultságtól remegő, öreges hangja így szólt hozzá:

Látja, beszélnem kell órámról, míg nem láthatom, nem érinthetem, nem zárhatom karjaim közzé. Kell, kell Úram! Beszélek róla, mert ez lecsöndesíti türelmetlenségem, megédesíti különválásunk utolsó perceit.

Ilyen mély szívbeli megindultsággal mondott szavakra nem szoktak válaszolni.

Sylsed nem törte meg a csendet, de annál később volt hallgatni. És az öreg folytatta a megkezdett beszélgetést.

III.

— Régi óra már, az Uram! nagy, széles, kerek, csinos, kettős arany fedelének előlapján vésések vannak. hátlapján mozaik. A mozaik madarakat, virágokat ábrázol. A metszet a nagy királynak, Salamonnak ítéletét. Csupa ilyen órát gyártottak akkoriban. És én mondhatom, hogy az ütötte, mérte első óráit életemnek; mivel az atyám már akkor zsebében hordta, mikor kivett anyám karjai közül, hogy az első csókot lehellje ajkaimra.

— Szegény atyám és — szegény óram!

Ő volt első pajtásom, később első barátom, aztán első vágyam.

— Légy jó, fiam! Ha 15 éves leszel neked adom az órát s a rajta levő sok csecsebecsét is

— Oh mint vágytam elérni azt az évet. Kívántam az órát, vágyódtam utána. Az évek oly hosszúaknak tetszettek! . . .

— Sohasem lesz az enyém, — mondtam duzzogva.

S atyám, ki bolondulásig szeretett, ideadta egyszer egy egész vasárnapra.

Oh mily boldog s büszke voltam ezen a napon! De én azt szerettem volna, hogy az enyém legyen, egészen az enyém, senkié, csak az enyém, mindig az enyém. És az az átkozott 15 év csak nem érkezett. Oh jaj, fájdalom, megkaptam az órát a kitűzött idő előtt. Ajándék helyett szomorú örökség lett. Akkor volt a forradalom a legdühösebb a rémuralom kellős közepében.

Egy este borzasztó arcú emberek jöttek atyámhoz és másnap a nyomorútlak halálra ítélték őt, a legártatlanabb embert.

Megengedték, hogy megnézzük a kivégzés előtti percekben. Oh milyen rövid perc volt. Oh jaj! . . . folyt-e a világon annyi könnyű, mint ott? Mikor távoznunk kellett, kezembe nyomta atyám az órát, anélkül, hogy egy szót szólt volna.

Uram! ő mosolygott . . .

Oh én még most is folyton látom, amint ott mosolyog . . .

Egyszerre hagytam el a fogházat a végzetes nyaktilóval. Volt bátorságom követni, elmentem a Revolution-térre.

S láttam ott porba hullani atyám fejét.

Igen! Uram . . .

Aztán becsukódtak szemeim, vérem szívemre tolult, görcsösen szorítottam az órát, melyet még mindig kezemben tartottam.

Hideg érintésére valami idegen érzés a téboly felé hajtott.

Hirtelen kinyitottam szemeimet és kezemet és mosolyogva néztem, mint atyám . . .

A mutató tiz perccel dél előtt állott.

Ebben a pillanatban a kikiáltó harsogó hangja jelentette, hogy új tárgy kerül eladás alá.

Az agg élénken fordította meg fejét . . .

De ez még nem az ő órája volt.

És így fűzte tovább a történetet.

IV.

Néhány nap múlva anyám meghalt bánatában és én egyedül állottam a földön, árván barátok, testvérek nélkül az annyira kedves órával, a múlt egyetlen emlékével. De az óra, melyben megkaptam azt, örökre rettenetes emlékü maradt számomra.

Nem hagytuk el egymást soha, soha, nem is tudtunk volna egymás nélkül élni.

Vele könnyen türtem a szenvedéseket és mondhatom, hogy nem volt oly szomorú vagy örömteli napja életemnek, mikor ő nem mutatta nekem a pontos időt.

És eljött a nap, melyen hárman lettünk.

Oh ez a nap volt legboldogabb napja egész életemnek . . .

Aldott Gertrudom! . . .

Nem nézett le alacsony származásomért, nem szegénységemért sem. Mert én az voltam akkor is ami most, egyszerű irnok, igénytelen másoló, aki mindennap ugyan megdolgoztam másnapi kenyereért.

Nem volt szép, de jó volt, jó mindig s az is akart lenni.

Szerettem őt, ez volt egyedüli érdemem. Szerettem gyöngéd vonzalommal, szívem minden érzelmével. Hisz olyan elhagyott, olyan árva voltam.

Ő tudta mindezt, korlátozta vágyait, hogy engem boldoggá tegyen. És negyven éven át boldogított, édessé tette életem az egykori élénk, üde varrólány, most gyöngéd öreg társam, mindig imádtott Gertrudom,

Esküvőnk egyszerű, szerény volt.

Nem volt ünnepélyesség, nem volt lakoma, sem táncvigalom. Négyen mentünk a városházára, négyen a templomba is; de haza már csak kettesként.

Nem is volt ott semmi ajándék, mert szegények voltunk, nagyon szegények. Mindenkinél szegényebbek, de mindenkinél boldogabbak.

— Nesze! . . . drága Gertrudom, suttogtam megindultam. Nesze! itt az óráim, nincs semmim a világon, csak ez. Tudod milyen drága és becses ez nekem . . . Neked adom . . . Fogd . . . Egyetlen kincsem, de neked adom mászajándékul, amint neked adom magamat is.

— Köszönöm! Felelt Gertrud.

A mutató tiz perccel éjfél előtt állott.

Nos? kiáltott az agg a kikiáltó felé fordulva.

— Nem, még nem az, elmondhatom önnek életem hátra levő napjainak történetét is, szólt szinte megkönnyebülve.

V.

Egy hónappal később nevemnapja volt.

— Nesze! kedvesem, szólt mosolyogva Gertrud, egyetlen kincsem, te neked adom.

Az óra volt az ajándék.

Három hónappal azután elkövetkezett Gertrud születésnapja és én másodszer is neki adtam az óráit.

Nemsokára azután én kaptam meg ajándékba.

Igy éltünk huszonöt esztendeig. És ha azon napok közül valamelyik eljött, melyeken ajándékokat szokás osztogatni, az óra vándorolt egyikünkötől a másikunkhoz.

Higyje el Uram! ezt a mindig vándorló, mindig ajándékozott és mindig ajándékba kapott óráit sokkal nagyobb örömmel adtuk és sokkal őszintébb megindultsággal fogadtuk el, mint a föld legfényesebb ajándékát.

Gondolhatja, mennyire becses volt az előttünk.

Kettőnké volt s mégis ezer, meg ezer alkalommal csak egyikünké.

És mégis ide került.

Uram, ön ezen csodálkozik, hallgasson még két percig s nem fog csodálkozni! . . .

Megbetegedett Gertrud. Súlyos, nehéz betegségbe esett! . . . Kimerítettem összes pénzforsásaimat és nem sokára egy fillér nélkül álltam kétségbeesve, beteg feleségem ágya mellett. Nem volt egy fillérem sem, amin gyógyszer vásárolhattam volna, mely még megmenthette őt.

Az óra ott volt . . . szemeim előtt.

Nem haboztam sokáig

Pedig akkor épen az övé volt.

Háromszor tértem vissza a zálog házkapujától . . . s áldozat megtörte szívemet . . .

Végre is negyven frankot kölcsönöztek érte. Megmentettem Gertrudot.

Micsoda jelenet volt az, mikor megvallottam ezer kibuvó és hazugság után az óra sorsát.

— Inkább haltam volna meg! . . . kiáltott Gertrud, szinte belepirosodva a méltatlankodásba.

— Hát én, Gertrud? szóltam gyöngéden, miközben a szívemre vontam.

Sírt sokáig és én vele.

— Vigasztalódj, kedves, drága Gertrudom! . . . szóltam oly édesen, ahogy apám szokott volt hozzám szólani . . . Most im egészséges vagy megint s én hozzáfogok dolgozni éjjelnappal szünet nélkül, hogy visszavásárolhassuk az óráit.

— Mennyiért csaptad be? kérdezte tőlem szívszorongva.

— Negyven francért, — kockáztattam meg félve.

Az összeg hallatára kissé megdöbbsent Gertrud, majd elhatározott hangon így szólt:

— Dolgozni fogunk szünet nélkül, kitarással, míg össze nem gyűjtjük a szükséges summát

Megtartottuk fogadásunkat. Uram higgye el, hogy mind a ketten keményen dolgoztunk.

És az óra most itt van.

Idestova tizenöt éve annak.

Igen, uram, tizenöt éve; s ez alatt ötször fizettük be a kölcsön pénzt kamat gyanánt! Nem borzasztó az!

Azok a piócák jól értenek ahhoz, hogy miként kell cseppenkint kiszipolyozni a szegény ember vérért.

Folyton megújításokkal kellett élnünk, hogy az órát el ne adják és sohasem voltunk képesek összehozni annyit, amennyi elég lett volna az óra kiváltására.

Most már ötven frank kell érte.

Takarékoskodtunk, nélkülöztünk, gyakran már alig hiányzott a szükséges pénzből valami s mindég előadta magát valami váratlan eset. Betegség, munkanélküliség, kilakoltatás, szigorú tél, drága kenyér.

Vagy pedig szerencsétlen szomszédaink kértek tőlünk pénzt kölcsön, helyesebben mondva, soha meg nem adomra.

E miatt sokszor haragudtam rájuk, de most teljes szívemből megbocsátok nekik.

Kétszer meg volt már a pénz, annyiszor el is ment; mindig az uzsorás kamatokra, pedig mily gyakran fizettük.

Tavaly ilyenkorra teljesen kifizettek megint és Gertrud így szólt hozzám:

— Öregem, hallgas csak rám és meg is halhat valamelyikünk, ma vagy holnap, anélkül, hogy atyád órája feje alatt lenne.

Nem szabad meg engedni, hogy ez így történjék. A halál sokkal fájóbb lenne úgy. Nem dolgozunk eleget, szűkebben is élhetünk.

Oh jaj! Uram! Addig is szűkösen éltünk, mégis találtunk eszközt arra, hogy még jobban nélkülözzünk.

Előbb a dohány, egyedüli öröme vénségünknek.

Megegyeztünk, mindegyikünk naponta három szippantást vesz, egyet reggel, egyet délután, egyet este.

Aztán a kávé? . . .

Nem ittunk reggelenként és így szegény cicánk se tudott tovább tengődni.

A vasárnap kivétel volt, hogy vesszen el teljesen az édes nyugalom.

No hát, Uram, jóllehet mindenről lemondtunk, a tizenharmadik hónap végén még 5 franc hiányzott.

Gertrud kétségbe esett.

De Isten, aki megsegíti a jó embereket, segítségünkre jött és váratlanul egy másoló álláshoz jutottam. Három éjszakája virasztok s ma reggel Gertrud leszámolta diófa asztalunk ósdi márvány lapján az öven francot.

Dacára annak, nagyon féltem, hogy későn érkezem, de amint látja, jó az Isten, idején érkeztem.

Viszont fogom látni szegény órámat, melytől tizenöt évig el voltam választva. Attól a drága órától, hiszen most már tudja, hogy miért tartom olyan sokra.

— Ő fogja mérni öreg napjaim óráit, hiszen jó nézte gyermekkorom, szerelmem napjainak perceit is.

Rögtön látni fogom, megtapogatom, felnyitom, felhúrom, mert már kétség kívül igen régen elállt s hallgatni fogom ezüstös hangját, mely elbájolta gyermeki fülemet.

Ah! Mily öröm lesz az nekem.

Hát még Gertrudnak!

Hogy fogok futni, rohanni, hogy megvigyem neki a jó hirt, a visszaváltott órát.

Nem sokáig kell már várnia.

Mert Gertrud is itt van . . . követett engem . . . de kint maradt . . .

Nem akartam, hogy bejöjjön ide, ebbe a zsufolt terembe. Félttem, hogy a fájdalom s öröm erőt vesz rajta . . .

Nagy Isten! ha eladták volna.

De nem . . . nincs veszély . . . nem kell többé félni.

Siker . . . Győzelem!!

Megfogom szabadítani a foglyot és diadalmasan viszem oda Gertrudhoz jó mesziről kiáltozva:

Im itt van . . . Voila!

VI

— Igen . . . folytatta az agg, de hirtelen abba hagyta a beszédet . . . Igen . . . Az az ottan bizonyára. Ott nézze . . . az az . . .

Valóban Sylsed észrevett egy gothikus órát, a kikiáltó kezében, aki így szólt:

— Arany óra . . . negyvenöt franc.

— Negyvenhat! felelt az öreg folytott hangon.

Eltelt néhány perc és már a kikiállító nyujtotta az órát, Gertrud gyöngéd barátja már nyujtotta kezét, hogy azt megragadja . . .

De hirtelen elvette azt onnan egy másik öreg.

Egy zsidó volt, kancsal, piszkos szakálu, szemtelen, kapzsi arckifejezésü.

— Lássuk csak egy kicsit azt az antik holmicskát — sziszegett kigyó ajkai közt. Manapság az ilyen divatos . . . az ördögbe . . . ezt még jól eladhatom . . . Negyvenhét franc.

S vissza adta az órát a kikiállónak.

A mi öregünk dühös pillantást vetett az új árverezőre és nyugodtan kiállt:

— Negyvennyolc! . . .

— Negyvenkilenc! . . . vágott vissza hidegen a zsidó.

— Ötven! . . . hörgött Gertrud szegény férje. Csend állott be.

— Atkozott eszelőse! . . . dörmögött a zsidó.

Jerünk! . . . nem lesz ebből nekem veszteségem . . . Ötvenegy! . . .

Lemondok arról, hogy a szerencsétlen öreg arcát lefesse. Sápadtan, zavartan, megkövülve, alig lélegzve állott s úgy látszott, hogy életét s ügyét egyszerre veszti el.

— De nekem csak ötven francom van — szolt oly gyöngé és siránkozó hangon, mintha utolsó sóhaja lenne.

— Ötvenegy franc először, ötvenegy franc másodsor . . . ismételte a kikiálló harsogó hangon.

— Siessünk már . . . nyugtalankodott a kapzsi zsidó . . .

— Itélje ide! . . . adja ide az órát!

Erre a borzasztó szóra, Gertrud férje fölgyesedett és eszeveszett dühvel ordított:

— Ötvenkettő! . . .

— Ötvenhárom! . . . verte feljebb a zsidó

— Ötvennégy, szolt az öreg most már biztos hangon, de lassan hozzátette Sylsedhez fordulva:

És nekem nincsen annyi!

A zsidó egy újabb szünet után, amely kegyetlenül megkínózta ellenfelét, egy még nagyobb számot ejett ki összeszorított ajkain.

— Ötvenöt . . .

— Isten veled . . . suttogta az öreg, Sylsed fülébe a halálos félelemtől s kétségbeeséstől reszkető hangon.

És el akart futni, valószínűleg, hogy könyveit elrejtse.

Hirtelen egy új hang zúgott fel a teremben. Ez a Sylsed hangja volt.

— Hatvan! . . . kiáltott elszántan, önfeláldozóan.

Az öreg meglepetten nézett rá, nyitva felejtette száját s szinte kővé vált.

A zsidó borzasztó grimaszt vágott és visszakiáltott:

— Hatvanöt! . . .

— Hetven! vágott vissza Sylsed.

— Hetvenöt! kockáztatta meg szinte remegve ellenfele.

— Kilencven! . . . kiáltott Sylsed, hogy lesújtsa egyszerre a zsidót.

Ez döntött, az árverés megszűnt.

Az órát Sylsednek ítélték oda.

— Ah Uram! szolt szomorú szemrehányó hangon az öreg. Ön, aki oly jónak látszott, . . . Ön, akiben annyira megbíztam . . . Ön! . . . Ön . . . Oh!

Felelet helyett Sylsed megfogta az öreg kezét, kinyitotta, beletette a becses órát és barátságos szelid szorítással bezárta.

Aztán felhasználta a tömeg hullámmását, eltűnt.

Az öreg még nem tért magához meglepetésétől, mikor ő már messze járt.

De mégsem olyan messze, mint azok gondolnák, kik Sylsed gyors lábait ismerik.

A zálogház kapujában futás közben összeütközött egy öreg, reszkető nővel s anélkül, hogy valaha látta volna Gertrudot, ösztönszerűleg megismerte.

Rögtön elrejtőzött egy szomszédos kapu alatt, hogy legalább lássa a boldogságot, melyet okozott.

Jogos kárpótlás volt órájáért, méltányos jutalom jó tetteért.

Nemsokára megjelent az öreg, kezébe hozta a diadal jelvényt.

Gertrúd elébe sietett, hogy minél előbb megcsókolhassa a könnyárban uszó órát.

Aztán hű párja beszélni kezdett lelkesedéssel, szapora bőbeszédűséggel.

Sylsed nem halhatta jól a szavakat, de annyit megértett, hogy a fecsegő bácsika elbeszéli az egész árverési históriát.

Ekkor úgy érezte, hogy akaratlanul elpirul s szégyelte, hogy eddig is ott maradt.

A két öreg nézegetett jobbra is, balra is; kétségkívül, hogy megtalálják menekülő jótevőjüket; aztán elmentek mindketten kart karba öltve, vidáman s az óra vándorolt egyiktől a másikhoz, hogy igazságosan megosszák közös mámorukat.

— Szegény, jó emberek! suttogta Sylsed rejtekében a kapu alatt, mily boldogok most s

mily boldogok lesznek ma este s főleg holnap reggel, amikor fölbredve ott fogják látni örömeiknek s bánataiknak annyira óhajtott emléket, a régi órát, mely egykor ütni fogja utolsó órájukat, amint ütötte az előtt.

Ezután Sylsed felkeresett a kitzűött helyen.

VII.

— Nos? . . . szoltam, idején érkezéél?

— Idején, barátom, éppen idején, szolt Sylsed.

— No és órad?

— Elveszett! . . .

— És te vidám, jó kedvű vagy s azt mondd idején érkezéél?

— Kétségkivül, mert óram visszaváltása nem okozott volna oly meglegedést, mint aminőt most érzek.

— Hát hova tetted a pénzed?

— Oh! édes örömeiket vásároltam rajta szívem számára.

— Hát én rám nem gondoltál? . . . te önző! . . .

— Maradt harminc frankom, jerünk ebédelni!

Pár perc múlva betértünk Champeaux kertjébe és ott elmondta Sylsed a mai, megindító történetet.

De nem tudta befejezni; hangja megtört s bár ajkai mosolyogtak, majd nem elpityeredett.

Tekintete valami idegen boldogságtól sugárzott s szemeiben könnyek jelentek meg.

Micsoda öröm, micsoda boldogság az, amit Isten a paradicsom fenségéből bocsát olykor azok szívébe, akik jól tettek itt e földön.

Hát én?

Azt hiszem, nekem is menybéli boldogsággomból előlegezett Isten, mert sohasem érztem magam oly kimondhatatlanul boldognak, mint mikor az első pohár pezsgőt koccintva Sylseddel, így szoltam:

— A jó Gertrud s öreg barátja egészségére! . . .

Franciából

iy.

Szomorú strófák.

. . . Jajj, sírni én már megtanultam.
Zokogni bús könnyek között
S reményt temetni szürke búban.

Bizony, megcsúfolt, meg az élet!
Korbácsolt, sújtott ostorával.
Pedig lelkem tiszta, szentté lett.

Jajj, mennyi bánat, mennyi könnycsepp!
A hangját se' ismerném már tán
A kacagásnak, az örömeik.

Régi nagy álmok; régi vágyak:
Kacagó szemű, fehér lányok,
— Már itt hagynak, már tovaszállnak . . .

. . . Hagyjanak is! — Jajj, meg ne lássák
Az én beteg, sáppadt orcámon
Síró szemem könnye-húllását.

— Mégis, — ha majd innen kiválok,
Kisérjete a bús menetben
Kacagó szemű, fehér lányok . . .

Jöjjetek el! — S ha pillanatra,
— Mikor a tömeg majd eloszlik —
Egy közületek ott maradna;

Egy közületek ott maradna
S kacagó szemén cseppnyi könnyel
Engem, szegényt, — ha elsiratna:

Én, ki szenvedtem jajj, sokat;
Ki szerettem s kit nem szerettek,
Egy csepp könnyért, mit értem ejt'ek,
Megáldanám a sorsomat . . .
. . . Szegény, szomorú sorsomat . . .

Fekete Gyula.

HIREK.

— **Választások.** Az 1911—12. isk. évre *széniorrá* Svingor Jenő; *alkönyvtárnokká* Rozgonyi Sándor végzett hittanhallgatók választattak. — Az „Akad. Olv. Egylet“ könyvtárnoka Csabai István; pénztárnoka Bakó Péter hh. lett. — Gratulálunk!

— **Vizsgák.** A lelkészképesítő, theologiai s jogi alapvizsgák sikerrel folytak le, úgy június, mint szeptember hónapokban.

— **Akik főiskolánk** Egyesületei iránt érdeklődnek, részletes évi jelentéseket a főiskola Értesítőjében találhatnak.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb
kelmékből a legújabb

:: divat szerinti ::

öltönyöket, téli kabátokat stb.

□ Kitűnő szabás! □

Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kap-
hatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom

metézésű poharak, tükrök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és párt-
fogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinek nélkülözhetetlen ! !

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötet-
ben rövid és tömör leírásában tár-
gyalja az összes tudnivalókat. —
Szövegét száznál több tábla — köz-
tük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg,
a II. és III. kötet rövid időközökben.

Megrendelhető havi 2 koronás részletre

Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbizást a
kassai Haltenberger féle
ruhafestő-, vegytisz-
tító- és gőzmosógár?

Mert

a cég eljeseen meg-
bizható, a munkája
gyors és kifogástalan
s az árak jutányosak.

— Képviseli : Sárospatakon
— a Klein Mihály cég.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcsó árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

Diákoknak kedvező
fizetési feltételek!

Zemplénumegye legrégibb és legelsőrendű polgári és
papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a
legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a
legelegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai
hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén
bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvéte-
. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olcsó árak. :: Kifogástalan szabás.
:: Pontos és figyelmes kiszolgálás. ::

Tartalom:

Vezércikkek:

Fekete Gyula: Dr. Kun Bertalan — — — —	1
Keresztury Károly: Jézus a Krisztus — — — —	77
„ „ A második búcsú — — — —	109
Szepesi Pál: A kegyelem ideje főiskolánkon — — — —	17
Trócsányi Dezső: Karácsony — — — —	29
„ „ Hős Március — — — —	66
T. D.: A fejlődés és az ifjúság feladatai — — — —	52
„ „ Pünköszt — — — —	89

Elbeszélések, rajzok, novellák.

Csáthy Edömér: A Kormos János bűne — — — —	97
Flamma: Amíg az éjszaka tart — — — —	36
Gaál István: A bankhivatalnok — — — —	72
Hodossy Ilonka: Egy fehérhajú asszonyról — — — —	34
H. Ilonka: A második négyes — — — —	95
J. N. M.: Az örök élet — — — —	115
Julius Niger Minor: Jelenet — — — —	19
Keresztury Károly: A becsület útján — — — —	42
„ „ Abodi ésszel — — — —	110
Kiss Kálmán: A válóper — — — —	52
Komáromi János: Augusztus délután — — — —	66
„ „ Anyósok rémuralma — — — —	100
Molnár Ernő: A föld — — — —	90
Nagy Lajos: A nyitott templom — — — —	32
Svingor Jenő: Vizontlátás — — — —	58
T—h J—s: Esős délután — — — —	82
Szigethy Ferenc: Két legény a táncból hazamegy — — — —	113

Költemények:

Cipra: Néhanapján — — — —	60
„ Valamikor — — — —	113
Fekete Gyula: Várom — — — —	18
„ „ A Szeretet ünnepén — — — —	30
„ „ Esteli órák — — — —	36
„ „ Már nem szeretem az éjszakákat — — — —	42
„ „ Finale — — — —	70
„ „ Hangulatok — — — —	70
„ „ Temet az éjszaka — — — —	78
„ „ A kapuba én is kiállok — — — —	78
„ „ Lidércek nyomában — — — —	97
„ „ Szomorú strófiák — — — —	121
F.: Az „Annuska-dalok“-ból — — — —	92
Győry Kálmán: Este volt . . . — — — —	7
„ „ Az én keservem — — — —	46
„ „ Bálban — — — —	86

Györék József: Csokonai városából — — — —	52
„ „ Szomorú lett az anyám — — — —	52
„ „ Mesélnek az akácvirágok — — — —	93
„ „ Szívek találkoznak — — — —	110
„ „ Áldott borozgatás — — — —	110
Kiss Géza: Az „Emike-dalok“-ból — — — —	31
Kiss Kálmán: Szomorú a nóta vége — — — —	2
„ „ Egy ifjú adystához — — — —	9
„ „ Boriska sírjánál — — — —	34
„ „ Dal a boroskancsóról — — — —	58
„ „ Szent Március — — — —	68
„ „ Válaszra váró levelek válasza — — — —	87
Komáromi János: Távozóban — — — —	18
„ „ Késői hangok — — — —	18
Kovács Bertalan: Ősszel — — — —	20
László Sándor: Ősémhez — — — —	54
„ „ Akácnyílás — — — —	55
Novák Lajos ifj.: Tükör előtt — — — —	30
Palesó László: Kályha mellett — — — —	23
„ „ Szeretem — — — —	38
Szigethy Ferenc: Valakiről, aki az enyém lesz — — — —	5
„ „ Annak, aki talán jó útról kiált hozzám — — — —	11
„ „ Szeretném, hogyha az élet néhány hangulat lenne csak — — — —	45
„ „ Diaktanyáról — — — —	60
„ „ A betűk halottja — — — —	73
„ „ Elfáradás — — — —	73
„ „ Elmult idők siratása — — — —	83
„ „ Versek. (Sinek közül A magam útján, Az édes anyám) — — — —	84
„ „ Az életem mintázta arcom — — — —	95
„ „ Alszik a falum — — — —	100
„ „ Jöttem a falumból — — — —	100
„ „ Az apám — — — —	116
Vátesz: Barátomhoz — — — —	20

Diák-dolgok; aktualitások.

Kiss Kálmán: A páholyválasztás szabadsága — — — —	10
„ „ Egyéni értékek — — — —	45
„ „ Néhány megjegyzés a jogászpincérségre vonatkozólag — — — —	86
Referens: A kolozsvári diákkongresszus — — — —	31
Trócsányi Dezső: Krakkói emlékek — — — —	38

Műtörténet.

Csillik Bertalan : Sargon mondája — — — — 3

Theologia.

Csillik Bertalan : Adalékok az ötödik pályatételhez — 24
 Gombos Ferenc : A vasárnapi iskoláról — — — 8
 " " A mi jövőd hivatásunk — 84, 103
 Kovács Bertalan : A profetizmusról s annak néhány
 képviselőjéről — — — 69, 78
 Palesó László : Szükség van — — — — 20
 Szepesi Pál : A jövő — — — — — 2
 " " Fuliquet látogatása — — — — 6
 Svíngor Jenő : Levél a theologus ifjúsághoz — — 21

Könyvismertetés:

Szigethy : László Sándor Új Márciusáról — — 61
 " Gyűjtemény Ady Endre verseiből — — 102
 —thy : Györék József, Nagy Ferenc : Csöndes síká-
 torok során — — — — — 93

Megzenésített költemény:

Szerelem őszén. Zenéjét szerző: Kiss Kálmán szöve-
 gére Zucker Viktor. — — — — — 80, 81

Műfordítás.

Gombos Ferenc : Livingstone diadalútja (A. Oierson 70
 iy : Az óra (Charles Delys) — — — — — 116
 Kiss Kálmán : Esti séta (Marowske) — — — — 82
 Nagy Lajos : A japán bányász (Kultatuli) — — 7
 x y : Gaztett (Csehov Antal) — — — — — 55
 Szigethy Ferenc : A keresztszemle (Chamisso B) — 114

Nekrológ:

Csabai István : Veress Bertalan — — — — — 12
 Fekete Gyula : Dr. Kun Bertalan — — — — — 1
 S. Nagy Ferenc : Lányi Elemér — — — — — 106
 Páhy József : Karakó Ferenc — — — — — 11
 T. D. : Kis gyermek halálára — — — — — 74

**Rövidebb ajánló könyvismertetések; egyleti
 élet; hírek; szerkesztői üzenetek.**

